

مدیریت
و
روش تحقیق

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

مدیریت و روش تحقیق

نویسنده:

www.modiryar.com

ناشر چاپی:

www.modiryar.com

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

مدیریت و روش تحقیق

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: مدیریت و روش تحقیق/ www.modiryar.com
ناشر :www.modiryar.com
مشخصات نشر دیجیتالی:اصفهان:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری:نرم افزار تلفن همراه , رایانه
موضوع:مدیریت – روش تحقیق

خلاصه پایان نامه ؛بررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار در کتابخانه

بررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار در کتابخانه های عمومی شهرمشهد
ارائه دهنده: جواد دیانتی نیت – استاد مشاور پایان نامه

مقدمه:

درعصر جدید که به آن عصر ارتباطات واطلاعات لقب داده اند، تمامی برنامه ریزی ها وسیاست گذاری ها حول محور اطلاعات می چرخد،به گونه ای که امروزه با حجم گسترده ای ازاطلاعات مواجه هستیم که نوید دهنده جهانی نوباشیوه های نوین بکارگیری اطلاعـــات اســـت.امروزه اطلاعـــات را نـــوعی ســـرمایه ملی بـــه حســـاب آورده انـــد و بهبـــود فعالیتهـــای مربـــوط به گردآوری،پردازش،ذخیره،بازیابی و توزیع آنرا پشتوانه هرگونه برنامه ریزی وشرط رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی دانسته اند. همچنین اطلاعات عامل اصلی کسب قدرت است و هر کشوری که تسلط اطلاعات داشته باشد،قدرت را به لحاظ علمی و صنعتی در دست دارد و از دیگر کشورها پیشی گرفته است.

در زمینه قدرت اطلاعاتی هارت و کیم معتقدند که فناوریهای جدید یک تاثیر واضح هم بر قدرت و هم بر ارزیابی قدرت داشته است و اگریک کشور دارای تجهیزات ارتباطات با فناوریهای پیشرفته باشد،آسانترمی تواند به منابع اطلاعات دسترسی یابد.

همچنین اگر کشوری یک نظام ابر شاهراه اطلاعاتی را ایجاد کرده باشد،در آن صورت شهروندان آن کشور آسانتر می توانند به منابع مهم قدرت دسترسی یابند و این کشور بر سایرکشورهای فاقد آن نظام،برتریهای اطلاعاتی خواهد داشت(هارت و کیم، ۱۳۸۱:۱۳۴)

حری(۱۳۷۲:۲۱)،اطلاعات را پدیده ای بسیار پیچیده و گسترده می داند که تصمیم گیری مارا تحت تاثیر قرار می دهد.

بهان(۱)(۱۳۷۷:۷) اعتقاد دارد برای سهولت تصمیم گیری به اطلاعات نیازداریم ، هدف نظامهای اطلاع رسانی کسب اطلاعات ،پردازش آن به صورت مفید و دردسترس قرار دادن برای انجام وظایف مختلف یک سازمان است.

فن هرمان (۳،ص۱۴)در سال ۱۸۳۲واژه نیاز را چنین تعریف کرده است":احساس کمبود همراه با کوشش در جهت بر طرف کردن آن. "بنا به تعریف دیگر، نیاز فاصله و خلا بین واقعیت موجود و شرایط مطلوب است که با توجه به ارزشهای جامعه امکان ظهور می یابد و اگر امکان تغییر شرایط موجود برای آن وجود نداشته باشدبه صورت بالقوه باقی می ماند.دراین پژوهش ضمن شناسائی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه داردرکتابخانه های عمومی شهر مشهد،نظریه های مطرح شده دررابطه با نیازهای اطلاعاتی ،با تعمق بیشتری بررسی می شود.

بیان مساله:

به گفته پائو(۱۳۷۸):نیاز اطلاعاتی کاربران در مرکز توجه تدارک کنندگان خدمات اطلاع رسانی است و هدف نهایی هر نظام اطلاع رسانی فراهم سازی و تحلیل اطلاعاتی است که بتواند با درخواستهای اطلاعاتی کاربران مطابقت نماید.

بدیهی است که کلید توفیق درانتقال اطلاعات تا حد زیادی درتشخیص درست اطلاعات درخواستی کاربران است.

و امـا طبق تعریف :(نیازهـای اطلاعـاتی نیازهـایی هسـتند کـه از طریق خـدمات اطلاع رسانی و مـواد کتابخانه ای ارضـاء می شوند.)(بابائی، ۱۳۸۲)

چگونگی نیازهای اطلاعاتی و منابع اطلاعاتی مورد نیاز از فردی به فرد دیگر متفاوت می باشد.زنان خانه دار هم بعنوان قشری که اگر نیازهای اطلاعاتی آنهابه درستی شناسائی و تامین شوند،خواهند توانست نقش مثبت و موثری را در وضعیت حال و آینده کشور ایفا نمایند.

از آنجائی که شناسایی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار بعنوان ابزار اولیه برنامه ریزی و سازماندهی خدمات اطلاعاتی به آنهاست وبا توجه به اینکه تاکنون تحقیقی در زمینه شناسائی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار صورت نگرفته است،این تحقیق بر آن است که نیازهای اطلاعاتی این دسته از کاربران کتابخانه های عمومی را شناسائی نماید تا مسئولین کتابخانه ها برای پاسخگوئی به آنها راهکارهای مناسبی را اتخاذ نمایند.

هدف تحقیق:

ازآنجائیکه هدف نهائی یک کتابخانه،برآوردن نیازهای اطلاعاتی مراجعان به آن کتابخانه است،جمع آوری اطلاعات در مورد جامعه استفاده کننده و تعیین نیازهای اطلاعاتی و اولویت های آنها حائزاهمیت خواهد بود.

این پژوهش برآن است تا ضمن شناسائی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار،به تعیین اولویت نیازها از دیدگاه زنان خانه دار بپردازد.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی سالانه حجم انبوهی از اطلاعات را با صرف هزینه های سنگین گردآوری ،ذخیره و سازماندهی می کنند.با توجه به محدودیتهای مالی و مسائل ناشی از آن و برای کارآئی هر چه بیشتر کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی لازم است تلاشهایی برای تطبیق خدمات این مراکز با نیازهای واقعی استفاده کنندگان صورت گیرد.

امروزه از استفاده کنندگان بعنوان جزء اصلی هر نظام اطلاعاتی یاد می شود و هدف نهایی مراکز اطلاع رسانی و کتابخانه ها،رضایت استفاده کنندگان ازطریق برآوردن نیازهای اطلاعاتی آنهاست.

کانز(۱۹۷۶)شناسائی نیازهای واقعی استفاده کنندگان رامقدم برهرفعالیتی درکتابخانه می داند و کارآئی هر نظام را در تطابق آن با نیازهای استفاده کنندگان ارزیابی می کند.

زنان خانه دار سهم عمده ای درتربیت فرزندان و روند پیشرفت آنان دارند و تاثیر دانش و بینش آنها بر جامعه نیز پوشیده نمی باشد.

برای ارائه خدمات و اطلاعات مناسب لازم است در این خصوص برنامه ریزی شود.در اختیار داشتن اطلاعات لازم درخصوص نیازهای اطلاعاتی این گروه ازافراد لازمه برنامه ریزی صحیح و اصولی برای ارائه خدمات به آنهاست.

از آنجائی که به نظر می آید یکی از تکیه گاههای مهم زنان خانه داربرای رفع نیازهای اطلاعاتی ،کتابخانه های عمومی هستند،لذا ضرورت دارد برای تطبیق خدمات کتابخانه ها با نیازهای واقعی آنها،ابتدا نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دارشناسائی گردد تا ازاین طریق اطلاعات لازم برای برنامه ریزی درخصوص تامین منابع مورد نیاز آنها فراهم شود.

شناسائی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه داریاعث می شود که کتابخانه های عمومی باآگاهی ازاین نیازها مجموعه سازی نمایند.

سوالات پژوهش:

سوالهای اصلی تحقیق:

۱- اولویت نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار کدام است؟

۲- آیا بین نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار با هر یک از متغیرهای فردی آنها مانند میزان تحصیلات،سن، تعداد فرزند،جنسیت فرزند،شغل همسررابطه معنی داری وجود دارد؟

۳- زنان خانه دار شهر مشهد به چه منظورازکتابخانه استفاده می کنند؟

۴- زنان خانه دار کتابخانه های عمومی شهرمشهد برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود بیشترازچه نوع منابعی استفاده می کنند؟

۵- زنان خانه دارکتابخانه های عمومی شهرمشهد درتامین نیازهای اطلاعاتی خود با چه مشکلاتی مواجه هستند؟

سوالهای فرعی پژوهش:

برای پاسخ به سئوالات اصلی تحقیق، توجه به پاره ای متغیرهای تاثیرگذاردیگرحائز اهمیت است.متغیرهائی مانند دلایل استفاده یاعدم استفاده ازکتابخانه و منابع اطلاعاتی دیگر که به عنوان سوالهای فرعی دراین پژوهش مورد بررسی قرارمی گیرند.

۱- عمده ترین دلایل استفاده از کتابخانه های عمومی توسط زنان خانه دارچیست؟

۲- عمده ترین دلایل عدم استفاده ازکتابخانه های عمومی توسط زنان خانه دارچیست

۳- منابع اطلاعاتی زنان خانه داربغیرازکتابخانه های عمومی کدام است؟

۴- میزان استفاده زنان خانه داراز کتابخانه های عمومی چقدر است؟

ساختار ارائه مطالب پایان نامه:

این پایان نامه در پنج فصل به بررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار در کتابخانه های عمومی شهرمشهدمی پردازد.درفصل اول پس ازارائه مساله تحقیق ،بیان مساله ،ضرورت تحقیق به تعریف عملیاتی متغیرها و واژه ها وبیان محدودیت های پژوهش اشاره می شود.

فصل دوم به بیان دیدگاههای نظری ونظریه های موجود درباره موضوع مورد تحقیق اختصاص دارد.دراین فصل پس ازبررسی نظریه های متفاوت دربررسی نیازهای اطلاعاتی،شالوده اصلی این تحقیق درگزینش نظریه موردنظر،دربررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دارپی ریزی می شود.

فصل سوم اختصاص به بیان پیشینه پژوهش دارد.در این بخش پس از مروری مختصر در باب نیازهای اطلاعاتی،به پژوهشهای صورت گرفته دراین موضوع درجهان وایران اشاره می شود.

در فصل چهارم به نوع وروش نمونه گیری ،ابزارو روش گردآوری داده ها وشیوه تجزیه وتحلیل آنها سخن به میان می آید.در ادامه،نتیجه آزمون ابزارگردآوری اطلاعات گزارش می شود.

فصل پنجم به بیان یافته های پژوهش و توصیف اطلاعات بدست آمده با توجه به سوالهای تحقیق اختصاص دارد.

در فصل ششم ضمن نتیجه گیری و تفسیر نتایج بدست آمده،پیشنهادهایی برای پژوهشهای بعدی ارائه می شود.

درپایان نیز پس ازارائه سیاهه ای ازمنابع فارسی ولاتین مورداستفاده در تحقیق ،پیوست ها و چکیده ای به زبان انگلیسی آورده می شود.

تعریف عملیاتی واژه ها:

نیازهای اطلاعاتی:

نیازهای اطلاعاتی نیازهایی هستند که از طریق خدمات اطلاع رسانی و مواد کتابخانه ای ارضاء می شوند.(بابایی،۱۳۸۲)

در تعریفی دیگر :نیازهای اطلاعاتی درکتابداری واطلاع رسانی به طورگسترده،به عنوان آنچه که در ارتباط با جستجوی اطلاعات ،تعیین نیازهای اطلاعاتی کاربران و استفاده از اطلاعات می باشد ،تعریف شده است(ژولین و دوگان،۲۰۰۰)

و درتعریفی دیگر:شکافی دردانش فرد که وقتی درسطح خودآگاه،بعنوان سوال تجربه می شود،موجب کاوش به دنبال یک پاسخ می گردد(فرهنگ توصیفی)

زنان خانه دار:

کلیه زنانی که در فعالیتهای اداری شرکت نداشته و درجائی شاغل نمی باشندو فقط به کار در منزل و تربیت فرزندان خود اشتغال دارند.

کتابخانه عمومی:

محدودیت ها:

۱- مطالعه نیازهای اطلاعاتی معمولادرقالب مطالعه رفتاراطلاع یابی،مطالعه استفاده کنندگان،روند بهره گیری واشاعه اطلاعات صورت می گیرد(بابائی،۹:۱۳۷۶)که در تحقیق حاضر تنها به مطالعه استفاده کنندگان اکتفا می شود.

۲- چون امکان بررسی همه کتابخا نه های عمومی شهر مشهد در این تحقیق وجود نداشت،از میان کتابخانه های عمومی سطح شهر۱۲کتابخانه در منطقه غنی،متوسط و ضعیف انتخاب شد.(توضیح بیشتر در مورد چگونگی نمونه گیری در فصل چهارم آورده می شود).

فصل دوم:

مبانی نظری ومرور پیشینه پژوهش

۱-۲.مبانی نظری پژوهش

۲-۲.پیشینه پژوهش درایران

۳-۲.پیشینه پژوهش درخارج از کشور

۲-۴.استنتاج ازمرور پیشینه ها

۲-۱.مبانی نظری پژوهش

مقدمه:

نیاز سنجی روشی است که بوسیله آن می توان اطلاعاتی را درباره استفاده کنندگان و مصرف کنندگان اطلاعات بدست آورد.از این روش می توان برای کسب اطلاعات درباره استفاده کنندگان و مراجعان به مراکز اطلاع رسانی و کتابخانه ها استفاده کرد.کسب مهارت در سنجش نیازهای اطلاعاتی و بکار گرفتن آنها،مقدم بر کلیه اقداماتی است که در زمینه طراحی،مجموعه سازی و عرضه خدمات اطلاعاتی از سوی متخصصان اطلاع رسانی و کتابداران صورت می گیرد.به تعبیر دیگر، بقای یک نظام اطلاع رسانی در گرو شناخت استفاده کنندگان و نیازهای آنهاست.در حقیقت،نیاز سنجی یک ابزار ارتباطی است که فاصله بین منابع و استفاده کنندگان را می نمایاند(بابائی،۱۳۷۶)

در این فصل ،پس از مروری بر مفهوم" نیاز"از دیدگاه روانشناسی و علوم اجتماعی،به بررسی نظریه های موجود درباره نیاز سنجی اطلاعات پرداخته می شود.نبود ساختار مفهومی و نظری در بررسی نیازهای اطلاعاتی،یکی ازمهمتری مشکلاتی است که متخصصان اطلاع رسانی در بررسیهای خود در نشریه"بررسی سالانه اطلاع رسانی و فناوری[1]"در سالهای ۱۹۷۳-۱۹۶۷به آن اذعان کردند برای اینکه بررسی نیازهای اطلاعاتی در حد بررسی تقاضاها و استفاده از منابع اطلاعاتی تنزل نکند،لازم است بر پایه ساختارنظری قابل اتکاء صورت گیرد،کاری که این تحقیق بر آن است تا با استفاده از

نظریه های موجود در بررسی نیازهای اطلاعاتی به آن اقدام کند.

۲-۲- نیاز

نیازها از دیدگاههای متفاوتی مورد توجه قرار گرفته [1]است،تبیین و تفسیر نیازها در قلمرو علوم مختلف با تعبیرهای گوناگون همراه بوده است. در این میان علوم روانشناسی و جامعه شناسی هر کدام در محدوده خود از زوایای مختلف به بحث درباره پدیده نیاز،پیدایش،انواع،پویائی،و سلسله مراتب نیازها پرداخته اند(رفیع پور،۱۳۶۳)

۲-۲-۱- نیاز از دیدگاه روانشناسی

واژه نیازدر اوایل دهه ۱۹۳۰در مباحث روانشناسی به کار گرفته شدو" منظور از آن متغیر انگیزاننده ای بود که باعث رفتار خاصی در فرد می شود("بابائی ،۱۳۷۸)در این مفهوم نیاز با خواست ،تمایل و آرزو مترادف تصور شده است. نیاز——› خواست ——›انگیزه ——›رفتار——› ناکامی ——›کامیابی

نمودار۲-۱تقدم و تاخر نیاز،خواست و انگیزه(رحیمی نیک،۱۳۷۴) تعریف ارائه شده توسط" الکساند ماری"از نیاز دارای جامعیت نسبی است.

از نظر او ،نیاز عبارت است از نیروئی که از ذهن و ادراک آدمی سر چشمه می گیرد و اندیشه وعمل را چنان تنظیم می کند که فرد به انجام رفتاری می پردازد تا وضع نامطلوبی را در جهتی مطلوب تغییر دهد و حالت نارضایتی را به رضایت و ارضای نیاز تبدیل کند(الکساندر ماری؛ نقل شده از رحیمی نیک،۱۰،۱۳۷۴)

به عقیده اندیشمندان علم روانشناسی،نیاز یک پدیده روانی،و منشاء آن در درون انسان است و پویائی آن نیز تابع قانونمندی و قواعد خاصی است.

در این میان نظریه مازلو درباره نیازها،موجب پیدایش مباحث گسترده ای در علم مدیریت و رفتار سازمانی گردید.مازلوعقیده دارد نیازها دارای سلسله مراتب از ابتدائی تا پیشرفته هستند که ارضای یک نیاز سبب پیدایش نیاز بعدی می شود و بدین ترتیب خواسته ها و رفتار انسان از سوی نیازهای ارضاء نشده هدایت می شود(رفیع پور،۱۳۶۳:۴۸-۱۵).

نظریه مازلو،بعنوان یک روانشناس انسان گرا،از مطرح ترین نظریه های ارائه شده در زمینه نیازهاست.اونیازهای انسانی را نوعی خاص از غرایز میداند که در حیوانات یافت نمی شود.

مازلو نیازهای انسانی را در پنج گروه نیازهای فیزیواوژیک،نیازهای مربوط به ایمنی،نیازهای مربوط به عشق و محبت،نیازهای مربوط به احترام و عزت نفس و نیازهای خود شکوفایی تقسیم بندی می کند.همانطور که در نمودار ۲-۲مشاهده می شود نیازهای مطرح شده توسط مازلو دارای مراتب مشخصی است،اما او خود اذعان دارد که این سلسله مراتب قطعی و غیر قابل انعطاف نیست.از نظر مازلو در شرایط بسیار ابتدایی،این نیازهای فیریواوژیک هستند که شکل دهنده رفتار آدمی اند و به ترتیب که این نیازها به طور نسبی ارضاء می گردند،نیازهای سطح بالاتر هدایتگر رفتار می شوند.

البته ،به نظر مازلو رفتارهای آدمی منشاءچند گانه داشته و علاوه بر نیازها،محرکهای بیرونی نیز در آنها دخیل هستند(مازلو، ۱۳۶۷:۹۵-۷۰).

مازلو یکی از ویژگیهای این نیازها را عمومی بودن آنها می داند که ورای شکل ظاهری،تفاوتهای فرهنگی و قومی است.او عقیده دارد که نیازهای سطح پایین تر حیاتی تر و ملموس ترندو بخصوص،نیازهای فیزیولوژیک و ایمنی در سالهای اولیه زندگی افراد(دوران کودکی و نوجوانی)به شکل واضحتری قابل مشاهده است.اغلب کودکان در برابر کمبودهای ناشی از نیازهای فیزیولوژیک و تنش های مربوط به نیازهای ایمنی به سرعت واکنش نشان می دهند،اما این موضوع ممکن است در بزرگسالان از آن سرعت لازم برخوردار نباشد نیازهای مربوط به خود شکوفائی

(نیاز به شناسائی و تحقق استعدادها)

▲

نیاز مربوط به عزت نفس

(نیاز به کسب احساس اعتماد ومورد پذیرش قرار گرفتن)

▲

نیاز مربوط به عشق و محبت

(نیاز به داشتن روابط محبت آمیز با دیگران)

▲

نیاز مربوط به ایمنی

(نیاز به احساس امنیت،عدم نگرانی خاطر داشتن محیط امن)

▲

نیازهای فیزیواوژیک

(نیاز به آب و غذا و هوا وغیره)

نمودار ۲-۲- سلسله مراتب نیازهـا ازنظر"مـازلو "در حوزه روانشناسـی و از سوی اندیشـمندان این رشته،نظریه های دیگری درباره نیازهـا مطرح شـده است" کـارل راجرز"،"اریـک فروم"و" هنری الکسانـد مـاری"از جمله افرادی هسـتند که برای نیازهـای انسانی سلسله مراتب و تقسیم بنـدی دیگری قائل بوده و بـا نگرشـهای متفـاوتی به تجزیه و تحلیل نیازها پرداخته انـد.ولی همانطور که در صفحه... به ان اشاره شد نظریه مازلو به عنوان یکی از مطرح ترین نظریه ها درباره نیازهای انسانی مورد توجه قرار گرفت.

۲-۲-۲- نیاز از دیدگاه جامعه شناسی

جـامعه شـناسان اغلب به جنبه اجتمـاعی پدیـده" نیـاز"توجه دارنـد.ازنگـاه آنـان، نیـاز حاصـل رابطه فرد بـا محیط است.در این نوع نگرش،نیازهای جمعی و گروهی مورد توجه قرار می گیرد.نیازها از بعد اجتماعی دارای خصوصیات متعددی هستند که در قسمت زیر به تعدادی از آنها اشاره می شود.

-نیازها ناشی از روابط فرد با اجتماع هستند و به صورت دوسویه پدید می آیند

-نظامهای اجتماعی،سیاسی،فرهنگی و اقتصادی در پیدایش و رشد و تکامل نیازها نقش اساسی دارند

- در جامعه نیروها و عواملی وجود دارند که ایجاد و هدایت نیازها را در کنترل خود می گیرند.

- نیازهـا در جامعه،هماننـد یک زنجیره به هم پیوسته هسـتند.بین نیازهای فردی و اجتماعی پیوستگی وجود دارد و تاثیر متقابل بین آنها همواره باید مورد توجه قرار گیرد(بابائی،۱۳۷۸:۶)

تلاش اندیشـمندان علوم اجتمـاعی برای تبیین نیازهـا،منجر به ارائه نظریه هـای گوناگونی شـده است.این تلاشـها اگر چه ثمر بخش بود،امـا منجر به ارائه یـک نظریه کاملاـ منـاسب و بی نقص برای تبیین نیازهای خاص و محـدود به شـرایط مکانی نگردیـد.نیازها از دیدگاههای متفاوت مورد تقسیم بندی واقع شده اند.از نظر تامین اولویت آنها اعم از اینکه فردی یا اجتماعی باشند می توان به شرح زیر تقسیم بندی کرد.

۱- نیازهای ضروری

- نیازهائی که تامین آنها بهتر است.

۳- نیازهائی که می توان آنها را تامین کرد(بابائی،۱۳۷۸:۸)

نیازهائی که تامین آنها کاملا ضروری است.

مانند اطلاعاتی که حیاتی است.

نیازهائی که بهتر است آنها را ارضاء کرد.

نیازهائی که می توان آنها را ارضاء کرد(ارضای آنها ضرورت چندانی ندارد)

نمودار ۲-۳سلسله مراتب نیازها از نظر اولویت تامین آنها

مطـالعه نیازهـا بـدون تـوجه خـاص بـه ابعـاد اجتمـاعی و تـاثیر اجتمـاع بر روی نیازهـا و نیز تـاثیر نیازهـا بر جـامعه،غیر قابـل تـوجیه است(بابائی،۱۳۷۸:۷)

نیازهای اجتماعی در مقایسه با نیازهای فردی ماهیتی دگرگونه دارند.نیاز یک فرد به تحصیل و سواد آموزی با مراجعه به معلم قابل رفع است.

اما این نیاز وقتی ماهیت گروهی و جمعی به خود می گیرد وضـعیتی دیگر پیـدا می کنـد؛از جمله نیاز به ایجاد نظم و مقررات،برنامه ریزی درسی و ایجاد سازمان مسئول برای هدایت و سازماندهی فعالیتها ضروری می گردد.از این رو تحلیل و سنجش نیازهای فردی و اجتماعی باید با سطح بندی خاصی-که باید برای هر یک از آنها ارائه شود- صورت گیرد.

برای سـنجش نیازهـا،امکان برنامه ریزی برای تامین آنها فراهم شود.وقتی ابعاد اجتماعی نیاز مورد توجه باشـد کاربرد ابزار علمی در سنجش و تحلیـل نیازهـا اهمیـت بیشـتری پیـدا می کنـد.از ایـن رو،ابزاری کـه برای سـنجش نیازهـای فردی مـورد اسـتفاده قرارمی گیرد،اغلب مربـوط به حـوزه روانشناسـی است.امـا در سـنجش نیازهـای اجتمـاعی بـا توجه به مـاهیت آنهـا نـاگزیر از بهره گیری از روشهای علوم اجتماعی است.

۳-۲- اطلاعات

اطلاعات نیز از دیـدگاه متفاوتی مورد بررسـی قرار گرفته است.در یک تقسیم بندی کلی دو دیدگاه را در مورد اطلاعات می توان مطرح کرد.دیـدگاه اول،که نگرش سـنتی به اطلاعـات است،اطلاعـات را پدیـده ای عینی و خارجی می دانـد که در جهانی منظم و قابـل اکتشاف قرار دارد.در این گونه نگرش،اطلاعات پیامی است که از سوی فرستنده برای گیرنـده ارسال می شود و بار اطلاعاتی که همراه دارد زمینه تغییر در دریافت کننـده را فراهم می کنـد.هنگامی که با نگرش سـنتی به کاوش اطلاعات می پردازیم،هـدفمان یک واقعیت خارجی است که با نیازهای درونی ما مطابقت دارد(موریس،۱۳۷۵:۷۳و(rohde,۱۹۸۶:۵۱

دیـدگاه دوم،اطلاعات را نه تنها پدیـدهای عینی بلکه ساخته شده توسط فرد نیز می داند.این رویکرد را می توان رویکردی ذهنی یا کیفی نامید.

درویـن dervin,۱۹۸۶) ،تیلـور(teylor,۱۹۶۸)وبلکین(belkin,۱۹۸۴)در مطالعـات خـویش بر روی نیازهـای اطلاعـاتی،این رویکرد ذهنی به اطلاعات را،که دیدگاه شناختی نیز نامیده می شود،مورد توجه قرار داده و از آن استفاده کردند.

دروین(dervin,۱۹۸۶)بـا انتخـاب رویکردی سازنـده گراو با اسـتفاده از مـدل"معنا دار"تاکیـد زیادی بر مرکزیت فرد دارد،در این مدل"اطلاعات تبدیل می شوند به هر آنچه که فرد آگاهی بخش می شمارد("موریس،۱۳۷۵: ۷۵).دراین مدل بر فهمیدن چگونگی شکـل گیری نیازهای اطلاعاتی و راههای رفع این نیازها تاکیـد می شود.مصـرف کننـده اطلاعات نه تنها یک دریافت کننـده منفعل نیست،بلکه در مرکز فراینـدی است که مـوجب تغییرات ادراکی در فرد شـده و این تغییرات نیز مـوجب دگرگـونی در برداشت او از اطلاعات می شود.

۴-۲- نیاز اطلاعاتی

مفهوم نیـاز اطلاعاتی به روشـنی مشـخص نیست و هر رشته متناسب با نیازها و طبیعت خود به تعریفی از آن بسـنده کرده است.نیازه هـای اطلاعـاتی در منـابع،اغلـب بـه استفاده از اطلاعـات تقسیم شـده است.(لاـین line,۱۹۷۱ نقـل شـده در برادران لیـل آبـادی، ۱۳۷۲:۸)نیاز اطلاعاتی را چنین تعریف می کند "آنچه که یک فرد در کار تحقیق و رشد شخصیتی به آن نیاز دارد. "

از نظر بابائی(۱۳۷۶:۷)نیاز اطلاعاتی " نیازی است که از طریق خدمات اطلاع رسانی و مواد کتابخانه ای ارضاء می شود.

در یک طبقه بندی بر اساس ماهیت نیازهای اطلاعاتی آنهارا به دو گروه نیازهای اطلاعاتی عینی و نیازهای اطلاعاتی مسئله گرا تقسیم می کنند.در نیازهای اطلاعاتی عینی حدومرز نیاز بخوبی روشن و پاسخ دهی به آن سریع و دقیق خواهد بود و هر استفاده کننده دقیقا به پاسخ مورد نظر دسترسی پیدا خواهد کرد.مثالهای زیر نمونه هائی از نیازهای اطلاعاتی عینی هستند:در ماه گذشته چند نشریه وارد کتابخانه شد؟و یا سود سپرده کوتاه مدت در بانک کشاورزی چقدر است؟در نیاز اطلاعاتی مسئله گرا،به علت شفاف نبودن موضوع ممکن است پاسخدهی به سرعت و سهولت امکان پذیر نباشد و یا اطلاعات دریافت شده با نیاز واقعی استفاده کننده مطابقت نداشته باشد.نیاز اطلاعاتی مسئله گرا اغلب به طور کامل ارضاء نمی شود و محدوده و مضمون آن هنگام دریافت اطلاعات یا دریافت مدارک دستخوش تغییر می گردد و حتی گسترش می یابد.

این نوع نیاز اغلب برای مدت طولانی همچنان باقی می ماند.مثالهای زیر نمونه های عینی نیازهای اطلاعاتی مسئله گرا هستند:چگونه می توان نیازهای اطلاعاتی را ارضاء کرد؟یا چگونه می توان غده های بد خیم را درمان کرد؟(بابائی،۱۳۷۶:۷)

در بررسی نیازهای اطلاعاتی فرض بر آن است که همه افراد می خواهند که کارآمد و موثر بوده و از ایمنی لازم برخوردار باشند،و این مهم با دریافت اطلاعات ممکن و میسر است.در سلسله مراتب نیازهای انسانی که توسط مازلو ارائه شده و در بخش ۲-۲-۱از آن بحث شد،نیازهای اطلاعاتی جایگاه ویژه ای دارد.ارضای نیازهای اساسی و روانی موکول به برخورداری از اطلاعات لازم است و فقدان آن باعث بروز مشکلات و ناتوانی در فرد می شود.در یک تقسیم بندی دیگر،با در نظر گرفتن سلسله مراتب نیازهای مازلومی توان نیازهای اطلاعاتی متناسب با هر یک از نیازهای یاد شده ارائه کرد.به نظر بابائی(۱۳۷۶:۱۳)این نیازها در پنج گروه اطلاعات انطباق دهنده،اطلاعات معین یاکمک کننده،اطلاعات روشنگرانه،اطلاعات اغناء کننده،واطلاعات آموزشی وشناختی تقسیم بندی می شوند.

اطلاعات انطباق دهنده،اطلاعاتی هستند که فرد برای بر آوردن نیازهای اساسی و در زندگی روزمره همانند تهیه غذا،پناهگاه،بهداشت و غیره به آن احتیاج دارد.این اطلاعات برای ارضای نیازهای فیزیولوژیک مطرح شده توسط مازلو اهمیت حیاتی دارند و در شرایط اولیه که رفتار موجود زنده تحت تاثیر نیاز است این اطلاعات می تواند کارگشا و حیاتی باشد.

گروه دوم از اطلاعات،اطلاعات کمک کننده هستند.این اطلاعات مربوط به نیازهای ایمنی در سلسله مراتب نیازهای مازلو است.نیاز به ثبات،امنیت،وابستگی،حمایت، رهایی از ترس و آشفتگی که در زمره نیازهای ایمنی و تامینی محسوب می شوند،در کودکان حائز اهمیت اساسی است.به نظر می آید افراد در سالهای اولیه زندگی فعالیتهای عادی و یکنواخت را ترجیح می دهند،در این سالها افراد خواستار دنیایی قابل پیش بینی،قانونمند و منظم هستند.هر گونه ناامنی و نگرانی ناشی از به خطر افتادن این نیازها،می تواند در کودک احساس ناامنی و اضطراب کند.در این راستا وظیفه نظام تعلیم و تربیت خنثی سازی این خطرهای ظاهری از طریق دانش و اطلاعات است؛به طور مثال اینکه" من از رعد نمی ترسم زیرا جیزهائی درباره آن می دانم("مازلو،۱۳۷۶:۷۵).به عبارت دیگر،اطلاعات کمک کننده مانند اطلاعات مرتبط با زندگی حال وآینده مثل بیمه،حوادث،باز نشستگی و غیره می تواند فرد را در مواجه با نگرانیهای ناشی از نیازهای ایمنی مقاوم و امیدوار نماید.

گروه سوم،اطلاعات روشنگرانه است.این اطلاعات که مرتبط بانیازهای اجتماعی افراد است،می تواند فرد را برای رهایی از غربت و تنهایی وبرقراری ارتباط خانوادگی و اجتماعی یاری رساند.نیازهای مربوط به عشق و تعلق در سلسله مراتب نیازهای مازلو که زمینه گروه گرائی،روابط خانوادگی و رابطه با دوستان،دوری از خود بیگانگی واحساس دوست داشتن را فراهم می سازد،می تواند از طریق مشارکت و عضویت در جمعیت های گوناگون ومشارکت در امور خیریه و شغل و حرفه تامین شود ودر این راستا اطلاعات مربوط به جمعیتها،مشارکتهای اجتماعی و شغل و حرفه های گوناگون می تواند فرد را در ارضای هر چه بیشتر این نیاز یاری رساند.

گروه چهارم و پنجم از اطلاعات مورد نیاز فرد،به تعبیر بابائی(۱۳۷۶:۱۳)اطلاعات" اغناءکننده و آموزشی و شناختی"است.

این اطلاعات مربوط به نیاز به احترام و خود شکوفایی در هرم نیازهای مازلو است.فرد بر اساس اسن نیازها تمایل به کسب قدرت،موقعیت،شایستگی،افتخار و شهرت دارد.

فرد محتاج آن است که خود را بشناسد و توانمندیهای خود را درک کند و در نهایت آن باشد که می تواند باشد.این نیازها که از آنها تعبیر به نیازهای عالی تر نیز می شود،کارکردهای اجتماعی بیشتری دارد و ارضای آنها نیازمند شرایط بیرونی بهتری نیز هست.ارائه اطلاعات درباره این نیازهامی تواند باعث موفقیت فرد در زندگی فردی و اجتماعی شودو ارضای یان نیازها،پیامدهای مدنی واجتماعی مطلوبتری دارد(مازلو،۱۳۶۷: ۱۵۳-۱۵۱).

کسب و آگاهی شناخت در مورد هر یک از این نیازها و ارضای نیازهای اطلاعاتی ناشی از آن می تواند فرد را نه تنها"از لحاظ ساختار منشی،بلکه به عنوان یک شهروند درصحنه ملی و بین المللی و همینطور در روابط اجتماعی تکامل بخشد("مازلو، ۱۳۶۷:۱۱۴). ۲-۵- ساختار مفهومی

۲-۵ -۱-دیدگاه سیستمی(نظام گرا)

از زمان نخستین بررسیهای انجام شده در مورد نیازهای اطلاعاتی در نشریه"بررسی سالانه اطلاع رسانی و فناوری،"همواره تمایلی به سوی کشف ساختار مفهومی برای بررسی نیازهای اطلاعاتی مشهود است.در بررسی نیازهای اطلاعاتی دو رویکرد کلی مد نظر بوده و توسط متخصصان گوناگون مورد استفاده قرار گرفته است.این مطالعه ها و بررسیها در ابتدا در قالب مطالعه های علوم اجتماعی مورد ارزیابی و بررسی واقع شده اند.این دیدگاه که می توان آن را" دیدگاه سیستمی (نظام گرا")نامید،به بررسی استفاده کنندگان در درون نظام یا گروهی که به آن تعلق دارند می پردازد(Hewins,۱۹۹۰:۱۵۴)).در نگاه سیستمی(نظام گرا)،ابتدا کارکردها و نقش های اساسی که نظام لازم است مورد توجه قرار دهد،مشخص می شود و سپس به رابطه اطلاعات موجود با آن کارکردهاپرداخته می شود(Langefors,۱۹۷۳:۷۸).در این نگاه با بررسی نظام وگروهی که استفاده کننده به آن تعلق دارند زمینه شناخت نیازهای اطلاعاتی او فراهم می شود.لون(Luhn,۱۹۵۹inKunz,۱۹۷۶:۳۹)نیز نیازهای اطلاعاتی را دقالب عرضه و تقاضاو" ساز و کار بازار"بررسی می کند در این روش کارائی تسهیلات اطلاعاتی درقالب میزان برآورد خواست استفاده کنندگان ارزیابی می گردد.او در بررسی خود ارتباط این نیازها با مولفه های گوناگون مانند رشته، مناسب بودن نوع و شکل خدمات،کیفیت و سرعت استفاده توسط استفاده کننده می پردازد.پیزلی(paisley,۱۹۶۸:۳-۶)در استفاده از الگوی سیستمی (نظام گرا)در بررسی نیازهای اطلاعاتی،استفاده کنندگان را در محدوده ده دایره متحدالمرکز که بیانگر استفاده کننده و محیط پیرامون اوست،مودر بررسی قرار می دهد.بطور خلاصه می توان این دایره ها را تحت سه نظام کلی فرهنگی،سیاسی و شخصیت فردی طبقه بندی کرد.بنابراین می توان نتیجه گرفت که در رویکرد سیستمی(نظام گرا)،با مطالعه اهداف و موضوعهای مورد توجه سازمان،بررسی فعالیت و حیطه کاری افراد و محیط پیرامون او سعی در شناسائی نیازها و منابع و مجراهای ارتباطی متناسب با آن می

شود(دیویدسون؛لینگم،۱۳:۱۳۷۶)

۲-۵-۲- دیدگاه شناختی

دومین رویکرد در بررسی نیازهای اطلاعاتی از اواخر دهه ۱۹۷۰میلادی با گسترش مطالعه های روانشناسی و نگاه فرد گرایانه به انسان ظهور کرد.این رویکرد را میتوان" رویکرد شناختی"نامید(Hewins,۱۹۹۰:۱۵۵)

محققانی مانند فورد،ویلسون ،تیلور،بکلین و از همه مهمتر دروین در مطالعات خود بر روی نیازهای اطلاعاتی،با انتخاب رونکردی کاربر_مدار،این نیازها را از دیدگاه شناختی بررسی کرده و چنین می پندارند که نیازها همانطور که ناشی از تعاملات اجتماعی اند،ریشه شناختی نیز دارند.در این نگاه مشخصه های شناختی مانند ساختار یادگیری،انگیزش،شخصیت و حافظه می تواند بر نوع نیازه تاثیر بگذارد و تنوع نیازها راباعث شود

(Hewins,۱۹۹۰:۱۵۵-۵۹وموریس،۷۷:۱۳۷۵).این محققان در بررسیهای خود درباره نیازهای اطلاعاتی،سه روش جدید را که با آن مواجه شده اند مد نظر قرار دادند.

۱- روش ارزشهای استفاده کننده که متمرکز بر درک و دریافت کارائی و ارزش سیستم اطلاعاتی است.

۲- الگوی معنا دار که چگونگی درک مردم از جهان اطراف و چگونگی استفاده از اطلاعات برای درک بهتر را مد نظر قرار می دهد.

۳- روش مبتنی بر" موقعیت نامشخص"که چگونگی جستجوی اطلاعات در موقعیتهای متفاوتی که اطلاعات کافی ندارند را بررسی می کند.

در رابطه با بررسی نیازها در قالب شناختی،فورد(۱۳۷۴)چنین اظهار می دارد که دانش آموزان"ناهماهنگی شناختی("مشابه موقعیت نامشخص دانش بلکین)دارند که با دسترسی به اطلاعات و مهارتهای دستیابی به آن قابل بر طرف شدن است.در پاره ای از تحقیقهای مشابه دیگر،سعی شده است که با تلفیقی از دو رویکرد سیستمی و شناختی،رویکردی میان رشته ای را انتخاب کنند.در این رویکرد با مددگرفتن از رشته های گوناگون علوم واجتماعی،کامپیوتر،مدیریت و زبان شناسی به شناسائی نیازهای افراد می پردازند.

تدوین الگوی پیشنهادی

پس از مروری بر نیازهای اطلاعاتی،به بحث اصلی این پژوهش در ارائه الگوی مناسب از نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار پرداخته می شود.این الگو به طور مشخص بر سه پایه استوار است:

الف:هرم نیازهای انسانی مازلو و استفاده از طبقه بندی نیازهای اطلاعاتی مبتنی بر آن.

ب:الگوی ارائه شده در بررسی نیازهای اطلاعاتی توسط متخصصان شرکت کننده در همایش کاخ سفید

(White House Conference,۱۹۷۹in stueart,۱۹۸۲:۱۷۶)

،که به الگوی چن تعبیر می شود؛چرا که این الگو به طور مشخص تر و عملی تری توسط چن در بررسی نیازهای اطلاعات اهالی منطقه ای نیو انگلند آمریکا مورد استفاده قرار گرفت.

پ:کلیات نظام جدید آموزش متوسطه به عنوان نظام آموزشی حاکم در دبیرستانها.

پیشتر در مورد سلسله مراتب نیازهای مازلو و نیازهای اطلاعاتی مبتنی بر آن مطالبی ارائه شد.اما شاید بتوان گفت که عمده ترین کار بر روی نیازهای اطلاعاتی را گروه محققان و متخصصانی انجام دادند که با شرکت در همایشها و پیش همایشهای کاخ سفید در مورد نیازهای اطلاعاتی به بررسی این نیازها از دیدگاههای متفاوت پرداختند.

در این همایشها ،برای کسب اطمینان از مشارکت گسترده شهروندان،بیش از ۵۸ پیش همایش در ایالتهای گوناگون آمریکا برگزار شد و در مجموع بیش از صد هزار نفر به ارائه بیش از سه هزار نقطه نظر و راه حل درباره نیازهای اطلاعاتی شهروندان پرداختند.برای سهولت بررسی و ارائه ساختارمناسبی برای جمع بندی نظرهاوراه حلها،این پیشنهادها در قالب پنج گروه کلی نیازهای فردی،یادگیری مادام العمر،نیازهای شغلها و حرفه ها،نیازهای اجتماعی و نیازهای بین المللی طبقه بندی شد و هر یک از این گروهها نیز در زیر مجموعه های دیگری طبقه بندی گردید.

از میان گروههای کاری که درباره هر یک از این پنج نیاز اساسی به بحث و بررسی می پرداختند،نیازهای فردی بیشترین شرکت کنندگان و متنوع ترین اظهار نظرها را به خود اختصاص داد.آنها نیاز به اطلاعات برای مواجهه با نیازهای فردی را به نیاز به اطلاعات برای حل مشکلات روزمره،کمک به افراد در موقعیتهای بحرانی،آگاهی رسانی ملی و محلی،تقویت مبانی فرهنگی،قومی،ملی و خانوادگی.نیازهای فراغت و سرگرمی و نیازهای گروههای قومی ویژه تقسیم کردند(Stueart,۱۹۸۲:۷۲).

گروه شرکت کنندگان در کنفرانسهای کاخ سفید پس از توجه به نیازهای فردی،به نقش کتابخانه هاومراکز اطلاع رسانی در زمینه آموزش و یادگیری پرداختند.آنها نقش آموزشی کتابخانه ها را به وظیفه این مراکز در تقویت آموزش مدرسه،کمک به بهبود آموش عالی،بهبود سطح سواد جامعه و رفع بی سوادی و تسریع یادگیری مادام العمر تقسیم بندی کردند( )

نقش کتابخانه و مراکز اطلاع رسانی دربرآوردن نیازهای سیاسی و اجتماعی و حمایت از سازمانها و حرفه های گوناگون از جمله مباحثی بود که در همایش به آن پرداخته شد.آنها به نقش کتابخانه ها در حمایت از سازمانها و موسسه های موجودر جامعه توجه ویژه ای نشان دادند،چرا که ازنظرآنها ارائه اطلاعات به این موسسه ها می تواند باعث کارآیی هر چه بیشترسازمان وموسسه گرددونیززمینه رشدافراددرون آن سازمان را فراهم کند.افزایش مشارکت شهروندی ورشد آگاهی های بین المللی نیز در همایش مورد توجه قرار گرفت،آنها به نقش اطلاعات در هدایت بهتر جامعه و افزایش آگاهیهای اجتماعی اذعان کردند و تاکید ورزیدند که بدون دسترسی آزاد به اطلاعات،امکان داشتن جامعه ای مردم سالارو آگاه وجود ندارد.

توجه به تقسیم بندی نیازهای اطلاعاتی در الگوی ارائه شده در همایش کاخ سفید(۱۹۷۹) و مقایسه آن با نیازهای اطلاعاتی مبتنی بر هرم نیازهای مازلو نشان می دهد که این شرکت کنندگان آگاهانه یا ناآگاهانه در انطباق با این نیازها با هرم نیازهای اساسی انسانی مطرح شده توسط مازلو تلاش شایانی کردند.توجه ویژه آنها به نیازهای فردی،درکنار توجه آنها به نقش اجتماعی افراد می تواند بازگو کننده توجه شرکت کنندگا ن به نیازهای روانی و اجتماعی باشد،که صرف نظر از سن و ویژگیهای قومی و فرهنگی،در افراد وجود دارد.اگر چه توجه شرکت کنندگان درهمایش به نقش کتابخانه ها درارائه اطلاعاتی،که ما ازآنها به اطلاعات انطباق دهنده،کمک کننده و روشنگرانه یاد کردیم،به وضوح مشاهده می شود،ولی توجه آنها به نیازهای سطح بالاتر مثل نیاز به عزت نفس و خود شکوفائی و اطلاعات اغناء کننده و شناخت مبتنی بر آن،از وضوح کافی برخوردار نیست.شاید ذهنی وغیرملموس بودن این نیازها در کنار تاثیر محرکهای بیرونی در ارضاء آنها باعث این عدم وضوح باشد.هم چنانکه شرکت کنندگان درخود همایش

مطرح کرده اند،الگوی ارائه شده درهمایش می تواند با توجه به شرایط محیطی و اجتماعی با تغییرهای اصلاحاتی همراه باشد.

چن (chen,۱۹۸۲) یکی از کسانی بود که با الگوی مطرح شده در کنفرانس کاخ سفید در بررسی نیازهای اطلاعاتی به شناسائی نیازهای اطلاعاتی منطقه نیوانگلندآمریکا پرداخت.او در بررسی خود درباره نیازهای اطلاعاتی اهالی نیوانگلند امریکا دریافت که نیازهای فردی از جمله مهمترین نیازهایی هستند که افراد برای کسب اطلاعات درباره آنها به کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی مراجعه می کنند.در بررسی چن(chen,۱۹۸۲)به علت عدم اقبال مردم از نقش کتابخانه ها در زمینه رشد آگاهی های بین المللی ،این طبقه از نیازها حذف گردید.او اذعان داشت که توجه مردم به این نیازها تابع موقعیتها و شرایط زمانی است،همچنان که به نظر او اگر این بررسی در زمان بحران گروگان گیری ایران صورت می گرفت توجه مردم به آگاهیهای بین المللی در صد بیشتری از مراجعه به کتابخانه ها را تشکیل می داد.

باکلند(Buckland,۱۹۸۸:۳)جامعه آموزشگاه را یک نظام باز در نظر می گیرد که شامل کتابخانه،مدرسه و تبادل اطلاعات بین آنهاست.در چنین نظامی توجه به کارکرد و وظایف هر یک از این اجزاءمی تواند باعث آشکار شدن نیازهای اطلاعاتی افراد گردد. برای شناخت و تحلیل نیازهای اطلاعاتی زنان خانه داربه بررسی محیط و شرایطی که این نیازها در آن بوجود می آیند وویژگیهای فردی زنان خانه دارحائزاهمیت است.به تعبیر فوریه و کروگر(Fourie&Kruger,۱۹۹۵:۲۵۵) نیازهای اطلاعاتی افراد را می توان ناشی از نیازهای اساسی انسانی آنها دانست.

این نیازهای اساسی،نیازهای عاطفی،شناختی و روانی حرکتی آنها را در مراحل گوناگون رشد تحت تاثیر قرارمی دهد.به تبعیت ازفوریه و کروگردرهمخوانی با گروه شرکت کنندگان در همایش کاخ سفید
(Whie House Conference,۱۹۷۹ inStueart,۱۹۸۲:۱۷۶)

نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار در چهار گروه کلی نیازهای فردی،نیازهای آموزشی و نیازهای سیاسی اجتماعی و نیازهای مذهبی و هنری تقسیم بندی شد.

نیازهای فردی:گروهی از نیازهای افراد ناشی از تمایلها،نگرشها،احتیاجها و شرایط ویژه انسان به عنوان یک" فرد"است که برای تداوم حیات و رشد فردی به آن احتیاج دارد.دراین بررسی این موارد در گروه نیازهای فردی قرار می گیرد.نیازهایی که می تواند تا حدودی بازگو کننده اطلاعات انطباق دهنده و معین در نیازهای اطلاعاتی مبتنی بر هرم نیازهای مازلو و نیازهای فردی در الگوی چن باشد.

نیازهای آموزشی و تحصیلی:زنان خانه دار نیزبه گونه ای نیازمند کسب آموزش دارند.گروهی از آنان پیرو تحصیلات قبلی خود و گروهی دیگر جهت تکمیل آموخته های قبلی خود این نیاز را حس می کنند.بدیهی است که این آموزش ها می تواند اشکال مختلفی داشته باشد.بنابراین درهماهنگی باالگوی چن وبا درنظرگرفتن اهداف نظام آموزش متوسطه،گروه دوم از نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دارتحت عنوان نیازهای آموزشی طبقه بندی شد.

نیازهای سیاسی و اجتماعی:رابطه فرد با جامعه شکل دهنده گروه سوم از نیازهای اطلاعاتی است.همانطور که مازلو نیز به آن اشاره دارد نیازهای سطح بالاتر مانند نیاز به عزت نفس و احترام و خود شکوفائی،نیازمند محرکهای بیرونی و شرایط محیطی است.ارضاء این گروه از نیازها در بستر شرایط اجتماعی مطلوب شکل می گیرد.در اهداف نظام آموزش متوسطه نیز یکی از هدفهای مهم نظام آموزشی،رشد آگاهیهای سیاسی اجتماعی،شناخت ارزش کار و آمادگی برای اشتغال ،آشنایی با نظم و قانون و حقوق شهروندی می باشد.در این راستا،درهماهنگی باالگوی چن گروه سوم ازنیازهای اطلاعاتی زنان خانه دارنیازهای سیاسی و اجتماعی طبقه بندی شده است.

نیازهای مذهبی و معنوی:ازآنجا که هدف اصلی نظام تعلیم و تربیت در ایران گسترش ایمان واعتقاد به مبانی اسلامی است.پاره ای ازنیازهای اطلاعاتی افراد را نیازهای مذهبی و دینی آنها شکل می دهد.این دسته از نیازها در اهداف نظام آموزش جایگاه ویژه ای دارندو مازلو نیز درسلسله مراتب نیازهای خود در مبحث نیازهای ایمنی،خودشکوفائی به آنها اشاره می کند.برای ارائه الگویی مناسب از نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار،توجه به نیازهای فردی و اجتماعی حائز اهمیت است.درارائه الگوی پیشنهادی برای بررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار،سعی شده است به هرم نیازهای مازلو،توجه شود.در شکل گیری این مدل الگوی چن مورد توجه قرار گرفت که با توجه به شرایط سیاسی و اجتماعی ایران تغییراتی به خصوص درنیازهای سیاسی واجتماعی آن اعمال گردید.این نیازها در چهار گروه تقسیم بندی شده که در زیر به آن اشاره می شود:

۱- نیازهای فردی

- نیازهای زیستی مانند غذا،مسکن،پوشاک،وبهداشت و....
- نیازهای مرتبط با روابط خانواده،ازدواج و تربیت فرزند
- آگاهیهای روزمره
- نیازهای مرتبط با اوقات فراغت،ورزش و سرگرمی
- ذوق واستعداد هنری

۲- نیازهای آموزشی

- تقویت توان آموزشی علمی و تحصیلی
- فراهم نمودن زمینه برای آموزش عالی
- آموزش مشاغل و حرفه ها
- آموزش مستمرومادام العمر

۳- نیازهای اجتماعی و سیاسی

- شناخت فرهنگ،تاریخ و گذشته جامعه و دیگر کشورهای جهان
- رشد آگاهیهای سیاسی و درک و تحلیل مسائل ایران و جهان
- روابط اجتماعی مانند نظم،قانون،حقوق شهروندی،ارزشهای اجتماعی
- کاریابی و آشنائی با مشاغل و حرفه ها

۴- نیازهای مذهبی و معنوی

- آشنائی با مبانی اعتقادی دین و تقویت آن
- آشنائی با دیدگاههای سیاسی و اجتماعی اسلام

- آشنائی و تقویت ارزشهای والای انسانی مانند ایثار،گذشت و غیره نیازها – اعم از اینکه فردی یا اجتماعی اند- شکل دهنده پاره ای از رفتارهای آدمی انـد و ارضاء آنها زمینه امنیت روانی و سازگاری فرد با اجتماع را فراهم می سازد.شناخت نیازهای اطلاعاتی می توانـد زمینـه برنـامه ریزی برای ارضاءبهتر آنهـا را فراهم کنـد و ارائه الگـوئی منـاسب بر پـایه نظریه هـای موجـود درنیازسنجی اطلاعـات،زمینه سـازتبیین بهتراین نیازهاست.تنوع وگستردگی نیازهاهمانطور که درمرورپیشینه نیازهای اطلاعاتی مشاهـده می شود ناشـی ازپیچیـدگیهای روانشـناختی انسان و گسترش سازمان ها و فعالیتهائی است که افراد با آن مواجه انـد.برای درک بهتر نیازهای اطلاعاتی افراد،توجه به این پیچیدگی ها حائزاهمیت است.

پیشینه پژوهش تحقیق:

مطالعات غیر علمی و تجربی در خصوص سنجش نیازهای اطلاعاتی برای مدتهای طولانی در آمریکا،انگلستان و کشورهای اروپایی انجـام گرفته است.سابقه بررسـی نیازهای اطلاعاتی و کاربرد اطلاعات در حرفه های متفاوت به دهه ۱۹۲۰برمی گردد.ولی از جنگ جهـانی دوم در این زمینه،تحقیق از چنان پیشـرفت قابل ملاحظه ای برخوردار بود که تخمین زدنآنها مشـکل است.مطالعات در ابتـدا بیشتر پیرامون علوم و فنـاوری بوده است.اما تحقیقات مربوط به نیازهای اطلاعاتی اولین بار در سال ۱۹۵۰در آمریکا شروع شد.اولین دوره تحقیقات مربوط به نیازهای اطلاعاتی و کاربران آن اصولا بر اطلاعات علمی و فنی تاکید داشته است.

مطالعـات نیازهـای اطلاعـاتی از دهه ۱۹۶۰تـاکنون رو بـه گسـترش است.قبـل از دهه ۱۹۶۰بررسـیها بیشتر جنبه اکتشافی و توصـیفی داشته،به استثناءچند مطالعه که در اروپا انجام گرفته،اکثر متون در اواسط دهه ۱۹۶۰مربوط به استفاده از اطلاعات علمی و فنی است. coouer.Robert,۱۹۶۰مطالعات انجام شده بین سالهای ۱۹۵۳تـــــــــــــــــــــــــــــــا ۱۹۶۶را در ایـــــــــن زمینـــــــــه مـــــــــورد بررســـــــــی قرار داده اســـــــــت و علت افزایش این نوع تحقیقات را افزایش اطلاعات درعلوم و تکنولوژی دانست(نقل شده در مزینانی،۱۳۷۶).

به نظرمارتین((Martyn,۱۹۷۴علت اصـلی این تمرکز آن است که دوره اسـتفاده از اطلاعـات علمی و فنی به طـور سـنتی دوره ای است که در آن مشـکلات اطلاعـاتی به بیشترین حـدخود احساس می شـدو کـارگزاران اطلاعـاتی در این دوره فعال تر از هر موقع دیگری بودند،بعد از مطالعات بر روی استفاده کنندگان از اطلاعات علمی و فنی تحقیق در مورد کاربران علوم اجتماعی عنوان شدو ادامه یافت (نقل شده در زهراوی،۱۳۷۴).

از ســال ۱۹۶۶تحقیقـات مربـوط بـه نیازهـای اطلاعـاتی و اسـتفاده از منـابع اطلاعـاتی در مجلـه علـوم و تکنولـوژی انتشـار یافت.منزل(menzel,۱۹۶۶)در همین سال در مروری بر مطالعـات اسـتفاده کننـدگان چنین نـتیجه گیری می کنـد:هرچنـد که تحقیقات در مورد نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان هنوز به اهداف خود نرسیده است لیکن به نظر می رسد که پایان ۱۹۶۳نقطه عطفی برای تحقیقات تجربی نیازهای اطلاعاتی دانشمندان و مهندسان باشد(نقل شده در صفری راد،۱۳۷۹).

در مطالعاتی که در اولین جلـد علوم و تکنولوژی در این زمینه انجام شـده (تا قبل از سال ۱۹۶۳میلادی)سه جهت کلی برای این نوع مطالعات ارائه کرده که عبارتند از:

۱- بوجود آوردن روشی به نام" نقطه بحرانی "که قبل از این در تحقیقات کمتر بکار برده میشد.

۲- پیـدایش حـداقل دو روش بسیار مطلوب یعنی بررسـی پیشـینه هـای پژوهش و مقـایسه فعـالیت هـای انواع گروههـای تحقیق که وظایف یکسانی را انجام می دادند.

۳- افزایش میزان تحقیقـات در زمینـه هـای مختلـف که این امر منجر به بوجـود آمـدن روش اسـتاندارد و الگـوی انجمن رانشـناسان آمریکا برای تحقیقات بعدی شد(menzel،۱۹۶۶نقل شده در مزینانی،۱۳۷۶).

دربـاره کانـال هـای دستیـابی به اطلاعات هرنر(herner،۱۹۵۴)عقیـده دارد که محققـان علـوم محض اساسـا به مطالعـات مکتـوب وابستگی دارنـد،در حـالی که پژوهشـگران علوم عملی برای بررسـی و رسیـدن به اطلاعـات موردنیاز خود به منابع متنوع تری توجه دارند(نقل شده در مزینانی،۱۳۷۶).

در سال ۱۹۷۰ میلادی تلاش گسترده کشورهـا جهت بررسـی نیازهای اطلاعاتی و استفاده از منابع اطلاعاتی در علوم و فناوری را شاهـد هستیم.اما با این مجود هنوز دانشـمندان،مهنـدسان و محققان علوم و فناوری معتقـد بودندکه اطلاعات مورد نیاز آنها یا وجود ندارد و یا اگر وجود دارد کافی نیست.

به این ترتیب بررسـی نیازهـا و مصـارف اطلاعـات به صورت یک پدیـده جهانی درآمـده و به کشورهای دیگر سـرایت کرد.در این زمینه این و گـاروی (line&Garvey،۱۹۷۳) عقیـده دارنـد که نخستین گام برای رفع مشـکلات اطلاعاتی دانشـمندان،محققان و مهندسان درک و تحلیل نیازهای اطلاعاتی آنهاست.به نظر آنها مشکلات اطلاعاتی این محققان از ۲جنبه باید مدنظر قرار گیرند.

۱- عواملی که باعث تفاوت و گوناگوی نیازهای اطلاعاتی می شود

۲- انواع نیازهای اطلاعاتی

در مورد اول،شـغل و کـار مهمترین عامـل تفاوت در نیازها دانسـته شـد و فعالیت شـخص در زمینه کاربردی یا بنیادی و همچنین در دسترس بودن اطلاعات در مراحل بعدی قرار گرفت.در مورد جنبه دوم،بعضی از اسخاص به فیلم،کتاب،موادسمعی و بصری،مجله و بعضـی دیز منابع مرجع مثل چکیـده و نمایه را ترجیـح دادند.او نتیجه گرفت که تفاوت نیاز اطلاعاتی در میزان استفاده از انواع منبع اطلاعاتی تاثیر دارد(نقل شده در ملکی زاده،۱۳۷۶).

لیپتز انتشـارات سال ۱۹۷۰را مورد بررسـی قرارداد(نقل شـده در ملکی زاده،۱۳۷۶).او عقیـده دارد که اگر مطـالعه نیازهای اطلاعاتی واستفاده از آنها به عنوان یک وسیله برای رسیـدن به هـدف مورد نظر باشد یک فعالیت منطقی است.او مطالعاتش را در سه بخش خلاصه کرد:

۱- بررسـی :در این بخش نتایج حاصـله چنین بود که اکثر دانشـمندان منابع غیر رسمی را ترجیح می دادند و در بین آنها دانشمندان جوان به منابع رسـمی بیشتر متکی بودنـد.دلیل استفاده و یا عـدم استفاده از منابع اطلاعاتی به شـکل ظاهری و محل قرار گرفتن آن بستگی نداشت.نیاز اطلاعاتی مهندسین بیشتر از دانشمندان علوم بود و مراجعه به کتابدار بیشتر در کتابخانه های جامعه مشاهده شد تاکتابخانه های عمومی و دانشگاهی.

۲- روش شناسی.روش هایی که در مطالعات استفاده کنندگان و نیازهای آنان به کار می رودعبارتند از:

پرسشـنامه،مشاهـده،یادداشت،تجزیه و تحلیل اطلاعات موجود که از میان آنها پرسشـنامه،مصاحبه،مشاهده به ترتیب از اهمیت بالایی برخوردارند.

۳- نظریه.این بخش پیش بینی مواردستفاده و روش استفاده از اطلاعات را مورد بحث قرار می دهد.طرحهای مهندسی اغلب شامل دو مرحله آزمـایش و تعریـف می باشـد.در مرحله آزمـایش طرح جستجوی اطلاعـات بیشـتر است.لیپتز بـا مطـالعه رفتـار اطلاعـاتی

دانشمندان و روانکاوان نتیجه گرفت که روانکاوان استفاده کننده و جستجو گرانی اصول گرا و شایسته هستند ولی دانشمندان در استفاده از متون مبتدی و اغلب با منابع مهم مرجع آشنا نیستند و آنها براحتی از منابع غیر رسمی استفاده می کنند.در میان دانشمندان،منبع اطلاعاتی بر اساس اصل حداقل هزینه و تلاش برای جوینده اطلاعات انتخاب می گردد.

در سال ۱۹۸۰گردهمایی تحت عنوان"کتابخانه های موسسات و نهادهای آموزشی دانشگاهی"در کلمبیا برگزارگردید.دراین گردهمایی بررسی نیازهای اطلاعاتی برای برنامه ریزی و توسعه کتابخانه مطرح شده است.دراین گردهمایی مطالعات انجام شده در دو دهه اخیر مورد توجه قرار گرفت و بر مواردی نظیر توجه به نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان،کافی بودن منابع موجود و خدمات و لزوم انجام بررسی نیازهای استفاده کنندگان در کتابخانه های دانشگاه کلمبیا تاکید شد،(Cortes,۱۹۸۰نقل شده در صفری راد،۱۳۷۹). پیشینه در خارج از کشور:

سابقه مطالعه نیازهای اطلاعاتی:کتاب سال ۱۹۷۳فدراسیون بین المللی اسناد و مدارک از حدود ۱۴۴عنوان منبع اطلاعاتی نام می برد که به مطالعه درباره نیازهای اطلاعاتی پرداخته و تمامی آنها در دوره زمانی۱۹۷۳-۷۶منتشر شده بودند.به موجب یک بررسی که در سال ۱۹۷۹انجام گرفت،طی سال های۱۹۷۲-۷۸تعداد عناوینی که به مطالعه نیازهای اطلاعاتی پرداختخ بودند به۱۱۷عنوان رسید.تا نیمه دوم سال ۱۹۹۶بنابر جستجوی انجام شده در سال۱۳۷۶درLISAتعداد۶۷۶عنوان مطالعه که اختصاصاً به بررسی نیازهای اطلاعاتی پرداخته انجام گرفته است.وهمچنین در بیش از ۲۰۰۰عنوان از اطلاعات گردآوری شده درLISA یکی از محورهای بررسی ها،نیازهای اطلاعاتی بود ه است ودر بیش از ۷۰۰۰رکورد،بطور مستقیم یا غیر مستقیم به" نیازهای اطلاعاتی"اشاره شده است(نقل شده دربابائی،۱۳۷۶).

بررسی نیازهای اطلاعاتی و استفاده ازآن در علوم وفناوری برای اولین بار توسط منزل(۱۹۶۶)صورت گرفت.منزل به بررسی راه های مورد استفاده دانشمندان و مهندسان برای بهره گیری از نظام های اطلاعاتی پرداخت.وی نیازها،رضایت و تاثیری که انتخاب این راهها بر کوشش های آینده آنان خواهد داشت را در طرح ریزی معقول نظام های اطلاع رسانی موثردانست. بعد ازمنزل،محققان متعدد دیگری مانند:

لاین(line،۱۹۷۱)ساگامزواران (Sagmesawaran،۱۹۷۶نقل شده در زهراوی،۱۳۷۴)،استون(Stone،۱۹۸۲نقل شده در اکرمی،۱۳۸۰)،تویت و براکل،(Toit&Brokel،۱۹۸۶نقل شده در صفری راد،۱۳۷۹)،کانینگهام(Canningham،۱۹۸۸نقل شده در صدیقی،۱۳۷۸)،پرم اسمیت(permsimith،۱۹۹۰نقل شده در ملکی زاده تفتی،۱۳۷۶)،هارت من(Hartman،۱۹۹۳نقل شده در ملکی زاده تفتی،۱۳۷۶)،راولینسون ومیدوز(Rolinson&Miadows،۱۹۹۶)،گورمن(Gorman،۱۹۹۵)،هاساردویلکینو ولکی(Hassardwilkins&Leekie،۱۹۹۷نقل شده‌درصفری‌راد،۱۳۷۹)،ایلایان(Elayyan،۱۹۹۸نقل شده در ملکی زاده تفتی،۱۳۷۶)،شوهام(Shoham،۱۹۹۸نقل شده شده دریمین فیروز،۱۳۸۱)،نازان اوزنگ اوچاک(Nazan ozene ucak،۱۹۹۸)و ساناتال جا(Sanna Talja،۱۹۹۸)نیازهای اطلاعاتی دانشمندان و محققان حوزه های مختلف جامعه علمی را مورد قرار داده اند. ویلسون(Willson،۱۹۷۹)در پژوهشی با عنوان"بررسی نیازهای اطلاعاتی کارمندان خدمات اجتماعی)به بررسی نیازهای اطلاعاتی کارمندان خدمات اجتماعی پرداخت.اودر این پژوهش اطلاعات مورد نیاز جامعه مورد پژوهش در پنج گروه متخصصان ،مسئولان،پرستاران،کارمندان و مددکاران را مورد بررسی قرار داد.دراین تحقیق ،انواع اطلاعات مورد نیاز،میزان د ستیابی به اطلاعات و کیفیت دسترسی به منابع را مشخص کرده وبا استفاده از آزمون مجذور کای (X۲)مشاهده کرد که تفاوت معنی داری بین نوع اطلاعات مورد نیاز گروه های مختلف وجود دارد،بعلاوه کارمندان ستادی نسبت به کارمندان صف اطلاعات بیشتری دریافت می دارند.

گودمن(Goodman،۱۹۹۳) درپژوهشی با عنوان نیازهای اطلاعاتی برای تصمیم گیری مدیریت به این نتیجه رسید که تصمیم گیری مدیریتی اغلب ناکامل و نادرست اتخاذ می گردد.در این پژوهش ،فرآیند تصمیم گیری مدیریت بازبینی شده درتئوری های مربوط به استفاده از اطلاعات در تصمیم گیری مدیریتی و اطلاع جویی عمومی بررسی گردیده و ارتقای فرایندهای موجود را توصیه کرده است.از جمله این فرایندها،طرح نگهداری و مدیریت رکوردها وارزیابی آرشیو و فرآیندهای توصیف می باشد.

پوئی گنائو(puignau،۱۹۹۳)پژوهشی با عنوان محققان به عنوان کاربران اطلاعات انجام داد ودر آن نقش محققان به عنوان کاربران اطلاعات را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.نتایج حاصل نشان داد که اطلاعات نقش اساسی در توسعه مناطق روستایی آمریکای لاتین دارد.وی همچنین بر نقش اساسی اطلاعات در تصمیم گیری ها تاکیدکرده است.

یافته های پژوهش نشان می دهد که یکی از گروههایی که درتوسعه بیشتر نیاز اطلاعاتی نقش دارند،همین محققان هستند و در این زمینه پیشنهاد می کند که پشتیبانی اطلاعاتی از این محققان نیازمند همکاری متخصصان از حوزه فناوری ارتباطات،رایانه و کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی است.

میدوز وآریف(Meadows&Arif،۱۹۹۴)طی مطالعه ای به بررسی روشهای دستیابی به اطلاعات صنعتی در شرکتهای عربستان سعودی با شرکتهای مشابه آن در انگلستان پرداختند.در این مطالعه با استفاده از پرسشنامه،اطلاعات لازم جمع آوری شده است.

هدف تحقیق تعیین منابع اطلاعاتی مهم موجود در صنایع عربستان سعودی و انگلستان،بررسی سطوح خدمات،ارتباط خدمات ارائه شده ،بررسی نحوه آگاهی صنایع از منابع اطلاعاتی و بالاخره جستجوی اختلاف استفاده از اطلاعات صنعتی در میان دو کشور بود.در این تحقیق وسعت شرکتها،منابع اطلاعاتی در کشور،منابع اطلاعاتی غیر دولتی و سایر منابع موجود مورد بررسی قرارگرفت،ازپاسخ دهندگان خواسته شد که نحوه دستیابی به اطلاعات مورد نیازشان واینکه آنها چه تجارب ومشکلاتی را در راه دستیابی به اطلاعات دارند را شرح دهند.نتایج نشان داد که ارائه اطلاعات در عربستان سعودی نسبت به تقاضاهای موجود هم از لحاظ مقدار و هم از لحاظ ارائه اطلاعات کافی می باشد.اما تجارت انگلستان در این مورد نشان داد که ارائه اطلاعات و خدمات اطلاع رسانی می بایست همگام با توسعه فعالیتهای صنعتی رشد بیشتری داشته باشد(نقل شده در صدیقی،۱۳۷۸).

لی و پو(Lee&pow،۱۹۹۶)پژوهشی در مورد رفتارهای اطلاع یابی و میزان رضایت متخصصان علوم پزشکی از نظام های اطلاع رسانی پزشکی انجام دادند.در این پژوهش گرایش این متخصصان به انواع مجراهای اطلاع رسانی و ویژگی تقاضاهای اطلاعات مورد لزوم آنها مورد بررسی قرار گرفت.در این پژوهش۶۶نفر از متخصصان پزشکی که در بیکارستان های هنگ کنگ کار می کردند ممورد پرسش قرار گرفتند و نیازهای اطلاعاتی و الگوهای دستیابی اطلاعات توسط آنها با الگوهای ۵۱نفر از متخصصان امورمالی و حسابداری مقایسه گردید.نتایج حاصل نشان داد که بین این دو گروه از نظر نیازهای اطلاعاتی،الگوهای دستیابی و گرایش به مجراهای اطلاعاتی تفاوت اساسی وجود دارد.یعنی متخصصان علوم پزشکی به مجراهای دستیابی اطلاعات،ویژگی های تقاضای اطلاعات و روایی اطلاعات نسبت به دست اندرکاران امور مالی وحسابداری توجه بیشتری دارند(نقل شده در ملکی زاده

تفتی،۱۳۷۶).

هوتاری و ویلسون(Huotari&Wilson،۱۹۹۶)در تحقیقی تحت عنوان زنجیره ارزشی،عوامل موفقیت و نیازهای اطلاعاتی دو شرکت فنلاندی،کاربرد مفهوم زنجیره ارزشها و رویکرد عامل موفقیت را مورد بررسی قرار داده است.با استفاده از این رویکرد می توان حوزه های اطلاعات مدار یک سازمان و نیازهای اطلاعاتی آن را شناسایی کرد.

یافته های اصلی مبتنی بر یک مطالعه کیفی بوده است که در ۲شرکت در بخش داروئی و انتشارات صنایع فنلاند صورت پذیرفته است.مدیریت اطلاعات به عنوان ضروری ترین عامل موفقیت در شرکت های داروئی شناخته شده است.بر اساس این تحقق در صنعت انتشارات اهمیت این عامل کمتر بوده است.یافته ها دال بر آن هستند که عامل موفقیت و نیازهای اطلاعاتی مرتبط با آن بر اساس فعالیتهای ارزشی،خوشه بندی می شوند.مدیریت اطلاعات یک فعالیت حمایتی ضروری بوده و بخش ضروری زیر ساخت یک سازمان می باشد و هر بخش صنعتی به مقتضای خصوصیات خود تا حدی به خوشه بندی عوامل اصلی موفقیت می پردازد.در این تحقییق ارتباط متقابل بین فعالیتهای اولیه یا بدوی مورد تاکید قرار گرفته است.همچنین توصیه شده که تئوری شبکه اجتماعی به منظور شناسایی ساختارهای عمیق تر اطلاع یابی و همچنین تحلیل تاثیر حوزه های اساسی وزنجیره ارزشی توصیه می شود تا بدین ترتیب سازماندهی عملکرد مدیریت اطلاعات صورت پذیرد.

بوید فریزر(Boyd Fraser،۱۹۹۶)در پژوهشی تحت عنوان شناسایی نیازهای اطلاعاتی فردی وجمعی،نتیجه گرفت که تصویر کلی(طرح کلی)در مدیریت رکوردها عموما،والبته نه همیشه،همان جمع بندی تصاویر کوچک می باشد.اگر هر منطقه کاری از نقطه نظر مدیریت اطلاعات بطور مطلوب عمل کند،کل سازمان به احتمال زیاد دارای یک نظام اطلاعاتی موثرخواهد بود.تعریف دوباره نظام اطلاعات بیانگر تفکری درباره اطلاعات به عنوان یک وسیله مناسب با کاربرد وسیع می باشد.هر شخصی در حوزه کاری شخصی اش و هر سازمانی به یک سیاست اطلاعاتی نیاز دارد.سیاست نظام های اطلاعاتی بدون یک خط مشی اطلاعاتی یک پارچه و ساختار یافته فاقد ارزش است.به این معنی که جمع آوری و احتمالا تحلیل اطلاعات بدون مدیریت بر ورودی و یا خروجی آنها صورت گرفته است.

تربلانش(Terblanch،۱۹۹۶)تحقیقی را با هدف تعیین نیازهای اطلاعاتی مدیران موفق در صنعت و تجارت انجام داد.در این پژوهش هدف مشخص کردن که منابع اطلاعاتی مورد نیاز مدیران در این بخشها میران توانمندی مراکز اطلاع رسانی در تامین نیازهای اطلاعاتی مدیران درآفریقای شمالی بود.وی جهت گردآوری اطلاعات،پرسشنامه ای رابرای ۱۷۰شرکت که بطورتصادفی انتخاب شده بودند ارسال و پس از دریافت ۸۵ پرسشنامه به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخت.وی دراین پژوهش بر نقش اطلاعات به عنوان یک منبع مهم اقتصادی در امر توسعه تاکید کرده است.یافته های پژوهش نشان می دهد که مدیران بخش های تجارت و صنعت به خدمات اطلاع رسانی اختصاص و به اطلاعات به سهولت قابل دسترس نیازدارند.از نتایج دیگر پژوهش این بود که در شرکتهای کوچک و متوسط،تمایل به استفاده از تماسهای شخسی جهت گردآوری اطلاعات بیشتر از استفاده از منابع اطلاعاتی ممنتشر شده سنتی کاربرد دارد،ضمنا انتشارات فنی و تجاری بطور منظم ممورد استفاده قرار می گیرد(نقل شده در اکرمی،۱۳۸۰).

گری سون(Grayson،۱۹۹۹)در تحقیقی با عنوان"نیازمندیهای اطلاعاتی سازمانهای بزرگ"معتقد است که در دنیای امروزی سازمانهای بزرگ به کیفیت اطلاعاتی رقیبان خود وابسته هستند.اطلاعات ممکن است شفاف و کامل و واقعی باشند و یا به گونه ای باشد که کاربران را سردرگم کند.

نظام های اطلاعاتی مدیریت هر چیزی را که برای دانستن مفید است گردآوری نموده وسپس آن را پردازش،خلاصه سازی و در اختیارکاربران قرار می دهند تا آنها را در جریان کار خود مورد استفاده قرار دهند.استفاده از این اطلاعات باعث می شود که از رقیبان پیشی گرفته و آنها را پشت سر بگذارند.مدیران به اطلاعات دقیقی درباره وضعیت حوزه مدیریت خود نیاز دارند.کارکنان اداری عادت ندارند اطلاعاتی را تهیه کنند که توسط تصمیم گیران در زمان مناسب به دقت مورد مطالعه قرار گیرد.

اسپرینگ ورلاـگ هیدلبرگ (Springer-Verlag Heidelberg،۲۰۰۱) در پژوهشی تحت عنوان"ویژه سازی نیازهای اطلاعاتی:پیشرفت روش شناسی کار"بیان داشته که روشن ساختن نیازهای اطلاعاتی یک گام مهم در طراحی شبکه های ارائه اطلاعات می باشد.

چارچوب راهبرد نمایش۲۰۰۰به بعد یک برنامه از مدیریت امور عمومی و آب هلند برای جستجوی نوآوری در بخش نمایش در دست تهیه است.این روشی است که رو به توسعه می باشد و سیاست مدیریت آب را به نمایش از طریق روشن ساختن نیازهای اطلاعاتی مربوط می سازد.استفاده از این روش به پیشرفت در تمرین شیوه نمایش هدایت می شود که مسلما بوسیله اهالی مربوط مورد قضاوت قرار خواهد گرفت.با این وجود مانع اصلی برای بکارگیری این روش،ترجمه واقعی سیاست ها و خط مشی های تولیدات اطلاعاتی بود.

مطالعه دیگری که انجام گرفته است که بر این جنبه از این روش تمرکزدارد تا برای شرکت کننده های این پروژه یک چارچوب ذهنی بوجود آوردتا بتوانند به وضوح نیازهای اطلاعاتی را روشن سازند.

رویل و دیگران(Royle&etal،۲۰۰۲)در پژوهشی تحت عنوان"ارزیابی نیازهای اطلاعاتی کارکنان در سازمان مراقبتهای طولانی مدت(از بیماران")با تاکید بر نقش اطلاعات در موفقیت انجام بهینه وظایف بهورزان در اونتاریو کانادا به این نتیجه رسید که این سازمان از لحاظ نیازها ومیزان دسترسی به اطلاعات تفاوت دارند.یافته های وی نشان داد که کارکنان بارای مقابله با مشکلات بهداشتی و سلامتی بیماران به منابع اطلاعاتی بیشتری نیاز دارند.

عبدالکریم نور شهریزا(Norshahriza Abdul Karim،۲۰۰۲)در مقاله ای با عنوان" فناوریهای نوین اطلاعات:شناخت رفتار اطلاعات سازمانی تجاری از طریق پویش محیطی(ای اس")به طرز تهیه یک الگو برای شناخت نیازهای اطلاعاتی سازمانی بین سازمان های تجاری کوچک پرداخت.وی در مقاله خود پرسشهای اساسی زیر را بررسی کرده است.

۱- چگونه شرکتها می توانند از فناوری اطلاعات و ارتباطات در جستجوی اطلاعات بهره بگیرند؟

۲- آیا استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات،ماهیت جستجوی اطلاعات بین سازمانها را تغییر داده است؟

۳- آنها(شرکت ها)چه نوع اطلاعات را برای کدام اهداف جستجو می کنند؟

۴- مدیران اطلاع رسانی چه نقشی می توانند در پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی سازمانها بازی کنند؟

در ادامه مقاله با بحث و بررسی درموردپرسش های فوق،فناوری اطلاعات و ارتباطات رادر برآوردن نیازهای اطلاعاتی موثر ارزیابی کرده و پیشنهادهایی را ارائه داده است.

پیشینه پژوهش در داخل کشور:

در ایران پژوهش هایی در زمینه نیازهای اطلاعاتی و مصرف اطلاعات صورت پذیرفته است.ولی معدود مطالعاتی از رویکرد مدیریتی به این مساله پرداخته اند.پژوهشهای انجام شده در زمینه نیازهای اطلاعاتی و مصارف اطلاعات عمدتا در باب نیاز به منابع اطلاعاتی بوده و در میان رشته های تخصصی نیز بیشتر از آن رشته علوم پزشکی می باشد.به هر حال،در ادامه به برخی از مطالعات انجام شده در ایران اشاره می شود که تا حدودی زمینه مشترک با موضوع مورد بحث دارند.

گروه آموزش کتابداران دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران(۱۳۵۴)، دانشی(۱۳۵۵) ،دستمالچی(۱۳۶۶)،طاهری(۱۳۷۳)،امیری(۱۳۷۴)، ملکی زاده تفتی(۱۳۷۶)،مزینانی(۱۳۷۶)،سجادینَ(۱۳۷۸)،صفری راد (۱۳۷۹)، قربانی(۱۳۷۹)ورمضانی (۱۳۸۰) در بررسی نیاز های اطلاعاتی در دانشگاه های غیر علوم پزشکی بین رشته های مختلف به نتایجی دست یافته اند که در عمده موارد کتاب،مجموعه های شخصی،نشریات و همچنین استفاده از اینترنت به عنوان اصلی ترین منابع اطلاعاتی مورد استفاده قرار گرفته است.تفاوت درنوع منابع اطلاعاتی تابع نوع شغل و موقعیت اجتماعی مراجعان و مدرک تحصیلی آنان می باشد که باعث تفاوت در نوع و نحوه استفاده ازمنابع اطلاعاتی می باشد که البته تحقیقات فوق بیشتر به جنبه های کتابخانه ای پرداخته است.

اسدی کرگانی(۱۳۶۶)در پژوهش خود تحت عنوان"بررسی نحوه دستیابی کارشناسان امور بهزیستی به منابع و مدارک موردنیاز"پنج گروه از کارشناسان امور بهزیستی(آموزشی،پژوهشی،توان بخشی،حمایتی وبرنامه و بودجه)را با در نظر گرفتن فرضیات پژوهش که عبارتند از اینکه رابطه معنی داری بین زمینه فعالیتی کارشناسان امور بهزیستی و میزان استفاده از منابع تخصصی وجود دارد،ودیگر اینکه عوامل بازدازنده چندی در دستیابی کارشناسان امور بهزیستی به منابع و مدارک تخصصی وجود دارد،مورد مطالعه قرارداد.اطلاعات از طریق پرسشنامه جمع آوری گردید.نتایج حاصل از بررسی و تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که اختلاف معنی داری بین میزان استفاده از منابع و زمینه فعالیت کارشناسان امور بهزیستی وجود دارد.گروه پژوهشی بیشترین و گرههای توان بخشی وحمایتی کمترین نیاز به اطلاعات را دارند.کتابخانه شخصی بیش از همه مورد استفاده قرار می گیرد.مراجعه به کتابخانه ها کمتر مورد توجه این گروه از کارشناسان می باشد.کارشناسان امور بهزیستی از بین منابع ،استفاده از کتاب را ترجیح می دهند(نقل شده در زهراوی،۱۳۷۴).

حاجبی(۱۳۷۱)؛خوش منش(۱۳۷۱)؛معصومی(۱۳۷۱)؛شکوری منفرد(۱۳۷۲)؛ برادران لیلآبادی(۱۳۷۲)؛ گبل(۱۳۷۲)؛ناظری(۱۳۷۳)؛طلاچی(۱۳۷۵)؛قیاسی (۱۳۷۶)؛پاک ضمیر(۱۳۷۷)؛سامانیان(۱۳۷۸)ورسول آبادی(۱۳۸۱)،در بررسی نیازهای اطلاعاتی در دانشگاههای علوم پزشکی بین رشته های مختلف به این نتیجه رسیدند که کتاب و مقالات و مجموعه های شخصی و همچنین شرکت در سمینارها به عنوان مهمترین منابع اطلاعاتی مورد استفاده قرار گرفته است و غالبا تفاوت نوع شغل و زمینه فعالیت و میزان تحصیلات آنها و استفاده ازانواع منابع اطلاعاتی آنها می شود . در این مطالعات بیشتر به جنبه های کتابخانه ای برداخته اند .

مبلغی (۱۳۷۲) در شیوهای کسب اطلاعات کارشناسان خدمات بهداشتی استان آذربایجان غربی نشان داد که در میان این کارشناسان استفاده از مجموعه شخصی بیش ازهر مجموعه دیگری است . وی در بررسی مشکلات ۱۳۰ نفر کارشناسان تحت مطالعه در دسترسی به منابع،نبودن واحدی برای تامین و نگهداری منابع اطلاعاتی مکتوب در مراکز بهداشتی است.

زهراوی(۱۳۷۴)درتحقیق وخود با عنوان"بررسی نیازهای مسئولین وزارت بهداشت،درمان وآموزش پزشکی به اطلاعات آماری و نحوه دسترسی آنان به این اطلاعات"مشخص نمود که بین رشته فعالیت مسئولین نوع اطلاعات آماری مورد استفاده آنان رابطه معنی داری وجود دارد.اطلاعات آماری مورد نیاز پژوهشگران و مسئولین امر حوزه ها ازطریق اداره کل آماروزارتخانه دراختیار قرار می گیرد.

اسلامی(۱۳۷۵)در تحقیقی تحت عنوان"نقش نظامهای اطلاعات مدیبت در تصمیم گیری مدیران شرکت ایران یاسا"سعی نموده با بررسی فرآیند تصمیم گیری،جایگاه اطلاعات و نظام های اطلاعاتی در این فرآیند مشخص گردد.نتایج حاکی ازآن است که ،نزدیک به ۸۰٪از مدیران شرکت یاسا وجود نظام های اطلاعاتی مدیریت را در سرعت،دقت و صحت تصمیمات حیاتی دانسته اند.

در بررسی نیازهای اطلاعاتی،رفتار اطلاع یابی به عنوان یک عامل اساسی در تعیین این نیازها محسوب می شود.نور محمدی(۱۳۷۶)به مطالعه رفتار اطلاع یابی متخصصان مراکز تحقیقات مهندسی وزارت جهاد سازندگی در کسب اطلاعات علمی و فنی پرداخت.وی انگیزه اصلی جستجوی اطلاعات نزد اکثر متخصصان را انجام امورپژوهشی می داند.

در ضمن متخصصانی که دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد هستندبا۷/۳۹٪بالاترین انگیزه انتشار مطالب علمی را دارند.در مورد استفاده اعضای هیئت علمی از پایگاههای رایانه ای به این نتیجه رسید که بیش از نیمی از متخصصان از دیک های فشرده نوری برای تامین اطلاعات مورد نیازشان استفاده می کنند و تقریبا بیش از یک سوم آنان نیزاطلاعات مورد نیاز خودرااز طریق جستجوی پیوسته بازیابی می کنند(نقل از صفری راد۱۳۷۹).

میزان رضایت افراد از برآورده شده نیازهای اطلاعاتی آنان می توانده افزایش کارآیی کارکنان بیانجامد.

فلاح هروی(۱۳۷۹)طی تحقیقی به بررسی میزان رضایت شغلی و تعهد سازمانی دردومعاونت(مهندسی واجرایی)شرکت خودروسازی سایپاپرداخته است وبه این نتیجه دست یافت که بطور کلی مدیران به دو دلیل به موضوع نیازهای اطلاعاتی علاقمند هستند.

۱- اول آن که بسیاری از مدیران از لحاظ اخلاقی خود را مسئول ایجاد و حفظ سطح بالاتر از نیازها در نیروی انسانی سازمان خود می دانند،در واقع مدیران زمانی خود را در انجام وظایفشان موفق می بینند که افراداز رضایت شغلی سطح بالایی برخوردار باشند و باپویایی وطراوت به کار خود ادامه دهد.

۲-مدیران نسبت به اثراتی که رضایت شغلی بر عملکرد کارکنان دارد آگاهی یافته اند.برطرف شدن نیازها یک احساس مثبت داشته که این حالت کمک زیادی به سلامت فیزیکی و روانی افراد می کند و از نظر سازمانی سطح بالای مرتفع شدن نیازها منعکس کننده جوسازمان بسیار مطلوب است که منجر به جذب کارکنان ودر نتیجه مرتبط با تعهد سازمانی هر فرد میباشد.

صالحی(۱۳۷۹)درتحقیقی تحت عنوان"بررسی و تجزیه وتحلیل نظام های اطلاعاتی مدیریت منابع انسانی موجود در شرکت آیفا غرب استان تهران و طراحی نظام بهینه"به تحلیل مسائل مربوط به نظام اطلاعاتی مدیریت در شرکت مذکور پرداخته است.

این تحقیق با روش پیمایش رابطه بین بکارگیری نظام های اطلاعاتی مدیریت و بهینه شدن در زمینه های جذب آموزش ،حقوق ودستمزد واطلاعات کارکنان و بهینه شدن فرآیند مدیریت منابع انسانی را مورد بررسی قرارداده است.پژوهش به این نتیجه رسیده است که بکارگیری نظام های اطلاعاتی مدیریت تاثیر زیادی در بهینه شدن فرآیند مدیریت منابع انسانی شرکت آیفا غرب استان

تهران دارد.

اکرمی(۱۳۸۰)به بررسی امکانات ونیازهای اطلاعاتی کارخانه های صنایع غذایی شهر مشهد پرداخت.نتایج پژوهش وی نشان داد که کارخانه های صنایع غذائی موجود در مشهد فاقد مراکز اطلاع رسانی کارآمد می باشند.وی راه اندازی نظام اطلاع رسانی متمرکز برای این کارخانه هارا از لحاظ اقتصادی و اجتماعی توجیه پذیر دانست و پیشنهادهایی برای رفع یا کاهش موانع دستیابی به اطلاعات در کارخانه های صنایع غذایی مشهد ارائه داده است.

استنتاج از مرور پیشینه های پژوهش:

مروری بر تحقیقات انجام شده در زمینه نیازهای اطلاعاتی تا سال۱۹۸۵نشان می دهد که این پژوهش ها عمدتا در زمینه علوم و فناوری متمرکز بوده است.اما در سال های اخیر بررسی نیازهای اطلاعاتی در رشته های تخصصی انجام می شود که سهم گروه های تجربی بویژه علوم زیستی (از جمله پزشکی)بیشتر ازدیگران است،(Hewins,۱۹۹۰).

آنچه که از بررسی پیشینه هااستنباط می شود این است که تحقیقات انجام شده درحوزه رفتار اطلاعاتی ونیازسنجی اطلاعاتی عمدتا در مورد اعضاءهیئت علمی دانشگاهها و محیط های آموزشی صورت گرفته است و در زمینه نیازهای اطلاعاتی که به مشخص نمودن اطلاعات مورد نیازگروه های مختلف اجتماعی یا سازمانی همچون سازمان تامین اجتماعی پرداخته باشد،تحقیقات کمتری صورت پذیرفته است.

با نگاهی به پیشینه های ارائه شده می توان به این نتیجه رسید که ابهام در مفهوم نیازهای اطلاعاتی باعث شده گستره زیادی از بررسی منابع تا مجراهای اطلاع یابی در روند اشاعه اطلاعات بعنوان بررسی نیازهای اطلاعاتی در نظر گرفته شود.در اکثر تحقیقات انجام شده به نقش عواملی شناختی مانند نگرش،علاقه،انگیزش وحافظه در شکل دهی نیازهای اطلاعاتی افراد پرداخته نشده است.

آنچه که این تحقیق رانسبت به تحقیقات گذشته در زمینه های نیازهای اطلاعاتی متمایز می کند،این است که در تحقیقات گذشته تاکید بر متخصصان حوزه های مختلف علمی بوده،لیکن در این تحقیق تاکید بر نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار گام موثری برداشته شود.

فصل سوم

روش شناسی پژوهش

۱-۳.نوع وروش پژوهش

۲-۳.جامعه آماری پژوهش

۳-۳.ابزاروروش گردآوری داده ها

۴-۳.روایی وپایایی ابزارسنجش

۵-۳.روشهای آماری،بررسی وتحلیل داده ها

۶-۳.محدودیت هاومشکلات پژوهش هر پژوهش بنا به شرایط واهدافی که دارد،مناسبترین روش را برای اجرا برمیگزینددراین فصل،اطلاعات ورویکردهای مرتبط با فرایند پژوهش مورد توجه قرارمی گیرد وبه توضیح و تشریح هر یک از موارد اساسی پژوهش،جامعه آماری پژوهش،روش نمونه گیری،حجم نمونه جامعه،ابزارگردآوری اطلاعات،روشهای آماری در تجزیه وتحلیل داده ها و نهایتا محدودیت های پژوهش،پرداخته می شود.

۱-۳.نوع وروش پژوهش

پژوهش انجام شده از نوع کاربردی با رویکردی توصیفی- تحلیلی وبه روش پیمایشی انجام شده است .هدف ازپژوهش پیمایشی،شناخت جامعه مورد بررسی ویاپیش بینی یک یا چند جنبه ازرفتاراین جامعه یاهردوی اینهاست.

ازاین رودرپژوهش پیمایشی،گردآوری نظام مند اطلاعات ازنمونه ها یاپاسخگویان به منظور شناسائی یا پیش بینی جنبه هائی ازرفتارجامعه مدنظراست(کومار،۱۳۷۴،ص.۴۸)

به عبارت دیگر،هدف تحقیق پیمایشی ،مانند بسیاری از روشهای تحقیق دیگر،واقعیت نمائی است.در این روش محقق به گردآوری اطلاعات درباره واقعیتها می پردازد ونتایج حاصل رابصورت کمی تصور می کند(دیانی،۱۳۶۹،ص.۲۱)

از آنجا که پژوهش حاضربه مطالعه وبررسی نیازهای اطلاعاتی زنان خانه داردرکتابخانه های عمومی شهرمشهد می پردازد،روش پیمایشی به عنوان مناسبترین روش انتخاب گردید.

۲-۳.جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان خانه دار عضودرکتابخانه های عمومی شهر مشهد می باشد.نظر به اینکه کتابخانه های عمومی موجود درشهرمشهد۵۲کتابخانه بوده است،اقدام به نمونه گیری شد.که روش نمونه گیری طبقه ای بوده است وازبین ۵۲مورد۱۲کتابخانه بنا براستقرار کتابخانه های فوق درنواحی بالا،متوسط وپائین شهرانتخاب شدند که درنهایت بین ۳۰۰خانم خانه دار در۱۲کتابخانه پرسشنامه توزیع شد.

حجم نمونه براساس جدول گرجسی ومورگان(دیانی،۱۳۸۲،ص.۱۰۹)۳۰۰نفر درنظرگرفته شد.

۳-۳.ابزارگردآوری داده هاواطلاعات:

برای گردآوری داده ها ازپرسشنامه استفاده شد.به نظربابائی(۱۳۷۸)درتحلیل نیازهای اطلاعاتی،مصاحبه،پرسشنامه،ویادداشتهای روزانه ومشاهده از روش های موجود گردآوری اطلاعات محسوب می شوند(بابائی،۱۳۷۸:۱۲۲).

هنگامی که تعداد افرادی که باید مورد سوال واقع شوند،زیاد باشد ودرموردمنابع مالی وزمان اجرای پژوهش محدودیت وجودداشته باشد،استفاده ازپرسشنامه برای گردآوری اطلاعات توصیه می شود(دلاور،۱۳۷۴).پرسشنامه را می توان ازمتداولترین ابزارگردآوری اطلاعات دانست.

روش گردآوری داده ها:

برای گردآوری داده ها پرسشنامه ای از نوع سوالهای تلفیقی بازوبسته که دردوبخش اطلاعات هویتی وبخش مربوط به سوالهای تحقیق،تدوین گردید.(پیوست۱)

با توجه به تقسیم بندی فوریه وکروگر(Fourie &Kruger,۱۹۹۵:۲۲۶)نیازهای اطلاعاتی درچهار گروه نیازهای فردی،آموزشی،سیاسی اجتماعی ومذهبی تقسیم بندی شد.سپس با مراجعه به الگوی چن دربررسی نیازهای اطلاعاتی ،این گروهها به زیرگروههایی تقسیم بندی شدند.الگوی تهیه شده توسط عده ای از متخصصان واستادان روانشناسی موردبررسی قرارگرفت.براساس الگوی یاد شده وبررسی متون وتحقیقات انجام شده درزمینه پژوهش حاضر واستفاده ازراهنمائیهای استادان

راهنما ومشاور،پرسشنامه برای زنان خانه دار تهیه گردید.

جهت سنجش روائی پرسشنامه از پیش آزمون *استفاده شد که درنمونه ای به حجم ۳۰خانم خانه دار درگروهی قابل قیاس با گروههای نهائی تحقیق اجرا شد.نتایج حاصل از این آزمایش موجب رفع خطاهای احتمالی گردید.

عوامل ذکر شده درپرسشنامه به دو دسته متغیرهای مستقل ووابسته تقسیم گردید متغیرهای این پژوهش عبارتند از:

۱-۳-۳.متغیرهای مستقل:

میزان استفاده از کتابخانه

دلایل عدم استفاده از کتابخانه

هدف استفاده ازکتابخانه

منابع کسب اطلاعات مورد نیاز

۲-۳-۳.متغیروابسته:

۱-۲-۳-۳.نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دارکه شامل:

نیازهای فردی

نیازهای آموزشی وتحصیلی

نیازهای فرهنگی

۴-۳.روایی وپایایی ابزارسنجش:

درمطالعات وتحقیقات اجتماعی به لحاظ ماهیت متغیرهای مورد بررسی آن که اغلب کیفی وانتزاعی هستند،بحث اعتبارروایی ابزاراندازه گیری ضروری است.مفهوم اعتبار به این سئوال پاسخ می دهد که ابزاراندازه گیری تا چه حد خصیصه مورد نظررامی سنجدوبدون آگاهی ازاعتبارابزاراندازه گیری نمی توان به دقت داده های حاصل ازآن اطمینان داشت(سرمدودیگران،۱۳۷۸).

بدین منظوربرای اینکه بدانیم شاخصهای بکاررفته تاچه حدابزارمناسبی هستند وآیا گویه های مطرح شده درپرسشنامه توان اندازه گیری متغیرهای تحقیق را داراست،لازم بودقبل از گردآوری اطلاعات،پیش-آزمون*صورت گیرد.از این روبرای تامین اعتبارورروایی شاخصهای بکاررفته،پرسشنامه پس ازطرح سوالات،دراختیاراساتیدراهنما ومشاورقرارگرفت وبدین روش اعتبار صوری ومحتوایی گویه های پرسشنامه فراهم شد.اما برای اینکه بدانیم آیا روش انتخاب شده،موضوع مورد نظررابه طوردقیق می سنجد یا خیروروش سنجش تا چه حدپایایی دارد،یعنی چنانچه همان واحد تحلیل مکرر به کار گرفته شود نتایج یکسانی به دست آید یا خیر،باید سنجش پایایی صورت گیرد.

دراین تحقیق،ابزار تحقیق(پرسشنامه)ازنظرسنجش پایایی ازروش ضریب آلفا- کرونباخ که مبتنی برماتریس همبستگی گویه ای است وضریب پایایی کل طیف را مشخص می کند،استفاده شده است.

برنامهSPSSعلاوه بر محاسبه ضریب آلفا(پایایی کل طیف) موقعیت تک تک گویه ها راازجهت نقش آنان درکاهش یا افزایش ضریب کل مشخص می نماید.بدین ترتیب گویه های نامناسب که حذف آنها باعث افزایش پایایی کل طیف شده،مشخص می شود که درپیش آزمون این کار صورت گرفت وآلفای متغیر مجموع نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار با ضریب اطمینان۳۱/۶۳درصد به دست آمد. که درصدقابل قبولی برآورده می شود.

۵-۳.روشهای آماری بررسی وتحلیل داده ها

داده های حاصل از پرسشنامه توسط نرم افزار آماری SPSSتجزیه وتحلیل گردید.

برای تجزیه وتحلیل از آمارتوصیفیوآماراستنباطی X*,F,T استفاده شد.نتایج حاصل از تجزیه وتحلیل داده ها،به صورت جدول ونموداردرفصل بعد ارائه شده است.

برای ارائه آمارتوصیفی جهت هرمتغیرسه معیارآماری فراوانی،درصد،ومیانگین استفاده شده وبرای آماراستنباطی از آماره های آنالیز واریانس یکطرفه،ضریب همبستگی پیرسون،ضریب همبستگی اسپیرمن برای محاسبهروابط بین متغیرها استفاده شد.

۶-۳.محدودیت هاومشکلات پژوهش

از جمله محدودیت هایی که پژوهشگر با آنها مواجه بود عبارتند از:

۱.مطالعه نیازهای اطلاعاتی معمولا درقالب مطالعه رفتاراطلاع یابی،مطالعه استفاده کنندگان،روندبهره گیری واشاعه اطلاعات صورت می گیرد(بابائی،۹:۱۳۷۶)،که درتحقیق حاضر تنها به مطالعه استفاده کنندگان اکتفا شده است.

۲.عدم وجود منابع کافی مربوط به موضوع موردپژوهش

۳.چون امکان بررسی همه کتابخانه های شهرمشهد دراین تحقیق وجودنداشت،ازمیان۵۲ کتابخانه های عمومی در سطح شهر، ۱۲کتابخانه در سه منطقه غنی،متوسط وضعیف انتخاب شد.

۴.تکمیل ناقص پرسشنامه ازسوی بعضی ازخانم های خانه دار.

فصل چهارم

ارائه یافته ها وتجزیه وتحلیل داده های پژوهش

۱-۴.تحلیل اطلاعات جمعیت شناختی

۲-۴.ارائه داده هاوآمار توصیفی

۳-۴.تحلیل داده ها یا آمار تحلیلی

در این فصل یافته ها ونتایج تحقیق حاضر به صورت توصیفی و تحلیلی ارائه گردیده است.درقسمت اول ضمن ترسیم سیمای نمونه آماری،توصیف و تحلیل یک متغیری مدنظرقرار گرفته است.

درقسمت دوم؛تحلیل دو متغیری از طریق آزمونهای مناسب،رابطه بین متغیرها مورد کنکاش قرار گرفته است.

۴-۱- نتایج توصیفی و یک متغیره تحقیق

تحلیل اطلاعات جمعیت شناختی

در این بخش به دوقسمت پرسشنامه مبنی بر میزان تحصیلات زنان خانه دار پرداخته می شود

۴-۱-۱- وضعیت میزان تحصیلات پاسخگویان

از کل نمونه آماری پژوهش حاضر۱۷نفر(۷/۵درصد)پاسخگویان دارای تحصیلات ابتدایی و۵۷نفر(۱۹درصد)دارای تحصیلات در سطح سیکل و۳۱نفر(۳/۱۰درصد)پاسخگویان دارای تحصیلات زیر دیپلم و۱۴۲نفر(۳/۴۷ درصد)دارای تحصیلات دیپلم

و۳۲نفر(۷/۱۰درصد)پاسخگویان دارای تحصیلات لیسانس وبالاتربوده اند.لازم به ذکر است۲نفر(۷/۰درصد) پاسخگویان میزان تحصیلات خود را اعلام نکرده اند. جدول۴-۱:توزیع فراوانی نمونه آماری برحسب میزان تحصیلات درصد فراوانی تجمعی

درصدفراوانی نسب

فراوانی

میزان تحصیلات

۷/۵

۷/۵

۱۷

ابتدائی

۸/۲۴

۱۹

۵۷

سیکل

۲/۳۵

۳/۱۰

۳۱

زیردیپلم

۹/۸۲

۳/۴۷

۱۴۲

دیپلم

۳/۸۹

۳/۶

۱۹

فوق دیپلم

۱۰۰

۷/۱۰

۳۲

لیسانس وبالاتر

۷/۰

۲

مقادیر گمشده

۱۰۰

۱۰۰

۳۰۰

جمع ۲-۱-۴-وضعیت تعداد فرزندان پاسخگویان:

ازکل نمونه آماری این تحقیق۵۳ نفر(۷/۱۷درصد)فاقد فرزند بوده اند و۸۱نفر(۲۷درصد)ازپاسخگویان دارای یک فرزند بوده اندو۸۷نفر(۲۹درصد)پاسخگویان دارای دوفرزند بوده اندو۳۲نفر(۷/۱۰درصد)پاسخگویان دارای ۳فرزند بوده اند و۹ نفر(۳درصد)پاسخگویان دارای ۴فرزند می باشندودو نفر(۳/۰درصد)از پاسخگویان هر کدام دارای ۵و۶ فرزند بوده اند.لازم به ذکر است ۶۵ نفر(۸/۱۹درصد)پاسخگویان تعداد فرزندان خودرااعلام نکرده اند. جدول۴-۳:توزیع فراوانی نمونه آماری بر حسب تعداد فرزندان درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی نسبی

فراوانی

تعداد فرزندان

۱/۲۰

۷/۱۷

۵۳

هیچ

۸/۵۰

۲۷

۸۱

یک

۷/۸۳

۲۹

۸۷

دو

۸/۹۵

۷/۱۰

۳۲

سه

۲/۹۹

۳

۹

چهار

۶/۹۹

۳/۰

۱

پنج

۱۰۰

۳/۰

۱

شش

....

۱۲

۳۶

مقادیر گمشده

۱۰۰

۱۰۰

۳۰۰

جمع

-۲.ارائه داده ها وآمار توصیفی

سوال اول پژوهش:اولویت نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار کدام است؟

اولین گروه از نیازهـای اطلاعاتی زنان خانه دارنیازهای فردی آنهاست.این گروه به زیرگروههایی ماننـد زمینه های بهـداشتی،اصول خانه داری،تربیت فرزنـدوروابط با دیگران،ذوق واسـتعداد هنری،ورزش وسـرگرمی ومسائل متفرقه واخبارواطلاعات روزمره تقسـیم بندی می شود.

جدول۴-۵: توزیع فراوانی پاسخ گویان براساس نیازهای اطلاعاتی فردی درزمینه های بهداشتی پاسخ ها فراوانی-درصد

فراوانی

درصد فراوانی نسبی

درصد فراوانی تجمعی

اصلا

....

......

....

کم

۱۰

۳/۳

۴/۳

تاحدودی

۷۲

۲۴

۱/۲۸

خیلی

۲۱۰

۷۰

۱۰۰

بدون جواب

۸

۷/۲

.....

جمع کل

۳۰۰

۱۰۰

۱۰۰

بر اساس این جدول ۱۰نفر(۳/۳درصد)از پاسخگویان نیازهای اطلاعاتی در زمینه بهداشتی را کم اظهار داشته اند،۷۲نفر(۲۴درصد)تا حدودی،۲۱۰نفر(۷۰درصد)خیلی اظهار داشـته اند.همچنین ۸نفر(۷/۲)از پاسـخگویان با این سئوال پاسخ نداده اند. جدول۴-۶:توزیع

فراوانی پاسخگویان برحسب پاسخ به سئوال ...نیازهای فردی در زمینه اصول خانه داری،تربیت فرزندو... پاسخ ها فراوانی-درصد
فراوانی
درصد فراوانی
درصد فراوانی تجمعی
اصلا
۱
۳/۰
۳/۰
کم
۸
۷/۲
۳
تاحدودی
۷۶
۳/۲۵
۵/۲۸
خیلی
۲۱۳
۷۱
۱۰۰
بدون جواب
۲
۷/۰ جمع کل
۳۰۰
۱۰۰
۴۰۰

همـانگونه که ملاحظه می کنیـدبر اساس این جـدول۲۱۳نفر از خانمهـای خـانه دار نیازهـای اطلاعـاتی خودرادرزمینه نیازهای فردی خیلی،۷۶نفرتاحدودی،و۸نفرهم کم اظهار داشته انـدو۱نفر هـم اصـلا نیـازی را اعلام نکرده است همچنین ۲نفر این سوال را بـدون پاسخ گذاشته اند. جدول ۴-۷:توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب پاسخ به سئوال نیازهای فردی در زمینه ذوق واستعداد هنری پاسخ ها فراوانی-درصد
فراوانی
درصد فراوانی
درصدفراوانی تجمعی
اصلا
۱۴
۷/۴
۹/۴
کم
۶۱
۳/۲۰
۳/۶۳
تا حدودی
۱۲۳
۴۱
۵/۶۹
خیلی
۸۷
۲۹
۱۰۰
بدون جواب
۱۵
۵
.....
جمع کل
۳۰۰
۱۰۰
.....

همـانگونه که ملاحظه می نمائید۱۲۳نفرازخانمهای خانه دار نیاز خودرا تاحـدودی،۸۷نفرخیلی،۶۱نفرکم و۱۴نفر اصلا اعلام نموده

اند.اضافه شود که۱۵نفر اززنان خانه دار سوال را بدون پاسخ گذاشته اند.از این جدول اینگونه برآورد می شود که نیازهای اطلاعاتی فردی زنان خانه دار در زمینه ذوق واستعداد هنری از از سطح بالایی برخوردار نمی باشد چرا که با توجه به آنچه که انتظار می رفت(تجربه شخصی محقق نسبت به کتابخانه های عمومی) اینگونه پیش بین می شد که این نیاز بیشترین نیاز اطلاعاتی زنان خانه دار را به خوداختصاص دهد. جدول۴-۸:توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سئوال نیازهای فردی در زمینه ورزش،سرگرمی ووسائل متفرقه پاسخ ها فراوانی-درصد

فراوانی

درصد فراوانی

درصد فراوانی تجمعی

اصلا

۲۸

۳/۹

۵/۹

کم

۸۵

۳/۲۸

۴/۳۸

تا حدودی

۱۰۷

۷/۳۵

۸/۷۴

خیلی

۷۴

۷/۲۴

۱۰۰

بدون جواب

۶

۲

.....

جمع کل

۳۰۰

۱۰۰

..... با ملاحظه جدول بالا می توان دریافت که نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار درزمینه نیازهای فردی درزمینه ورزش وسرگرمی متوسط برآوردمی شود چرا که ۱۰۷نفراززنان خانه دارنیازهای خودراتاحدودی،۸۵نفر کم،۷۴نفرخیلی و۲۸نفر اصلا اعلام نموده اند.وهمچنین۶نفراززنان خانه دار سوال را بدون پاسخ گذاشته اند. جدول۴-۹:توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سوال نیازهای فردی در زمینه اخبار واطلاعات روزمره پاسخ ها فراوانی -درصد

فراوانی

درصد فراوانی

درصد فراوانی تجمعی

اصلا

۹

۳

۱/۳

کم

۴۷

۷/۱۵

۱/۱۹

تا حدودی

۱۴۷

۴۹

۳/۶۹

خیلی

۹۰

۳۰

۱۰۰

بدون جواب

۷

۳/۲

۳/۲

جمع کل
۳۰۰
۱۰۰
چنانچه ملاحظه می شود ۱۴۷نفر از خانمهای خانه دارنیازهای فردی خود را درزمینه اخبار واطلاعات روزمره تا حدودی،۹۰نفر زیاد،۴۷نفر کم،۹نفراصلاو۷نفر هم پاسخی به این سوال نداده اند.با توجه به جدول فوق نیازهای زنان خانه دار دراین زمینه متوسط برآورد می شود. -۴-آماره های مربوط به متغیر نیازهای فردی
مفهوم نیازهای اطلاعاتی فردی با ۵ سئوال درقالب طیف لیکرت سنجیده شدوعدد صفر بیانگرحداقل اهمیت نیاز به منابع اطلاعاتی فردی کتابخانه می باشد ونمره۱۵نشانگر حداکثر اهمیت نیاز به منابع اطلاعاتی فردی کتابخانه است.میانگین بدست آمده ۲۱/۱۱می باشد که بیانگر اهمیت زیاد دسترسی به نیازهای فردی از طریق کتابخانه دارند. جدول۴-۱۰:آماره های مربوط به متغیرنیازهای فردی پاسخگویان میانگین
۲۱/۱۱
حداقل
۵
انحراف معیار
۱۱۴/۰
حداکثر
۱۵
واریانس
۶۰/۳
دامنه تغییرات
۱۰
اشتباه معیار
۸۹/۱
چاو گی
-./۵۴۸
تعداد مشاهدات معتبر
۲۷۶
کشیدگی
۲۷۴/۰
-دومین گروه از نیازهای اطلاعاتی زنان خانه دار،نیازهای آموزشی وتحصیلی آنهاست.
جدول ۴-۱۱:توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سئوال نیازهای آموزشی وتحصیلی در زمینه های وجود منابع علمی مثل کتب روانشناسی،پزشکی،بهداشت و... پاسخ ها فراوانی-درصد
فراوانی
درصد فراوانی
درصد فراوانی تجمعی
اصلا
....
....
....
کم
۱۰
۳/۳
۴/۳
تا حدودی
۸۲
۳/۲۷
۱/۳۱
زیاد
۲۰۴
۶۸
۱۰۰
بدون جواب
۴
۳/۱
....
جمع کل
۳۰۰
۱۰۰ با بررسی جدول فوق این نتیجه حاصل می شود که تعداد ۲۰۴نفراززنان خانه دارنیازهای خود را در این زمینه زیاد،۸۲نفر

تاحدودی،۱۰نفرکم اعلام نموده اندوهمچنین ۴نفر از خانمهای خانه دار این سوال را بـدون پاسخ گذاشـته اند.از این جدول اینگونه استنباط می شود که نیازهای آموزشی زنان خانه داردرزمینه وجودمنابع علمی مثل کتب روانشناسی،پزشکی ،بهداشت زنان وروابط زناشوئی، بسیارزیاد می باشد. جدول ۴-۱۲:توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سئوال نیازهای اطلاعاتی آموزشی وتحصیلی درزمینه های وجود راهنماها ودستورالعملها گوناگون پاسخ ها فراوانی-درصد

فراوانی

درصد فراوانی

درصد فراوانی تجمعی

اصلا

۱

۳/۰

۳/۰

کم

۳۷

۳/۱۲

۱/۱۳

تاحدودی

۱۱۷

۳۹

۳/۵۳

زیاد

۱۳۶

۳/۴۵

۱۰۰

بدون جواب

۹

۳

....

جمع کل

۳۰۰

۱۰۰

همـانگونه که درجـدول۴-۱۲نشـان داده شـده اسـت، جـدول ۴-۱۳:توزیـع فراوانی پاسـخگویان برحسـب پاسـخ به سئوال نیازهـای اطلاعـاتی آموزشـی وتحصـیلی در زمینه هـای وجود منـابع گونـاگون در زمینه.شـیوه هـای مطـالعه،تحقیق ونگـارش وغیره پاسـخ ها فراوانی-درصد

فراوانی

درصد فراوانی

درصدفراوانی تجمعی

اصلا

۲۳

۷/۷

۸

کم

۱۱۳

۷/۳۷

۶/۴۷

تا حدودی

۹۷

۳/۳۲

۵/۸۱

خیلی

۵۳

۷/۱۷

۱۰۰

بدون جواب

۱۴

۷/۴

......

جمع کل

۳۰۰

۱۰۰ -۴.آماره های مربوط به متغیرنیازهای آموزشی وتحصیلی

سازه نیازهای آموزشی با ۳سئوال درچارچوب مقیاس لیکرت مورد سنجش قرار گرفته است.با توجه به نتایج بدست آمده میانگین متغیر نیازهای آموزشی برای نمونه گیری ۶۱/۶می باشد که در حد متوسط به بالا مشاهده شده است.بنابراین می توان گفت نیاز پاسخگویان برای دسترسی به اطلاعات آموزشی وتحصیلی متوسط به بالا برآورد شده است. جدول۴-۱۴:جدول آماره های مربوط به نیازهای آموزشی وتحصیلی

میانگین

۶۱/۶

حداقل

۲

انحراف

۳۹/۱

حداکثر

۹

واریانس

۹۵/۱

دامنه تغییرات

۷

اشتباه معیار

۰۸۳/۰

چاولگی

۴۹۲/۰

تعداد مشاهدات متغیر

۲۷۶

کشیدگی

۱۲۰/۰

جدول۴-۱۵:توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب پاسخ به سئوال نیازهای فرهنگی-اجتماعی و سیاسی در زمینه اعتقادات دینی درصد

فراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

پاسخ فراوانی-درصد

۳/۰

۳/۰

۱

اصلا

۸/۷

۳/۷

۲۲

کم

۶/۳۸

۳/۳۰

۹۱

تا حدودی

۱۰۰

۳/۶۰

۱۸۱

زیاد

.....

۷/۱

۵

بدون جواب

......

۱۰۰

۳۰۰

جمع کل

جدول ۴-۱۶:توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب پاسخ سئوال دونیازهای فرهنگی ،اجتماعی وسیاسی در زمینه دیدگاههای اجتماعی،سیاسی وفلسفی دین درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

پاسخ ها فراوانی -درصد
۵/۸
۸
۲۴
اصلا
۴/۳۹
۲۹
۸۷
کم
۲/۸۶
۴۴
۱۳۲
تا حدودی
۱۰۰
۱۳
۳۹
خیلی
......
۶/۰
۱۸
بدون جواب ۱۰۰
۳۰۰
جمع کل

جدول۴-۱۷:توزیع فراوانی زنان خانه دار بر حسب پاسخ به سئوال دونیازهای اجتماعی ،سیاسی وفرهنگی در زمینه های ارزشهای انسانی درصد فراوانی تجمعی
درصد فراوانی
فراوانی
پاسخ ها فراوانی-درصد
۸/۱
۷/۱
۵
اصلا
۹/۱۳
۳/۱۱
۳۴
کم
۱/۵۴
۷/۳۷
۱۱۳
تا حدودی
۱۰۰
۴۳
۱۲۹
خیلی
....
۳/۶
۱۹
بدون جواب ۱۰۰
۳۰۰
جمع کل

۴-۱-آماره های مربوط به متغیر نیازهای فرهنگی – اجتماعی وسیاسی

متغیر نیازهای فرهنگی با ۳ سئوال درچهارچوب مقیاس لیکرت مورد سنجش قرار گرفته است وبین۰ تا۹ متغیر می باشد.با توجه به نتایج حاصله میانگین متغیر نیازهای فرهنگی- اجتماعی وسیاسی ۵۱/۶ می باشد که درحد متوسط به بالا مشاهده شده است ومی توان گفت دسترسی به نیازهای فرهنگی-اجتماعی وسیاسی برای پاسخگویان درحد متوسط به بالا می باشد. جدول۴-۱۸:آماره های مربوط به متغیر نیازهای فرهنگی- اجتماعی وسیاسی میانگین
۵۱/۶
حداقل
۲

انحراف معیار

۶۱/۱

حداکثر

۹

واریانس

۶۱/۲

دامنه تغییرات

۷

اشتباه معیار

۰۹۲/۰

چولگی

۸۰۱/۰

تعداد مشاهدات

۲۶۶

کشیدگی

۷۸۶/۰

-۴-۱.آماره های مربوط به متغیر نیازهای اطلاعاتی(مجموع نیازهای فردی،تحصیلی وفرهنگی)

سازه(construct)مربوط به متغیر کـل نیازهـای اطلاعاتی مطرح شـده(فردی،آموزشـی وتحصیلی،فرهنگی وسیاسـی واجتماعی)با ۱۱سـوال بوسـیله مقیـاس لیکرت سـنجیده شـده وبیـن ۰تا۳۳تغییرات دارد کــه نمره۰ نشانگرحـداقل رفع نیـاز و۳۳نشانگراهمیت نیازپاسـخگویان با اسـتفاده ازخدمات کتابخانه می باشد.میانگین بدست آمده۴۲/۲۴بیانگر اهمیت زیاد نیازهای مختلفشان می باشـد. جدول۴-۱۹:آماره های مربوط به متغیر نیازهای اطلاعاتی پاسخگویان میانگین

۴۲/۲۴

حداقل

۱۴

انحراف معیار

۶۹/۳

حداکثر

۳۳

واریانس

۶۷/۱۳

دامنه تغییرات

۱۹

اشتباه معیار

۲۳۹/۰

چاوگلی

-۵۳۰/۰

تعداد مشاهدات متغیر

۲۳۹

کشیدگی

۲۴۹/۰

سوال دوم پژوهش:زنان خانه دار شهرمشهد به چه منظورازکتابخانه استفاده می کنند؟-وضعیت موارد عمده استفاده از کتابخانه های عمـومی توسـط پاسـخگویان بـا توجه به اینکه از پاسـخگویان درخواست شـده بود نظر خود را در خصوص موارد عمـده اسـتفاده از کتابخانه های عمومی را از میان گزینه های مطرح شده در پرسشنامه جند عدد از آنها را انتخاب کنند از میان گزینه های مطرح شده در پرسشـنامه چنـد عـدد را انتخاب کنند ازاین رو هر گزینه فراوانی آن احصاء گردید که تعداد فراوانی هر گزینه نشان دهنده هدف پاسـخگویان از مراجعه به کتابخـانه هـا می باشـد.درپاسـخ ب این سـئوال که عمـدتا به چه منظوری از کتابخانه عمومی اسـتفاده می کنید؟

۲۴۶نفر(۸/۷۴٪)پاســخگویان هــدف خودراامــانت گرفتــن کتــاب و۶۱ نفر(۵/۱۸٪)هــدف خــود را اســتفاده از ســالن مطــالعه و۱۲نفر(۶/۳٪)هـدف خود رابی هـدفی و وقت گـذرانی و۹۳نفر(۳/۲۸٪)هـدف خود را مطالعه روزنامه ومجله ،۲۷نفر(۲/۸٪) هدف خودراز مراجعه به کتابخـانه امانت گرفتن کتاب برای سایر اعضاء کتابخانه ذکر کرده انـد. جـدول۴-۲۰:توزیع فراوانی موارد عمده استفاده از کتابخانه های عمومی از نظر پاسخگویان

جمع

درصد فراوانی تجمعی

مقادیر گمشده

درصد فراوانی نسبی

فراوانی

موارد عمده استفاده ای کتابخانه عمومی

۳۰۰

۱۸

۵۴

۸۲

۲۴۶

امانت گرفتن کتاب

۳۰۰

۷/۷۹

۲۳۹

۳/۲۰

۶۱

استفاده ار سالن های مطالعه

۳۰۰

۹۶

۲۸۸

۴

۱۲

بی هدف و برای گذراندن وقت

۳۰۰

۶۹

۲۰۷

۳۱

۹۳

مطالعه روزنامه ومجله

۳۰۰

۹۱

۲۷۳

۹

۲۷

امانت گرفتن کتاب برای سایر اعضاء خانواده

با توجه به اینکه فراوانی های بدست آمده موارد عمده استفاده از کتابخانه های عمومی را به ترتیب می توان چنین عنوان کرد:

۱–امانت گرفتن کتاب

۲–مطالعه روزنامه ومجله

۳–استفاده ازسالن های مطالعه

۴–امانت گرفتن کتاب برای سایر اعضای کتابخانه

۵–بی هدفی و گذراندن وقت سوال سوم پژوهش:زنان خانه دار کتابخانه های عمومی شهرمشهد برای رفع نیازهای اطلاعاتی خودبیشترازجه نوع منابعی استفاده می کنند؟

–۴–نحوه تامین نیازهای اطلاعاتی پاسخگویان از منابع مورد نظر:

با توجه به اینکه از پاسخگویان درخواست شده بود نظرخود را درخصوص نحوه تامین نیازهای اطلاعاتی خود اعلام کنند،از این رو از پاسخگویان خواسته شد نظر خود را با زدن هرچند تعداد به دلخواه گزینه های مورد نظرشان را انتخاب کنند.بدین صورت فراوانی هرگزینه نشان دهنده راههای کسب اطلاعات وآگاهی راازمنابع مختلف مطروحه نشان می دهد.

۱۰۴نفر(۳۱/۶٪) پاسخگویان ارتباط با دوستان وآشنایان را وسیله کسب اطلاعات و آگاهیهای مورد نیاز خود بیان کرده اند.

جدول۴–۲۱:توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نحوه تامین نیازهای اطلاعاتی خود جمع

درصد فراوانی نسبی

مقادیر گمشده

درصد فراوانی نسبی

فراوانی

منابع تامین نیازهای اطلاعاتی پاسخگویان

۳۰۰

۳/۶۵

۱۹۶

۷/۳۴

۱۰۴

ارتباط با دوستان وآشنایان

۳۰۰

۳/۹۰

۲۷۱

۷/۹

۲۹

از دیگر کتابخانه های عمومی سطح شهر

۳۰۰
۳/۷۰
۲۱۱
۷/۲۹
۸۹
همسر واعضاء خانواده
۳۰۰
۷/۴۷
۱۴۳
۳/۵۲
۱۵۷
رادیو وتلویزیون
۳۰۰
۹۳
۲۷۹
۷
۲۱
استفاده از اینترنت
۳۰۰
۷/۹۸
۲۹۶
۳/۱
۴
کتاب
۳۰۰
۷/۹۳
۲۸۱
۳/۶
۱۹
روزنامه ومجله

با توجه به فراوانی های بدست آمده منابع عمده تامین نیازهای اطلاعاتی پاسخگویان را می توان به ترتیب اولویت چنین عنوان کرد:

۱–رادیو وتلویزیون
۲–ارتباط با دوستا ن وآشنایان
۳–همسرواعضاء خانواده
۴–از دیگرکتابخانه های عمومی سطح شهر
۵–استفاده از اینترنت
۶–روزنامه ومجله
۷–خرید کتاب را پاسخگویان کمتر اظهار کرده اند. سوال چهارم پژوهش:زنان خانه دارکتابخانه های عمومی شهرمشهددرتامین نیازهای اطلاعاتی خودبا چه مشکلاتی مواجه هستند؟

سوال های فرعی پژوهش:

۱–عمده ترین دلایل عدم استفاده زنان خانه داراز کتابخانه های عمومی شهر مشهد کدام است؟

با توجه به اینکه از پاسخگویان درخواست شده بود به این سوال که چنانچه از کتابخانه استفاده نمی کنید و یا احتمالا کمتر استفاده می کنید ،دلیل آن چیست؟

پاسخگویان می توانستند از میان گزینه های مطرح شده چند عدد ازآنها را انتخاب کنند ،ازاین رو هرگزینه فراوانی آن احصاء گردید و تعداد فراوانی هرگزینه نشان دهنده دلایل پاسخگویان درعدم استفاده از منابع کتابخانه می باشد.۱۱۵نفر(۳۵٪)پاسخگویان دلیل خود را در عدم استفاده از منابع کتابخانه کمبود وقت،۳۹نفر(۹/۱۱٪)پاسخگویان به عدم وجود کتاب ومجله وسایرمداک درزمینه های مورد علاقه شان اشاره کرده اندو۱۸نفر(۵/۵٪)دلیل خودراعدم تاثیرکتابهای آموزشی دررفع نیازهای اطلاعاتی و۳۳نفر(۱۰٪)دلیل خود را کم بودن مدت زمان امانت کتاب .۴ نفر(۲/۱٪)دلیل خود را عدم برخورد خوب کتابدارا اظهار داشته اند جدول۴–۲۲:توزیع فراوانی دلایل زنان خانه داردر عدم استفاده از منابع کتابخانه جمع

درصد فراوانی نسبی
مقادیر گمشده
درصد فراوانی نسبی
فراوانی
دلایل عدم استفاده از منابع کتابخانه توسط زنان خانه دار
۳۰۰
۷/۶۱
۱۸۵
۳/۳۸

۱۱۵

کمبود وقت

۳۰۰

۸۷

۲۶۱

۱۳

۳۹

عدم وجود کتاب ومجله و سایر مدارک در زمینه مورد علاقه

۳۰۰

۹۴

۲۸۲

۶

۱۸

عدم تاثیر کتابهای آموزشی در رفع نیازدهای اطلاعاتی

۳۰۰

۸۹

۲۶۷

۱۱

۳۳

کم بودن مدت زمان امانت کتاب

۳۰۰

۷/۹۸

۲۹۶

۳/۱

۴

عدم برخورد خوب کتابداران

با توجه به فراوانی بدست آمده دلایل زنان خانه دار در عدم استفاده از منابع کتابخانه را می توان به ترتیب اولویت از نظر پاسخگویان چنین عنوان کرد:

۱–کمبود وقت

۲–عدم وجود کتاب ومجله وسایر مدارک درزمینه مورد علاقه

۳–کم بودن مدت زمان امانت کتاب

۴–عدم تاثیر کتابهای آموزشی در رفع نیازهای اطلاعاتی

۵–عدم برخورد خوب کتابداران را پاسخگویان در عدم استفاده از منابع کتابخانه عنوان کرده اند. سوال فرعی۲:میزان استفاده زنان خانه دار از کتابخانه های عمومی شهر مشهد چقدر است؟

–۴–۱–وضعیت میزان استفاده از کتابخانه عمومی توسط زنان خانه دار از کل نمونه آماری این پژوهش ۱۲۲نفر(۱/۳۷٪)اظهار داشته اند ،از خدمات کتابخانه های عمومی خیلی استفاده می کرده اند و۱۳۲نفر(۱/۴۰٪)از پاسخگویان اظهار داشته اند تا حدی از کتابخانه های عمومی استفاده می کنندو۲۴نفر(۳/۷٪)پاسخگویان اظهار داشته اند از خدمات کتابخانه های عمومی کم استفاده می کننـد و۱۸نفرازپاسخگویان(۵/۵٪)اظهـار داشـته انـد اصـلا از خـدمات کتابخـانه هـای عمـومی اسـتفاده نمی کننـد.همچنین ۳۳نفر(۱۰٪)پاسخگویان به این سوال پرسشنامه پاسخ نداده اند.

جدول۴–۲۳:توزیع فراوانی نمونه آماری بر حسب میزان استفاده از کتابخانه درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی نسبی

فراوانی

میزان استفاده از کتابخانه توسط پاسخگویان

۷/۴۰

۷/۴۰

۱۲۲

خیلی استفاده می کنم ۴۴

۱۳۲

تا حدودی استفاده می کنم

۹/۹۳

۸

۲۴

کم استفاده می کنم

۱۰۰

۶

۱۸

اصلا استفاده نمی کنم

......

۳/۱
۴
مقادیر گمشده
۱۰۰
۱۰۰
۳۰۰
جمع
فرضیه های تحقیق:
فرضیه اول:
به نظر می رسد بین سن پاسخگویان با نیازهای اطلاعتی آنان رابطه معنا داری وجود دارد.مجموع نیازها وسن پاسخگویان رابطه معنی دار وجود ندارد.با توجه به سطح معنی داری بدست آمده(٪۸۰۵=p)فرضیه تحقیق رد می شود. جدول۴-۲۴:ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیر متغیر وابسته متغیر مستقل
سن پاسخگویان
کل نیازها
ضریب همبستگی
-۱۷٪
سطح معنی داری
۵/۸٪
تعداد مشاهدات
۲۲۲
فرضیه دوم:
- بنظرمی رسد بین مجموع نیازهای پاسخگویان وتعداد فرزند آنها رابطه معنی داری وجود دارد.
نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضرنشان می دهد بین مجموع نیازهای پاسخگویان وتعداد فرزند آنها رابطه معنی داری وجودندارد.با توجه به سطح معنی داری بدست آمده(۰/۹۳۸=p)فرضیه تحقیق رد می شود.
جدول۴-۲۵:ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیرکل نیازها وتعداد فرزند متغیروابسته متغیرمستقل
تعداد فرزند
کل نیازها
ضریب همبستگی
۵٪
سطح معنی داری
۹۳۸٪
تعداد مشاهدات
۲۰۷٪ فرضیه سوم:بنظر می رسد بین تحصیلات ونیازهای فردی پاسخگویان رابطه معنی داری وجوددارد.
نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین تحصیلات ونیازهای فردی پاسخگویان رابطه معنی داری وجود ندارد زیرا سطح معنی داری بدست آمده(۰/۶۰۶=p)بزرگتر ازآلفای مورد قبول در تحقیقات است.از این رومدرک وشواهد کافی برای رد فرضیه تحقیق وجوددارد.
جدول۴-۲۶:ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیر متغیر وابسته متغیر مستقل
تحصیلات
نیازهای فردی
ضریب همبستگی
-۳۱/۰
سطح معنی داری
۶۰۶/۰
تعداد مشاهدات
۲۷۴ بنظر می رسد بین سطح تحصیلات ونیازهای آموزشی وتحصیلی رابطه معنی داری وجوددارد.نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین سطح تحصیلات ونیازهای آموزشی وتحصیلی پاسخگویان رابطه معنی داری وجودندارد.زیرا سطح معنی داری بدست آمده بزرگتر از آلفای موردقبول درتحقیقات می باشد وازاین رومدرک وشواهد کافی برای ردفرضیه تحقیق وجوددارد(P=۰/۲۷۰) جدول۴-۲۷: متغیروابسته متغیر مستقل
تحصیلات
نیازهای آموزشی وتحصیلی
ضریب همبستگی
۰۶۶/۰
سطح معنی داری
۲۷۰/۰
تعداد مشاهدات
۲۷۹
- بنظر می رسد بین سطح تحصیلات ونیازهای فرهنگی – اجتماعی – سیاسی پاسخگویان رابطه معنی داری وجود دارد.
نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین سطح تحصیلات ونیازهای فرهنگی- اجتماعی – سیاسی پاسخگویان رابطه

معنی داری وجوددارد.با توجه به سطح معنی داری بدست آمده(P=۰/۰۴۶)فرضیه تحقیق پذیرفته می شود همچنین شدت همبستگی بین دو متغیر به میزان (r=۰/۰۴۶)بیانگر این مطلب است که با افزایش تحصیلات پاسخگویان میزان نیاز آنها به اطلاعات فرهنگی- اجتماعی وسیاسی به صورت معتدلی کاهش می یابدوجهت رابطه معکوس ومنفی دارد. جدول۴-۲۸: متغیر وابسته متغیر مستقل

تحصیلات

نیازهای فرهنگی- اجتماعی- سیاسی

ضریب همبستگی

-۱۰۸/۰

سطح معنی داری

۰۴۶/۰

تعداد مشاهدات

۲۶۴

بنظر می رسد بین سطح تحصیلات پاسخگویان ومجموع نیازهای آنها رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین تحصیلات پاسخگویان ومجموع نیازهای آنها رابطه معنی داری وجود ندارد.زیرا سطح معنی داری بدست آمده.٪۵۴۷=P))بزرگترازآلفای مورد قبول درتحقیقات است.بنا براین مدرک وشواهد کافی برای رد فرضیه تحقیق وجوددارد.

جدول۴-۲۹: متغیروابسته متغیر مستقل

تحصیلات

کل نیازها

ضریب همبستگی

۳۹٪

سطح معنی داری

۵۴۷٪

تعداد مشاهدات

۲۳۷

جدول(۴-):توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب اظهار نظر با تعیین اولویت درباره سئوال دو پرسشنامه:ترجیح می دهید کتابخانه ای که شما درآن عضوهستید درارتباط با موضوعات فردی کتاب،روزنامه ومجله بیشتری تهیه کند

درصدفراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

اولویت اول فراوانی-درصد

۸/۷۵

۷۲

۲۱۶

اولویت اول

۴/۹۴

۷/۱۷

۵۳

اولویت دوم

۶/۹۸

۴

۱۲

اولویت سوم

۱۰۰

۳/۱

۴

اولویت چهارم

....

۵

۱۵

بدون جواب

.....

۳۰۰

۳۰۰

جمع کل

درپژوهش حاضر از زنان خانه دار جامعه آماری پژوهش خواسته شد تا نظرخودرادرارتباط با تیه کتاب،مجله وروزنامه در کتابخانه هایی که عضوهستند با تعیین اولویت در۴موضوع مختلف مشخص کنند.نتایج بدست آمده بیانگر این است که ۲۱۶نفر از پاسخگویان(٪۷۲)مطالعه درزمینه موضوعات فردی را اولویت اول خود دانسته اند،۵۳نفرازپاسخگویان(٪۷/۱۷)اولویت دوم، ۱۲نفر(٪۴)اولویت سوم و۴نفر(٪۳/۱)مطالعه درزمینه موضوعات فردی رااولویت چهارم خود دانسته اند.همچنین

۱۵نفر(۵٪)پاسخگویان با این سئوال جواب نداده اند.

جدول(۴-):توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب اظهار نظر با تعیین اولویت آنها درباره سئوال دو :ترجیح می دهید کتابخانه ای که درآن عضو هستید،درارتباط با موضوعات آموزشی وهنری،کتاب ،مجله و.روزنامه بیشتری تهیه کند درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

اولویت ها فراوانی-درصد

۹/۱۸

۱۶

۴۸

اولویت اول

۵/۵۳

۳/۲۹

۸۸

اولویت دوم

۵/۷۹

۲۲

۶۶

اولویت سوم

۱۰۰

۳/۱۷

۵۲

اولویت چهارم

....

۳/۱۵

۴۶

بدون جواب

....

۱۰۰

۳۰۰

جمع کل جدول(۴-):توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب اظهار نظر با تعیین اولویت آنها درباره سئوال دوترجیح می دهید کتابخانه ای که عضو آن هستید درارتباط با موضوعات سیاسی واجتماعی کتاب،مجله وروزنامه بیشتری تهیه کند درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

اولویت ها فراوانی -درصد

۹/۹

۷/۶

۲۰

اولویت اول

۳/۲۴

۷/۹

۲۹

اولویت دوم

۵۲

۷/۱۸

۵۶

اولویت سوم

۱۰۰

۳/۳۲

۹۷

اولویت چهارم

....

۳۲

۹۸

بدون جواب

.....

۱۰۰

۳۰۰

جمع کل جدول(۴-):توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب اظهار نظردرموردتعین اولویت سئوال دو:ترجیح می دهید کتابخانه ای که عضو آن هستید در ارتباط با موضوعات دینی،کتاب ،روزنامه و مجله تهیه کند درصد فراوانی تجمعی

درصد فراوانی

فراوانی

اولویت ها فراوانی-درصد

۹/۳۵

۲۶

۷۸

اولویت اول

۱/۶۴

۳/۲۰

۶۱

اولویت دوم

۲/۸۶

۱۶

۴۸

اولویت سوم

۱۰۰

۱۰

۳۰

اولویت چهارم

...

۷/۲۷

۸۳

بدون جواب

...

۱۰۰

۳۰۰

جمع کل

بنظر می رسد بین مجموع نیازهای پاسخگویان ومیزان مراجعه آنان به کتابخانه رابطه معنی داری وجوددارد.

نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر نشان می دهد بین مجموع نیاز پاسخگویان ومیزان مراجعه آنان به کتابخانه رابطه معنی داری وجود ندارد.(p=۵۷۲/۰)

با توجه به اینکه آلفای بدست آمده بزرگترازآلفای موردقبول درتحقیقات میدانی می باشد،فرضیه فوق الذکر در می شود.

جدول(۴-):ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیر مجموع نیازهای پاسخگویان ومیزان مراجعه به کتابخانه

متغیر وابسته متغیر مستقل

۰۳۷/۰

ضریب همبستگی

مجموع نیازها

۵۷۲/۰

سطح معنی داری

۲۳۵

تعداد مشاهدات

بنظر می رسد میزان نیازهای فردی پاسخگویان ونیازهای آموزشی وتحصیلی درآنان رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین میزان نیازهای فردی پاسخگویان ونیازهای آموزشی وتحصیلی آنان رابطه معنی داری وجود دارد.(p=۰۰۰/۰)

همچنین شدت همبستگی بین دومتغیر به میزان (r=۴۱۰/۰)بیانگر ارتباط قوی بین دونیاز پاسخگویان است ومی توان گفت با اهمیت یافتن نیازهای فردی افراد نیازهای آموزشی وتحصیلی آنان نیز اهمیت می یابد.

جدول(۴-):ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیر نیازهای فردی ونیازهای آموزشی وتحصیلی پاسخگویان

متغیر وابسته متغیر مستقل

نیازهای اموزشی وتحصیلی

نیازهای فردی

ضریب همبستگی

۴۱۰/۰

سطح معنی داری

۰۰۰/۰

تعداد مشاهدات

۲۶۲

بنظر می رسد بین نیازهای فردی پاسخگویان ونیازهای فرهنگی–اجتماعی وسیاسی پاسخگویان رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج بدست آمده ازپژوهش حاضر نشان می دهد بین میزان نیازهای فردی پاسخگویان ونیازهای فرهنگی ،اجتماعی وسیاسی آنان رابطه معنی داری وجود دارد.(p=۰۰۰/۰)همچنین شدت همبستگی پاسخگویان است ومی توان گفت با اهمیت یافتن نیازهای فردی پاسخگویان نیازهای فرهنگی ،اجتماعی وسیاسی آنان نیز بطور متوسط ومعتدل افزایش می یابد.

جدول(۴-):ضریب همبستگی پیرسون وسطح معنی داری آن بین دومتغیر نیازهای اطلاعاتی فردی ونیازهای اطلاعاتی فرهنگی-اجتماعی وسیاسی پاسخگویان. متغیر وابسته متغیر مستقل

نیازهای فرهنگی-اجتماعی وسیاسی

نیازهای فردی

ضریب همبستگی

۳۷۲/۰

سطح معنی داری

۰۰۰/۰

تعداد مشاهدات

۲۵۰

چگونه مقاله های تحقیقی بنویسیم

اکرم جودی – ندا صادق یکی از نشانه های علمی و تحقیقی بودن مقاله آن است که نویسنده بتواند چکیده خوب و مفیدی برای آن بنگارد. نویسنده مقاله تحقیقی به تناسب رشته ای که دارد، روش خاصی را در امر تحقیق انتخاب می کند، اما در عین حال از برخی قواعد و روشهای عمومی نیز استفاده می کند که تقریبا در تمام مقاله های تحقیقی مشترک است. هر اثر علمی-تحقیقی دارای سه رکن می باشد:

o مواد سالم و مطمئن که از منابع معتبر و از طریق استدلالهای علمی به دست آمده باشد.

o شیوه صحیح استدلال

o توان علمی و اجتهادی محقق برای شناخت روشهای درست تحقیق ü اما برای پژوهش مراحلی وجود دارد:

۱. فرضیه و طرح تحقیق

انسان از مجهول به معلوم می رسد و این سؤالها و مجهولات مبنای هر فرضیه‌ی علمی را تشکیل می دهند.

پس از طرح مجهول وتشکیل فرضیه، برای بررسی و اثبات آن، باید طرح تحقیق ریخته شود. طرح تحقیق،در واقع قانون کار محقق است و هدف،محدوده کار،رؤوس مباحث، ابزارها و روش تحقیق، و حوزه منابع را روشن می سازد و مانع از پراکنده کاری و اتلاف وقت و نیرو می‌گردد.

یکی از نشانه های علمی و تحقیقی بودن مقاله آن است که نویسنده بتواند چکیده خوب و مفیدی برای آن بنگارد

۲. روش تحقیق

نویسنده مقاله تحقیقی به تناسب رشته ای که دارد، روش خاصی را در امر تحقیق انتخاب می کند، اما در عین حال از برخی قواعد و روشهای عمومی نیز استفاده می کند که تقریبا در تمام مقاله های تحقیقی مشترک است.روش تحقیق به دو نوع میدانی و کتابخانه ای تقسیم می شود.

در تحقیق میدانی که بیشتر به مسائل علم تجربی، اجتماعی و جامعه شناسی مربوط است، محقق با کاوش در نمونه های عینی و با تفحص و استقرا در گستره ای خاص به نتایج کلی می رسد.

اما در تحقیق کتابخانه ای، حوزه کار محقق، کتابخانه و اسناد و مدارک است و با محیط بیرونی کارندارد.اصلی ترین ابزار در این روش کتاب و امثال آن است و گام مهم در این روش انتقاد کتاب و اسناد مکتوب است.محقق باید کتاب شناس باشد به عبارتی مسائلی نظیر اطمینان از صحت انتساب کتاب و مطالب آن،عدم دخل وتصرف در مطالب،انتخاب منابع درجه اول.محقق باید از منابع به دیده انتقاد و تدبر بنگرد، همه را حقیقت مسلم نپندارد، علوم انسانی همواره حوزه منازعات و مشاجرات بوده است.باید مطمئن شویم مطلب به صورت جدی از گوینده صادر شده باشد.

ü در روش تحقیق کتابخانه ای :

محقق از طریق فیش برداری به جمع آوری اطلاعات می پردازد

ونیز یکی از نظریه ها و مکاتب مهم را در این باب انتخاب کند و با معیار آن به نقد و تحلیل بپردازد.

۳. گردآوری مواد استدلال و منابع تحقیق

پس از عبور از دو مرحله ابتدایی محقق به معلومات خویش مراجعه می کندو از میان داشته های خود آنچه را که ارتباطی با فرضیه و مجهول وی دارند، برمی گزیند،مرتب می کند و مقدمات استدلال خود را تشکیل می دهد.

دراین جا نوع و میزان معلومات موثر می باشند، ونیز وارد بودن اوبه ابزار روز.

ü معلومات عمومی محقق و زمینه های مطالعاتی او موثر اما ناکافی است.جستجوی محققانه

ازکتابشناسی ها آغاز می شود که در باب موضوع خاصی می باشد. ریشه تاریخی کتابشناسی به قرن چهارم هجری باز می گرددبا آنکه کتابشناسی و فهرست نویسی در تمدن اسلامی سابقه دیرینه دارد،اما فهرست نویسی به سبک نوین برگرفته از شیوه کار غربیان است.

ü امتیازات کتاب و مقاله:

حوزه مسائل و موضوعات مقاله محدودتر از کتاب است و زمان کمتری را برای تالیف می طلبد.

سرعت انتشار مقاله سبب می شود که مطالب آن سریعتر از مطالب کتاب به دست خوانندگان برسد. ü چند نکته در مورد منابع

Ø در به کارگیری منابع، اصالت با اعتبار منابع است نه تعدد آنها.

Ø فهرست منابع،نمودار اعتبار علمی نوشته و نشانگر اشراف نویسنده بر منابع است.

Ø محقق باید بکوشد که از قدیمی ترین منابع و جدیدترین تحقیقات استفاده کند.

۴. تنظیم مطالب و نتیجه گیری

مشکلات تنظیم مطالب

Ø به خاطر نداشتن طرحی برای تحقیق است، اگر محقق فرضیه ای برای خود داشته باشد و بداند در جستجوی چیست،آنگاه خود مطالب ومنابع زبان می‌گشایند و می‌گویند که با آنها چه می شود کرد.

Ø مشکل دیگر کم توانی در اندیشیدن است البته این به معنای نقص قوه عقلانی نیست، بلکه مقصود عدم ورزیدگی در تعقل است.

نویسنده به وجه مفارق مقاله های علمی و مقاله های عمومی و اجتماعی می پردازد و به دسته سومی اشاره می کند که میان این دو قرار دارند.

Ø نویسنده بعد از مراحل پژوهش به شیوه ارائه مطالب می پردازد که رعایت نکاتی لازم است:

۱. نگارش

ü طرح مقاله

همانطور که در مرحله پژوهش طرح تحقیق الزامی است در مرحله نگارش نیز طرح نوشته لازم است.

طرح نوشته شامل سه بخش است

v مقدمه: آغاز دلپذیری است که ذهن خواننده را برای ورود به بخش اصلی متن آماده می کند.

v متن: حاوی مهمترین و اصلی ترین مطالب مقاله است.نویسنده در این بخش، استدلال علمی خود را در جهت رد و اثبات فرضیه نخستین ارائه می دهد.

v نتیجه پایانی: در انواع مقاله ها تفاوتهایی دارد.آنچه مهم است این که در پایان مقاله های تحقیقی نویسنده باید نتیجه ای را که از تحقیقات خود گرفته است به طور روشن و مشخص اعلام کند.

ü مستند نوشتن

در نگارش مقاله به خصوص مقاله های تحقیقی باید از حدس و گمان و تخیل یا تکیه بر گفته ها و شنیده های غیر موثق، بدون منبع و غیر تحقیقی جدا پرهیز کرد.

نویسنده باید امانتداری را رعایت کرده و خود را از اتهام سرقت ادبی دور نگه دارد و در نهایت با ذکر نشانی دقیق منبع، راه پژوهش برای خوانندگان دیگر را فراهم کند.

v ثبت ارجاعات شیوه های گوناگونی داردکه به یکی از آنها اشاره می کنیم:

ذکر ارجاع در پاورقی که به یادداشتهایی گفته می شود که در بخش پایانی صفحه نوشته می شودو به وسیله پاره خطی از متن اصلی جدا می گردد، که خود دو نوع است

ألف پاورقی توضیحی: این نوع معمولا شامل مطالب تکمیلی است که برای روشن تر شدن مطالب مجمل متن می آید.

ب: پاورقی ارجاعی: برای ذکر سند و منبع مورد استفاده نویسنده است

۲. فهرست منابع

فهرست منابع که گاه با عنوان کتابنامه و کتابشناسی از آن یاد می شود،نماینگر استفاده مولف و محقق از کتابها وآثاری است که مقاله یا کتاب بااستناد بدانها نوشته شده است.

در فهرست منابع تمام مشخصات منبع ذکر می شود: نام کتاب، نام نویسنده،نام مصحح،ناشرو...

۳. چکیده، کلید واژه، عنوان: Ø چکیده: بر اساس طرح تحقیق نوشته می شود و نویسنده در آن به طور فشرده موضوع مقاله، عناوین بحث،روش کار، نوع منابعی که از آنها استفاده کرده و نتیجه ای را که بدان رسیده است معرفی می کند.

Ø کلید واژه ها: مکمل چکیده یا به عبارتی چکیده چکیده هستند . ü در نگارش مقاله های تحقیقی نباید از انتخاب نام و عنوان مناسب برای مقاله غافل شد.عنوان باید کاملا رسا و دور از ابهام، پیچیدگی و معنای مجازی باشد.

* http://researchmethod.blogfa.com/post-۲۹۰.aspx

راه حقیقت؛ اهمیت و ضرورت پژوهش

۰۸:۴۵ راه حقیقت (اهمیت و ضرورت پژوهش)

اکرم امانی – کارشناس ارشد ادیان و عرفان

انسان را موجودی جستجوگر دانسته‌اند، آدمی وقتی حقیقتی را به دست می‌آورد، آرامش می‌یابد. از این روست که پژوهش و پژوهشگری در طول تاریخ بشر استمرار یافته است. انسانها بدون آن که از پژوهش خود سودی حاصل کنند آن را محقق می‌ساختند. وقتی آدمی در برابر سوالی قرار می‌گیرد که حتی دانستن آن به لحاظ مادی با ندانستن آن مساوی است، چنین جوابی می‌تواند او را آرام کند که انسان همواره جویای شنیدن و یافتن است.

پژوهش به معنایی که گفته شد به هیچ وجه حیطه خاصی را نمی‌شناسد، بلکه تمام سئوالات بشر را شامل می‌شود. از این روست که آدمیان در هر حادثه‌ای پژوهش را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند. این پژوهش از زمان خلقت آدم تا به امروز وجود داشته است، اما در برهه‌های خاصی از زمان این پژوهش معانی و مبادی مختلفی یافته است؛ دست کم پژوهش در حوزه معارف بشری به دو صورت بکار رفته است: پژوهش به معنای مصطلح امروزی که ریشه‌های آن به اوایل قرن ۱۶ برمی‌گردد و به دنبال این تغییرات در فلسفه و علم نیز تغییراتی بوجود آمد و امور زیر مورد توجه قرار گرفت.

۱- گسترش تجربه گرایی: یعنی جهان به همان گونه‌ای است که آن را می‌بینیم، در رویکرد واقع‌گرا یا تجربه‌گرا (۱) دریافت چیزی جز به دست آوردن داده‌های جهان به گونه‌ای که در واقعیت وجود دارند نیست. نیکولاس مالبرانش (۱۶۳۸-۱۷۱۵) شاگرد دکارت می‌گوید: «این زمین واقعی است: من خوب این را حس می‌کنم، وقتی پایم را بر زمین می‌کوبم، زمین مقاومت می‌کند. این یک چیز سخت و استوار است، همین.» از این نگاه که با عقل سلیم انطباق دارد حسهای ما به مثابه ظرفی عمل می‌کنند که اطلاعات دریافتی از جهان بیرونی را درخود جای می‌دهند، همچون نوری که بر فیلمی حساس ثبت می‌شود. (۲)

۲- گسترش ذهن گرایی: جهان به گونه‌ای است که هر کس آن را باز می‌سازد، فیلسوفان دیگری که استدلالهایی قدرتمندانه داشته‌اند نیز بودند که با نظریه واقع‌گرایانه که شاید بیش از آن ساده باشد که حقیقت داشته باشد مخالف بوده‌اند. این فیلسوفان بیش از هر چیز بر این نکته پافشاری می‌کنند که سوژه تنها به دریافتهای خود از واقعیت دسترسی دارد و هیچ چیز نمی‌تواند با استحکام به ما اثبات کند که امر واقعی با محسوسات او انطباق داشته باشد وقتی من خواب می‌بینم دیده‌ها و احساس خود را حقیقی می‌پندارم، اما به محض آنکه از خواب بیدار شوم می‌فهمم که جهان از میان رفته و درک می‌کنم که آن جهان تنها محصول تصور

من بوده و واقعیت نداشته است. (۳)

در قرن ۱۹ پژوهش به این معنا وارد حوزه معرفت دینی شد و رهیافتهای مختلف پدیدارشناسی، روانشناسی، جامعه شناسی، تاریخی، هرمنوتیک، تطبیقی، معناشناختی و ... پدیدار شد و از این زمان به بعد بود که دانش مطالعه تطبیقی ادیان متولد گشت.

در حوزه دیگری (عرفان) نوع دیگری از تحقیق، به معنای تحقق، معنا و مبنا پیدا کرد. در این روش عارفان درصدد برآمدند تا از طریق تجارت خود به اموری دست یابند که درعرفان مطرح بوده است. در اینجا تحقیق به معنای کتابخانه‌ای یا علمی رایج در قرنهای ۱۶ به بعد نیست، بلکه تحقیق به معنای تحقق است. یعنی عارف پس از طی طریقت می‌تواند آموزه‌های عرفانی را در وجود خود محقق سازد. اگر به عارف محقق گفته شود، معنای تحقق مراد است نه معنای محقق به معنای رایج علمی این تحقیق به معنای سیر و سلوک عرفانی است. به تعبیر دیگر محصول تحقیق در اینجا از طریق قدم زدن حاصل شده است نه از طریق خواندن و معرفت اندوختن.

به هرحال از قرن ۱۶ به بعد تحولات شگرفی در حوزه تحقیق صورت گرفته است که محصول آن پیدایش شقوق مختلف علمی شد. این تحقیقات در حوزه فلسفه معنای دیگری پیدا کرد زیرا تحقیقات فلسفی هم در حوزه سنتی استمرار یافتند و هم حوزه جدیدی که از آن با عنوان معرفت شناسی (۴) یاد می‌کنند، پدید آمد. بنیانگذار این دانش که امروز تمام حوزه‌های علمی گذشته را دربر گرفته است امانوئل کانت است، دانشهایی از قبیل فلسفه اخلاق، فلسفه تاریخ و ... از جمله این دانشهای تازه متولد شده است.

کانت در اثرش که از بزرگترین آثار فلسفه غرب بشمار می‌آید با عنوان «نقد خرد محض» که در سال ۱۷۸۱ منتشر کرد چنین می‌گوید: «هر کس روزی درباره حدود عالم اندیشیده باشد بی‌شک خود را با معمایی به ظاهر حل ناشدنی روبه رو دیده است. اگر عالم دارای حدودی باشد در فراسوی این حدود چند چیز وجود دارد؟ و اندیشه ما به گونه‌ای مقاومت ناپذیر تمایل دارد که آن سوی این حدود را تخیل کند. برعکس تصور عالم به مثابه یک بی‌نهایت نیز برای ما ممکن نیست، زمانی که می‌خواهیم بی‌نهایت را به ذهن بیاوریم ناگزیر به دنبال پیدا کردن مرزهایی در آن هستیم. بنابراین پرسش را بدین صورت مطرح می‌کنیم که پنداره نهایت برای ما تفهیم‌ناپذیر است ... (۵)

اکنون برای آگاهی بیشتر خوانندگان درباره مفاهیم مورد استعمال در پژوهش به نکاتی در ذیل اشاره می‌شود:

۱- ویژگیهای علوم انسانی

۱) علوم انسانی منطقی هستند؛ هدف آن درک منطقی رفتار انسان است. منظور این نیست که رفتارهای انسانی همگی منطقی‌اند بلکه رفتارهایی نیز وجود دارد که خارج از حوزه منطق‌اند. اما دانشمند علوم انسانی خود باید در درک اشکال گوناگون رفتار منطقی باشد.

۲) علوم انسانی جبری هستند؛ دانشمندان معتقدند وقوع هر رویدادی دلایلی دارد و صرفاً تصادفی نیست به عبارت دیگر هر رویداد یا وضعیتی دارای علل پیشین است و به اصطلاح مسبوق به سابقه است.

۳) علوم انسانی کلی هستند؛ هدف علوم انسانی مشاهده ودرک الگوهای کلی رویدادها و روابط بین آنهاست. یک نظریه هرچه تعمیم‌پذیرتر باشد سودمندتر است به این معنی که هرچه حوزه پدیده‌های مورد مطالعه یک نظریه گسترده باشد مفیدتر است.

۴) علوم انسانی تخصصی هستند؛ دانشمند علوم انسانی باید روش اندازه‌گیری خاص خود را مشخص کند شاید بتوان گفت که این عمل از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا در این علوم مفاهیمی وجود دارند که گفتگوهای مفهومی دارای تعاریف مبهمی هستند.

۵) علوم انسانی تکرار ناپذیر هستند؛ در صورتیکه پژوهش معین در زمینه علوم انسانی بصورت کامل و کافی توصیف شده باشد هر دانشمند دیگر صرف نظر از زمینه فکری خویش باید بتواند این پژوهش را تکرار کند و نتایج مشابهی بدست آورد.

۶) علوم انسانی تغییر و تحول پذیر هستند؛ تقریباً هیچ یک از نظریه های مربوط به انسان ابدی و جاویدان نیست یا دلایل و مدارکی آن را بی اعتبار می‌سازند و یا نظریه‌های جدیدی جانشین آن می‌شود بهرحال نمی‌توان انتظار داشت که یافته‌های علوم انسانی در مورد یک حادثه در درازمدت پایدار بماند. (۶)

۲- مفهوم تحقیق

تحقیق در لغت به معنای رسیدگی، بررسی، بازجویی، وارسی واقعیت، راست و درست کردن و به حقیقت امری رسیدگی کردن می‌باشد. تعریف تحقیق از نظر روش شناسی امر مشکلی است و تعریف روشنی برای آن نمی‌توان ارائه کرد و بین صاحب نظران در این مورد اختلاف است.

با این وجود می‌توان گفت که تحقیق روندی رسمی‌تر، منظم‌تر و قوی‌تر از روش علمی است و با ساختار منظم‌تری از کنکاش توام است که منجر به ثبت مراحل و گزارش نتایج و دستاوردها می‌شود، تحقیق مرحله تخصصی‌تر از روش شناسی علمی است. (۷)

۳- مفهوم علم و روش علمی

علم را می‌توان مجموعه‌ای از دانستنی‌های و یا معلوماتی دانست که بر اساس تجربه و یا آزمایش کنترل شده و منظم بدست می‌آید و روش دست یافتن به چنین معلوماتی را نیز می‌توان روش علمی دانست.

واژه علم اگر چه در طول قرون متمادی بکار رفته است با این وصف معنای «دانستنی‌های تجربی و یا آزمایشی» ، از دوران «رنسانس» - تجدید حیات علم- با آن همراه شده است. به عبارت دیگر، انسان معلومات خود را همواره به روش آزمایشی بدست نمی‌آورده است بلکه قبل از دوران فوق، «علم» را به معنای عام آن یعنی «دانستنی» بکار می‌برده و بطور غالب به روش نظری یعنی با استدلال و برهان برای حصول به معلومات مورد نظر خود اقدام می‌کرده است که امروزه «روش فلسفی» به آن اطلاق می‌شود.

روش علمی نیز بیانگر روشی است که محقق به صورتی منظم و با رعایت اصول و مبانی و شرایط معین، نسبت به کسب معلومات مورد نظر خود از طریق آزمایش وتجربه اقدام می‌کند که موضوع آن می‌تواند پدیده‌های غیرعینی را نیز دربرگیرد این روش بطور عمده شامل موارد زیر است:

۱- تعریف و یا بیان مساله۲- جمع آوری اطلاعات۳- پیشنهاد راه حلهایی برای حل مساله۴- آزمون راه حلها۵- تجزیه و تحلیل نتایج۶- استنتاج (۸)

۴- پژوهش علمی

پژوهش علمی مجموعه‌ای از فعالیت‌های سازمان یافته‌ای است که درباره روابط اجتماعی پدیده‌ها، حول محور فرضیه‌های معین توسط پژوهشگر به انجام می‌رسد. (۹)

۴-۱- انواع پژوهشهای علمی

منظور نهایی همه پژوهشها، دستیابی به حقایقی درباره جهان پیرامون است که انسان به کمک آنها بتواند در پدیده های مورد نظر خود تغییراتی داده و یا شرایط را بر طبق میل و نظر خود هموار سازد. با این وصف شناخت حاصل از تحقیقات علمی بطور یکسان مورد استفاده بشر قرار نمی‌گیرد. بنابراین پژوهشها را بطور عمومی بر حسب کاربرد آنها به سه نوع تقسیم می کنند.

۱- پژوهشهای بنیادی؛ پژوهشهایی هستند که در نتیجه یافته‌های آنها، بر وسعت معلومات انسان در زمینه پژوهش مربوطه افزوده می‌شود و یا شناخت انسان عمق بیشتری می‌یابد و همچنانکه از اسم آن پیداست به بنیادهای علمی مربوط است. تحقیق در خصوص فرایند شناخت انسان، خاستگاههای اجتماعی بوروکراسی، تجارب عام و خاص و چگونگی تعامل آنها در فرآیند یادگیری، مثالهایی برای این نوع تحقیقات می باشد.

۲- پژوهشهای کاربردی؛ پژوهشهایی هستند که بلافاصله پس از اتمام آنها، نتایج مربوطه را می‌توان بکار بست. به عبارت دیگر دارای نتایج کاربردی است. جنبه کاربردی این پژوهشها بر جنبه نظری آنها چیرگی دارد. تحقیق در خصوص عوامل موثر بر رضایت شغلی کارکنان یا معلمان، بررسی موانع بهره‌وری در موسسات دولتی، عوامل مربوط به کم کاری کارکنان و ... نمونه‌هایی از این تحقیقات کاربردی می‌باشند.

۳- پژوهشهای عملی؛ پژوهشهایی هستند که نتایج آنها درصدد بهبود و اصلاح فرآیند انجام کارها و یا رفع مشکلات عملی در سطح محدود یعنی درخصوص سازمانها و یا زمینه‌های اجرایی معین می‌باشد. به این نوع از پژوهشها «تحقیقات اکتشافی» نیز می‌گویند. بررسی انواع مشکلات تربیتی در مدارس ناحیه دو شهرستان تبریز، علل کاهش انگیزه‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه ارومیه و ... از جمله تحقیقات عملی می‌باشد. (۱۰)

۵- مراحل تحقیق و پژوهش

برای انجام و نوشتن یک تحقیق لازم است که پژوهشگر و محقق مراحل و نکات زیر را مورد توجه قرار دهد:

۵-۱- مساله پژوهش

اولین چیزی که باید بر پژوهشگر روشن شود و مورد تصمیم قطعی قرار گیرد «مساله پژوهش» است یعنی محقق مساله‌ای در پیش رو دارد که از طریق علمی درصدد حل آن مساله و پاسخگویی به برخی سوالات و مجهولات در این خصوص می‌باشد.(۱۱)

۵-۲- عنوان پژوهش

برخی از دانشجویان در ابتدای کار عناوینی برای پژوهش خود در نظر می‌گیرند که ملاحظه آنها اهمیت طرز نوشتن عنوان را نشان می‌دهد. آنان تصور می‌کنند که عنوان پژوهش تنها نامی است که بر کار پژوهشی داده می‌شود اگر چه این تصور چندان هم بی‌مورد نیست ولی عنوان تحقیق محدود به آن نیست و باید گویای معنا ومفهوم دقیق پژوهش باشد. (۱۲)

۵-۳- مقدمه پژوهش

مقدمه هر مطلبی از جمله مقدمه طرح تحقیق، بلافاصله پس از عنوان پژوهش و قبل از بیان مساله آورده می‌شود عبارت است از بیان مطلبی که ذهن خواننده را برای درک موضوع اصلی نوشته آماده نماید. موضوع پژوهش نیز عبارت از مطلبی است که آمادگی لازم را برای درک بهتر موضوع پژوهش فراهم آورد.

۵-۴- مساله پژوهش

در اکثر موارد نوشتن همه جزئیات مساله بطور دقیق در عنوان پژوهش میسر نیست بنابراین عنوان نمی‌تواند همه زوایای مورد نظر مساله را منعکس سازد، پس باید در جای دیگر جزئیات موضوع شرح داده شود که بیان مساله می‌تواند جایگزین این کار شود. در بیان مساله باید مساله پژوهش را بطور کامل و باذکر جزئیات آن چنان شرح داد که مساله بودن، مساله پژوهش کاملاً روشن شده باشد.

۵-۵- دلایل اهمیت و ضرورت مساله

پژوهشگر باید دلایل اهمیت و ضرورت مساله پژوهشی را ذکر کند و به جرات می‌توان گفت که مسایل و دلایل کمی بر دلایل کیفی، ذهنی و به اصطلاح انشایی ارجحیت دارد.

باید توجه داشت که دلایل اهمیت و ضرورت موضوع شامل دو بخش می‌شود: بخش اول به اهمیت اصل موضوع مربوط می‌شود و بخش دوم به اهمیت و ضرورت خود موضوع پژوهش

دلایل اهمیت می‌تواند محدود به ذکر دلایل اختصاصی موضوع پژوهش یا همان دلایل بخش دوم باشد.

۵-۶- اهداف پژوهش

منظور از هدف یا اهداف پژوهش عبارت است از منظور یا مقصود اصلی محقق برای اجرا و پژوهش. به بیان دیگر چیزی که نتایج تحقیق در خدمت آن است یا برای آن مفید خواهد بود نشان دهنده هدف پژوهش می باشد.

هدف پژوهش همان است که محقق در پاسخ به سوالاتی در مورد نحوه استفاده از نتیجه تحقیق و چگونگی مفید بودن آن ارائه می‌کند.

لازم است که محقق هدف مورد نظرش را تحت عنوان هدف از پژوهش توضیح دهد تا نتایج تحقیق از دیدگاه هدف آن نیز مورد ارزشیابی قرار گیرد.

خلاصه اینکه برای نوشتن هدف پژوهش، محقق باید منظور نهایی از پژوهش خود را همراه با چگونگی مورد استفاده قرار گرفتن نتایج آن ذکر کند. (۱۳)

۶- ضرورتهای پژوهش در ایران

بعد از بررسی مختصر مراحل پژوهش و یادآوری نکاتی در این باره، لازم است برای بهتر شدن وضعیت پژوهش در حوزه دعوت دینی و بسط و گسترش معارف اسلامی در ایران به نکات زیر بطور جدی توجه شود:

۱) شناسایی و کدبندی پژوهشگران دین۲) حمایت مادی و معنوی از پژوهش های پژوهشگران بیشتر از آنچه در گذشته صورت گرفته است.۳) فراهم آوردن زمینه‌های استغال در حوزه پژوهش۴) استفاده بهینه از پژوهشهای پژوهشگران۵) فرهنگ سازی جهت استفاده بهینه از پژوهش۶) نهادینه کردن این مساله که دست اندرکاران باور کنند که هیچ کاری بیش از انجام پژوهش و بهره‌برداری از پژوهشها امکان پذیر نیست.۷) معرفی پژوهشگران جوان و تقدیر از آنها۸) حمایت از افراد مستعد پژوهش از طریق تشویق و ترغیب آنها۹) ارتباط مستمر با پژوهشگران جوان۱۰) توسعه حمایت مالی از پایان‌نامه‌های دانشگاهی

امید است که با رعایت کردن موارد فوق وتوجه بیشتر مسئولین به این امور شاهد رشد و پیشرفت روزافزون بخش پژوهش در ایران

باشیم.

پی نوشتها:

۱- در فلسفه، تجربه گرایی به نظریه ای در شناخت گفته می شود که بنابرآن پندارها و اطلاعات ما درباره جهان حاصل تجربه ما هستند. جان لاک و دیوید هیوم دو چهره اصلی فلسفه کلاسیک هستند که این نظریه را ارائه دادند.۲- دوریته، ژان فرانسوا، علوم انسانی گسترده شناختها، ترجمه مرتضی کتبی و دیگران، تهران، نی، ۱۳۸۲، ص ۳۷۰۳- همان، ص ۳۷۱۴- epistemolog۵- دورتیه، همان، ص ۳۷۳۶- دلاور، علی، مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران، رشد، ۱۳۷۴، صص ۱۹-۲۲۷- همان، ص ۲۳۸- عباس زاده، میرمحمد، روشهای عملی تحقیق در علوم انسانی،دانشگاه ارومیه، ۱۳۸۰، صص ۲۳-۲۴۹- همان، ص ۳۵۱۰- همان، صص۴۲-۴۴۱۱- همان، ص ۷۴۱۲- همان، ص ۷۸۱۳- همان، صص ۸۳-۹۲

http://www.ido.ir/a.aspx?a=۱۳۸۵۰۹۱۹۰۱*

روش های صحیح مطالعه

-"تهیه کننده : سایت تاپ ایران -آدرس اینترنتی :
http://www.topiran.com/ravan۸.html

مطالعه موفق با تمرکز

study ...

چگونه برای مطالعه می توان تمرکز نمود؟

م . حورایی

حواس پرتی چیست؟

ما می خواستیم روش صحیح مطالعه متمرکز را برای شما توضیح دهیم، دیدیم که باید ابتدا حواس پرتی را تعریف کنیم. شاید شما تا به حال خیلی به" حواس پرتی "فکر کرده باشید و بارها از خود پرسیده باشید که چرا گاهی به هنگام مطالعه حواس آدم پرت می شود؟ ما نمی دانیم که شما برای این سؤال خود چه جوابی پیدا کرده اید اما پاسخ صحیح این پرسش را به شما می کوییم": حواس پرتی چیزی نیست جز تمایل ذاتی ذهن به درگیری و فعالیت ".

ذهن شما همواره می خواهد درگیر و مشغول باشد. بنابراین اگر آنچه که اکنون انجام می-دهید در شما درگیری و مشغولیت ذهنی ایجاد کند، فکر شما دیگر لزومی احساس نمی کند که به جای دیگر برود و در آنجا درگیر شود. اما اگر در انجام این کار، درگیری ذهنی ایجاد نشود، ذهن شما شتابان به جایی می رود که خود را در آنجا مشغول کند. و این همان حواس پرتی است. برای روشنتر شدن موضوع، مثالی بزنیم: وقتی دوستتان با شما صحبت می کند، اگر بتواند با بیان خود در شما مشغولیت ذهنی و توجه و علاقمندی ایجاد کند، شما با تمرکز فراوان به تمام حرفهایش گوش می دهید. اما اگر او نتواند چنین تأثیری در شما بگذارد چون ذهن شما درگیر نمی شود به سرعت فکر دیگری به ذهنتان راه می یابد و شما در حالی که به مخاطب خود خیره شده اید، دارید به چیز دیگری فکرمی کنید. چیزی که در شما درگیری ذهنی ایجاد می کند.

ذهن شما مدام به فعالیت نیازمند است و این نیازمندی را هنگامی که شما مشغول مطالعه کردن هستید، هم دارد. بنابراین اگر آنچه که می خوانید، در شما درگیری ذهنی ایجاد کند، شما مشتاق و متمرکز پیش می روید. در غیر این صورت چشمتان خطوط را دنبال می کند و ذهنتان در جایی دیگر مشغول می شود. به عبارت دیگر، حواستان پرت می شود.

راه چاره

پیش از هر چیز، باید به خاطر داشته باشید که این شما هستید که باید ذهن خود را با موضوع مطالعه درگیر کنید. معمولاً سبک نوشتاری کتاب تلاش می کند که در شما درگیری ذهنی ایجاد کند اما عمده کار با خود شماست. ما اکنون می خواهیم روش مطالعه متمرکز را به شما آموزش دهیم، برای آن که درگیری ذهنی شما پایدار بماند. می خواهیم ذهن شما با جمله جمله کتاب درگیر شود. می خواهیم که شما یک مطالعه کننده فعال باشید. روشهای سنتی مطالعه که شما پیش از این داشته اید، شما را از یک مطالعه متمرکز باز می دارد و باعث می شود که حواس شما مدام پرت شود.

روشهای مطالعه متمرکز

"تند خواندن"

راننده ای را در نظر بگیرید که با سرعت بسیار کمی مثلاً ۲۰ کیلومتر در ساعت در حرکت است. وقتی سرعت این راننده تا این حد کم است، دیگر به توجه و تمرکز فوق العاده ای نیاز ندارد و چون ذهن درگیر نمی شود، مدام در جایی دیگر مشغول می شود. راننده می تواند از داشبورد چیزی بردارد، شیشه را پاک کند، به مناظر بیرون نگاه کند و حتی غرق در تخیل شود. اما وقتی سرعت زیاد شد، خود به خود درگیری ذهنی بیشترمی شود و ذهن بیشتر به رانندگی متمرکزمی شود و راننده دیگر فرصت ندارد به چپ و راست نگاه کند و یا مشغولیتهای ذهنی دیگری داشته باشد. اساساً ذهن چنان درگیر است که تمایلی برای درگیر شدن در جای دیگر ندارد. در مطالعه هم دقیقاً همین حالت وجود دارد. وقتی شما به بهانه بهتر فهمیدن بسیار کند پیش می روید و کلمه به کلمه می خوانید، درگیری ذهنی مطلوبی را ایجاد نمی کنید و ذهن شما که از این ساکن بودن کلافه می شود، خود را در جایی دیگر مشغول می کند و حواستان پرت می شود.

ما نمی گوییم آن قدر تند بخوانید که هیچ چیز نفهمید، بلکه می گوییم سرعت مطالعه خود را تا آنجا افزایش دهید که یک درگیری ذهنی مطلوب ایجاد شود. در این سرعت، ذهن متمرکز است. می بینید که اگر کمی غفلت کنید، سانحه ای رخ می دهد. حتی اگر بتوانید سرعت مطالعه خود را به دو برابر افزایش دهید بسیار عالی است چرا که هم در وقت خود صرفه جویی نموده اید و هم با درگیری ذهنی و تمرکز بیشتری خوانده اید. تا می توانید سرعت مطالعه خود را افزایش دهید و سریعتر از آنچه که قبلاً می خوانده اید بخوانید. البته خوب می دانید که این سرعت، نسبی است و در متون مختلف مانند رمان، ادبیات، شیمی، فیزیک و . . . متفاوت است. مسلماً شما متون ساده تر را با سرعت بیشتر می خوانید. ما می گوییم سرعت خود را با توجه به سرعت قبلی خود

بیشتر کنید. یکی دیگر از معایب تند خواندن این است که شما وقتی آرام و لغت به لغت می خوانید، درک ذهنی کمتری دارید چرا که ذهن با مفاهیم سر و کار دارد نه با کلمات. یادتان باشد مفهوم، همیشه در یک عبارت است نه یک واژه. وقتی شما کلمه شیر را می خوانید، ذهن نمی داند منظور شیر گاو است یا شیر جنگل یا شیر آب. اما وقتی جمله" شیر آب را بستم ".سریعاً خوانده می شود، درک بهتر و سریعتری حاصل می شود.

مطالعه اولیه

مطالعه اولیه همان گرفتن اطلاعات ابتدایی است. در مطالعه اولیه، قصد شما کنجکاو کردن ذهن با گرفتن اطلاعات ساده و کم حجم و مقدماتی است. در مطالعه اولیه شما متن را خط به خط نمی خوانید بلکه نگاهی گذرا به متن می اندازید و یک سری مفاهیم اولیه را از متن می گیرید که مثلاً متن حول و حوش چه موضوعی است. پس از آن باید به خود رجوع کنید و ببینید که خودتان از پیش چه اطلاعاتی درباره موضوع دارید و یا این که از قبل، از کسی چیزی شنیده اید یا مطالعه کرده اید. اطلاعات اولیه خودتان را به اطلاعات اولیه کتاب، در این بررسی اجمالی بیافزایید.

سؤال کردن

یادتان باشد که پیش از مطالعه، با یکی دو سؤال، ذهن خود را هدفدار کنید. وقتی می گوییم هنگام مطالعه مدام از خودتان سؤال کنید، منظورمان این است که پیش از مطالعه، در حین مطالعه و پس از آن، می توانید از خود بپرسید. شما معمولاً برای طرح سؤالات از خود یک سری سؤالات حافظه ای کم ارزش می پرسید. مثلاً" بوعلی سینا کی متولد شد"، "؟جنگ جهانی دوم در چه تاریخی شروع شد"، "؟هیمالیا کجاست "؟و . . . این سؤالات معمول، کم ارزش ترین سؤالاتی است که شما می توانید از خود بپرسید.

در کتاب" روشهای مطالعه "نوشته" کی پی بالدریج "و ترجمه دکتر علی اکبر سیف، به طرح سؤالات هفت گانه" گانیه "اشاره شده است. این سؤالات هفت نوع می باشد.

طرح این سؤالات بسیار ارزشمند و مفید است و فوق العاده در ایجاد تمرکز حواس مؤثر است. ما در زیر به اختصار، این سؤالات هفت گانه را توضیح می دهیم.

سؤالات هفت گانه

۱. سؤالات حافظه ای:

این سؤالات کم اثرترین و کم اهمیت ترین سؤالات هستند. این نوع سؤالات صرفاً با یادآوری اطلاعات سر وکار دارد. مانند: کشورهای همسایه ایران کدامند؟ بوعلی سینا در چه تاریخی متولد شده است؟ جنگ جهانی اول در چه تاریخی رخ داد؟

۲. سؤالات ترجمه ای:

این نوع سؤالات، قوی تر و بهتر از سؤالات حافظه ای هستند. این سؤالات تا حدی شبیه به" زبان گردانی "هستند که قبلاً درباره آنها صحبت کردیم. سؤالات ترجمه ای یعنی بیان یک مفهوم پیچیده یا یک مطلب دشوار به زبان ساده تر، مانند این که: گشتاور به زبان ساده یعنی چه؟، فرمول انیشتین به زبان من چه می شود؟، افزایش شعاع مولکولی را نسبت به افزایش عدد اتمی روی نمودار چگونه می توان نشان داد؟

۳. سؤالات تفسیری:

این سؤالات را سؤالات رابطه ای هم می گویند، که به کشف و درک روابط میان دو مفهوم می پردازد. این رابطه می تواند تشابه یا تفاوت باشد. این سؤالات از سؤالات ترجمه ای کمی بهترند: سؤالاتی مانند": تفاوت دندانهای گوشتخواران با گیاهخواران چیست"، "؟حافظه از نظر ساختار و عملکرد، چه وجه تشابهی با کامپیوتر دارد"؟ و . . . از نوع سؤالات تفسیری هستند.

۴. سؤالات کاربردی:

جالب ترین نوع سؤالات هستند. این سؤالات همان طور که از نامشان بر می آید می خواهند مطالب علمی را به مسائل روزمره ربط دهند و آنها را در عمل بسنجند. مثلاً" چگونه می توان از اصطکاک ناشی از کشش اجسام روی زمین کاست"، "؟ تشویق، بلافاصله پس از یک عمل خوب چه نقشی در شکل گیری شخصیت کودک دارد "؟و . . .

۵. سؤالات تحلیلی:

این سؤالات از چهار نوع بالا بهترند و سؤالات منطقی و استدلالی نیز خوانده می شوند. در این نوع از سؤالات ما قدمهای منطقی یک شخص یا تغییر و تحول یک شیء یا وضعیت را از نقطه شروع تا پایان بررسی می کنیم. مثلاً" آنتونی رابینز روان شناس به نام امروز، چگونه با ناکامیها، زندگی خود را دگرگون کرد "؟یا" هواپیما چگونه به وجود آمد "؟و . . .

۶. سؤالات ترکیبی:

این سؤالات که از سؤالات تحلیلی قوی ترند، به سؤالات خلاق معروفند. در این سؤالات، شما با پهلوی هم قرار دادن اطلاعات و ایده ها و اندیشه های قبلی به طرح اندیشه های نو دست می زنید و آن را به سؤال می گذارید. مثلاً" تناسب جمعیت و مسکن را در ۲۰ سال آینده ایران چگونه پیش بینی می کنید "؟یا" چه ماده ای می توان به چای افزود تا نوشیدنی خوش طعم تری شود "؟و . . .

۷. سؤالات ارزش نگاری:

این سؤالات قوی ترین سؤالات است. در این سؤالات، ما درباره مؤلف، نویسنده، مترجم، و متن کتاب داوری می کنیم و نظر خودمان و روش خودمان را با نظر و روش آنها مقایسه می کنیم. مثلاً از خود می پرسیم از بین رمانهای رومن رولان، نویسنده فرانسوی (جان شیفته، ژان کریستف، زندگی تولستوی، زندگی بتهوون و . . .) کدام اثر، شخصیت خود رومن رولان را نشان می دهد؟

باید توجه داشته باشید که این سؤالات را خواننده طرح می کند و از خود سؤال می کند و به آنها پاسخ می دهد و هرچه سؤال قویتر مطرح می شود، تمرکز و علاقه بیشتری هم ایجاد می شود. براین نکته تأکید می کنیم که خودتان باید سؤال طرح کنید نه این که به چند سؤال مطرح شده در کتاب پاسخ دهید. وقتی که خود شما سؤال طرح می کنید، بیشتر به پاسخگویی علاقمند می شوید. البته به سؤالات کتاب هم فکر کنید و به دنبال پاسخگویی به آنها هم باشید اما حتماً با توجه به متن، اطلاعات قبلی و نظر و ایده خود سؤالات دیگری را هم مطرح کنید.

نوشتن

هنگام مطالعه، همیشه قلم و کاغذی در دست داشته باشید. چه آنچه که می خوانید رمان باشد چه شعر، چه مطالعه آزاد، چه کتاب

درسی، اعم از حفظ کردنی یا فهمیدنی. در یک مطالعه فعال و پویا، کمتر چیزی می تواند به اندازه قلمی که در دست دارید، ذهن شما را درگیر و متمرکز کند.

این قلم، مهمترین ابزار شماست. با آن، همه چیز را یادداشت می کنید. اگر رمان می خوانید همین طور که جلو می روید در حاشیه کتاب و یا در کاغذی دیگر با نویسنده درگیر شوید. اگر جایی برایتان خیلی جالب بود، در حاشیه بنویسید": چه جالب " ! اگر برایتان تعجب آور بود علامت تعجب بگذارید. اگر برایتان سؤال برانگیز بود حتی می توانید در حاشیه، سؤال خود را مطرح کنید و حتی در جایی نظرتان را اعلام کنید. نظرتان را با نظر نویسنده مقایسه کنید. یک مطالعه کننده فعال با قلم خود مدام با نویسنده درگیر می شود و عقاید و عواطف خود را خواه موافق خواه مخالف، به شکلی با نوشتن اعلام می کند. خودتان را ملزم کنید که با نوشتن، نظر خود را بگویید.این گونه ذهن شما همواره متمرکز می ماند چون ملزم است در هر لحظه عاطفه و اندیشه خود را بیان کند. اگر کتاب، کتاب درسی شماست، از نکات مهم کتاب یادداشت برمی دارید که این یادداشتها بهتر است در برگه ای جدا نوشته شود. برای آن که به اهمیت یادداشت برداری پی ببرید، اینک فواید آن را برای شما توضیح می دهیم.

فواید یادداشت برداری

الف –ایجاد خلأ ذهنی

تا خلأ نباشد، جذب، صورت نمی گیرد و هر خلأ، همیشه جذبی نیز به دنبال دارد. تا خالی نشوید نمی توانید به درون بکشید. اولین و مهمترین فایده یادداشت برداری، ایجاد خلأ ذهنی است. آنچه را که از کتاب و نویسنده فرا می گیرید، با نوشتن، بیرون بریزید تا برای جذب مطالب بعدی آماده شوید. در روان شناسی مطالعه و یادگیری، یکی از موانع یادگیری"، منع قبلی "است. منع قبلی یعنی این که مطالبی که شما قبلاً آموخته اید، از تمرکز شما بر مطالب اخیر و فراگیری این مطالب، ممانعت به عمل می آورند. مثلاً وقتی قرار است که شما ده نکته را به ترتیب فرا بگیرید، معمولاً ـ نکات اولیه و ابتدایی چنان ذهن شما را به خود مشغول می کنند که یادگیری مطالب بعدی و انتهایی دشوارتر می شود. شما خودتان این موضوع را تجربه کرده اید.

شما در دقایق اولیه مطالعه متوجه می شوید که به تدریج تمرکز حواستان کمتر می شود و بیشتر دچار حواس پرتی می شوید. علت آن است که همان مطلب اولیه مانع تمرکز بر مطالب بعدی می شوند. برای این که منع قبلی ایجاد نشود، بهترین و مؤثرترین راه، همین یادداشت برداری است. با یادداشت برداری است که مطالب قبلی از ذهن شما بر روی کاغذ تخلیه می شوند و این خلأ ذهنی ایجاد شده، فراگیری مطلب بعدی را آسانتر می کند.

ب –تحریک حافظه حرکتی

وقتی که می نویسید، دست و قلم شما حرکت می کند. بنابراین نه تنها حافظه حسی و چشمی شما بلکه حافظه حرکتی شما نیز فعال می شود و مطالب را بهتر به خاطر می سپارید. حال آن که وقتی یادداشت بر نمی دارید و صرفاً می خوانید، فقط حافظه حسی شما فعال است که مسلماً بازدهی شما در این حالت کمتر است.

پ –از بین رفتن وسواس ذهنی

وقتی که یک سری مطالب را پشت سر هم و دنبال هم می خوانید و مجبورید همه آنها را به خاطر بسپارید، ذهن شما وسواس پیدا می کند": مبادا مطالب قبل را فراموش کنم "؟و در نتیجه به جای آن که به نکات جدید و تازه ای که می خوانید، توجه داشته باشد، به مرور دانسته های قبلی مشغول می شود تا خیالش راحت شود که آن نکات فراموش نشده اند.

نوشتن هر مطلب پس از فراگیری، ذهن شما را آسوده می کند. خیال شما راحت است که این مطلب، جایی نوشته شده و فراموش نمی گردد و این گونه شما با همان تمرکز اولین لحظات، به مطالعه خود ادامه می دهید.

ت –تأکید بر درک و فهم مطلب

توجه داشته باشید که منظور ما از نوشتن این نیست که به کتاب نگاه کنید و رونویسی کنید بلکه می گوییم هرچه را که فرا گرفتید و فهمیدید، به زبان خودتان روی کاغذ بیاورید. حتماً بعد از آن که جمله ای را فهمیدید بنویسید آن هم نه به صورت جملات طولانی و متنی کلی بلکه به صورت اشاره ای و کوتاه و مختصر. مثلاً شما می خوانید": برای آن که یک دستگاه و یا جسمی به جرم m در حال تعادل قرار گیرد باید دو شرط برقرار باشد. اول آن که برآیند نیروهای وارد بر آن دستگاه یا جسم صفر باشد. دوم آن که گشتاور نیروهای وارد بر جسم یا دستگاه هم صفر باشد".

اگر شما همین طور در ضمن خواندن، جمله ها را بر روی کاغذ بیاورید، کار مفیدی انجام نداده اید. یعنی عمل نوشتن شما کمکی به آموختن مطلب نمی کند. اما وقتی که مطلب را فرا گرفته باشید و آن را به طور خلاصه و موجز روی کاغذ بیاورید، به روش صحیح یادداشت برداری کرده اید. مثلاً وقتی که مطلب فوق را خوب فهمیده باشید، یادداشت مختصری مانند این، از آن بر می دارید: شرط تعادل این است که مجموع نیروها و مجموع گشتاورها صفر. و یا به زبان گویای خودتان. خودتان را ملزم کنید که پس از درک هر مطلب، چیزی بنویسید. آن وقت نوشته شما تأکیدی است برای آن که آن مطلب کاملاً فهمیده و درک شده است.

برای آن که بر مختصر نویسی تأکید بیشتری کرده باشیم، چند مثال دیگر می زنیم. ابتدا شما جمله ای را از کتاب می خوانید و بعد نوشته ای را که یکی از دوستان شما پس از درک آن مطلب، یادداشت کرده است. بسیار عالی است که شما هم برای تمرین، این جملات را به زبان خود و به مختصرترین شکل ممکن یادداشت کنید". دوران ۲۰ ساله امامت امام رضا (ع) از سال ۱۸۳ هجری آغاز شد و تا سال ۲۰۳ ادامه داشت". امامت رضا (ع): مدت ۲۰ سال، شروع ۱۸۳ پایان ۲۰۳ "در مورد ترکیبهای یونی که فرمول مشابه دارند. یعنی استوکیومتری یا نسبت تعداد یونهای آنها یکسان است، هرچه حاصل ضرب حلالیت، عدد بزرگتری باشد، میزان حلالیت بیشتر است".

....

"در صورت تحریک تار عصبی غشا در محل تحریک نسبت به یونهای سدیم، غشا نفوذ پذیر می شود که این باعث دپلاریزه شدن غشا در محل تحریک و ایجاد جریان عصبی می گردد".

....\

"هرگاه نقاط وسط اضلاع یک مثلث را به هم وصل کنیم، مثلثی حاصل خواهد شد که با مثلث اول متشابه است و مشخصات آن را دارا می باشد".

....

و . . .

ث –تداعی نوشته ها

در آخرین مرحله، به نوشته خود نگاه می کنید و همه چیز را به خاطر می آورید. یادمان هست که این نوشته ها اشاره وار و مختصر بود. قصد شما این است که با بیانی اجمالی تر و ساده تر بین نوشته ها و مطالب کتاب ارتباط برقرار کنید. تلاش شما برای برقرار سازی ارتباط میان نوشته های مختصر و مفاهیم کتاب همان درگیری ذهنی است. همان درگیری ذهنی که برای تمرکز حواس به آن نیاز مبرم داریم. پس حالا با هم یک بار روش مطالعه متمرکز یا به عبارت بهتر مراحل روش مطالعه متمرکز را مرور می کنیم:

– تند خواندن مطالعه اولیه

– سؤال کردن

– نوشتن

– تداعی نوشته ها

که اینها همه به نوعی درگیری ذهنی ایجاد می کنند و ذهن شما را از فکر کردن به موضوعی دیگر و حواس پرتی باز می دارند. شاید اکنون تصور کنید که مطالعه به این شکل خیلی وقت می برد و از روش مطالعه سنتی شما طولانی تر است. اما توجه کنید که شما در این محاسبه، زمان هدر رفته و مطالعه غیر مفید و غیر متمرکز خود را به حساب نیاورده اید. شما در روش سنتی مطالعه، وقت فراوانی را با حواس پرتیهای متنوع و متعدد از دست می دهید. اما در روش جدید مطالعه، هم از تلف شدن" وقت "جلوگیری می کنید و هم لحظه به لحظه با علاقه و تمرکز حواس بیشتری مطالعه می کنید و در نتیجه بهتر یاد می گیرید.

چند سوال:

سن من زیاد شده و برای همین تمرکزم را از دست داده ام، چه کار کنم؟

جواب – ابداً چنین چیزی نیست. تحقیقات نشان داده است که کلاس درس افراد مسن از تمرکز بالایی برخوردار است. افراد مسن، غالباً دلایل محکمتر و اطمینان بخش تری برای فراگیری دارند و انگیزه فراگیری و استفاده مثبت از کلاس در آنها قویتر است. برتری بزرگتر دیگری که بزرگ سالان دارند این است که آنان آموخته های خود را خیلی سریعتر از یک کودک در زندگی روزانه به کار می گیرند و به همین دلیل، این آموخته ها خیلی سریع خودکار می شوند.

گفته بودید که کردن در کلاس چقدر مهم است. اگر این طور است علت این که اکثر دانش آموزان در کلاس غالباً نمی کنند چیست؟

جواب – بسیار خوبی بود. اما جواب آن: اول این که بسیاری از آنها پرسیدن را دلیلی بر این می دانند که مطلب را نفهمیده اند و از پرسیدن ابا دارند که این سبب عقب ماندگی فراوان می شود. دوم این که عده ای عزت نفس لازم را ندارند یا مضطرب می شوند و یا خجالت می کشند و یا واهمه دارند از این که مبادا شان احمقانه باشد. به این افراد توصیه می کنیم که به پرورش اعتماد به نفس خود بپردازند و از همین امروز تصمیم بگیرند که خود را در کلاس مطرح کنند. تمام مشکل در دفعه اول است. به تدریج کردن برایتان عادی می شود و خیلی راحت می توانید خود را بپرسید. به افراد دسته اول هم می گوییم که این مثل قدیمی را عمل کنند که" پرسیدن عیب نیست، ندانستن عیب است ".بر فرض هم که پرسش شما نشانه آن باشد که مطلب را نفهمیده اید، شما به کلاس آمده اید که بفهمید و معلم شما خیلی خوشحال می شود از این که به شما کمک کند درک بهتری از مطلب داشته باشید.

من در لحظات امتحان دچار حواس پرتی می شوم و مترکز نیستم. علت چیست؟

جواب – اول این که به احتمال فراوان اطلاعات شما برای امتحان کافی نیست. چون اطلاعات فراوان علاقه فراوان ایجاد می کند و علاقه، شرط تمرکز است. دوم آن که از نتیجه امتحان مضطرب هستید و اضطراب مانع تمرکز است. سوم این که اهمیت تحصیل و درس خواندن در ذهن شما کمتر از مسایل دیگر است. علاقمند شدن به درس، مطالعه منظم و مستمر و عادت کردن به آن، حضور در جلسه امتحان با آمادگی، زود رسیدن به جلسه امتحان، تنفس عمیق و تمرینات آرامش قبل از امتحان، به تمرکز بیشتر شما کمک می کند. ضمن آن که پاسخ دادن به ات آسان در ابتدا نیز شوق و تمرکز شما را افزایش می دهد.

من در هنگام پاسخگویی به امتحانی ناگهان فکرم به جای دیگر می رود و رشته کلام را از دست می دهم، چرا؟

جواب – شما ضعف سازماندهی دارید. قبلاً هم گفتیم که تمرکز و حافظه ارتباط تنگاتنگ و مؤثری دارند. یادداشت برداری، خواندن و به یاد آوردن، همه باید با نظم و سازماندهی انجام شود. آنچه را که می خوانید، روی کاغذ سازماندهی کنید و ارتباطشان را با هم در نظر بگیرید.

آیا راه میانبری برای تمرکز حواس وجود دارد؟

جواب – تمرکز یک مهارت اکتسابی است و زمان می خواهد. اما تمرینات مستمر و استفاده از تلقین و تجسم عینی، روند پیشرفت و بهره وری را بسیار به جلو می اندازد و سریع می کند.

نقش بازیهای فکری مانند شطرنج در تمرکز حواس چیست؟

جواب – بسیار عالی است. به شرط آن که در طول بازی، افکار منظم و دنباله دار و جهت داری را دنبال کنید. یادتان باشد هر بازی که در آن بازیکن آنچه را که در بازی می گذرد به خاطر بسپارد یا پیش بینی کند، در افزایش قدرت تمرکز مؤثر است.

دوست من می گوید وقتی سیگاری روشن می کنم جریان فکرم به کار می افتد و تمرکزم بیشتر می شود. نظر شما چیست؟

جواب – نه. تمام شواهد و تجارب و تحقیقات علمی درست عکس این قضیه را نشان می-دهد. ثابت شده است که سیگار کشیدن عملاً روند هوش را به تأخیر می اندازد. علاوه بر این، از آنجا که سیگار بر سلامت تن و تنفس مستقیماً اثر منفی می گذارد، مسلماً تمرکز را بر هم می- زند. این موضوع یک عادت و یک برداشت نادرست ذهنی است.

من نمی دانم آنچه که شما گفتید واقعاً مؤثر است یا نه. چون با انجام این تمرینات گاهی تمرکز فوق العاده خوبی دارم و گاهی هم مانند گذشته تمرکز خوبی ندارم. چه کار کنم که همیشه تمرکز خوب داشته باشم؟

جواب – همین که گاهی نتیجه گرفته اید، نشان می دهد که تغییر در شما آغاز شده و قابلیت دایمی شدن را دارد. این موضوع با تلاش و تمرین مستمر شما و انجام تمرینات تلقین و تجسم، مسیر تازه عصبی را در ذهن شما ایجاد می کند و در ناخودآگاه به عنوان یک عادت و رفتار دایمی جای می گیرد. فقط از حرکت باز نایستید. توصیه همین است.

تفاوت تفکر مثبت با تجسم خلاق چیست؟

جواب – تفکر مثبت مربوط به ذهن آگاه و هوشیار شماست که اندیشه شما را اصلاح و پاک می کند. تجسم خلاق، مربوط به ذهن نیمه آگاه و نیمه هوشیار شماست که افکار مثبت ذهن آگاه را در ناخودآگاه ثبت و جایگزین می کند.

من روشهای پیشنهادی شما را یک هفته تمام است که به کار برده ام اما هنوز نتیجه محسوسی نگرفته ام. آیا امکان دارد که این روشها برای من مناسب نباشد؟

جواب – به هیچ عنوان. از این که یک هفته است دارید تمرین می کنید خوشحالیم و به شما تبریک می گوییم. فقط از شما می خواهیم که این تمرینها را به طور مستمر تا ۲۰ روز دیگر هم انجام دهید و حدوداً پس از یک ماه در مورد خود قضاوت کنید و خود را ارزیابی نمایید. الآن واقعاً خیلی زود است.

اساساً چرا وقتی در حال انجام کاری هستم، خیالات دیگر به سراغم می آیند؟

جواب – خیال پروری، خود یک راه زندگی به صورت تفریحی است. هر چند وقت یک بار درست وسط یک کار جدی، شما رؤیایی می شوید که معنی اش این است: هنوز به آن کار رغبت کافی ندارید. هنوز به اندازه کافی بر انگیخته نشده اید. باید در خودتان علاقه بیشتر ایجاد کنید و خود را هدفدار کنید. اما در چنین مواردی توصیه می کنیم که در محیطی دیگر قرار بگیرید و خیال پردازی نکنید، این بار آگاهانه، خود خواسته و جهت دار. در فکر فرو نروید بلکه فکر کنید. فکر، شما را به هر سو نکشد بلکه شما فکر را به دنبال خود بکشید. با این کار، ذهن شما آسوده تر می شود و برای تمرکز بعدی مهیا می گردد.

من نمی توانم دو ساعت مطالعه متمرکز حتی به روش پیشنهادی شما داشته باشم.

جواب – زمان بندی شما نادرست است. پس از هر نیم ساعت مطالعه، پنج دقیقه استراحت کنید تا این آرامش، خلأ ذهنی لازم را برای جذب مطالب بعدی و تمرکز بر آنها به وجود آورد. پشت سر هم مطالعه نکنید. حتی حافظه شما تمایل دارد که پس از چند دقیقه جذب و فراگیری به دسته بندی و ذخیره سازی بپردازد.

من در منزلی که در محله شلوغ و پر رفت و آمدی است زندگی می کنم. سر و صدا واقعاً خیلی زیاد است. چه کار کنم؟

جواب – اول این که اطمینان داشته باشید که در سخت ترین و دشوارترین شرایط نیز تمرکز داشتن ممکن است. اگر علاقه و رغبت شما فراوان باشد، یا سر و صدای محیط را اصلاً درک نمی کنید و یا کمتر درک می کنید. بنابراین سعی کنید روشهای علاقمند شدن به موضوع را به کار بگیرید. ضمن آن که گفتیم آنچه مهم است سکوت نسبی است. ما می گوییم در محیط منزل خود ساکت ترین جا نسبتاً کجاست؟ آنجا را انتخاب کنید.

من از عدم تمرکز خود بسیار کلافه بودم. آیا این احساس نادرست بوده است؟

جواب – خیر، بسیار هم عالی بوده است. اولین قدم مثبت برای هر تغییری نارضایتی از وضع قبلی و کنونی است. این نارضایتی است که میل و انگیزه شما را برای دگرگونی، رشد و تغییر مهیا می کند.

* *

اکنون شما مفهوم تمرکز حواس، روشهای ایجاد آن به هنگام مطالعه در منزل و همین طور در کلاس درس و جلسه سخنرانی را فرا گرفته اید و باید تمرین را شروع کنید. یادتان باشد مهمترین عامل موفقیت انسانهای موفق، پافشاری در تمرینات است. آن قدر تمرین کنید تا موفق شوید.

*شبکه آموزش سیما

روش انجام تحقیق میدانی در مردم شناسی

research ...

چگونه می توانیم یک موقعیت اجتماعی را درک و شناسایی کنیم؟

رویکردهای متفاوتی در مردمنگاری وجود دارد. من در اینجا تنها به معرفی رویکرد موسوم به" مردمنگاری معناشناختی "که توسط جیمز اسپرادلی و دیوید و. مک کوردی در کتاب «پژوهش فرهنگی: مردمنگاری در جوامع پیچیده» (۱۳۷۲) ارائه شده است می پردازم. رویکرد اسپردلی و مک کوردی به تحقیق و به مردم‌نگاری، یک رویکرد معناشناختی یا انسان‌شناسی شناختی یا مردم‌نگاری معناشناختی می‌باشد. مردم‌نگاری معناشناختی پاره از انسان‌شناسی شناختی است. بنابر این ابتدا به بررسی این پرسش می پردازیم که انسان‌شناسی معنا شناختی یعنی چه؟

چگونه می توانیم یک موقعیت اجتماعی را درک و شناسایی کنیم؟

بی نهایت موقعیت اجتماعی داریم، یک دفترچه تلفن را باز می‌کنیم. در آن تلفن هزاران موسسه ، نهاد و سازمان و غیره نوشته شده است که هر کدام از آنها می توانند به عنوان یک موقعیت اجتماعی باشد. وقتی که یک موقعیت اجتماعی را پیدا کردیم چگونه به سراغ آن برویم؟ از دیدگاه اسپردلی هدف اصلی از انتخاب یک موقعیت اجتماعی و مطالعه روی آن دست یافتن به نقشه ادراکی(cognitive map) فرد، در آن زمینه و موقعیت خاص است. یعنی اینکه ببینیم یک فرد در یک گروه چگونه رفتارهای اجتماعی و پدیده ها و مسائل اجتماعی را دسته بندی و مقوله بندی (categorize) می‌کند. مثلا چرا در بعضی جوامع خوردن گوشت حرام است و در بعضی جوامع حرام نیست؟ در مطالعه مردم‌نگاری معناشناختی کار اصلی ما، کشف نظام مقوله بندی در زمینه فرهنگی است و در واقع با مطالعه روابط اجتماعی نظام مقوله بندی را کشف می‌کنیم. بر اساس رهیافت اسپردلی بهترین راه برای کشف نظام مقوله بندی این است که ببینیم خود افراد راجع به رفتارهایشان چگونه فکر می‌کنند و آنها را چگونه مقوله بندی می‌کنند. ما باید از راه توصیفات و واژه هایی که افراد برای توصیف رفتارهایشان بکار می برند و از راه شناخت نظام اعتقادی و واژه های استعاری، نظام مقوله بندی افراد را کشف کنیم. در اینجا ما در واقع یک رویکرد درونی Emic به مقوله فرهنگی داریم. رویکرد درونی(Emic) یعنی اینکه رفتار را بر مبنای فهم فاعل کنش(کنشگر) درک کنیم رویکرد بیرونی(Etic) یعنی اینکه رفتارها را بر مبنای فهم ناظر کنش درک کنیم. همه افراد توانایی شرح و توصیف مبانی نظری ومعرفت و شناختی که پشتوانه یک رفتار است را ندارند. بنابراین یک مردم نگار فقط به گفتگو نمی پردازد، بلکه خودش هم میان مردم می رود و با آنها زندگی می‌کند و دست به تجربه و مشاهده می زند، زیرا افراد ارزشها و باورها و افکار خود را در اعمال خود نشان می دهند. تفاوت یک مردم‌شناس با سایر مردم در یک چیز است و اینکه مردم‌شناس دارای یک نظام روش شناختی و مفهومی برای ادراک فرهنگ و شناخت آن می‌باشد و مسلح به چشم تیز بین و ذهن کنجکاو است و دارای بینشها و بصیرتهای تئوریک درباره چگونگی فهم رفتار اجتماعی انسان است. در حالیکه فرد عادی غیر متخصص فاقد آن می‌باشد. در نتیجه یک مردم نگار برای کشف نظام مقوله بندی مشاهده و مصاحبه و تجربه می‌کند و سپس آنها را در پرتو مفاهیم، نظریه ها و به کمک روشهایی که می داند سامان می‌دهد و به تفسیر و تحلیل رفتار یا رفتارهای اجتماعی گروهی که مطالعه کرده می‌پردازد. گیدنز این عمل را تفسیر مضاعف (مجدد) می نامد.

تفسیر مضاعف(مجدد) یعنی مفاهیم ابتدا توسط انسانها شناخته شده و سپس جامعه شناسان،فیلسوفان و غیره این مفاهیم را می گیرند و آنها را در یک نظام فکری دیگری پردازش می‌کنند و بکار می گیرند. هدف یک مردم نگار از کشف نظام مقوله بندی این است که ببینـد مردم چگونه زنـدگی روزمره خود را نظم و سامـان می دهنـد. از منظر یک مردم‌شـناس هر فردی نماینـده فرهنگ خودش است. به عبـارت دیگر نقشه ادراکی که از طریق آن نظام مقوله بنـدی را کشف می‌کنیم بین افراد یـک خانواده یا یک گروه تقریبا مشابه است و مـا بـا مطالعه یک فرد در واقع یک گروه را مطالعه کرده ایم. مرحله نهایی، توصیف فرهنگی است.یک کار تحقیقی مردم‌شناسـی با ورود به یک زمینه فرهنگی آغاز می‌شود و با توصیف فرهنگ پایان می پذیرد. توصیف فرهنگی می تواند در قالب یـک داسـتان، فیلم، عکس، زنـدگینامه، متن تحلیلی و یا تک نگاری وغیره باشـد. توصیـف فرهنگی درواقع ارائه کردن یک تصویر قـومی و فرهنگی می‌باشـد. چگـونه یـک موضـوع را بـه مسـاله تبـدیل کنیـم؟ (problematize) بـا ساختـار زدایی کردن(Deconstruct) یعنی یـک رفتـار پدیـده یـا امر اجتمـاعی را از درون نگاه کردن و تمام مولفه های آن را از درون مطالعه کردن و کالبـد شـکافی کردن می توانیم یـک موضوع را به مسـاله تبـدیل کنیم. مثلا فوکو نشان داد که چگونه بین بیمار و پزشـک یک رابطه سلطه وجود دارد.

تفاوت اساسی مردم‌نگاری با دیگر توصیف‌های فرهنگی:

۱- مردم‌نگار توصیف فرهنگی‌اش را با یک رویکرد کل‌نگر انجام می‌دهد و هر جزئی را در زمینه فرهنگی خودش قرار می‌دهد.

۲- در مردم‌نگاری به نحوی سیستماتیک و نظام‌مند با مسئله برخورد می‌کنیم. مقدمه، موخره و نتیجه می‌نویسیم.

۳- گزارش مردم‌نگار هدفمند است. می‌تواند هدفش عملی، نظری یا عملی-نظری باشد. مردم‌نگاری نوعی حل مساله است.

چگونگی نوشتن تحقیق :

۱- شروع تحقیق با انتخاب مسئله ،موضوع یا عنوان وتعریف آن .

۲- بررسی منابع تحقیق، تنظیم فهرست وشناسایی کتابها

۳- بررسی‌ادبیات موضوع (کارهای دیگران ،گفتمانها ،تحقیقات انجام شده)

۴- بحث روش شناسی: دیدگاه نظری و رهیافت، مفاهیم نظری و پرسشهایی که مطرح کرده ایم و رسیدن به یک چهارچوب نظری و روش شناختی که به چند مفهوم کلیدی و چند پرسش می رسیم.

۵- انجام کار میدانی(عضو گروه شدن و با آنها زندگی کردن)

۶-مرحله آخر :کار نگارش تحقیق مطالبی که در متن می نویسیم :

۱- مجموعه مشاهدات

۲- مجموعه مصاحبه ها

۳- مجموعه تحلیل ها

۴- اسناد ومدارک

مشاهدات ما باید موارد زیر را در بر گیرد :

الف – اشیاء وابزارها: اشیا ء وابزارها یک حیات اجتماعی دارند و تمام اشیاء دارای معنایی هستند و کار ما توصیفی است که باید از آن اشیاء داشته باشیم .هر شی را باید به منزله یک نشانه تلقی کرد که در یک نظام معنایی قرار دارد وباید با توجه به آن نظام آن نشانه را معنا کرد که نشانه چیست ؟ چه معنایی دارد ؟ نه فقط اشیاء درشت، بلکه اشیاء ریز را هم باید دید. هنگام دیدن اشیا ء دائماً سئوال کنیم ودائمـاً مقـایسه کنیم . ودر ازاء هر گزاره توصـیفی یـک سـئوال مطرح کنیم ودائماً نشانه ها را داخل متن قرار دهیم. این متن می تواند فرهنگی،فلسفی ،تاریخی و....باشد.

ب- رفتارهـا :مـا بایـد به نوع روابط اجتمـاعی در محیط مورد مطالعه توجه داشته باشیم واین روابط ورفتارها را کشف کنیم و بعد بـدنبال کشـف الگوهـا برویـم. یعنی از یـک رفتـار سـاده کشـف الگـو کنیـم وبعـد آنهـا را تحلیـل و تـبیین عینی و ذهنی کنیم و در رفتارهایی که می بینیم هم علت وهم دلیل را کشف کنیم .

ج-شـنیده ها : شـنیده ها با مصاحبه فرق دارد . درمصاحبه ما پرسش داریم افراد را انتخاب می‌کنیم ولی در شنیده ها ما با صداها هم سروکار داریم ، نمادها هم می تواند دراین دسته قرار گیرند مثل، شعارها، مجسمه ها، تابلوهای پارک

د- گفتگوها

ه- قواعد و قوانین + رسمها و آیینها

دلیل ،حجت ،استدلال: یک امر ذهنی است.

علت ؛ یک امر عادی، جسمی و فیزیکی ست.

دلائل دو قسمند :

۱- دلایل ناظر کنش (پژوهشگر)

۲-دلایل کنشگر : باید خود کنشگر را به عنوان یک انسان‌شناس مطالعه کنیم .

بیـن تجربه بـا شـناختن تجربه فرق وجـود دارد . ماننـد ، دانشـجو بـودن که یـک تجربه است وشـناختن فرهنـگ دانشـجوئی که کـار انسان‌شناس است .

شناخت ۳معنا دارد :پی به واقعیت یک چیز ببریم / یک تجربه همانند بدست آوریم / قدرت وتوانائی توصیف کردن وتوضیح دادن یک تجربه را داشته باشیم.

درمردم‌شناسی منظور از شناخت قدرت وتوانائی توصیف کردن وتوضیح دادن یک تجربه است.

برای نوشتن مصاحبه چند استراتژی وجود دارد:

۱- روایی و داستانی : گزارش یک واقعیت بصورت داستان

۲-گفتگویی: در قـالب پرسـش وپاسـخ است . که درآن از روش خلاقه اسـتفاده می‌کنیم وخلاقیت بکـار می بریم)مقـاله دارای ۳ قسمت است :نظری – داستانی – جمع بندی)

۳- تحلیلی :طبقه بندی داده ها وبعد به تحلیل آنها می پردازد وبعد شاهد مثالها را می آورد.

۴- توصیف غنی مبتنی بر نظام طبقه بندی: دراین روش تحلیل ونظام تئوریک مشخصی بکار نمی‌بریم، ولی طوری توصیف می‌کنیم که مبتنی بریـک طبقه بنـدی ودیـدگاه تئوریک وچهار چوب نظری ست و در تمام طبقه بنـدیها یک دیـدگاه تئوریک در پشت آن وجود دارد .

یک مثال :

"نمی دانم چرا نوشتن آنقدر برایم سخت و دشوار است شاید هم تمرین نداشتم ، نه تمرین خواندن و نه تمرین نوشتن ولی این را خوب می دانم که از روز اولی که نوشتن را آموختم همراه با خط زدن بود . من با تمام اشتیاق می نوشتم و معلم در کمال خونسردی آنها را خط می زد و این عمل آنقدر تکرار شد که دیگر ننوشتم و اکنون که باید بنویسم نمی توانم". ...

این یک شروع خلاقه است و این شروع در واقع یک نوع " خود را بیان کردن (" self express) است . واقعا نوشتن به همین راحتی و به همین زیبایی است . نوشتن چیزی جز بیان آنچه که در ذهن و ضمیر ما می گذرد نیست و در فرآیند بیان این احساس و اندیشه است که نوشتن ما توسعه پیدا می‌کند. این را همیشه به خاطر بسپارید که" : با نوشتن است که نوشتن آغاز می‌شود ".و در جریان نوشتن است که کشف می‌کنیم ، تجربه ها را سامان می دهیم ، و با نوشتن است که ایده ها و الهام های ما تجسم و تبلور پیدا می‌کند . جرأت به خرج دهید ، جرأت نوشتن داشته باشید . شعاری در عصر روشنگری وجود داشت که" جرأت دانستن داشته باش "و کانت آنرا تغییر داد و گفت": جرأت نقد کردن داشته باش "و من مایلم آن را تغییر داده و بگویم" جرأت نوشتن داشته باش."

http://www.farhangshenasi.com/persian/node/۹۲*

آموزش روش تحقیق

research ...

چگونگی نگارش تحقیق علمی

طرح تحقیق:

برنامه طرح تحقیق باید با نظمی منطقی و معقول تنظیم و تدوین گردد.برای بسیاری از محققین نوشتن طرح تحقیق به منزله برآورد هزینه آن و درخواست کمک هزینه از دولت یا سازمانهای ذیربط است .حال شما خواه در فکر درخواست کمک مالی باشید و خواه نباشید باید طرح تحقیق تان سودمند باشد در اینجا شما را با مراحل انجام و اتمام طرح تحقیق بیشتر آشنا می کنم.

۱-طرح موضوع تحقیق

قبل از هر گونه اقدامی برای انجام یک تحقیق می‌باید موضوع مورد مطالعه را از جهات مختلف مورد شناسایی دقیق قرار دهیم. در این شناسائی نکاتی مورد توجه قرار می‌گیرد که عبارتند از:

پیشینه تحقیق:محقق در معرفی موضوع مورد مطالعه از کلیه تحقیقات انجام شده قبلی می‌تواند کمک بگیرد و احاطه خود را نسبت به موضوع بیشتر نماید. تحقیقات اجتماعی انجام شده پیشین همچنین می‌تواند علاوه بر شناخت موضوع به مسائل و مشکلاتی که محققان دیگر ضمن انجام تحقیق با آن روبرو بوده‌اند و پی ببرد و بدین ترتیب از خطاها و دوباره کاریها احتراز نموده و در مقابل از تجربیات پیشینیان بهره گیرد.

تعریف مفاهیم: محقق برای تبیین و تشریح موضوع مورد مطالعه و تعیین متغیرهایی که مربوط به موضوع مورد تحقیق می‌گردد بایستی مفاهیم موجود در طرح تحقیق خود را یکایک تعریف نموده تا مفاهیم از یکدیگر باز شناخته شوند و پرسشگران و سایر کسانی که محقق را یاری می‌دهند با آگاهی و تسلط کامل به جزئیات موضوع بکار تحقیق بپردازند . در تعریف مفاهیم اصطلاحات و واژه‌های بکار رفته در طرح باید مشخصاً و دقیقاً تعریف شوند. مثلاً در تحقیقات روستائی مفاهیمی مانند" خوش نشین" ,"زارع صاحب نسق", "جفت گاو "و" آیش "و" واحد بهره برداری و...دقیقا "تعریف شوند و یا در مطالعه مربوط به یک گروه اجتماعی اصطلاحات و مفاهیمی مثل" انسجام گروهی "و" ارتباط متقابل" ,"برون گروه" ,"درون گروه","شبه گروه","پاره گروه "و ....تعریف شوند.

محدوده موضوع: در طرح موضوع مورد مطالعه محدوده موضوع نیز به طور روشن و بوضوع مشخص می‌شود و این یکی از مسائلی است که بسیار حائز اهمیت است زیرا انجام تحقیقی که محدوده و چهارچوب مشخصی نداشته باشد عملاً امکان پذیر نیست و چنانچه موضوع را بدون در نظر گرفتن جامعه آماری و حد و مرز معینی مورد مطالعه قرار دهیم نتایج بدست آمده اعتبار علمی نخواهد داشت . مثلاً چنانچه ما عنوان کنیم که قصد مطالعه دانشجویان دانشگاه تهران را داریم موضوع مورد مطالعه ماگسترده و در حال بسیار مبهم است زیرا معیین نشده است که مطالعه ماد در ارتباط با چه ویژگی از جامعه دانشجویان است و کدامیک از دانشکده‌ها یا رشته ها یا کلاسها یا گروهای سنی را در بر می‌گیرد و آیا مطالعه ما تنها مربوط به جامعه دانشجویان مرد می‌شود و یا زنان و یا هر دو را در بر می‌گیرد؟ و ابهامات یکدیگر از این قبیل...بنابراین مشاهده می‌شود که ابهامات و سئوالات بیشماری در مورد چنین موضوع مطرح می‌شود که جواب به تمام آنها از جانب محقق قبل از شروع تحقیق ضرورت کامل دارد .مشخص و محدود کردن دقیق جامعه مورد مطالعه و تعیین چارچوب موضوع, گذشته از آنکه نتایج بدست آمده از تحقیق را قابل قبول و معتبر می‌سازد , محقق و پرسشگران و سایر افرادی را که در پژوهش شرکت دارند , از سردرگمی و ابهام و تردیدهایی می‌دهد.

هدف تحقیق: در طرح موضوع مرود مطالعه , محقق باید بوضوح دقیقاً هدف یا اهداف خود از انتخاب موضوع و انجام تحقیق در مورد آن را روشن نماید و نتایجی را که در ارتباط با فرضیه یا فرضیات تحقیقات در پی آن است بطور کامل بیان کند, بدین ترتیب وی و همکارانش از ابتدا می‌دانند که بدنبال چه میگردند و چرا . این موضوع نیز یکی از مسائلی است روشن شدن آن برای محققین قبل از اقدام به تحقیق از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است .بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که طرح موضوع مورد مطالعه به معنای تعریف موضوع تحقیق و شکافتن ابعاد و ویژگیهای مختلف آن تلقی می‌گردد

۲-ارائه فرضیه و زمینه سنجی

تعریف بسیار ساده و کوتاهی که می‌توان از فرضیه ارائه داد این است که بگوئیم فرضیه یک تئوری ثابت نشده است یا به عبارت دیگر نظریه‌ای است که هنوز به محک آزمایش در نیامد است . اما تعریف دقیق تر هم می‌توانیم از فرضیه ارائه دهیم بشرح زیر :

"حدس و گمانی است که در ذهن محقق در باره رابطه احتمالی علت و معلولی (علی)بین دو یا چند متغیر بوجود می‌آید. اما هر نوع حدس و گمانی را نیز نمی‌توانیم فرضیه بدانیم زیرا ارائه آن می‌باید بر اساس شرایطی باشد که پس از آزمون بتوان آنرا بعنوان

فرضیه پذیرفت . بعبارت دیگر آنچه را که ما بعنوان فرضیه در بوته آزمایش قرار می‌دهیم بایستی از حداقلی از صلابت و اعتبار برخوردار باشد و نه آنچنان حدسی که در مراحل آغازین جمع آوری اطلاعات بکلی باطل گردیده و محقق اجباراً سعی در ارائه فرضیه دیگری نماید . بنابراین برای ارائه فرضیه یافت فرضیاتی که بتوان بر اساس آنها تحقیقی را شروع نمود باید به نکات زیر توجه دقیق مبذول نمود.

ارائه دهنده فرضیه باید احاطه وسیعی نسبت به موضوع مورد مطالعه داشته باشد و تجاربی در آن زمینه داشته باشد بعنوان مثال ارائه فرضیه درباره پدیده‌ای مثال بزهکاری نوجوانان شهری یا تغییرات خانواده مستلزم صاحب نظر بودن و داشتن تجارب کافی در زمینه مطالعات اجتماعی خاصه مطالعات جامع شناسی شهری و خانوادگی است. البته افراد غیر متخصص نیز ممکن است در این زمینه‌ها به طرح فرضیاتی بپردازند ولی بدلیل عدم احاطه آنها بر موضوع این امکان وجود دارد که فرضیات آنان حتی قبل از قرار گرفتن در بوته آزمایش با انجام یک" زمینه سنجی "محدود و باطل گردد.

ارائه فرضیه می‌باید با تکیه بر منابع و مآخذی صورت گیرد که عبارتند از:

۱-تجارت شخصی و اطلاعات پراکنده

محقق از مجموع اطلاعات کلی و پراکنده‌ای که ضمن جامعه مورد مطالعه داشته است ,برای ارائه فرضیه می‌تواند استفاده کند. علاوه بر تجارت شخصی, محقق گاهی نیز که ارتباط مستقیمی با موضوع مورد مطالعه نداشت است می‌تواند از اطلاعات و تجارب شاهدانی که مستقیماً در ارتباط با جامعه مورد نظر بوده‌اند برای بدست آوردن اطلاعات مقدماتی درباره پدیده و متغیرهای آن استفاده نماید و بعنوان مثال چنانچه موضوع تحقیق ما مطالعه در تضاد یا ستیز نقش ها در بین پرسنل یک سازمان اداری یا بیمارستان باشد بدون گردآوردن اطلاعات مقدماتی از جوی که حاکم بر آن سازمان یا بیمارستان است , ارائه فرضیه برای ما امکان پذیر نیست , بنابراین در این مرحله که اطلاعات ما بسیار ضعیف و یا تقریباً هیچ است و چنین کاری نیز بر عهده ما قرار گرفته است. ناچاریم برای شروع کار با انجام مصاحبه و تماس برخوردهای مستقیم و غیر مستقیم با مسئولین و پرسنل آن سازمان یک یا چند رابطه علی احتمالی را در ذهن خود پرورانده و بعنوان فرضیه ارائه دهیم تا ضمن تحقیق به محک آزمایش در آید.

۲-تحقیقات انجام شده قبل

تحقیقات انجام شده قبلی در زمینه مورد مطالعه و یا زمینه‌های مشابه در غالب موارد می‌تواند به ما کمک فراوانی نموده و از بسیاری جهات درارائه فرضیه و کار تحقق ما را رهنمون باشد بنابراین لازم است که محقق قبل از ارائه فرضیه به تحقیقات انجام شده در موسسات پژوهشی دولتی و غیر دولتی رجوع نموده تا از دوباره کاری احتمالی و یا احیاناً از ارائه فرضیاتی که قبلاً به محک آزمایش در آمده و باطل گردیده پرهیز گردد. ضمناً محقق می‌تواند از تکنیک های الگوها و شیوه‌های بکار گرفته شده در تحقیقات انجام شده قبلی نیز یاری گیرد.

۳-اطلاعات و آگاهیهای تئوریک

محققی که به منظور دست یابی به روابط علت و معلولی بین متغیرهای موجود یک پدیده اجتماعی به تحقیق می‌پردازد, لازم است که علاوه بر اعمال دقت کامل در کار پرسشگری و عملیات میدانی و بطور کلی در انجام جمع آوری دقیق اطلاعات , بایستی بتواند واقعیت های موجود یا نتایج بدست آمده را با زبان جامعه شناسی بیان نموده و با دیدی جامعه شناختی تبیین نموده و نتایج بدست آمده را با زبان جامعه شناسی بیان نماید .

در حقیقت تفاوت بین مشاهده‌گری که واقعیت ها را می‌بیند و از هرگونه تحلیلی درباره آنها عاجز است با مشاهده‌گری که هر واقعیت اجتماعی را با روش بینی و نکته سنجی علمی تبیین وتفسیر می‌کند آنست که مشاهده گر اول فاقد اطلاعات تئوریک درباره پدیده های اجتماعی بوده در حالیکه مشاهده‌گر دوم از اطلاعات نظری گسترده‌ای برخودار است و هر واقعیت یا پدیده را با بیانی عملی تعریف نموده و آنرا با پدیده‌های دیگر در رابطه علی قرار می‌دهد .

زمینه سنجی : زمینه سنجی با تحقیق مقدماتی مرحله کوتاهی است که غالباً در پژوهشهای میدانی قبل از ارائه فرضیه و تجدید جامعه مورد مطالعه قرار می‌گیرد. در تحقیق مقدماتی معمولاً از تکنیک مشاهده و گاهی نیز از" فهرست سئوالات "استفاده می‌شود.

در این مرحله سعی می‌شود تا ویژگیهای کلی و ابعاد جامعه مورد مطالعه شناسائیی گردیده و در صورتیکه قصد نمونه‌گیری داشته باشیم, بتوانیم نمونه‌های خود را با توجه به گونه‌گونی جغرافیائی و تنوع اقلیمی و ساخت اقتصادی , اجتماعی منطقه انتخاب نمائیم . در تحقیقات میدانی گاه نیز بجای" زمینه سنجی, "اصطلاح" دید کلی " را بکار می‌برند که منظور همان مشاهده کلی و عمومی محقق قبل از ارائه فرضیه و محدود نمودن دقیق جامعه مورد مطالعه است .

۳-جمع آوری اطلاعات تحقیق

مرحله بعدی کار تحقیق که مرحله بسیار با اهمیتی نیز محسوب می‌گردد, زمانی است که پس از انجام مقدمات کار یعنی مشخص و معین شدن جامعه مورد مطالعه و تنظیم فرضیه‌ها با توسل به تکنیک های خاصی ,اطلاعات و ارقام لازم را از جامعه مورد مطالعه جمع آوری می‌کنیم .

مهمترین تکنیک های جمع آوری اطلاعات عبارتند از

۱-پرسشنامه تحقیقاتی ۲-مشاهده در تحقیق ۳-استفاده از فیش ۴-نمونه گیری ۵-مونو گرافی

*http://www.namaye.net/pay/۸.htm

راهنمایی نوشتن " طـــــرح تحـقـــيـــــق"

قاله ی تخصصی ؛ راهنمایی نوشتن " طـرح تحقـیـق " این مقاله در نشریه علمی، پژوهشی و اطلاع رسانی انجمن مدیریت ایران (ماهنامه مدیریت- شماره: ۱۰۷ — ۱۰۸) پذیرفته و به چاپ رسیده است. (دارای شماره استاندارد بین المللی ۷۴۴۵-۱۰۲۳) Guide to writing a research proposal ترجمه: مهدی یاراحمدی خراسانی ك طرح تحقیق (proposal) رسمی برای تحقیق لازم بوده است .این وسیله ای است که به واسطه‌ی آن هیأت دانشگاه تحقیق شما را ارزیابی می کند. مراحل پیشرفت این طرح در صورتی می‌تواند تمرین ارزشمندی باشد که عامل تعین کننده ای برای رسیدن شما به اهدافتان باشد. اهداف پروژه تحقیقاتی وطرح آن را به وضوح مشخص کنید. طرح توسعه یافته راه مهمی است که در آن شما می توانید درك خود را از تحقیق نشان دهید و تفکرات خود را با دیگران مکاتبه کنید. این رهنمودها برای یاری شما در جهت استخراج عقایدتان مهیا شده است. آنها نیازهای طرح اصلی را بنا می کنند. ۱- عنوان و مشکلات شایع موضوع تحقیق بر اساس مسئله ای که قابل بررسی است تنظیم می شود موضوع باید: واضح توضیح داده شود و در یک یا دو جمله خلاصه گردد. بعد از مشورت با سر پرست معین گردد. موضوع معمولاً

به عنوان مسئله یـا سؤالی که نیـاز به پاسـخ دارد، ساخته می شود.بیان موضوع خواننـده شـما را به پرسـش هایی در مورد ارزش کار دعوت می نمایـد. یـک طرح تحقیقی خوب در یک عنوان حیرت آور تحقیقی، شـناخته می شود. لازم به گفتن نیست که بیان شـما حاصـل از علایـق وعقایـد شـما، مشورت بـا سـرپرست ودیگران خواهـد بود. قالب بنـدی سؤالات همیشه آسان نیست و شـما نیاز به پرسـش از خود دارید که آیا سؤالات تحقیقی واقعاً مسـئله ای است که پرسیده و پاسخ داده شود؟ قالب بندی این مسائل در ساختار یک تحقیق بسـیار سخت است گر چه برای محققین باز بینی و تنظیم آن به عنوان پیشرفت تحقیق یک کار رایج است. مسئله ی مهم این است که نگرش و تصور شـما از موضوع چگونه است؟ چیزی که برای اسـتخراج درک شـما در مورد مسئله ای که بر روی آن کـاوش می کنیـد مورد نیاز است. ۲- سـابقه و بـافت متن عنوان تحقیق شـما لازم است که در بـافت و زمینه خودش قرار داده شود. درروش گرافیکی این زمینه شـما لازم است که نشـان دهیـد چگـونه و چرا عنوان اهمیت پیـدا می کنـد و چرا ارزشـمند است؟ این یعنی: بـافت مشـکلات تحقیق- چگونه به وجود می آیـد؟ خلاصه کردن مطالب مهم چه نتایجی و برای چه کسـی خواهـد داشت؟ مراجعه به موضوعات کلیدی که به عنوان مربوط می شوند. زمینه می تواند در چند روش مهیا شود. علایق شخصی و یا وابستگیهای نظری شما تحقیق را گسترش داده و خلق می کند. صفحه بندی آن در توسعه ی نظری یافت می شود یا به ادبیات مربوط می گردد. جـایی که اعمال حرفه ای کانون و نقطه ی اصـلی است، شـما ممکن است بخواهیـد رویه یا تغییرات سازمانی متن را تجزیه و تحلیل کنیـد. در هر صورت، شـما بایـد توانایی هایی که برای شـکل دهی تحقیقتان به بازی گرفته می شوند را خلاصه کنید. این تجزیه ها بایـد شـما را به اسـتنطاق مفروضـات خودتان در مورد اینکه چرا موضوع مهم است، هـدایت کنـد شـما بایـد بپرسـید که چه علایقی تحقیق را به جلو می راند و از چه نقطه نظری این موضوع مهم است؟ ۳- چارچوب نظری و ادبیات مربوط چارچوب نظری مسئله ی تحقیق را در ارتباط با ادبیات مربوطه با دقت شرح می دهد، او باید به چنین مطالبی رسیدگی کند: موجود بودن تحقیق و رابطه اش با موضوع شـما دید نظری مربوط یا جنبه ی فکری کلیدی کردن تصورها یا شکل دادن دیدگاه خودتان ممکن کردن مسیر تحقیق که احتمال دارد پیگیری کنیـد. طرح شـما لازم است نشان دهـد که چگونه تحقیق طرح ریزی شده با بدنه مطالعات مربوط یا ادبیات مرتبط است. راه رسـمی درست برای انجامش این است که خلاصه ی متن بازبینی شده ادبی بر روی مدلهای سنتی دانشمندان را به صورت خلاصه بنویسید. این همیشه ممکن نیست، مخصوصا اگر رابطه ی کوچکی با تحقیق گذشته وجود داشته باشد. دیگر آنکه خلاصه کردن انواع منابع تئوری که ممکن است تحقیق شـما را شکل دهد. اگر چه تمام طرح ها (PROPOSAL) لازم نیست که شامل یک چارچوب ادراکی باشـند، طرح تحقیق توسـعه یافته این کار را انجام خواهد داد. این می تواند نتیجه ای که درک شما را بیان می کند، در بر داشته باشد. ۴- روش تحقیق و علم اخلاق متودولوژی حقیقتا روش تحقیقی است که شما به پیشرفت یا استعمال کردن و صـفحه بندی آن ها تمایل دارید . این فراتر از توصیف تکنیک وشیوه های مطرح شده است و باید فرضیات کلیدی، روش ساختاری شـما را طرح ریزی کنـد. این ممکن است بعضـی از نتایـج روش تحقیق که شـما پیش بینی کرده ایـد در پیشرفت دیدگاه تحقیقی شما به وجود آید، از پیش خبر دهد. چگونگی شرح طرح تحقیق شما بستگی دارد به دیدگاهی که شما دارید. تقسیم انواع روش تحقیـق چنیـن است: مراجعـه بـه پـذیرش روش یـا رویکرد برجسـته کردن مشـکلات در راه توسعه ی دیـدگاه منـاسب بیـان چگونگی اطلاعات تولیـد شـده، تشـریح و گزارش آن نتایج سـندهای اخلاقی در دانشگاه اگر شـما برای مقدار کمی مطالعه برنامه ریزی کنید، شـما در روشها نکته برداری و تجزیه را ترجیح می‌دهید. طرح تحقیق کیفیتی، به توصیف نتایج جزیی کیفیتی نیاز دارد. عمل روش تحقیق محققان نیاز به توضیـح در طول ترم، پیشرفت برنامه ریزی و نتایج صورت های مختلف توسـعه ی آن و مانند آن دارد. ۵- طرح تحقیق و جایگـاه آن مهمترین بخش این طرح برنـامه ریزی محقق در کلیه مراحـل به سوی تکمیـل تحقیق می باشـد. برنامه‌ریزی شـما باید وظیفه ای که در هر مرحله بازبینی ادبی به عهده ی شـماست، معین کند. چارچوب تحقیق، تشریح روش، نکته برداری یافته ها وغیره را معین کند. این وظایف باید معین کند که چه نوشـته ای چگونه وچه زمانی تکمیل خواهد بود. این ها به ما کمک خواهند کرد برای: نمایش تحقیق به عنوان کار ترمی دانشـگاه به وسیله دوره ی مناسب توضیح موضوعات نوشتاری دانشگاه برای هر ترم توضیـح دیگر نتایـج در مرحله ی داده شـدهماننـد سـمینار یا کنفرانس مجاز بودن برای تجدیـد نظر وبررسـی پایان نامه درطول ترم شـما وقت بی حـد و انـدازه برای تکمیل این مدارج ندارید. برای تکمیل در زمان کوتاه و برنامه ریزی چگونگی دست یـابی به آن بر نـامه ریزی کنیـد. راه پیشـنهادی برای توصـیف زمان مناسب در برنامه ی ارائه شـده نشان داده شـده است. ۶- نوشتن تحقیق تهیه پایان نامه وظیفه نوشـتاری چالش انگیزی است و می تواند برای تعیین اینکه چه نتایج نوشتاری در هر مرحله خواهد بود، مورد کمک قرار گیرد. دانشـجویان علاقه مند اسـتادان، برای درک پژوهشـگرانه در طول ترم کار می کنند. گر چه زمینه تحقیقشان خیلی در گیر کننـده نباشد. مکملهای اخیر بهترند، اگر پایان نامه در سـر تا سـر نوشـته های تکمیلی ویژه شامل فیش های تحقیق که باید در سـمینار و کنفرانس حاضر باشد، توسعه یابد. تقاضاهای نامزدی پزشکی، سمینار تأیید پزشکی را تکمیل می کند. ۷- تحقیق مناسب توضـیحات زیر چگونگی مـدارج تحقیق پایان نامه ی برنامه ریزی شـده در طول فرآیند را بیان می‌کند: ۱- تحقیق، فیش در بحث، پایـان نـامه، خلاـصه رئـوس، پایـان نـامه (طرح تحقیـق پیشـرفته) ۲- فیش برداری اسـتد لاـلی و چـارچوب ادراکی، بـازبینی ادبی(خوانـدن ادبیات تحقیق مذاکره و ارزیابی فعالیت) ۳- پیش نویس بخش روش تحقیق، آزمـایش موارد انتخـابی مورد نگارش، بررسـی دوباره بخش های ادراکی (زمینه ی تحقیق، پیشـرفت طرح آزمایشی، پیشرفت برنامه ی داده ها) ۴- فیش های کار شده در زمینه تحقیق، مورد نگارش قرار دادن روشـهای تحقیق(زمینه ی تحقیق، اتمام روشـها و تکمیل) ۵- پیش نویس بخش تجزیه، آمـاده سـازی برگه کنفرانس، پیش‌نـویس بخش آخر (تجزیه) ۶- بخش آخر، بـاز بینی پایـان نـامه و ساختارش، سـمینار یا برگه کنفرانس (بازبینی پایان نامه) ۷- بـازبینی نهایی، عنوان ژورنال (فرمانبرداری و آزمون) نکته : طرح تحقیق اصولا برای تصـمیم گیری در مورد پـذیرش مورد اسـتفاده قرار می گیرد، دور از انتظار است که این نهایت و اتمام کار باشـد. بعـد از شـروع تحقیق این طبیعی است که طرح تحقیـق بـه عنـوان نتایـج پژوهش در بعضـی مواقع بـه صورت معتبر مـورد اصـلاح قرار گیرد.{beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهـده متن انگلیسـی مرتبـط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائیـد} "Guide to writing a research proposal By: University of technology sydney DRY YOUR tears, my darling, for love that has opened our eyes and made us its servants will grant us the blessing of patience and forbearance. Dry your tears and be consoled, for we have made a covenant with love, and for that love shall we bear the torment of poverty and the bitterness of misfortune and the pain of separation. A formal proposal is required for admission to a research degree. It is one means by which university committees assess and approve your research candidature. The process of developing the proposal can be a valuable exercise,

one which can help you determine your focus, clarify what is involved in your research project and plan its development. A developed proposal is an important way in which you can demonstrate your understanding of research and communicate your 'research thinking' to others. These guidelines are provided to help you draw out your ideas. They state the requirements of a sound proposal. ۱ Topic and problematic The research topic formulates a problem that is worthy of research. The topic should: be stated clearly and succinctly in one or two sentences. be determined after consultation with potential supervisors. The topic is usually framed as a 'problem' or question in need of an answer. The topic statement will invite your reader to ask why it is significant and 'worth doing'. A good research proposal identifies in the research topic a 'problematic' to be investigated. Needless to say, your statement of this will result from discussion of your area of interest with potential supervisors, mentors and others. Framing the question is not always easy, and you need to ask yourself whether your proposed 'problem' or 'research question' is really the question to be asked and answered. The framing of the problematic is crucial in setting up the research, though it is a common for researchers to revise and reformulate this as the research progresses. An important issue is how you theorise or conceptualise the topic—what needs to come through is your understanding of the problematic you are exploring. ۲ Background and context Your research topic needs to be located in its context and background. In sketching this background, you need to show how and why does the topic come to be important and why is it worth researching? This means: contextualising the research problem—how does it arise? outlining its significance—what will be the outcomes, and for whom? referring to key issues that are associated with the topic Background can be provided in several ways. Your theoretical interests or concerns may have generated the research, and its justification is to be found in a theoretical developments or related literature. Where professional practice is the focus, you may want to describe and analyse the context of policy or organisational changes. In any case, you should summarise the influences which come into play to shape your research. The analysis should lead you to interrogate your own assumptions about why the problem is significant. You need to ask what interests are driving the research, from whose point of view the problem is 'significant'? ۳ Conceptual framework and related literature A conceptual framework elaborates the research problematic in relation to relevant literature. It should deal with such matters as: existing research and its relevance for your topic relevant theoretical perspective or perspectives key ideas or constructs in your approach possible lines of inquiry you might pursue Your proposal needs to show how the proposed research relates to a body of related studies, or literature. The orthodox way to do this is to write a brief version of the literature review on a traditional science model. This is not always possible, especially if there is little related past research. Another is to outline the kinds of theoretical sources that will inform your research—the available research perspectives. Though not all proposals need to include an elaborated conceptual framework, a well-developed proposal will do so. This can take up so-called 'conceptual issues' which express your understanding of the topic and the problems in researching it. ۴ Methodology and ethics Methodology put simply is the research methods you intend to develop or employ and their justification. It is more than a description of the techniques or procedures proposed, and should outline the key assumptions your approach makes. It may foreshadow some of the 'methodological issues' which you anticipate will arise in developing your research approach. How you describe your methodology will depend on what kind of approach you are taking. The methodology section typically might: refer to a accepted method or approach highlight problems in developing a suitable approach (methodological issues) describe how information will be generated, analysed and reported document ethical issues in view of UTS Ethics Committee requirements (see the guidelines on ethics included in this handbook) If you plan a quantitative study, you will refer to method, data collection and analysis. Qualitative methodology will need to describe issues in managing qualitative data. An action research methodology needs to be described in terms of planning a process and the outcomes of different phases of the process, and so on. ۵ Research plan and timeline An important part of the proposal is planning the research in all its stages up to completion. Your plan should specify what tasks you will complete at each stage – literature review, research framework, description of method, writing up of findings and

conclusions and so on. These tasks should specify what writing tasks will be accomplished and when. It is helpful to: diagram the research as a semester by semester timeline state semester writing objectives for each semester state other outcomes at a given stage, such as seminar or conference papers allow a semester for revising the thesis You do not have an indefinite amount of time to complete the degree. Plan to complete in the minimum time, and plan how you will achieve this. A suggested way to describe the timeline is shown on the attached planner. ۶ Writing Thesis preparation is a challenging writing task. It will be helpful for you to specify what writing outcomes there will be at each stage. The Faculty encourages students to understand their research in terms of scholarly writing, whether or not field research is involved. Early completion is more likely if the thesis develops through specific writing commitments including short papers which may be presented at seminars and conferences. UTS requires doctoral candidates complete a doctoral assessment seminar (see guidelines elsewhere in this handbook). ۷ Research Timeline The following illustrates how a research degree thesis might be planned over six semesters: A formal proposal is required for admission to a research degree. It is one means by which university committees assess and approve your research candidature. The process of developing the proposal can be a valuable exercise, one which can help you determine your focus, clarify what is involved in your research project and plan its development. A developed proposal is an important way in which you can demonstrate your understanding of research and communicate your 'research thinking' to others. These guidelines are provided to help you draw out your ideas. They state the requirements of a sound proposal. semesters: a. Proposal. Paper on the thesis argument. Thesis outline.(Proposal developed) b. Short papers on rationale & conceptual framework, review of literature.(Reading of literature. Negotiate access to field) c. Draft methodology chapter. Trial write-up of selected material. Re-work conceptual chapter.(Field research: develop and pilot procedures. Database development) d. Short papers on field research. Write up research procedures.(Field research: finalise procedures and complete.) e. Draft analysis chapter. Prepare conference paper. Draft conclusions.(Analysis) f. Final chapter. Revise and refine thesis structure. Seminar or conference paper.(Revision of thesis) g. Final revisions. Journal article.(Submission and examination) Note: The research proposal which is submitted with an application is used primarily for making a decision about admission. It is not expected that this will be definitive or final. After commencing a research degree, it is normal for research proposals to be modified {as a result of further study and investigation, sometimes in substantial ways. {endslide

پارادوکس(باطلنما)

...Paradox آنچه که تناقض آمیز، باورنکردنی یا خلاف انتظار (و شهود) ماست تدوین: مهدی یاراحمدی خراسانی پارادوکس(باطلنما)چیست؟ آنچه که تناقض آمیز، باورنکردنی یا خلاف انتظار (و شهود) ماست.(آنچه به نظر درست می رسد ولی غلط است، به نظر غلط می رسد ولی درست است، یا به نظر غلط می رسد و واقعا" غلط است.(فایده پارادوکسها : ۱ (ایجاد انگیزه برای گسترش مرزهای دانش؛ ۲ (تعمیق بینش؛ ۳ (تعمیم شیوه های استدلال؛ ۴ (افزایش دقت؛ ۵ (وضع قوانین زبان شناختی جدید. بعضی پارادوکسها که متضمن تناقض اند صادق به نظر می رسند وحتی این ایده را به ذهن نزدیک می کنند که چرا تناقضها را نپذیریم!درمنطق پیراسازگار (paraconsistent) می توان تناقض داشت و بر خلاف سیستم کلاسیک، چنین نیست که از تناقض هر چیزی نتیجه شود. انواع پارادوکسها : ۱- پارادوکس روز تولد : اگر ۲۳ نفر در این سخنرانی شرکت کرده باشند، احتمال این که حداقل ۲ نفر روز تولدشان یکی باشد حدود ۵۰٪ است، اگر ۲۲ نفر شرکت کرده باشند این احتمال حدود ۰۵/۰٪ و اگر بیش از ۶۰ نفر حضور داشته باشند این عدد بزرگتر از ۹۹٪ است. ۲- پاردوکسهای زنون (Zeno's Paradoxes) : در صورتی که پاره خط بینهایت بار تقسیم پذیر باشد، حرکت ناممکن است، زیرا برای این که پاره خطی مانند ABرا با شروع از نقطه A بپیماییم، ابتدا باید به نقطهٔ وسط آن Cبرسیم. برای این که ACپیموده شود، باید به نقطهٔ وسط آن D برسیم و قس علیهذا. پس نمی توان حتی از نقطهٔ A حرکت کرد. A---D---C-------B در مسابقه " دو" بین آشیل تندرو و لاک پشت کندرو، آشیل که کمی عقب تر از لاک پشت است، هیچگاه به او نمی رسد. زیرا ابتدا باید به نقطه ای برسد که لاک پشت از آنجا حرکت کرده است. اما وقتی به آنجا می رسد لاک پشت قدری جلوتر رفته است و همان وضعیت قبل روی می دهد و با تکرار این روند، گرچه آشیل به لاک پشت نزدیک می شود ولی هیچگاه به او نمی رسد. A------------ ------T- ۳- پارادوکس لامپ تامسون (Tompson Lamp Paradox) : لامپی به مدت یک دوم دقیقه روشن می شود، سپس برای یک چهارم دقیقه خاموش می شود، به مدت یک هشتم دقیقه روشن می‌شود و قس علیهذا. درست بعد از یک دقیقه لامپ روشن خواهد بود یا خاموش؟ ۴- پارادوکس دار غیرمنتظره (Unexpected Hanging Paradox): به یک زندانی گفته می شود که او در یکی از روزهای بین شنبه و پنجشنبه به دار آویخته خواهد شد، اما تا روز به دار آویخته شدن، وی نخواهد دانست که کدام روز اعدام می شود.او روز پنجشنبه به دار آویخته نمی شود، زیرا اگر او تا چهارشنبه زنده باشد می فهمد که اعدام در روز پنجشنبه صورت خواهد گرفت، اما به او گفته شده است که وی از روزی که به دار کشیده می شود پیشاپیش آگاه نیست. او روز چهارشنبه نیز اعدام نمی شود زیرا اگر تا سه شنبه زنده بماند، با توجه به این که بنا به استدلال بالا روز پنجشنبه

اعدام نمی شود، می فهمد که روز چهارشنبه اعدام انجام خواهد شد. استدلال مشابه نشان می دهد که او در هیچیک از روزهای دیگر نیز نمی تواند اعدام شود.اما در روزی غیر از پنجشنبه جلاد وارد می شود و وی را اعدام می کند. ۵- پارادوکس توده (Sorites Paradox) : یک دانهٔ گندم یک تودهٔ گندم نیست. با اضافه کردن یک دانه گندم، به دو دانه دست می یابیم که باز هم تودهٔ گندم نیست. با اضافه کردن یک دانه گندم دیگر، سه دانه گندم خواهیم داشت که توده محسوب نمی شود. اگر این عمل را تکرار کنیم، هیچگاه به تودهٔ گندم نمی رسیم.اما زمانی که این گردایهٔ گندم به قدر کافی بزرگ شود، توده نامیده می شود. ۶- پارادوکس ریچارد (Jules Richard's Paradoxes) : آیا " کوچکترین عدد طبیعی که نتوان آن را با کمتر از صد حرف فارسی نمایش داد" وجود دارد؟ چون تعداد اعداد طبیعی نا متناهی و تعداد حروف فارسی متناهی است پس عددی وجود دارد که نمی توان آن را با عبارتی شامل کمتر از صد حرف فارسی تعریف کرد. بنا به اصل خوش ترتیبی در اعداد طبیعی، کوچکترین عدد طبیعی که نتوان آن را با کمتر از صد حرف فارسی نمایش داد وجود دارد. اما عبارت بالا که بین دو نماد " و " قرار دارد کمتر ار صد حرف (یعنی پنجاه و سه حرف) دارد، یعنی عدد ارائه شده با کمتر از صد حرف فارسی تعریف شد! ۷- پارادوکس خداوند قادر مطلق : آیا خداوند می تواند سنگی بسازد که نتواند بلند کند؟ ۸- پارادوکس اژدها : چگونه می توانیم راجع به چیزی که وجود ندارد صحبت کنیم، وقتی که می گوییم " اژدهای هفت سر وجود ندارد." ۹- پارادوکس تخته سیاه : تخته سیاهی را در نظر بگیرید که روی آن علاوه بر اعداد ۱، ۲، ۳، جملهٔ " کوچکترین عدد طبیعی که روی این تخته سیاه ارائه نشده است. " نوشته شده است. در این صورت گرچه عدد ۴ روی تخته سیاه نمایش داده نشده است، ولی عبارت مذکور روی تخته سیاه، مبین ۴ است. ۱۰- پارادوکس بوچوفسکی (Buchowski Paradox) : فرض کنید شما فقط دو برادر دارید که هر دو از شما مسن تر هستند. در این صورت جملهٔ به ظاهر غلط ذیل، راست است: " برادر جوانترم از من مسن تر است" ۱۱- پارادوکس دروغگو (Liar's Paradox) یا پارادوکس ائوبولیدس(Eubulides' Paradox): می گویند روزی ائوبولیدس، متفکر یونانی قرن چهارم قبل از میلاد، گفت: " چیزی که آلان می گویم دروغ است". اگر گفتهٔ او درست باشد، آنگاه بنا به آنچه گفته است، باید گفته اش دروغ باشد، واگر گفتهٔ او دروغ باشد، دوباره بنابر آنچه گفته است نتیجه می شود که گفته اش درست است. ۱۲- پارادوکس دور : این پارادوکس توسط آلبرت ساکسونی در قرون وسطی طرح گردیده است: جملهٔ P این است: "q دروغ است." جملهٔ q این است: " P راست است. "

نکته جالب این است که اگر ما دارای یک نوع منطق سه ارزشی باشیم که در آن گزاره ها بتوانند فقط یکی از ارزشهای "راست"، " دروغ " و " نه راست ـ نه دروغ " را داشته باشند آنگاه گزارهٔP به صورت " P دروغ یا نه راست ـ نه دروغ است" نمی تواند هیچیک از ارزشهای " راست " ، " دروغ " و " نه راست – نه دروغ" را به خود بگیرد. ۱۳- پارادوکس تابلو : این پارادوکس در ۱۹۱۳ توسط ریاضیدان انگلیسی جردن (P. E. B. Jourdain) ارائه "جمله پشت این تابلو راست است." و در طرف دیگر آن "جمله پشت این تابلو دروغ است." نوشته شده است! ۱۴- پارادوکس سقراط (Socrates Paradox) : نقل شده است که سقراط روزی گفته است:" چیزی که می دانم این است که من هیچ چیز نمی دانم ". ۱۵- پارادوکس جزیرهٔ وحشی ها : در جزیره ای قبیله ای وحشی زندگی می کردند که دو خدا، خدای راستی و خدای دروغ داشتند. آنها هر کس را که به جزیره می آمد قربانی می کردند، به این ترتیب که از وی سوالی می پرسیدند، اگر راست می گفت او را قربانی خدای راستی و اگر دروغ می گفت، او را قربانی خدای دروغ می کردند. روزی شخصی وارد جزیره شد. او را گرفتند و از او پرسیدند" سرنوشت تو چه خواهد بود؟" آن شخص جواب داد " شما من را قربانی خدای دروغ خواهید کرد." با این جواب وحشی ها مستاصل شدند زیرا خواه راست گفته باشد و خواه دروغ باید هم قربانی خدای راستی شود و هم قربانی خدای دروغ! ۱۶-پارادوکس آرایشگر(Barber Paradox) یا پارادوکس راسل (Russell's Paradox) : در دهکده ای فقط یک آرایشگر وجود دارد. او فقط ریش کسانی را می تراشد که ریش خود را نمی تراشند. سوال این است که ریش خود ریش تراش را چه کسی می تراشد؟ اگر او ریش خود را نتراشد، باید نزد ریش تراش یعنی خودش، برود تا ریشش را بتراشد و اگر ریش خود را بتراشد، نباید توسط ریش تراش یعنی خودش، ریشش تراشیده شود. ۱۷- پارادوکس فهرست (Catalogue Paradox) : کتابداری در حال تدوین یک فهرست کتابشناسی از تمام فهرستهای کتابشناسی و تنها آنهایی است که نام خود را در فهرست ذکر نکرده اند. آیا فهرست این کتابدار، نام خودش را نیز در بر می گیرد؟ ۱۸ - پارادوکس خود نا توصیف (Heterological Paradox): خود ناتوصیف، کلمه ای است که خودش را توصیف نمیکند. پس کلمهٔ" خود ناتوصیف "خود ناتوصیف است اگر و فقط اگر خود ناتوصیف نباشد. ۱۹- پارادوکس اسماراندانچ (Smarandache Paradox) : فرض کنید A یکی از عبارات ممکن، کامل و . . . باشد. در این صورت " همه چیز A است" ایجاب می کند که"~A" نیز A باشد". مثلاً وقتی می گوییم " همه چیز ممکن است" ، نتیجه می شود که " غیر ممکن نیز ممکن است" ، یا از " هیچ چیز کامل نیست " این که " کامل نیز کامل نیست " مستفاد می شود. ۲۰- پارادوکس کانتور (Cantor's Paradox) : فرض کنید Aمجموعه همهٔ مجموعه ها باشد، پسP(A)=A و لذا (card(P(A))=card(A از طرفی بنا به قضیهٔ کانتور(card(P(A)) ۲۱- پارادوکس نیوکام : فرض کنید دو جعبه A و B داده شده باشد. سر جعبه A باز و سر جعبه B بسته باشد. A شامل ۱۰۰۰ دلار و B شامل ۱۰۰۰۰۰۰ دلار است و یا شامل هیچ چیز نیست. شما باید فقط جعبه B را انتخاب کنید و یا هر دو جعبه A و B را. اما قبل از این که شما انتخاب خود را انجام دهید، پیشگویی بر اساس انتخابی که شما انجام خواهید دا د در جعبه ۱۰۰۰۰۰۰ ، Bد اگر شما فقط جعبه B را انتخاب کنید و هیچ چیز نمی گذارد اگر شما هر دو جعبه A وB را انتخاب کنید. سوال: اگر شما به انتخاب فقط B تمایل داشته باشید، می توانید A را نیز انتخاب کنید؟ ۲۲- آشنائی با یک پارادکس منطقی : به درستی معلوم نیست که اولین دفعه چه کسی این پارادکس را ابداع کرد، ولی بنا به گفته‌ی کواین - فیلسوف علم مشهور - این مساله قبل از سال ۱۹۴۰ بر سر زبان‌ها افتاده و دهان به دهان می‌گشت و عموماً به صورت مسأله‌ای تحت عنوان شخص محکوم به مرگ مطرح می‌شد که اکنون ما به شرح آن می‌پردازیم: در یک روز جمعه دادگاه شخصی را به مرگ محکوم کرد. قاضی به زندانیِ محکوم گفت: ظهریکی از روزهای هفته‌ی آینده حکم اعدام درباره‌ی تو اجرا خواهد شد، ولی ما آنروز را برای تو مشخص نخواهیم کرد و تو هرگز قبل از آن روز اطلاع پیدا نخواهی کرد و فقط شش ساعت قبل یعنی صبح روز اجرای حکم موضوع را به تو اطلاع خواهیم داد. قاضیِ مذکور در همه‌ی عالم به ذکاوت و خوش‌قولی مشهور بود و همیشه دقیقاً به گفته‌ی خود عمل می‌نمود. زندانی به همراهی وکیل مدافع خود به سلولش داخل شد و هر دو غمزده در گوشه‌ای به فکر فرو رفتند. ناگاه وکیل مدافع با لبخندی پیروزمندانه سکوت را شکست و گفت: اجرای حکم قاضی امکان ندارد. زندانی گفت: من که چیزی سردر نمی‌آورم. چرا؟ وکیل مدافع پاسخ داد: اجازه بده تا درست برایت شرح دهم: مسلماً آن‌ها روز جمعه نمی‌توانند تو را اعدام کنند. به دلیلِ اینکه اگر فرضاً بخواهند

در روز جمعه‌ی آینـده حکم را اجرا نمایند. در این صورت تو تمام روزهای هفته و همچنین بعدازظهر پنج‌شنبه زنده خواهی بود و چون فقـط روز جمعه یعنی یـک روز دیگر به مهلت باقی مانـده، بعـد ازظهر پنج‌شنبه برای تو مسـلم خواهـد شـد که فردا یعنی روز جمعه و تنهـا روز آخر هفته ، حکم اجرا خواهـد شـد. در نـتیجه تو روز اجرای حکم را یـک روز پیش‌تر پیش‌بینی و قبـل از صبح جمعه از آن اطلاع حاصل کرده‌ای و این موضوع نقض حکم قاضـی بوده و گفته‌ی او را بی‌اعتبار خواهـد کرد. زندانی گفته‌ی او را تصـدیق کرد.وکیل مـدافع ادامه داد: بنابراین روز جمعه‌ی آینـده از فهرستِ روزهای مهلت حـذف و در آن روز حکم غیرقابل اجرا است. و اما روز پنج‌شـنبه نیز نمی‌توانند تو را اعدام کنند چون در بعدازظهرِ چهارشنبه دو روز بیشتر به آخر هفته نمانده و چون روز جمعه از فهرست حذف شد ، تنها روز پنج‌شنبه آخرین روز اجرای حکم می‌باشد نتیجتاً بعدازظهر چهارشنبه تو خواهی دانست در روز پنج‌شـنبه که آخرین روز امکـان اجرای حکم است، تـو را اعـدام خواهنـد کرد. اطلاع تـو یـک روز پیشـتر از اجرای حکم مجـدداً متناقض با حکم قاضـی است. بنابراین پنج‌شـنبه نیز حکم غیرقابل اجرا است. چهارشـنبه نیز امکان اجرای حکم وجود ندارد چـون جمعه و پنج‌شـنبه حکم غیرقابـل اجرا شـد و فقـط چهارشـنبه آخرین روز اجرای حکم تشـخیص داده شـد و تو که بعـدازظهر سه‌شنبه هنوز زنده هستی، اجرای حکم روز چهارشنبه را پیش‌بینی خواهی کرد و از آن اطلاع خواه یبافت. در این موقع که زندانی از حالت غمزدگی بیرون آمده بود با لبخندی مسرت‌بخش گفت: پس به هر طریق می‌توان گفت که روز سه‌شنبه و سپس دوشنبه و بالاخره یک‌شـنبه نمی‌تواننـد مرا اعدام کنند و فقط فردا یعنی شـنبه باقی است. و اما فردا نیز اجرای حکم برای آنها غیرممکن است چون در این صورت من امروز موضوع را خواهم فهمید. ملاحظه می‌شود از لحاظ منطقی هیچ تناقضی در حکم قاضی جهت اعدام زندانی وجود ندارد با این وجود حکمش غیرقابل اجرا است. به دلایل بالا به نظر می‌آید که حکم قاضـی باعث نقض حکم خودش شده است، اگر حکم را اجرا کند خلاف حکم خودش شده است، اگر حکم را اجرا کند خلاف حکم خود عمل کرده و اگر اجرا نکنـد باز هم خلاف حکم خود رفتار نموده. روایت دیگری از این پارادکس از یک اعلامیه‌ی فرمانـده‌ی نظامی گفتگو می کند که در آن ذکر شده: برای تمرین ، در یکی از شبهای هفته‌ی آینده آژیر خطر کشیده خواهد شد. شب تمرین درشـش بعدازظهر همان روز به اطلاع عامه خواهد رسید و تا شش بعدازظهر کسی از شب موعود مطلع نخواهد شد. به ظاهر چنین به نظر می رسد که خود این اعلامیه ثابت می‌کنـد که تمرین هرگز انجام نخواهد گرفت. به زبان دیگر اجرای تمرین عملی نیست مگر این که به متن اعلامیه عمـل نشـود. {beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهـده متـن انگلیسـی مرتبـط بـه صـورت کشـویی اینجـا را کلیک فرمائید} PARADOX There are several types of paradox. On the one hand, a paradox is a statement of conclusion that seems self-contradictory or absurd but is really true. This was classed by philosopher and logician W.V. Quine as a veridical paradox. An example is the adage, "It is better to give than to receive." It seems obvious that the benefits of receiving inevitably outweigh any possible advantages of giving, but many people find that, contrary to expectations, this is not their experience. Here is another example. In the operetta The Pirates of Penzance by W.S. Gilbert and Sir Arthur Sullivan, the young man Frederic is indentured to a band of pirates until his ۲۱st birthday. Unfortunately for him, the contract did not say until he was ۲۱ years old, which is only a significant difference when your birthday is on Leap Year's Day, February ۲۹ – but his was. Consequently, although he had lived ۲۱ years at the point of the action of the operetta, he was aged – by his birthdays – at a bit over ۵ and not free of his indenture. A paradox is also a statement of conclusion that, despite a seemingly valid argument based on acceptable premises behind it, leads to a conclusion that is senseless or fallacious. Zeno's paradox of motion is an example. Boiled down, the logic of Zeno's paradox is that you cannot reach a given point B from A, because prior to reaching B you must get halfway to B, and prior to getting halfway to B you must get halfway to halfway to B, and so on. Presented as passing an infinite number of points to reach a destination, movement is made to seem impossible. This is what Quine called a falsidical paradox: one that both appears to be and is, under scrutiny, false. In addition, a paradox is a statement to which no truth value can be assigned. The sentences, "This statement is false," and, "I am a liar," are examples. {endslide}

موضوعات روش تحقیق

۱- بررسـی روش یـادگیری دانش آمـوزان تیزهـوش و عـادی۲- بررسـی نگـرش بـه تعـارض و سـبک مـدیریت تعـارض مـدیران مدارس۳- مهارت های زنـدگی والگو های رفتاری۴- بررسی موانع کاربرد وسایل و مواد کمک آموزشی در مدارس ابتدایی۵- نقش روش هـای تـدریس در پرورش خلاقیت دانش آموزان ابتـدایی۶- بررسی و شناخت ویژگی هـای مـدیران و کارآفرینان در صنعت کشور۷- بررسی نقش ثبات مدیریت بر پویایی مدارس استان سمنان۸- آموزش فلسفه به کودکان۹- تأثیرگذاری روشهای خلاقیت در آموزش و یادگیری دانش‌آموزان۱۰- بررسـی عملکرد حافظه کوتاه مدت کلامی در بازشناسی و یادآوری۱۱- بررسی میزان تـأثیر برقراری روابـط انسـانی مـدیران در محیـط کـار بـا عوامل از دیـدگاه معلمین۱۲- شـکل گیری مفهـوم خداونـد در ذهن کودکان (۱۲- ۷) سال۱۳- بررسی رابطه سـطح تحصیلی و رشـته تحصیلی والدین با انتخاب رشـته تحصیلی فرزندان۱۴- بررسی میزان آشـنایی دانش آموزان پایه سوم دوره راهنمایی با روش های صحیح مطالعه و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی۱۵- بررسی میزان رضایت دانش آموزان دختر مقطع راهنمایی نسبت به فعالیتهای پرورشی۱۶- تربیت کودک از دیدگاه اسلام۱۷- بررسی و مقایسه روش عادی و ویژه آموزش در شکوفایی خلاقیت۱۸- بررسی تاثیر موسیقی بر آرامش روحی و روانی کودکان پیش دبستانی از نظر مربیان کودکستانها۱۹- رابطـه شـیوه فرزنـد پروری بـا خلاقیت و پیشـرفت تحصـیلی ۲۰-بررسـی میزان اطلاع و بکـارگیری اصول مدیریت فراگیر (مکف) توسط مدیران و رابطه آن با اثربخشی مدارس ازدیدگاه معلمان مدارس عقب مانده ذهنی شهر تهران۲۱- رابطه عزت نفس با انتخاب رشـته تحصیلی در بین دانش آموزان دختر رشته های ریاضی تجربی۲۲- نقش اقتدار معلم در یادگیری

دانش آموزان۲۳- بررسی رابطه بازی با رشد اجتماعی دانش آموزان دوره ابتدایی منطقه پاکدشت از نظرآموزگاران۲۴- مقایسه نگرش های معلمین مقطع ابتدائی درباره نقش سابقه کار و تجربه معلم در بازده آموزش۲۵-بررسی علل عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی توسط معلمان۲۶-بررسی قدرت بالقوه خلاقیت درکودکان واثرات آن درآموزش مهارت‌های زندگی درپرورش۲۷-بررسی تاثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی (روش آموزشی دوجانبه) بر درک مطلب و حل مسأله دانش آموزان ۲۸- تحولی و مقایسه تئوری ذهن درکودکان عقب مانده ذهنی خفیف وکودکان عادی سنین ۷ تا ۹۲۹- بررسی الگوهای آموزش مجازی به منظور تهیه و تدوین الگوی مناسب.۳۰-ارزیابی طرح ارزشیابی معلمان از دیدگاه دبیران هنرستانهای فنی وحرفه ای وکارودانش۳۱-تجزیه و تحلیل وضعیت بهره وری سازمان در اداره آموزش و پرورش شهرستان سمنان بر اساس مدل EFQM۳۲-تاثیر رنگها در فضای مدرسه در میزان یادگیری دانش آموزان۳۳- میزان انطباق فضاهای آموزشی آموزشگاه ها از لحاظ کمی و کیفی با استاندارد های موجود۳۴-بررسی نیازهای مادی و معنوی(عزت نفس)معلمان و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان۳۵- اثربخشی مشاوره گروهی به روش واقعیت درمانی برکاهش بحران هویت دانش آموزان پسرو د۳۶- میزان رضایتمندی والدین کودکان عقب مانده ذهنی خفیف از برنامه های مراکز ویژه پیش دبستانی۳۷- شناخت میزان تأثیر و ویژگیهای رفتاری مدیران مدارس ابتدائی در تأمین نیازهای عاطفی،روانی و اجتماعی دانش آموزان از نظر معلمین۳۸- مقایسه نشانه های اضطراب نقاشی کودکان پیش دبستانی با مادران شاغل و غیر شاغل۳۹- بررسی رابطه برگزاریی جشنواره روش تدریس در افزایش مهارت تدریس معلمان ابتدایی۴۰- نقش معلمان در ایجاد علاقه به تحصیل در دانش آموزان۴۱- بررسی ویژگی های خانوادگی – اقتصادی – اجتماعی – روان شناختی و شیوه های مقابله با استرس والدین کودک ازار۴۲- بررسی نقش خود کارآمدی ،خود تنظیمی و عزت نفس در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان۴۳- نیازهای اطلاعاتی مدیران وکارشناسان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش وزارت آ.پ۴۴- میزان آشنایی معلمان دوره ابتدایی بانظریه های یادگیری و به کارگیری آنها در فرایند تدریس۴۵- تاثیر رفتار والدین بر مسئولیت پذیری فرزندان۴۵- شناخت نگرش مدیران و مربیان پروشی نسبت به تاثیرفعالیتهای فوق برنامه بردانش آموزان دختر۴۶- تاثیر آموزش ضمن خدمت بر کارآیی معلمان۴۷- بررسی اثر آموزشی تدریس به شیوه تصویری و سنتی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان۴۸- نقش بازیهای زبانی به عنوان یک وسیله تدریس روی دانش گرامری فراگیرانزبان انگلیسی دختر در مؤسسه آکسفورد۴۹- بررسی سبک رفتار معلم در کلاس درس از دیدگاه دانش‌آموزان.۵۰- بررسی نقش مشاوران درزمینۀامور آموزش دانش آموزان دختر۵۱- نحوه گذراندن اوقات فراغت دانشجویان دختر و پسر رشته مدیریت ۵۲- نقش بازی در رشد خلاقیت کودکان۵۳- آموزش زبان انگلیسی به ناشنوایان پسر مقطع راهنمایی۵۴- بررسی هم گرایی یا واگرایی فرهنگ مدرسه و جامعه۵۵- تاثیر آموزش ضمن خدمت بر کارایی کارمندان دانشگاه آزاد اسلامی۵۶- تأثیر برنامه های آموزشی تلویزیون و میزان پیشرفت تحصیلی۵۷- بررسی رابطه استفاده از اینترنت و رشد انزوای اجتماعی در کاربران دانشجویان علوم انسانی۵۸- بررسی تأثیر ورزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر۵۹- بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تحت تعلیم معلمان بومی و دانش آموزان تحت تعلیم معلمان غیر بومی۶۰- ارتباط رشته های تحصیلی کارکنان با کارآئی آنان در صندوق بیمه محصولات کشاورزی۶۱- رابطه بین هوش هیجانی و منبع کنترل۶۲- بررسی نقش عوامل موثر بر افزایش کارآیی کارکنان بانک کشاورزی ۶۳- رابطه□ خلاقیت با اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی ۶۴- بررسی و شناسایی الگوها و هویت‌یابی و درجه اهمیت آن در بین قشر دانش‌آموز دبیرستانی ۶۵- بررسی مشکلات پژوهشی دانشگاه آزاد از نظر دانشجویان سال آخر همین دانشگاه۶۶-بررسی میزان مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه تهران و عوامل موثر بر آن۶۷- بررسی عوامل موثر در ارتقای کیفی مربیان تربیتی مقطع متوسطه ۶۸- تعیین رابطه سبکهای یادگیری با مولفه های یادگیری خود تنظیمی و پیشرفت تحصیلی ۶۹- رابطه بین سلامت روان مادر و سازگاری کودک ۷۰- بررسی عوامل درون مدرسه ای موثر بر بهداشت روانی دانش آموزان ابتدایی شهر تهران ۷۱- بررسی رابطه بین هیجان خواهی و جنسیت در بین دانش آموزان سال سوم مقطع متوسطه ۷۲- بررسی میزان خلاقیت دانشجویان مهندسی و علوم انسانی شهرستان ۷۳-رابطه بین احساس کهتری و افکار خودکار وکیفیت زندگی با متغیرهای سن تحصیلات، جنس در بین دانشجویان ۷۴- بررسی و مقایسه روشهای فرزندپروری در خانواده‌هاییکه دارای نوجوانان معتاد و خانواده‌هایی که دارای نوجوانان عادی هستند۷۵-نظردبیران درخصوص میزان مهارتهای اثربخشی مدیران ورابطه آن باپیشرفت تحصیلی دانش۷۶- بررسی رابطه توانایی حل مسئله و هوش عملی۷۷-بررسی رابطه دو زبانه بودن بر شخصیت تحصیلی و هوش دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی۷۸- احتمال وجود رابطه معنی داری ناسایی در خواندن و رفتار ضد اجتماعی در کودکان و وجوانان۷۹- چگونگی کاربرد تکنولوژی آموزشی درآموزشهای فنی وحرفه ای هنرستانهای فنی وحرفه ای ۸۰- رابطه خودکار آمدی عمومی و موفقیت تحصیلی۸۱- میزان مهارتهای علمی دختران در مقایسه با پسران۸۲- تاثیر مشق شب بر یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی۸۳- تاثیر بومی بودن یا نبودن بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان۸۴- رابطه بین سبک رهبری با رضایت شغلی کارکنان اداری۸۵- بررسی ارتباط پیشرفت تحصیلی با باورهای منطقی و غیر منطقی ۸۶- نیاز سنجی آموزشی مدیران مقطع متوسطه شهرستان ساوجبلاغ۸۷- بررسی عوامل درونی کردن ارزشهای اسلامی در دانش آموزان از دیدگاه مربیان تربیتی۸۸-بررسی تأثیر روشهای تدریس آموزش نمایش – سخنرانی ، یادگیری اکتشافی ، یادگیری اکتشافی هدایت شده به پیشرفت تحصیلی درس ریاضی ۸۹- میزان استقبال مدیران آموزشی شهرستان کنگاور از مدیریت تغییر درسه دوره ی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه و عوامل موثر برآن.۹۰-بررسی موانع و مشکلات موجود د ر پذیرش مسئولیتهای مدیریتی زنان از دیدگاه مدیران متوسطه و پیش دانشگاهی مدارس دخترانه ۹۱- بررسی و مقایسه تاثیر روش تدریس حل مساله با روش تدریس سنتی در دروس علوم تجربی و ریاضی بر پیشرفت تحصیلی ۹۲- رابطه شخصیت با کار و شغل۹۳- بررسی شیوع مشکلات روانی دوران بلوغ و عوامل موثر بر آن در دختران کلاس سوم راهنمایی ۹۴- رابطه عزت نفس و پیشرفت تحصیلی نوجوانان ۹۵- بررسی کارایی مدیران فارغ التحصیل در رشته علوم تربیتی با مدیران فارغ التحصیل در سایر رشته ها ۹۶- بررسی و آسیب شناسی عوامل رضایت شغلی در سازمان تامین اجتماعی شعبه ساوه و ارائه راهکارهای مناسب ۹۷- عوامل موجود در محیط خانواده و میزان رابطه پیشرفت تحصیلی کودکان ۹۸- بررسی رابطه ی هوش هیجانی و بهداشت روانی دانشجویان دانشگاه۹۹-بررسی عوامل ایجاد کنند ه انگیزه معلمان در کاربرد تکنولوژی آموزش در فرایند یاددهی و یادگیری از دیدگاه معلمان زن و مرد متوسطه۱۰۰-رابطه بین استرس شغلی و غیبت از کار در بین کارمندان آ.پ۱۰۱- بررسی نقش خانواده در اجتماعی شدن فرزندان۱۰۲- بررسی رابطه بین هوش و عزت نفس در دختران سال سوم۱۰۳- مقایسه رشد اجتماعی کودکان وابسته به بهزیستی و کودکان عادی پیش دبستانی ۱۰۴-بررسی رابطه بین میزان ناشنوایی بر هوش ۱۰۵- بررسی رابطه بین استقلال طلبی و رتبه تولد (فرزندان اول و آخر) دانشجویان دختر مقطع تحصیلی لیسانس۱۰۶ – بررسی کاربرد اینترنت و نقش آن در آموزش و پرورش از نظر دبیران و دانش آموزان ۱۰۷ – بررسی میزان افسردگی دربین دانشجویان

وورزشکاروغیرورزشکار دانشکده علوم انسانی (رشته ی علوم تربیتی) شهرستان ساوه ۱۰۸- بررسی تأثیر ازدواج بر روند ادامه تحصیل دانشگاهی زنان ۱۰۹- بررسی عوامل اعتیاد درشهرستان زنجان ۱۱۰-بررسی علل افسردگی بین دانش جویان هنر و پزشکی ۱۱۱- بررسی عوامل افت تحصیلی دانش آموزان منطقه ۱۴۱۱۲ - برسی ارتباط خلاقیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان۱۱۳ - عنوان بررسی تأثیر بازیهای کامپیوتری بر هوش کودکان ۷ الی ۱۱۱۱۴ - بررسی رابطه مدیریت مشارکتی با رتبه دبیرستانی۱۱۵- بررسی ویژگیهای مدیران آموزشی موفق از دیدگاه دبیران۱۱۶- تعیین میزان آشنایی معلمین مرد و زن با شیوه های رایج پرورش خلاقیت .۱۱۷- شناخت و بررسی عوامل موثر در بی توجهی دانش آموزان به مطالب درسی و مواد آموزشی مقطع متوسطه شهرستان سمنان۱۱۸- عوامل موثردوره‌های پیش‌دبستانی درموفقیت دانش‌آموزان دختر پایه اول شهرستان تنکابن۱۱۹- بررسی عوامل مؤثر در موفقیت مدیران آموزش از نظرمعلمان و مدیران مقطع ابتدایی ۱۲۰- بررسی علل عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی توسط معلمان۱۲۱- تاثیر کلاس های جبرانی در کاهش افت تحصیلی دانش آموزان۱۲۲- تاثیر آموزش ضمن خدمت بر کارایی معلمان زن۱۲۳- بررسی مسائل و مشکلات مراکز ضمن خدمت فرهنگیان استان قم۱۲۴- رابطه بین اسنادهای علی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر۱۲۵- بررسی تاثیر وسایل کمک آموزشی بر پیشرفت تحصیلی۱۲۶- مقایسه عملکرد فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم با معلمین دیپلمه ۱۲۷-بررسی عوامل موثر بر افزایش رغبت کارکنان آموزش و پرورش استان سمنان در ارتقای دانش و مهارت خود۱۲۸- بررسی علل و عوامل مؤثر در گرایش معلمین دوره ی ابتدایی به سایر دوره های آموزشی در استان سمنان و ارائه ی راهکارهای مناسب۱۲۹- بررسی میزان مطالعات غیر درسی واثر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال سوم متوسطه ۱۳۰- بررسی وشناسایی عوامل مؤثی بر کارایی کارکنان۱۳۱- بررسی میزان افسردگی و عوامل مرتبط باآن در دانش آموزان۱۳۲- نقش انگیزه بر پیشرفت تحصیلی۱۳۳- بررسی میزان آشنایی معلمان مرد و زن با شیوه های پرورش خلاقیت۱۳۴- بررسی عدم ارضای نیازهای اساسی در بروز اختلالات رفتاری۱۳۵- مقایسه سطح عملکردپسران درطرحهای دیداری و حرکتی بندر- گشتالت با دختران۱۳۶- بررسی نوع رابطه مدیریت مدیران با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان۱۳۷-بررسی رابطه خودتنظیمی وعزت نفس باپیشرفت تحصیلی۱۳۸- بررسی رابطه نگرش مدیران به تغییروتحول و نوآوری با یادگیری سازمانی۱۳۹- بررسی تفاوتهای دینداری مادران و دختران تهرانی سال سوم راهنمائی و الگوی آموزش دینی مناسب برای دختران نوجوان ۱۴۰- بررسی سطح طبقات اجتماعی بر انتخاب رشته تحصیلی۱۴۱- رابطه خلاقیت با مدیریت۱۴۲- مقایسه میزان سازگاری دانش آموزان پسر دوره راهناییدر خانواده های مرفه و نامرفه منطقه ۴ تهران۱۴۳- شناسایی نیازهای شناختی دانش آموزان دوره متوسطه۱۴۴- برسی رابطه فشار روانی کارکنان اداری و صنعتی با ویژگیهای شخصی آن۱۴۵- موانع مشارکت زنان درکلاسهای فرهنگی هنری کمیسیون امور بانوان در شهرستان ساوه۱۴۶- بررسی علل و عوامل بزهکاری جوانان و نوجوانان۱۴۷- بررسی عوامل موثربر فشار روانی مدیران مدارس۱۴۸- بررسی میزان مطالعات غیر درسی و اثر آن بر پیشرفت تحصیلی ۱۴۹- مقایسه و بررسی میزان پرخاشگری در دختران ناشنوا و کم شنوای ۱۵۰- بررسی دیدگاه دانش آموزان درمورد انجام تکالیف در مدرسه وخانه ۱۵۱- بررسی تأثیر تیپ شخصیتی (درون گرا و برون گرا) بر روی بهره وری در کارکنان مرکز خدمات مدیریت۱۵۲- مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر شبانه روزی و روزانه (عادی) مدرسه نوبران۱۵۳- بررسی رابطه هوش با حرمت خود و سازگاری دانش‌آموزان۱۵۴- بررسی مهارت های مدیران مدارس ابتدایی۱۵۵- رابطه اضطراب وجودی با جنسیت بین دانشجویان دختر وپسر ۱۵۶- بررسی اولویت‌های مدیریت آموزشی برای مدیران زن و مرد۱۵۷- بررسی رابطه بین گروه خون و پیشرفت تحصیلی دانشجویان۱۵۸- بررسی علل و عوامل ارتباط بین ویژگیهای شخصیتی و گروه خون۱۵۹- بررسی تأثیر آموزش پیش‌دبستانی بر یادگیری مهارتهایروانی ـ حرکتی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دوره ابتدایی ۱۶۰- بررسی عوامل مؤثر بر ضعف یادگیری درس ریاضی پنجم ابتدایی۱۶۱- بررسی رابطه بین جهت گیری هدف با خود تنظیمی یادگیری ، پیشرفت تحصیلی و رضایت از تحصیل در دانش آموزان دختر و پسر (تکرار)۱۶۲- بررسی ویژگیهای شخصیتی زنان معلم مدرس دولتی و غیرانتفاعی۱۶۳- مشاوره گروهی در کاهش میزان تمایل به اختلالات رفتاری۱۶۴- بررسی تاثیر میزان تحصیلات والدین در پیشرفت تحصیلی۱۶۵- اصلاح دختران فراری در شهر تهران۱۶۶- ارزیابی میزان اثر بخشی مدیریت کیفیت جامع۱۶۷- بررسی رابطه بین استرس و افسردگی دانشجویان رشته مدیریت۱۶۸- بررسی بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزانی که والدین آنها در کلاسهای آموزش خانواده شرکت کرده اند و نکرده اند۱۶۹- بررسی تاثیر دبیران در موفقیت تحصیلی دانش آموزان ۱۷۰- بررسی ویژگیهای معلم خوب از دیدگاه دانش‌آموزان پایه چهارم۱۷۱- بررسی شیوع مشکلات روانی دوران بلوغ و عوامل مؤثر۱۷۲- بررسی تاثیرومقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بامادران دارای میزان تحصیلات بالا ودانش آموزان با مادران میزان تحصیلات پایین۱۷۳- بررسی نگرش مربیان پیش دبستانی نسبت به تاثیر بازی در رشد اجتماعی کودکان استان تهران۱۷۴- بررسی و شناخت عوامل موثر بر نگرش مثبت معلمان نسبت به شغلشان در شهرستان اسفراین۱۷۵- تأثیر بکارگیری سیستم های اطلاعاتی مکانیزه در تصمیم گیری مدیران۱۷۶- بررسی میزان تأثیر گذاری وسایل تکنولوژی در بهبود فرآیند آموزش و روز آمد نمودن روشهای درسی۱۷۷- مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان برخوردار و نا برخوردار از وسایل کمک آموزشی۱۷۸- رابطه جوسازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه دولتی و غیرا نتفاعی۱۷۹- مطالعه تطبیقی مدرسه محوری و برسی وضع موجود بر اساس آن از دیدگاه مدیران و دبیران راهنمایی آموزش وپرورش منطقه ۲۱۸۰-بررسی میزان اثربخشی دوره‌های آموزش ضمن خدمت از دیدگاه آموزگاران مقطع ابتدایی منطقه پنج آموزش و پرورش شهر تهران۱۸۱- بررسی عوامل ایجاد کنند ه انگیزه معلمان در کاربرد تکنولوژی آموزش در فرایند یاددهی و یادگیری از دیدگاه معلمان زن و مرد متوسطه۱۸۲- تاثیر مدارس شبانه روزی در اعتماد به نفس دانش آموزان۱۸۳- تعیین تاثیر برنامه های تلویزیون بر افزایش یا کاهش پرخاشگری کودکان از دیدگاه مقالات ، پژوهشها و نظریه های موجود .۱۸۴- بررسی رفتار پرخاشگرانه دختران که والدین آنها متارکه کرده اند۱۸۵- بررسی تاثیر در آمد خانواده بر پیشرفت تحصیلی فرزندان ، دانش آموزان دوره راهنمایی منطقه ۲ آموزش و پرورش تهران ۱۸۶- تأثیر آموزش ضمن خدمت ،کوتاه مدت در ارتقاء سطوح علمی وکارایی دبیران دورهٔ متوسطه از دیدگاه مدیران ومعلمان۱۸۷- کارایی مدیران دبیرستانهای دخترانه فارغ التحصیل در رشته علوم تربیتی نسبت به مدیران دبیرستانهای دخترانه فارغ التحصیل در سایر رشته ها۱۸۸- بررسی رابطه جنبه های مختلف سازگاری (سازگاری تندرستی. خانوادگی، اجتماعی، هیجانی، تحصیلی) و عملکرد تحصیلی۱۸۹- بررسی و تجزیه و تحلیل سیستم ارزشیابی عملکرد مربیان مرکز تربت مربی سازمان آموزش فنی حرفه ای کرج ۱۳۸۵۱۹۰-بررسی رایطه جو سازمانی با عملکرد دبیران مدارس متوسطه۱۹۱-بررسی تاثیرات طرحهای ملی پیشگیری از اعتیاد در تغییر آگاهی، نگرش و رفتار دانش آموزان دختر و پسر۱۹۲- بررسی ومقایسه جو سازمانی دانشکده های علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی۱۹۳-شناخت عوامل موثر بر گرایش معلمان به فعالیتهای پژوهشی از دیدگاه معلمان۱۹۴-مقایسه نیازهای دبیران زن و مرد

لیسانس مدارس تهران براساس سطوح مازلو۱۹۵- تدوین الگوی مدیریت کلاس درس مرتبط با یادگیری دانش آموزان و بررسی کارایی آن از دیدگاه معلمان۱۹۶- روش های فرزند پروری و توانایی ابراز وجود تأثیر برنامه های آموزش ابراز وجود دختران پایه اول دبیرستان۱۹۷- بررسی رابطه فعالیتهای بدنی و آمادگی جسمانی۱۹۸-بررسی تاثیر فرهنگ سازمانی بر تعهد سازمانی کارکنان بیمه۱۹۹-بررسی انشاء ومشکلات آن درابتدایی ۲۰۰-بررسی سبکهای مدیریتی و رابطه آنها با اثر بخشی دبیرستان های شهرستان کبودرآهنگ۲۰۱-مقایسه خلاقیت دانشجویان رشته مهندسی با علوم انسانی و بررسی رابطه خلاقیت آنها ، با جنسیت که در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه۲۰۲-بررسی تاثیر مدیریت آموزشی کلاسهای چندپایه بر یادگیری و انضباط دانش آموزان پاییز ۸۶۲۰۳-ارزیابی حراست آموزش و پرورش استان مرکزی در سال ۱۳۸۵۲۰۴- رابطه بین عزت نفس و منبع کنترل (درونی- بیرونی) در بین دانشجویان دانشگاه آزاد ساوه۲۰۵-بررسی رابطه بین سبک های رهبری واسترس مدیران مدارس استان سمنان۲۰۶-بررسی رابطه بین سبک تفکر و میزان کارآیی مدیران در شرکت آلومینیوم پارس۲۰۷-مقایسه بهداشت روان دانش آموزان مدارس متوسطه استعدادهای درخشان وعادی اراک۲۰۸- میزان نابرابری فرصتهای آموزشی دوره های تحصیلی ابتدایی و راهنمایی استان هرمزگان۲۰۹-بررسی کیفیت زندگی کاری و تاثیر ان بر بهره وری ان ها در شرکت مهر کام پارس۲۱۰-بررسی میزان فشار روانی در بین بیماران قلبی- عروقی در سنین ۳۶ الی ۵۰ ساله۲۱۱-بررسی و مقایسه فشار روانی در بین دختران معتاد و غیر معتاد ۲۵-۱۷ سال استان تهران۲۱۲-بررسی امکان بهره گیری از مدیریت کیفیت جامع در مدارس ابتدایی شهر تهران۲۱۳-ارزشیابی عملکرد مدارس غیرانتفاعی استان مرکزی دردوره راهنمایی،ابتدایی ومتوسطه۲۱۴- راههای بهبود کیفیت مدیریت دبیرستانهای شهرستان اسلام شهر از دیدگاه دبیران /مدیران۲۱۵-بررسی رابطه بین جهتگیری هدف با خود تنظیمی یادگیری پیشرفت تحصیلی ورضایت از تحصیلی در دانش آموزان دختروپسر رشته های مختلف تحصیلی پیش دانشگاهی شیراز(تکراری) ۲۱۶- تأثیر کاربرد اینترنت بر پیشرفت تحصیلی دانش اموزان دوره متوسطه (تکراری)۲۱۷-رابطه ناخشنودی شغلی با رفتارهای ضد تولید۲۱۸-تاثیر آموزش به کمک شبکه های اطلاع رسانی برانگیزش تحصیلی دانش آموزان دختر۲۱۹-رابطه بین هیجان خواهی و صفات شخصیت۲۲۰-رابطه افسردگی کودکان با اشتغال مادران۲۲۱-تاثیر سبک مدیریت مدیران رابطه مدار و وظیفه مدار بر رضایت شغلی استادان منطقه ۸ دانشگاه۲۲۲-بررسی عوامل موثر بر نهادینه ساختن مدیریت مشارکتها در مدارس راهنمایی منطقه ۸۲۲۳-آمار دروغ گویی در دانش آموزان استان کرمانشاه۲۲۴-بررسی رابطه ی میان ویژگیهای شخصیتی وحافظه۲۲۵-نحوه مدیریت شرایط کاردستمزد بر رضایت شغلی کازگران شهرستان زرندیه (شهرک مامونیه)۲۲۶- تاثیردبیران درموفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر سال سوم راهنمایی شهرستان ساوه (تکرار)۲۲۷- رابطه بین هیجان خواهی و جنسیت در بین دانش آموزان سوم مقطع متوسطه تهران(تکرار) *http://www.adavoudi.blogfa.com/post-۱۲۵.aspx

نحوه نگارش پایان نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری

مقدمهتحقیق مانند هرکار دیگری دانشی است که مستلزم شناخت اصول و قواعد و روشهاست وپژوهشگر با فراگرفتن و قبول کردن آن اصول علاوه بر اعتبار بخشیدن به دستاوردهای تحقیقاتی خویش و دستیابی به نتایج جدید و مفید در سایهٔ جستجو و کاوش مستمر و بی‌وقفه چه بسا به ترمیم خطا های پیشین خود یا دیگران نیز توفیق یابد. در نظامهای آموزشی و پژوهشی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی به عنوان پژوهشگر شناخته می شوند. این دوره ها در نظام واحدی آموزش عالی در ایران پس ازگذراندن تعدادی واحد درسی با تدوین رساله یا پایان‌نامهٔ تحصیلی تمام می شود و احتمالاً همین پایان‌نامهٔ تحصیلی است که ملاکی برای قرار دادن فارغ التحصیلان در زمرهٔ محققان کشور محسوب میشود.لذا هدف اساسی تهیه این دستورالعمل، دستیابی به الگویی جامع و مانع و استاندارد نمودن چارچوب تدوین پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری است .الف) بخش های پایان نامه و ترتیب آنهاپایان نامه هایی که به کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف تحویل می گردد، باید حاوی بخش های نامبرده زیر باشد. این بخش ها بایستی به ترتیب ذکر شده، در زیر تنظیم و تهیه شده باشند.* صفحه بسم الله (اختیاری)* صفحه عنوان (پیوست ۱)* صفحه تصویب نامه توسط هیئت داوران (پیوست ۳)* صفحه اهدا یا تقدیم (اختیاری)* چکیده فارسی (حداکثر ۳۰۰ واژه به همراه ۴ تا ۷ کلیدواژه)* پیشگفتار (اختیاری)* صفحه تقدیر و تشکر (اختیاری)* فهرست مطالب: شامل عناوین اصلی و فرعی فصل ها، عنوان کتابنامه (فهرست مأخذ) و عناوین پیوست ها* فهرست جدول ها (در صورت وجود)* فهرست شکل ها (در صورت وجود)* فهرست علایم و اختصارات (در صورت وجود)* متن اصلی* منابع و مأخذ* واژه نامه (اختیاری)* پیوست ها (در صورت وجود)* چکیده لاتین (Abstract) به همراه کلیدواژه های لاتین* صفحه عنوان انگلیسی (پیوست ۲)ب) شیوه نگارشآیین نگارش پایان نامه باید مطابق روش مورد تأیید کتابخانه باشد. همچنین قواعد و مشخصات تصریح شده در این دستورالعمل باید رعایت شود.۱. کاغذ و چاپ: کلیه قسمتهای پایان نامه باید روی کاغذ سفید مرغوب تایپ گردد. ابعاد کاغذ ۷/۲۹*۲۱ (کاغذ A۴) می باشد. تمامی متن ها روی کاغذ یک رو تایپ می شود. نوع قلم مورد استفاده در تمامی متن یکنواخت می باشد. (برای مثال فونت Nazanin، Zar، Lotus، ...) نوع قلم برای عناوین می تواند متفاوت انتخاب شود (برای مثال فونت ۲.(Titr. فاصله گذاری و حاشیه بندی: فاصله سطرها در تمامی پایان نامه برابر ۵/۱ سانتی متر است، اما فاصله سطرها در چکیده برابر ۱ سانتی متر (single) می باشد. حاشیه سمت راست و بالا مساوی ۳ سانتی متر و حاشیه سمت چپ و پایین برابر ۵/۲ سانتی متر می باشد. این حاشیه ها باید در سرتاسر پایان نامه رعایت شود. در صورتی که در برخی موارد اندازه شکل ها یا جدول ها بزرگتر از فضای داخل حاشیه ها باشد، با کوچک کردن آنها و یا با استفاده از کاغذ A۳ (بصورت تاخورده) حاشیه رعایت می گردد.۳. شماره گذاری: شماره صفحات آغازین (از اول پایان نامه تا اول متن اصلی) با اعداد و به حروف مانند: پنج، شش، ...(اولین صفحه یعنی صفحه عنوان بدون شماره تایپ می گردد) یا با حروف ابجد(الف، ب، ج...) نوشته می شوند. تمامی صفحات متن اصلی که از مقدمه یا فصل نخست شروع می شود، باید شماره گذاری شوند. شماره گذاری صفحات شامل صفحه های محتوی شکل، جدول، منابع و پیوست نیز می گردد.* شماره صفحه در پایین و در وسط قرار می گیرد. فاصله شماره صفحه در حدود ۵/۱ سانتی متر از لبه پایین است.* بخش ها و زیربخش ها به عدد شماره گذاری می شوند، بطوری که شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن آورده شود مانند:۳-۲-۴. بیان کننده زیربخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.۳-۲-۴-۱. بیان کننده زیربخش ۱ از بخش ۴ از بخش ۲ از فصل ۳ است.۴. جدول ها و شکل ها: تمامی شکل ها (تصویرها، نمودارها، منحنی ها) و جدول ها باید با کیفیت مناسب تهیه شوند. به گونه ای که کپی تهیه شده از آنها از وضوح کافی برخوردار باشد. تمامی شکل ها و جدول ها باید به ترتیب ظهور در هر فصل شماره گذاری شوند، مثلاً برای جدول های فصل ۲، جدول ۲-۱ و ۲-۲ و، ...برای جدول های فصل ۳، جدول ۳-۱ و ۳-۲ و... ذکر شود. عنوان جدول ها در بالای آنها و عنوان شکل ها در زیر آنها ذکر می گردد.

چنـانچه جـدول یا شـکلی از مرجعی آورده شـده است، مرجع در عنوان جـدول یا شـکل ذکر می گردد. همچنین لازم است به کلیه شکل ها و جـدول ها در متن ارجاع شـده باشد.۵. پـانویس یـا زیرنویس: در صورتی که یک عبارت یا واژه نیاز به توضـیح خاصـی داشـته باشد، توضـیح را می توان بصورت زیرنویس در همان صـفحه ارائه نمود. در این صورت عبارت یا واژه توسط شـماره ای که بصـورت کوچـک در بالاـ و سـمت چپ آن تـایپ می شـود و در زیرنـویس، توضـیح مربوط به آن شـماره ارائه می شود. قلم مورد استفاده در زیرنویس می تواند با قلم متن اصلی متفاوت باشد.۶. درج لغات لاتین در متن فارسی: همه نام های لاتین در متن به خط فارسی و در پانویس به لاتین (یا به خط اصلی) نوشته می شود.۷. روابط ریاضی و فرمول ها: فرمول ها در هر فصل به طور جداگانه و به ترتیبی که در متن میآیند، در داخل پرانتز به عدد شـماره گذاری می شوند، به طوری که شـماره فصل در سمت راست و شماره فرمول بعد از آن آورده می شود.۸. نحوه ارجاع در متن و فهرست منابع و مأخذ: لازم است در متن به کلیه منابعی که مورد اسـتفاده قرار می گیرد، اشـاره شود. چنانچه در داخل متن از یک منبع مطلبی نقل شود، بلافاصـله پس از خاتمه جمله کروشه ای باز می شود و مرجع ذکر می گردد. نحوه ارجـاع در متن به یکی از دو روش زیر می باشـد:· مراجع به ترتیبی که در متن میآینـد شـماره گـذاری می شونـد. در این روش مراجع به ترتیب شـماره در فهرست منابع و مأخذ ذکر خواهد شد.· ذکر منبع با ارجاع به نام نویسـنده و سال انتشار آن می باشد. برای مثال: (Taylor, ۲۰۰۵)، در این روش، مراجع به ترتیب حروف الفبای نام نویسـنده در فهرست منابع ذکر می گردد.در صورت اسـتفاده از هر یک از دو روش، لازم است که جزئیات و شـیوه ذکر منبع در متن و در فهرست مراجع منطبق بر یکی از شیوه های معروف و شناخته شده باشد.۹. مشخصات جلد پایان نامه:- جنس جلد از مقوا با ضخامت ۲ تا ۳ میلیمتر با روکش چرم مصـنوعی (گالینگور) می باشـد .- رنگ جلـد به دلخواه از این چهار رنگ (سـرمه ای، یشـمی، زرشـکی، قهوه ای) می باشد.- قطع جلـد نیم سـانتی متر بزرگتر از قطع کاغـذ است.- نوشـته هـای روی جلـد بصورت زرکوب چـاپ میگردد.- در قسـمت عطف، عنوان پایان نامه، نام نویسنده و سال نوشته و زرکوب می شود.ج. آماده سازی و صحافیتکثیر و نسخه الکترونیکی پایان نامه: دانشجو موظف است یـک نسخه چـاپی از پایـان نـامه خود را به همراه فایل الکترونیکی در قالب فرمت word (بر روی CD یا Floppy disc) به کتابخانه تحویل دهـد.د. پیوست ها:پیوست ۱: صفحه عنوان فارسی و روی جلدپیوست ۲: صفحه عنوان انگلیسیپیوست ۳: صفحه تصویب نامهتهیه کنندگان:مریم اسدی ، خیرالنساء سیفی

فرآیند تدوین مقاله پژوهشی

طرح مسألهاین نوشـتار، در صدد بیان اصول و فنون پژوهش است، مسأله اصـلی در این مقام را چنین می توان تقریر کرد: مقاله های پژوهشـی چه تمایز ساختاری با مقاله های ترویجی، اطلاع رسانی و آموزشی دارند. در تدوین مقاله های پژوهشی چه اصولی را باید رعایت کرد؟

پاسـخ به این مسـأله را بـا مقـدمه ای فراگیر، در زمینه مراحـل مختلف فراینـد تحقیق ارائه می کنیم.مراحـل عملیـاتی پژوهشـهر برنامه پژوهشی، به یک معنا، سه مرحله عمده دارد: طراحی، اجرا و گزارش.۱. مرحله طراحیطراحی درست پروژه تحقیقاتی، تأثیر ژرفی در اثربخشـی تحقیق دارد. در طرح تحقیقاتی باید مسأله تحقیق را تعریف و مسائل مندرج در آن و فرضـیه های مربوط را با صورتبندی بیان کنیم، هدف و ضـرورت تحقیق متمایز از فواید آن، پیشـینه تحقیق، بودجه بندی زمان، بودجه بندی هزینه از سرفصل های عمده طرح تحقیقاتی اند.۲. مرحله اجرااجرای پروژه تحقیقـاتی به صورت غالب، متضـمن پنـج گام اساسـی است، موفقیت در هر گامی به موفقیت در گام پیشـین وابسته است:۲. ۱. تشـکیل پرونده علمی: شـناسایی اجمالی منابع و اسـناد و جمع آوری آن ها نقشی مهم در تمرکز ذهنی محقق و صـرفه جویی در زمـان تحقیق دارد و بهره وری پژوهش را افزایش می دهـد. امروزه، اسـتفاده از کتابخانه های دیجیتالی تشـکیل پرونده علمی را بسیار آسانیاب، سـریع و غنی کرده است. برخی از موسسه های پژوهشـی پیشرو، برای استفاده از شبکه کتابخانه های الکترونیکی تأسیس سیسـتم متمرکز کرده اند. اسـتفاده از این شـبکه ها، زمان تشکیل پرونده علمی را به میزان صـد برابر کاهش می دهد.۲. ۲. نقـادی منابع: مکرر یادآوری شـده است که از هر منبعی نبایـد اسـتفاه کرد. یکی از وظایف استاان راهنمـا، بیـان این است که کـدام مقـاله یا کتاب را نخوانیـد. برخی از منابع با بهره وری تحقیق منافات دارنـد. بنابراین، گام دوم این است که منابع و اسناد شناسایی شده از حیث اصالت و اعتبار آن ها نقادی و سنجش شوند و منابع غیر معتبر و اسناد غیر اصیل حذف گردند. ملاک اصـلالت و اعتبار، مسأله و فرضـیه تحقیق است.۲. ۳. ترتیب تـاریخی منـابع: در مطالعات کتابخانه ای، رعایت ترتیب تاریخی منابع از گذشـتگان به آیندگان، راهگشا است. بنابراین، منابع گزینش شده را به لحاظ تاریخی چنان مرتب کنید که قدیمی ترین منبع را ابتدا مطالعه کنید.۲. ۴. فیش برداری: چهارمین گام، گردآوری داده ها از منابع و اسناد است که در مطالعه کتابخانه ای به آن فیش برداری می گویند. در فیش برداری، سلیقه های فراوان وجود دارند. در انتخاب شیوه فیش برداری می توان به دو ملاک توجه کرد: افزایش تمرکز ذهنی محقق و کـاهش زمـان.شـیوه های فیش برداری مسأله محور هر دو ملاک را تأمین می کننـد. اصـل مسأله محوری تحقیق اقتضـا می کنـد، محقق بـا داشـتن مسـأله، سـراغ منـابع برود و یـافته هـای خود را در ذیل هر مسأله و به ترتیب تـاریخی منـابع، در یک برگ (یا برگ های پیوستی) فیش برداری کنـد.۳. ۵. پردازش اطلاعـات: تجزیه و تحلیل اطلاعات، آزمون فرضـیه و اسـتنتاج نتایـج تحقیق آخرین گام اجرای پروژه تحقیقاتی است. اصول و فنونی که تا کنون بررسـی شده اند، ابزارهای این مرحله از پژوهشند.۳. مرحله گزارشـتدوین نتایـج تحقیق و ارایه آن به محافـل علمی از مهم ترین اقـدام هـای محقق است. آنچه نزد دیگران سـنجش و ارزیـابی می شونـد، گزارش تحقیق است. گزارش نتایـج پژوهش، در جـامه هـایی چون پایان نامه، کتاب و مقاله پژوهشـی انجـام می گیرد. قسم سوم، رایـج ترین نوع گزارش نویسـی است، انتشار مقاله پژوهشـی از شاخص های مهم مشارکت در تولید علم و در مقیاس جهانی است.مقاله پژوهشـی تمایز ساختاری با مقاله های آموزشـی، ترویجی و اطلاع رسانی دارد؛ همکارانی که در امر مقدس آموزش ماهر و حرفه ای اند، غالباً در مقام تدوین مقاله پژوهشـی، ناهشیارانه جهت گیری آموزشی و ترویجی می یابنـد، مقـاله آنان همان درش هایشان است که وجود کتبی یافته است. مقاله پژوهشـی در مقام انتقال یافته های دیگران نیست، بلکه در مقام ارائه مسـتند و مسـتدل یافته علمی محقق است. نوآوری مقوم پژوهش و مقاله پژوهشـی است. نویسـنده مقاله پژوهشی هم به یـافته جدیـد اشـاره می کنـد و هم ادله، منابع و روش خود را ارائه می کنـد تا در معرض داوری و ارزیابی دانشـمندان قرار گیرد. به همین دلیل، یکی از شاخص های پژوهشـی بودن مقاله، تعـداد ارجاعاتی است که محققان بعدی از سـر تأیید و اسـتفاده به آن مقاله می دهند.با توجه به ساختار مقاله پژوهشـی، تدوین چنین مقاله ای در هشت گام اساسی انجام می شود:۳. ۱. عنوان: ظریف ترین امر در هر مقاله پژوهشـی، انتخاب عنوان آن است. طبقه بندی های مختلفی از عنوان ارایه شده اند (ر.ک: پوری سـلطانی، اصـطلاحنامه کتابداری، مدخل عنوان). به عنوان مثال، چکیده عنوان، عنانی است که نویسنده به نوشته خود می دهند و حکم خلاصه و یا جکیده مقـاله را دارد. این عنوان بیش تر مبیّن موضوع نوشـته است تا مطالب منـدرج در آن؛ از این رو، راهنمایی برای محتوای مقاله نیسـت

(همان)، عنوان محتوانما بر خلاف چکیده عنوان، به اندازه کافی نشان دهنده مباحث و مطالب محتوایی مقاله است، چنین عنوانی را در فهرست نویسی بیش تر به کار می برند.در انتخاب عنوان مقاله، چند نکته مهم قابل توجه اند:یک. عنوان را ناظر به مسائل انتخاب کنید. در مقاله های آموزشی و ترویجی معمولاً ـ عنوان ناظر به موضوع است، اما در مقاله های پژوهشی، به دلیل اهمیت مسأله محوری، عنوان ناظر به مسأله است.دو. اخذ پاسخ مسأله در عنوان، شایسته نیست. عنوان را باید نسبت به پاسخ بی طرف تعبیر کرد. فرض کنید کسی درباره مسأله تناقض در یک متن به تحقیق می پردازد و نتیجه، آن است که تناقض در این متن موهوم و پنداری است. چنین کسی نباید در عنوان تعبیر «تناقض موهوم» را اخذ کند، چنان که در عناوینی چون «دین یا توسعه» به دلیل ابهام (یا)، موضوع و پاسخ محقق اخذ شده است.سه. عنوان باید رسا، بلیغ و فصیح باشد. در شرایط مساوی عنوان کوتاه بهتر است و در هر شرایطی از اخذ عنوان تکراری پرهیز کنید. به عنوان مثال، انتخاب عنوان «نردبان آسمان» با توجه به این که زرین کوب آن را برای کتاب به غارت رفته خود انتخاب کرده بود، برای تحقیقات دیگر، شایسته و مبتنی بر ذوق سلیم نیست.چهار. عنوان باید از تعابیر احساسی و عاطفی عاری باشد. به کار بردن زبان دقیق در عنوان تحقیقاتی لازم است.۳. ۲. چکیده: غالب همکاران نوآشنا، در نوشتن چکیده با ابهام مواجه می شوند و به تفاوت چکیده و خلاصه توجه نمی کنند. چکیده در اصطلاح دانش اطلاع رسانی، به خلاصه ای از یک نوشته اطلاق می شود که شامل فشرده تمام مطالب مهم یا فشرده قسمت های ویژه یا فهرستی از محتوای آن نوشته باشد. چکیده را از جهاتی مختلف تقسیم بندی می کنند: مانند چکیده پدیدآور، تلگرافی، چکیده تمام نما، توصیفی، راهنما و سوگیرانه، مراد از چکیده در مقاله پژوهشی، چکیده پدیدآور است که توصیفی، بدون سوگیری و به عنوان چکیده تمام نما توصیفی نگاشته می شود.چکیده نویس، در مقالات پژوهشی دو هدف عمده را دنبال می کند:یک. کمک به خواننده تا ضرورت یا عدم ضرورت مطالعه تمام مقاله را دریابد و از همه مباحث مقاله (مسأله، نظریه های مختلف، ادله و روش و نتایج تحقیق)تصویری به دست آورد. این هدف از حیث توجه به حقوق خواننده در اخلاق پژوهش مهم است. چکیده مقاله باید به زبان صریح و توأم با صداقت، همه مقاله را نشان دهد.دو. کمک به جست و جوکنندگان الکترونیکی برای دستیابی به چکیده پژوهش که در سایت منعکس است.در نگارش چکیده چند نکته را توجه کنیم:زبان و ادبیات چکیده، همان زبان مقاله است. هرگز زبان فهرست و گزارش از مقاله به کار نبرید.همه مطالب مهم و اساسی مقاله و نتایج کیفی و کمی مندرج در آن را به اختصار نشان دهید. به یاد داشته باشیم که چکیده مقاله پژوهش، چکیده تمام نمای راهنما است و تدوین آن دشوار است.از ذکر مثال، توضیح مفهومی و ذکر منابع در چکیده خودداری کنید. چکیده فقط نشانگر تصور شما از مسأله یا مسائل تحقیق، نظریات گوناگون، نظریه شما و ادله و روش تحقیق است. همچنین، چکیده فاقد ارزشیابی در محتوا است.در الگوگیری از چکیده مقاله های پژوهشی محققان پیش کسوت و یا مجله هایی که از ویراستاران توانمند برخوردارند، استفاده کنید. شماره های اخیر مجله مقالات و بررسی ها قابل توصیه است.۳. ۳. کلید واژه: یا واژگان کلیدی. توجه به این که کلید واژه در واقع جانشین فهرست موضوعی مقاله و نمایه است، از این رو نقش نمایه را در جست و جوهای الکترونیکی و اینترنتی دارا است. تعداد کلید واژه ها در حدود شش یا هفت موردند و نشانگر مباحث مهم مقاله می باشند.۳. ۴. طرح مسأله: مقدمه مقاله را به طرح دقیق مسأله اختصاص می دهیم. فراموش نکنیم که «صورتبندی یک مسأله می تواند کل راه حل آن را بر ما آشکار سازد» (پوپر، اسطوره چهارچوب، ص ۲۱۱)، در طرح مسأله ابتدا باید به تعریف مسأله تحقیق پرداخت، آنگاه با ابزارهای منطقی، آن را دقیقاً صورتبندی و شاکله آن را تدوین کرد. همچنین، بحث از ضرورت طرح این مسأله، پیشینه تحقیق، پیش فرض ها و روش حل مسأله را در مبحث طرح مسأله می توان آورد. طرح مسأله نقشی مهم در درمان حاشیه پردازی و انحراف از کانون اصلی مقاله دارد و رابطه خواننده و نویسنده را تسهیل و تصحیح می کند. برخی از مجلات پژوهشی، مانند مقالات و بررسی ها، طرح مسأله را الزامی تلقی می کنند. ترجیح آن است که هر مقاله ای تنها در پی حل یک مسأله باشد.۳. ۵. بدنه اصلی مقاله: بدنه اصلی مقاله، گزارش کامل از پژوهش است. اشاره به نظریات رقیب در حل مسأله، نقد مستند و مستدل آن ها، بیان نظریه مختار و دفاع از آن عمده ترین مباحث مقاله است. از هر گونه بحث مفصل در تحلیل پیشفرض ها، اختصار و ارجاع به اسناد اولیه الزامی است. ارجاع در متن به دلیل افزایش در تمرکز و کاهش در زمان، حقوق خاننده را بیشتر از سایر روش های ارجاع رعایت می کند و از این رو، اخلاقی تر است. بدنه اصلی مقاله غالباً در دو تراز سنجیده می شود: اعتبار منابع و کفایت ادله و صحت نتایج.یادداشت هایی را که متضمن مباحث فرعی اند، می توان در پاورقی آورد. عده ای از مجلات پژوهشی، جایگاهی مستقل از ساختار مقاله را پس از بدنه اصلی به آن اختصاص می دهند.۳. ۶. نتیجه: حاصل پژوهش، بدون بیان ادله و شواهد، در پایان مقاله بیان می شد. نتیجه بر خلاف چکیده متضمن تعریف و بیان مسأله، ذکر ادله، اسناد و دیدگاه های رقیب نیست. نتیجه مقاله، صرفاً نشان می دهد که مطالعه نظام مند چه توآوری ای دارد.۴. ۷. تشکر: چنانچه، مطالعه شما توسط اشخاص یا سازمان هایی حمایت شده است. تشکر از آن ها را در این بخش می آورید.۳. ۸. منابع: مشخصات کتاب شناختی منابع تحقیق، باید در پایان مقاله بیان شوند. شیوه های مختلف در این امر وجود دارند. انتخاب شیوه، بستگی به روش ارجاع نویسی در بدنه اصلی مقاله دارد. نام مشهور نویسنده و مشخصات اسمی کامل وی، عنوان دقیق و کامل کتاب، نام مصحح، مترجم و ویراستار، محل نشر، ناشر، تاریخ نشر مشخصاتی اند که نباید فراموش گردند. برخی از مجلات منابع مقاله را با عنوان کتاب شناسی می آورند و برخی آن را متمایز ار کتابنامه اخذ می کنند.

http://www.hawzah.net/hawzah/Magazines/MagArt.aspx?MagazineNumberID=۶۳۲۳&id=۷۰۵۸۷

معیارهای ارزیابی پایان نامه

برای دانشجویان، استادان راهنما و داورتدوین دکتر رحمت الله فتاحی و محمود سالاری

با توجه به اهمیت پایان نامه در تحصیلات تکمیلی و جایگاهی که پایان نامه به لحاظ حیثیت علمی دانشجو و استاد راهنما دارد، ضروری است که در تمام مراحل انجام کار و بویژه پیش از تحویل آن به دانشکده و ارسال برای داوران، ارزیابی کاملی بر اساس معیارهای مشخص و عینی صورت گیرد. این معیارها برای سه گروه حائز اهمیت است: ۱) دانشجو با در دست داشتن معیارهای ارزیابی می تواند همواره در جزئیات کار خود آنها را مورد توجه قرار دهد تا موردی را از قلم نیندازد و نیز کیفیت هر جزء از پایان نامه را کنترل کند. به عبارت دیگر، این معیارها ابزار خود-ارزیابی برای دانشجو به شمار می رود، ۲) استاد راهنما یا استاد مشاور می تواند پایان نامه دانشجوی خود را بر اساس این معیارها همواره تحت نظر و هدایت داشته باشد و در هر مرحله از کار، جزئیاتی که دانشجو باید مورد توجه قرار دهد به وی گوشزد کند، ۳) استاد داور نیز می تواند با در دست داشتن این معیارها، ارزیابی پایان نامه را به صورت دقیق و علمی به انجام رساند. اضافه می شود که افزون بر چنین معیارهایی، استانداردهایی نیز برای ارزیابی پایان

نـامه هـا وجود دارد که بیشتر بر جنبه هـای ساختـاری تاکیـد می کنـد. معیارهـای ارزیـابی پایـان نـامه در حوزه های علوم انسانی و اجتماعی (معیارهای تفصیلی برای پژوهشهای پیمایشی)ردیف موارد و عناصر قابل ارزیابی شرح معیار ارزیابی حداکثر امتیاز قابل کسب امتیاز کسب شده۱ ارزشـمندی و اهمیت موضوع و مسئله تحقیق موضوع مورد مطالعه ارزش تحقیق را دارد و به حل یک مسئله نظری یا کاربردی کمک می کند (در سطح یک سازمان، یک منطقه، یا کشور) موضوع پیشنهادی جدید است و قبلاً انجـام نشـده است موضـوع پیشـنهادی جدیـد نیست، امـا رویکرد پژوهشی و نگـاه به آن نـو است در طرح موضـوع و ارائه آن، پژوهشـگر ابتکـار و خلاقیت به خرج داده است موضوع تحقیق از دانش نظری قوی برخوردار است حاصل مطالعه حاضـر به دانش مفید و مورد استفاده می افزاید هدفها، دلایل و ضرورت تحقیق به روشنی و به طور منطقی بیان شده است دامنه موضوع به اندازه ای که قابل مدیریت و اجرا باشد محدود شده است مسئله تحقیق به روشنی و در قالب جملات علمی بیان شده است مسئله تحقیق با توجه به خلاء موجود در پیشینه مطرح شده است پژوهشگر فهم درستی از موضوع و مسئله تحقیق به دست داده است ۲ پیشینه پژوهش و مرور نوشتارها پیشینه پژوهش یا پیشینه علمی بخش مشخصـی از پژوهش را تشکیل داده است پیشینه پژوهش دارای یک ساختار منطقی (هدف، دامنه و تصویر کلی از نوشته ها و پژوهشهای مرتبـط) است پژوهشـگر از فهم نسـبتا کـاملی در مورد ادبیات مربوطه برخوردار بوده است (منابع مرور شـده نسـبتا جامع بوده و آثار اصـلی و نویسـندگان معتبر را پوشش داده است) شیوه مرور متون و پژوهشها مناسب و منطقی است (از روال تاریخی یا موضوعی برای معرفی پیشینه استفاده شده است) در پیشینه پژوهش، منابع جدید مورد بررسی قرار گرفته است در صورت نیاز به منابع قدیمی، این منابع نیز مورد مطالعه قرار گرفته اند از مرور منابع کم ربط یا سطحی پرهیز شده است مرور پیشینه با رویکردی تحلیلی و انتقادی صورت گرفته است (پژوهش ها به صورت صـرف و سـطحی توصیف نشده اند) مرور پیشـینه ، موضوعات نظری، روش شـناختی و تجربی مورد توجه سایر پژوهشـها را پوشـش داده است شـکاف ها و نکات مبهم در دانش موجود در حوزه تحقیق شناخته شده اند نتیجه گیری علمی و استنتاج درست از مرور پیشینه در راستای موضوع و هـدف پایـان نـامه انجـام گرفته است (به ، روش هـای مورد اسـتفاده در سایر پژوهش هـا، نوع ابزارهای مورد اسـتفاده، یافته های عمـده، شـکافهای خـالی در پژوهش هـا، و مواردی از این قبیل اشاره کرده است) ۳ سـئوالات و فرضـیه سئوالها و یا فرضـیه ها با مسـئله تحقیق همخوانی دارد سـئوالها و یا فرضـیه ها با هدفهای تحقیق همخوانی دارد سـئوالها و یا فرضیه ها مبتنی بر اسـتنباط از مرور پیشـینه پژوهش هسـتند سـئوالات یـا فرضـیه های پژوهش به روشـنی تـدوین شـده است تمامی متغیرها به شـکل درست تعریف و تعیین شده اند فرضیه ها واضح ، آزمون پذیر، مشخص و معین می باشند فرضیه ها به صورت منطقی از مبانی نظری و مفهومی انتزاع شـده انـد تمامی متغیرهای داخلی و خارجی شناخته شـده است مفاهیم کلیـدی موجود در سـئوالها یا فرضـیه ها بروشـنی تشـریح شـده است تعریف های نظری و عملیاتی بـدرستی انجام گرفته است (دامنه مفهومی و چگونگی سـنجش آنها در تحقیق حاضـر بیان شـده است) ۴ روش و مراحـل انجـام پژوهش روش تحقیق و نوع آن به روشـنی بیان شده است روش تحقیق و روش اجرا با هم همخوانی دارند طرح تدوین شده برای انجام پژوهش، متنـاسب با آزمون سـئوالات و یا فرضـیه های پژوهشـی است روش و مراحل انجام پژوهش به طور کامل و باجزئیات توصیف شـده است تـا خواننـده بخوبی بتوانـد بفهمـد که چه کـاری انجام است روش تحقیق آنگونه است که دیگران نیز می توانند با همین روش تحقیق های مشابه را انجام دهند متغیرهای مداخله گر به خوبی مشخص و کنترل شده اند ۵ جامعه پژوهش و شیوه نمونه گیری جامعه پژوهش بروشـنی توضیح داده شده است حجم و ترکیب آزمودنیها(گروه نمونه) متنـاسب باسـئوالات پژوهش و تحلیـل داده هـاست شـیوه نمـونه گیری علمی، صـحیح و منـاسب جـامعه حقیـق است (نمونه ها نماینده واقعی جامعه تحقیق است) ۶ روش و ابزار گردآوری داده ها روشـهای اندازه گیری (چه کمی و چه کیفی) به طور منـاسب سـازه هـای منـدرج در سـئوالها و یـا فرضـیه را مورد توجه قرار داده است تکنیک جمع آوری داده ها مناسب پژوهش است روایی ابزار گردآوری داده ها بر اساس قواعـد علمی گزارش شـده است پایایی ابزار گردآوری داده ها از طریـق آزمـون مربـوطه مـورد سـنجش قرار گرفتـه و قابـل قبـول اسـت در صورت اسـتفاده از ابزارهـای دیگر برای گردآوری اطلاعـات (ماننـد چـک لیست و یـا مصـاحبه)، آن ابزارها بـدرستی تـدوین شـده انـد نمونه ای از ابزار گردآوری اطلاعات در پیوست پایان نامه ارائه شده است ۷ روشـهای آماری و آزمونهای مورد استفاده آزمونهای آماری متناسب با هر یک از سـئوالها و فرضـیه ها بدرستی معرفی شده است تکنیک های تجزیه و تحلیل آماری به اندازه کافی شرح داده شده اند ۸ محـدودیتهای پژوهش محـدودیتهای مرتبط با تحقیق بدرستی بیان شده است مشـکلات پیش آمده در جریان اجرای پژوهش بیـان شـده است محـدودیتهای پژوهش مـوجب زیر سـئوال رفتن کـل پژوهش نشـده است به ملاحظات اخلاقی در پژوهش توجه شده است ۹ تحلیل داده ها، بحث، و تفسیر نتایج آزمون سئوالها و یا فرضیه ها بترتیب، به طور کامل و بدرستی ارائه شده است داده ها به طور واضح ارائه شده اند از داده های گردآوری شده بخوبی برای پاسخ به سـئوالها و فرضـیه ها اسـتفاده شده است جدولها، نمودارها و تصاویر ارائه شده مناسب وضـروری اند تفسیر یافته ها به صـورت منطقی و مسـتدل ارائـه شـده اسـت تفسیرها بر پـایه داده هـای گردآوری شـده، نظریه هـای موجـود و در چـارچوب هـدفهای تحقیق انجام شده است در تفسیر یافته ها، از قضاوت شخصـی خودداری شده است از یافته های به دست آمده بخوبی دفاع شده است (استدلال و شرح کافی برای ادعای پژوهشی ارائه) شده است به اندازه کافی از شواهد (استنادها) برای پشتیبانی یافته ها اسـتفاده شـده است یافته های پژوهش با سایر یافته های پژوهشـی در همان زمینه مقایسه شده است ادعا هـا از سوی یافته های سایر پژوهشـها نیز پشتیبانی شـده است استناد به سایر پژوهشـها به اعتبار ادعا ها کمک کرده است محـدودیتهای تعمیم پـذیری یـافته ها مورد توجه قرار گرفته است ضـعفهای مطالعه ذکر شـده است لحن ارائه مطالب بی طرفـانه و صادقـانه است توجیهات حرفه ای یافته ها مورد بحث قرار گرفته است ۱۰ نتیجه گیری بـا روش مورد اسـتفاده، تحقیق به هـدفهای خود دست یافته است محـدودیتهای نتایج تحقیق شـناخته شده اند (به محدودیتهای تعمیم پذیری یـافته هـا اشـاره شـده است) پیشـنهادهای لازم برای پژوهشـهای آینـده به طور منطقی و مبتنی بر یافته های پژوهش ارائه شـده است نتیجه گیری نهـایی بروشـنی انجـام شـده است و میـان نتایـج و سـایر عناصـر تحقیق (نظریه هـا، پیشینه تحقیق، داده هـای گردآوری شده) ارتباط و انسجام وجود دارد در نتیجه گیری، به پیامدهای ضـمنی و احتمالی نتایج و پیشنهادها نیز توجه شده است تضاد یا نکته مبهمی در نتایج ارائه شده وجود ندارد به طور کلی، یافته ها و نتایج از کیفیت لازم برخوردار است یافته ها و نتایـج، مطالب نوینی را در مقایسه با سایر پژوهشـها ارائه می دهـد یافته ها و نتایج می توانـد به حل مسـئله و نیز پیشـرفت دانش در حوزه کمک کنـد نتایـج پژوهش به تدوین و ساخت نظریه کمک می کند ۱۱ ساختار و شکل ارائه

گزارش صفحه عنوان پایان نامه اطلاعات مختصر و روشن در باره پژوهش ارائه داده است عنوان پایان نامه به خوبی بیانگر محتوا و رویکرد پژوهشی (روش تحقیق) می باشد در چکیده تحقیق موارد زیر به روشنی مطرح شده اند؟ (هدف، جامعه پژوهش، مسئله یا سئوالها و یا فرضیه ها، متغیرهای تحقیق، شیوه نمونه گیری، ابزارهای گردآوری اطلاعات، روش آماری تحلیل داده ها، و نتایج عمده تحقیق) چکیده به روش استاندارد و به شکل تمام-نما تهیه شده است اهمیت، مسئله، جامعه، روش تحقیق، ابزار گردآوری داده ها، یافته ها و نتایج عمده تحقیق در چکیده ارائه شده است کلیدواژه های مناسب برای چکیده انتخاب شده است فهرست مندرجات پایان نامه به صورت مفصل در ابتدا ارائه شده است فصل بندی محتوا به صورت منطقی و منسجم انجام شده است ساختار پایان نامه و فصل بندی مربوطه آن را به راحتی قابل خواندن کرده است انسجام میان بخشهای مختلف هر فصل برقرار شده است انسجام میان فصلها در کل پایان نامه برقرار شده است یکدستی در نحوه ارائه و شکل هر فصل رعایت شده است جداول و نمودارها به راحتی قابل فهم است و به درک خواننده از یافته ها کمک می کند یکدستی در شکل ارائه جدولها و نمودارها رعایت شده است فهرست جدولها و نمودارها در ابتدای پایان نامه اراده شده است در صورت وجود پیوست (ها)، اشاره ها و ارجاعهای لازم به آنها در متن انجام شده است ۱۲ آئین نگارش مطالب به شکل روان و قابل فهم نوشته شده است از ذکر مطالب بی ربط و پراکنده خودداری شده است آئین نگارش از نظر جمله نویسی و انسجام میان جمله ها، پاراگرافها، و انسجام میان پاراگرافها رعایت شده است معادل انگلیسی مفاهیم عمده و نام نویسندگان خارجی به صورت پانویس ارائه شده است نوع حروف (فونت) مورد استفاده خوانا و در سرتاسر متن یکدست است از نشانه ها و علائم نقطه گذاری بدرستی استفاده شده است صفحات متن به طور کامل و یکپارچه شماره گذاری شده است ۱۳ منابع مورد استفاده و شیوه استناد دهی منابع و مآخذ استفاده شده در انتها به طور دقیق و کامل ارائه شده است (همه منابع ذکر شده در متن پایان نامه، در انتها آورده شده است) شیوه استناد دهی از یک استاندارد مشخص پیروی کرده است (اطلاعات کتابشناختی منابع به طور کامل و با استفاده از یک شیوه نامه استاندارد ارائه شده است) ۱۴ پیوستها پیوستهایی که در متن پایان نامه به آنها اشاره شده در انتها ارائه شده است پیوستها مورد نیاز هستند و بدون دلیل افزوده نشده اند هر یک از پیوستها دارای شماره و عنوانی گویا می باشد ۱۵ نظر کلی پایان نامه در وضع فعلی قابل قبول است و به حداقل اصلاحات نیاز دارد پایان نامه به تغییرات و اصلاحات نسبتا اساسی نیاز دارد پایان نامه در وضع فعلی قابل دفاع نیست

نحوه تهیه و تنظیم مقاله علمی ارشد و دکترا

نحوه تهیه و تنظیم مقاله علمی برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری

تـدوین مقـاله‌ی علمی برای انتشـار در مجله‌هـای علمی بـویژه در محیط‌هـای دانشـگاهی شـیوه متعـارفی برای تولیدکننـدگان و دست‌اندرکاران مسائل علمی است صرف‌نظر از آثار حقوقی- اداری و استخدامی مقالات علمی اساساً هر نویسنده‌ای علاقه‌مند است حاصل کار خود را در مجله یا نشریه‌ای منتشر کند و آن را به اطلاع علاقه‌مندان برساند.ضمن اینکه غالباً محققان اعم از دانشجویان تحصیلات تکمیلی یـا استادان یـا مجریان پروژه‌ها ناگزیرنـد از کار خود مقاله‌ای ارائه دهنـد. انتشار مقالات علمی از سوی دیگر بر ارتقای منزلت اجتماعی و اشـتهار علمی نویسنده در جامعه تأثیر مثبت دارد. انواع مقالات علمی:مقالات علمی را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم نمود: پژوهشی- مطالعاتی۱- مقالات پژوهشی: این مقالات اعم از بنیادی یا کاربردی مستخرج از یک پروژه تحقیقاتی است که معمولاً به تولیـد علمی منجر می‌شـود. مجله‌هـای معتبر داخلی در شـکل فصـلنامه شامـل آن دسـته از مجله‌هـایی است که کمیسیون بررسـی نشـریات علمی کشور در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به آنها ارزش و درجه علمی و پژوهشـی اعطا می کند. اساساً مجله‌های علمی که از طرف مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی داخل و خارج از کشور انتشار می‌یابنـد به دلیل اینکه دارای هیأت تحریریـه هسـتند و مقالات منتشـره در آنهـا پس از داوری و از سـوی صـاحبنظران پـذیرفته می‌شـود اعتبـار علمی دارنـد. معتبرترین مجله‌های علمی جهان با بیش از ۸۵۰۰ عنوان در رشته‌های مختلف علمی به وسیله «مؤسسه اطلاعات علمی» تحت عنوان ISI نمایه می‌شونـد که در سایت اینترنتی آن به آدرس www.isinet.com قابل رویت و دستیابی‌اند.۲- مقالات مطالعاتی و ترویجی: این مقالات بر پایه جابه‌جایی تلفیق و ترکیب دانش موجود تهیه می‌شوند و معمولاً به روشن‌سازی زوایای مسأله‌ای کمک می‌نمایند ولی ارزش و اعتبار مقالات پژوهشی را ندارنـد از اینگونه مقالات می‌توان به مقالات مروری، تدوینی، ترجمه‌ای و تحلیلی اشاره کرد در این میـان مقاله‌هـای تحلیلی ارزش و اعتبـار بالاتری دارنـد.ساختار مقاله علمی:ساختار مورد بحث در اینجا ساختار یک مقاله علمی- پژوهشی است که منبع از گزارش تحقیق یـک پروژه تحقیقـاتی است بنابراین شامل مقالات مطالعاتی نمی‌شود هر چنـد تعـدادی از عناصر ساختـاری آنهـا نظیر چکیـده واژگـان، مقـدمه، نتیجه و فهرست منـابع بـا یکـدیگر مشترک است. ساختـار یـک مقاله علمی، پژوهشی با حدود ۵۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ کلمه دارای عناصر زیر می‌باشد:۱- مشخصات مقاله: شامل عنوان مقاله که باید رسا و مختصر و معرف مقصود نویسـنده و محتوای مقاله باشـد نام نویسنده یا نویسـندگان تهیه مقاله- نام دانشگاه یا مؤسسه مربوطه- عنوان و رتبه نویسـندگان و در نهـایت نـام نویسنده عهـده‌دار مکاتبـات و آدرس پسـتی، الکترونیکی و نمـابر وی در صـفحه عنوان ذکر شود.۲- چکیده: در حد نیم صفحه (۱۰۰ تا ۲۰۰ کلمه) با خط ریزتر در فضای محـدودتر از متن اصـلی مقاله آورده می‌شود چنانچه مقاله به زبان فارسی باشـد لازم است چکیـده انگلیسـی آن نیز تهیه شود. در پایان چکیـده واژگان کلیـدی بین ۳ تا ۵ واژه درج می گردد. چکیـده و واژگـان کلیـدی برای درج در بانک‌هـای اطلاعـاتی الکترونیکی کـاربرد دارنـد. چکیـده مقاله بایـد شامل مطالبی درباره ضرورت پرداختن به موضوع- فرضیه یـا سوال تحقیق- روش تحقیق و تجربه و تحلیـل و نـتیجه‌گیری باشـد.۳- مقـدمه: در مقدمه به مبـانی نظری موضـوع مقـاله – قلمرو جغرافیـایی یـا موضوعی مقـاله پرداخته می‌شود و بر اهمیت مسأله و موضوع و ابعـد آن تـأکید می‌گردد.۴- روش تحقیـق: در این قسـمت سـؤال یـا سؤالات تحقیق، فرضـیه‌ها، جـامعه آمـاری، نمونه‌گیری، روش‌هـای گردآوری اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و سایر مسائل مربوط توضیح داده می‌شود.۵- اطلاعات و داده‌ها: در این قسمت یافته‌های آماری و غیرآماری تحقیق که مواد خام تجزیه‌و تحلیل را تشکیل می‌دهد ذکر می‌گردد.۶- تجزیه و تحلیل: در این قسمت اطلاعات و داده‌ها که در راستای هـدف تحقیق و تست فرضیه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است بیان می‌شود.۷- نتیجه‌گیری: در اینجا نتایج حاصل از ارزیابی و تست فرضیه‌ها مورد بحث قرار می‌گیرد و شناخت حاصل از پژوهش یا بعبارتی دستاورد تحقیق در جهت کشف جدیـد بیان می‌گردد و در نهایت گزاره علمی تحقیق تدوین و ارائه می‌شود.۸- شناسایی و تصدیق: در اینجا نام و مشخصات و اشخاص حقیقی و حقوقی که از تحقیق حمـایت و پشتیبـانی کرده و یا هزینه آن را متقبل شده‌انـد ذکر می‌شود و به نحوی از آنها تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.۹- منابع: فهرست منابع و مأخـذ به یکی از اشکال متداول ذکر می‌شود. نویسنده مقاله باید توجه

داشته باشد که مجله‌های علمی گاه سبک خاصی در نحوه ارجاع‌دهی دارند بنابراین باید هنگام نگارش مقاله – سبک و شرایط آنها که معمولاً در صفحه راهنمایی در داخل مجله و به همین منظور درج می‌شود در نظر گرفته و رعایت شود در ضمن چنانچه نویسنده یادداشت‌هایی دارد می‌تواند آنها را جداگانه و قبل از فهرست منابع درج کند و اگر تعداد آنها اندک است می‌تواند در پاورقی به ذکر آنها بپردازد.۱۰- ضمائم: این قسمت عبارتست از برخی اشکال و اسناد ضروری نظیر نقشه، آمار، تصویر و نمودار که بر غنای مطلب می‌افزاید و محقق می‌تواند آنها راضمیمه مقاله بنماید ولی چنانچه محل درج آنها در میان مطالب مقاله است باید جای آنها را مشخص کند.ملاحظات مربوط به تدوین مقاله علمی:در تدوین مقاله علمی توجه به نکات زیر بر اعتبار مقاله می‌افزاید:۱- در مقاله به اصل موضوع آن توجه شود و از حاشیه روی و پرداختن به موضوعات فرعی و غیرضروری پرهیز شود.۲- از تکرار غیرضروری مطالب مقاله خودداری گردد.۳- از منابع و مأخذ به روش مورد نظر مجله استفاده شود و منابع و مأخذ (ترجیحاً دست اول)مربوط به آمارها، نقل قول‌ها، تعاریف، مدل‌ها و قضایای کل ذکر گردد.۴- آداب نگارش رعایت و در صورت امکان، مقاله ویرایش شود.۵- از تصاویر، جداول، نمودار و اشکال نجومی و مرتبط با بحث استفاده شود و محل مناسب درج آنها مشخص گردد.۶- مقاله از ظاهر فیزیکی تمیز، شکیل و زیبا برخوردار باشد.۷- فاصله خطوط، ترازبندی، فاصله از حاشیه‌ها و نظایر آن رعایت شود.۸- از چاپ مقاله در بیش از یک مجله خودداری گردد.۹- دیسکت متن تایپ شده مقاله همراه آن برای مجله ارسال شود و تایپ آن به زبان، قلم و فونت مورد نظر مجله انجام پذیرد.۱۰- عنوان کتب و مقالات مورد استفاده در فهرست منابع با حروف کج تایپ شود.۱۱- مقیاس‌ها، تاریخ‌ها و نشانه‌ها در سراسر مقاله یکدست گردد و در صورت ضرورت استفاده از تنوع در آنها، معادل آنها در پرانتز ذکر گردد. همچنین استفاده از سمبل‌ها و مقیاس‌های بین‌المللی و یا رایج در رشته علمی توصیه می‌شود. ۱۲- معادل لاتین واژه‌های تخصصی و نیز اسامی افراد، مکان‌ها و... در پاورقی صفحه مربوط درج شود.۱۳- الگوی رایج در مجله‌های معتبر علمی جهان در ارجاع‌دهی، الگوی بین متن (نام نویسنده، سال نشر، صفحه) و فهرست انتهایی که مکمل آن است کاملاً رعایت شود.بنابراین کاربرد این الگو برای مقالات ارسالی به مجله‌های مزبور توصیه می‌شود هر چند مجله‌های علمی در صفحه راهنمای تدوین مقالات خود الگوی مورد نظر مجله را ذکر می‌کنند.منابع و مأخذ:پایه‌های پژوهش در علم رفتاری حیدرعلی هومنراهنمای پژوهشی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس تهران ۱۳۷۰مقدمه‌ای بر روش تحقیق، محمدرضا حافظ‌نیا، تهران ۱۳۸۲حسین معتمدی، کارشناس تحصیلات تکمیلی

نظریه‌ی روش‌شناسی در پژوهش کیفی

ترجمه: کاوه اکبری

بونی نورتون پیرس (Bonny Norton Peirce)- موسسه‌ی مطالعات آموزشی اونتاریو: در سال ۱۹۹۴، در بیست و هشتمین کنگره‌ی سالانه‌ی تِسول (TESOL) در بالتیمور، درباره‌ی رساله‌ی دکترای خود با عنوان یادگیری زبان، هویت اجتماعی و زنان مهاجر سخن‌رانی کردم (Peirce, ۱۹۹۳). در هنگام پرسش و پاسخ یکی از حاضران حضور من را در جریان تحقیق، به عنوان مشارکت کننده ی فعالی

که بر نتایج به‌دست‌آمده تاثیر گذاشته‌است، نقد کرد. نقد او فارغ از درستی یا نادرستی‌اش، مرا با یک مساله‌ی روش‌شناختی مواجه کرد. پاسخ کوتاهی که در آن زمان دادم این بود که پرسش‌های پژوهشی متفاوت روش‌های متفاوتی را نیز می‌طلبند. گرچه که در زمینه‌ی آموزش و یادگیری زبان، پژوهش کمّی جایگاه ویژه‌ای دارد، اما پرسش‌هایی که من در پژوهش‌ام مطرح کردم امکانی برای به‌کارگیری تحلیل آماری فراهم نمی‌آورد. من تاکید داشتم که آموزش و یادگیری زبان نیازمند به‌کارگیری نظریه‌ی روش شناختی جامع‌تری است. مقاله‌ی کنونی به نوعی پاسخ مفصل‌تر همان پرسش مطرح شده در بالتیمور است.در این مقاله به بررسی مجموعه‌ی روابط میان نظریه و روش در پژهش‌های کیفی می‌پردازم. به عقیده‌ی من نظریه (مستقیم یا غیرمستقیم) در شکل‌گیری پرسش‌های پژوهشی، فرضیاتی که می‌سازیم و نیز شیوه‌ها، روش‌ها و رویکردهایی که در پیش‌برد طرح پژوهش به کار می‌بریم، نقش دارد. پرسش‌های مطرح‌شده نیز به نوبه‌ی خود بر نوع داده‌های گردآمده، شیوه‌ی گردآوری آنها و نتایجی که بر اساس تحلیل داده‌ها به‌دست می‌آید تاثیری حتمی می‌گذارند. در اینجا به ویژه به توضیح گرایش‌های تازه‌ای در پژوهش آموزشی، که در پژوهش خود بر روی آموزش و یادگیری زبان سودمند یافته بودم، پرداختم. پژوهش‌گرانی که به این حوزه می‌پردازند همیشه پرسش‌ها یا علایق یکسانی ندارند، اما فرضیات مشترک‌شان درباره‌ی آنچه که من پژوهش انتقادی می‌نامم، قانع‌کننده است. در این مقاله نخست شش مورد از این انگاره‌ها (پایه‌های فکری) را توضیح می‌دهم و سپس مشخص می‌کنم که چگونه این انگاره‌ها بر چهارچوب‌بندی، پیشرفت و تحلیل من در پژوهش‌ام بر روی یادگیری زبان در زنان مهاجر در کانادا (Peirce, ۱۹۹۳, ۱۹۹۵) تاثیر گذاشتند.شش انگاره‌ی پژوهش انتقادیپرسش‌هایی که در پژوهش‌ام طرح می‌کنم، فرضیاتی که می‌سازم، داده‌هایی که معتبر می دانم و نتایجی که کسب می‌کنم از کار پژوهش‌گران آموزشی در سه حوزه‌ی مرتبط، اما همچنان پراکنده نشأت می‌گیرد.- نخستین گروه، که برخی از آنها را ویلر (Weiler ،۱۹۸۸) علاقه‌مندان درجه اولِ «تولید فرهنگی» توصیف می‌کند، عبارت‌اند از: بوردیو (Bourdieu ،۱۹۷۷)، کانل، اشندون، کسلر و داوست (Connell, Ashendon, Kessler & Dowsett ،۱۹۸۲)، هلر (Heller ،۱۹۸۷، ۱۹۹۲)، سایمون (Simon ،۱۹۹۲)، والش (Walsh ،۱۹۸۷،۱۹۸۹) و ویلیس (Willis ،۱۹۷۷).- گروه دوم، که فعالیت‌های آموزشی خود را در قالب یک طرح فمینیستی پی می‌ریزند، عبارت‌اند از: بریسکین و کولتر (Briskin & Coulter ،۱۹۹۲)، لاک و گور (Luke & Gore ،۱۹۹۲)، راک‌هیل (Rockhill ،۱۹۸۷)، شنکه (Schenke ،۱۹۹۱)، اسمیت (Smith ،۱۹۸۷a، ۱۹۸۷b) و ویلر(Weiler ،۱۹۸۸، ۱۹۹۱).-گروه سوم پژوهش‌های آموزشی خود را در سنت شناخته‌شده‌ی مردم‌نگاری انتقادی تعریف می‌کند و عبارت‌اند از: اندرسون (Anderson ،۱۹۸۹)، بریزمن (Britzman ،۱۹۹۰)، برودکی (Brodkey ،۱۹۸۷)، سایمون و دیپو (Simon & Dippo ،۱۹۸۶).به رغم تفکیکی که میان این سه گروه قایل شدم، لازم است بی‌درنگ اضافه کنم که علایق مشترک و هم‌پوشی کارهای آنها به مراتب چشم‌گیرتر از تفاوت‌های آنهاست. برای نمونه، ویلیس از دید ویلر (Weiler ،۱۹۸۸) یک نظریه‌پرداز تولید فرهنگی‌ست و از نظر اندرسون(Anderson ،۱۹۸۹) یک مردم‌نگار انتقادی؛ اندرسون (Anderson ،۱۹۸۹) ویلر را یک مردم‌نگار انتقادی توصیف می‌کند در حالی که خودش را پژوهش‌گری فمینیست می‌داند؛ سایمون از دید ویلر(Weiler ،۱۹۸۸) نظریه‌پرداز تولید فرهنگی‌ست، اما خودش آثارش را در حوزه‌ی مردم نگاری انتقادی تعریف می‌کند (Simon & Dippo ،۱۹۸۶) و دست‌آخر اسمیت (Smith, ۱۹۸۷b) با شکستن این مرزها کارهایش را دارای رویکردی فمینیستی به مردم‌نگاری می‌داند. آثار این نظریه‌پردازان آموزشی در شماری از انگاره‌های مهم دارای اشتراک‌اند ـ انگاره‌هایی که در پژوهش خود به آنها نزدیک شدم.انگاره‌ی نخست: پژوهش‌گرانِ انتقادی این دیدگاه را، که هر

پژوهشی می‌توانـد ادعای عینی بودن و اریب (جانب‌دارانه) نبودن داشته باشد، رد می‌کنند. ویلر (۱۹۸۸، Weiler) معتقد است که پژوهش فمینیستی بـا این فرض آغاز می‌شود که پژوهش‌گر در پیشبرد طرح پژوهشی نقشی سازنده دارد. به باور او پژوهش‌گر باید دانش و تجربه‌هـای ذهنی خود را نیز هماننـد زنـانی که در موردشـان مطالعه می‌کنـد درک کنـد. همچنین، سایمون و دیپو (۱۹۸۶، Simon & Dippo) عنوان می‌کننـد که تولید دانش را نمی‌توان جدای از سرگذشت شخصی پژوهش‌گران و زمینه‌ی سازمانی گسترده‌ای که در آن کـار می‌کننـد درک کرد. به نظر آنها اثرِ مردم‌نگارانه‌ی انتقادی باید داده‌ها و شیوه‌هـای تحلیل را به گونه‌ای تعریف کند که با طرح آموزش و پرورشی و سیاسی‌اش سازگار باشد.انگاره‌ی دوم: پژوهش‌گرانِ انتقادی می‌کوشند تا مجموعه‌ی روابط میـان ساختـار اجتمـاعی از یـک سو و عامـل انسانی از سوی دیگر را بررسـی کننـد، بـدون آنکه به تحلیل‌های جبرگرایانه یا تقلیل‌گرایـانه متوسـل شونـد. برای نمونه انـدرسون (۱۹۸۹، Anderson) می‌گویـد که مردم‌نگـاری انتقـادی از دل نارضـایتی از «تعـاریف اجتمـاعی از ساختارهـایی همچون طبقه، مردسالاری و نژادپرستی، که در آنهـا کنش‌گران انسـانی حقیقی هرگز حضـور ندارند» و «تعاریف فرهنگی از کنش‌گران انسانی، که در آنها محدودیت‌های پهن‌ساختاری همچون طبقه، مردسالاری و نژادپرستی هرگز حضور ندارند» (ص ۲۴۹) بیرون آمده است. همچنین، به رغم این که کانل و دیگران(۱۹۸۲) «خشک‌اندیشی فزاینده»ی (ص ۲۹) نظریه‌ی بازتولید را رد می‌کنند، پژوهش «خشکی» که در آن پژوهش‌گران از دیـدار یـا گفتگو با مردمی که مورد مطالعه قرار می‌گیرنـد پرهیز می‌کننـد را نیز نمی‌پذیرنـد. به گفته‌ی ویلر (۱۹۸۸، Weiler)، قـانون ویژه‌ی پژوهش فمینیستی مطـالعه بر روی رابطه‌ی میـان فرد و جـامعه است:بنابراین، تمرکز بر روی دنیای روزمره آشکار می‌کنـد که چگونه نیروهای قوی‌تر، چه مـادی و چه ایدئولوژیک، کنش‌های ما را محـدود و مشروط می‌کنند. هم‌زمـان، محوریت دادن به دنیای روزمره‌ی زنـان در پژوهش اجتماعی نشان‌گر آن است که تمرکز بر حوزه عمومی به تنهـایی ناکافی‌ست. پژوهش فمینیستی بـا آشکار کردن زنـدگی هرروزه‌ی زنان، دریچه‌ای می‌گشایـد به نیمه‌ی دیگر واقعیت اجتمـاعی کـه تـاکنون در مطـالعه‌ی زنـدگی عمومی نادیـده انگاشته شده‌است (ص ۶۲).انگاره‌ی سوم: پژوهش انتقـادی بر این بـاور استوار است که نابرابری‌های جنسیتی، نژادی، طبقاتی، قومیتی و سوگیری جنسی آفریده و آفریننده‌ی روابط نابرابر قـدرت در جامعه است. در راستای کارِ گرامشی، سایمون و دیپو (Gramsci, Simon and Dippo, ۱۹۸۶) که می‌گویند «روابط قدرت آنهایی هسـتند که ساختارهای تعیین‌کننده‌ی چگونگی تولیـد و بازتولیدِ صورت‌های اجتماعی را برای محدود و مقید کردن و نیز به چالش کشیـدن و بازتعریفِ آن‌چه که فرد می‌تواند باشد، شکل می‌دهند» (ص.۱۹۷) والش (Walsh, ۱۹۸۹) نیز نظر مشابهی می‌دهد که «در جهانی که آشکارا نابرابر است، مشارکت و گفتگو به ندرت رخ می‌دهد. بی‌گمـان روابـط قـدرت بر سر کارنـد، زمـانی که به شـکل ناهمسانی جایگاه شاگردان در ارتباط با یکـدیگر، با موضوع درس و با آموزگار تعیین می‌شود»(ص.۱۳۹). ویلر (Weiler, ۱۹۸۸) معتقد است که اگرچه زنان در یک تاریخ جنسیتی با یکدیگر شریک انـد، نبایـد آنها را به عنوان یک گروه واحدِ بدون تفاوت به شـمار آورد: «نادیده انگاشـتن نژاد و طبقه همان قدر به تحریف واقعیت اجتماعی می‌انجامـد که نادیده انگاشتن اهمیت جنسیت»(ص.۶۴).انگاره‌ی چهـارم: پژوهش‌گران انتقـادی علاقه‌مندنـد بدانند افراد چگونه با تجربه‌های‌شان ارتباط برقرار می‌کنند. کانل و دیگران (Connell et al, ۱۹۸۲) در پژوهش خود در پی «نزدیک شـدن به موقعیت‌هایی که مردم در آن قرار می‌گیرند، برای گفتگوی تفصیلی درباره‌ی تجربه‌های آنها»(ص.۲۹) بودند. اسمیت (Smith, ۱۹۸۷b) معتقد است که آن‌چه که او مردم‌نگاری نهادی می‌نامد روشی تحلیلی است که پژوهش‌گر را به «واقعیت‌هایی از آن‌چه که مردم در زندگی هرروزه با شـرایط معین و در موقعیت‌های مشخص انجام می‌دهند» باز می‌گرداند؛ روشی که «اشخاص را به عنوان مشارکت‌کننـدگانی قابـل در دنیـای روزمره‌شـان کاملا به رسـمیت می‌شناسد»(ص.۷). همچنیـن، بـه گفته‌ی ویـدون (Weedon, ۱۹۸۷)، «نظریه بایـد بتوانـد تجربه‌ی زنـان را این گونه بررسـد که نشان دهـد سرچشـمه‌ی آن کجـاست و چه ارتبـاطی بـا کنش‌های اجتمـاعی مـادی و روابـط قـدرت سازمان دهنـده‌ی ایـن کنش‌ها دارد»(ص.۸).انگاره‌ی پنجـم: پژوهش‌گران انتقـادی علاقه دارند پژوهش خود را در یک بافت تاریخی جای دهند. همان‌طور که سایمون و دیپو (Simon and Dippo, ۱۹۸۶) می‌گویند «تاریخ را نباید به مجموعه‌ای از" داده‌های پیشین "فروکاست، بلکه باید به عنوان یک جزء مکمل در تشریح نظم‌های یافت‌شده در هر چیز ویژه‌ای به حسـاب آورد» (ص.۱۹۸). والش (Walsh, ۱۹۸۹) معتقـد است هـدف مطالعه‌اش بر روی چـالش‌های دانش‌آموزان پورتوریکویی در آمریکا روشن کردن این نکته بود که «چگونه گذشته و حال در خواسته‌های مردم تلاقی پیدا می‌کنند، بر آموزش و پرورش تـاثیر می‌گذارند و به شـرایط و فرآیندهای دخیل در رسـیدن به شـناخت شکل می‌دهند»(ص.۱۳۳). لاـک و گور (۱۹۹۲، Luke & Gore) ایـن بحث را پیش می‌کشند که هویت‌هایی که دانش‌مندان فمینسیت برای خود به وجود آورده‌اند تحت تأثیر «گذشـته و حال» فمینیسـت‌هـا بـوده است، چرا که «حجم زیـاد ادبیـات فمینیسـتی در دو دهه‌ی گذشـته بزرگ‌ترین کمـک را به بـاز اندیشی درباره‌ی موضوع زنان، به پرسـش کشیدن نظریه‌ها در تمام رشته‌ها و بحث درباره‌ی تفاوت‌ها کرد»(ص.۴).انگاره ی ششم: پژوهش‌گران انتقـادی بر این باورنـد که هـدف از پژوهش آموزشـی، تغییر در اجتمـاع و نظـام آموزشـی است. برای نمونه، برودکی (Brodkey, ۱۹۸۷) می‌گویـد «هدف مردم‌نگـاری انتقـادی همواره یـک چیز است: کمـک به ایجـاد امکـان دگرگونی نهادهایی همچون مدرسه‌ها» (ص.۶۷). بریسکین و کولتر (۱۹۹۲، Briskin & Coulter) معتقدنـد که «در رابطه با آزادسازی و دگرگونی اجتمـاعی، آموزش فمینیستی در میان بحث آموزش ترقی‌خواهـانه و آموزش انتقـادی جایگاه محکمی به خود اختصاص داده است» (ص.۲۵۱). به گفته‌ی ویلیس (willis, ۱۹۷۷) نیز، «رد کردن چـالش هرروزه ـ بـه دلیـل لطمه‌های قـدیمی ناشـی از قید و بندهای ساختاری ـ به مثابه انکار تـداوم خودِ زندگی و اجتماع است»(ص.۱۸۶). آثار سایمون و همکاران‌اش، بر کارهایی متمرکز است که مدرسه‌ها برای پرداختن به نابرابری‌ها در نهادهای آموزشـی و اجتماعی می‌توانند انجام دهند (Simon, Dippo & Schenke, ۱۹۹۱). تمـامی این پژوهش‌گران موافقنـد که امکانـات زیـادی برای کاهش نابرابری‌هـا در کـل جـامعه و به ویژه در نظام آموزشـی وجود دارد.پژوهش انتقـادی و یادگیری زبان: مطالعه‌ای موردیاکنون به این می‌پردازم که شش انگاره‌ای که پیش‌تر مطرح شد می تواند به پژوهش کمّی در آموزش و یادگیری زبان کمک کند. با تحلیل کوتاهی از طرحی پژوهشی که به تازگی به پایان رسانده‌ام بحث را آغاز می‌کنم. در این طرح مطالعه‌ای طولی درباره‌ی تجربه‌های یادگیری طبیعی زبان در پنج زن مهاجر در کانادا انجام دادم (Peirce, ۱۹۹۳). هـدف پژوهش من بررسـی این بـود که در چه شـرایطی این زبـان‌آموزان به انگلیسـی صحبت می‌کنند و چنین فرصت‌هـایی برای سـخن گفتن، چگونه از نظر اجتماعی در زمان و مکان ساخت می‌یابند. پژوهش بر این فرض اسـتوار بود که یک شرط لازم برای یادگیری زبانِ دوم تمرین در زبانِ مقصـد است (Spolsky, ۱۹۸۹).در پژوهش‌ام همواره به یاد داشتم که پیشینه و تجربه‌هـای خودم از راه‌های متنوع و پیچیـده‌ای بـا فرآینـد پژوهش تلاقی پیـدا می‌کنند (انگاره ی ۱). در مقـام فـارغ تحصیـلِ یک موسسه‌ی آموزشـی پیشرفته، به طیف گسترده‌ای از منابع مادی و انسانی دسـت‌رسـی داشتم که بر روش من برای گردآوری و تحلیل داده‌هـا تاثیر می‌گذاشـتند. نظـارتی که بر روی‌ام صورت می‌گرفت، منـابعی که در اختیـارم قرار می‌گرفت، هم‌آموزانی که بـا آنها

مشورت می‌کردم و کارگاه‌هایی که در آنها حضور می‌یافتم، همگی به کار من شکل می‌بخشیدند. برای نمونه، پیش از آغاز مطالعات‌ام با آثار بوردیو (Bourdieu, ۱۹۷۷)، کامینز (Cummins, ۱۹۸۶)، هلر (Heller, ۱۹۸۷)، کرس (Kress, ۱۹۸۵)، سایمون (Simon, ۱۹۹۲) و ویدون (Weedon, ۱۹۸۷)، که همگی نه تنها بر پایان‌نامه‌ی دکترای من، که در دیگر طرح‌های پژوهشی که در آنها مشارکت داشتم (برای نمونه Peirce, ۱۹۸۹ Peirce & Stein, ۱۹۹۵) نیز تاثیر بسیار مهمی گذاشتند، آشنایی نداشتم. در زمان و مکانی دیگر، پژوهش من به شکلی متفاوت پذیرفته و به شکلی متفاوت نیز فهمیده می‌شد.همچنین، این حقیقت که" من یک انگلیسی زبانِ سفید پوستِ طبقه‌ـ متوسطی هستم "می‌توانست پژوهش‌ام را، در نگاه مهاجرانی که در تکاپوی ورود به گروه مسلط در جامعه‌ی کانادا هستند، جذاب جلوه دهد. در چشم مصاحبه شونده‌ها، من یک پژوهش‌گرِ بی‌طرفِ منفعل نبودم. برای شماری از آنها، من تنها دوستِ انگلیسی زبانی بودم که داشتند؛ برای‌شان معرفی‌نامه می‌نوشتم و کمک می‌کردم کار پیدا کنند. من پیوسته در حال تغییر نقش بودم؛ دوست، آموزگار و پژوهش‌گر. افزون بر این، جایگاه شخصی‌ام به عنوان یک زن و یک مادر به من بینشی می‌داد تا تجربه‌های زنان حاضر در پژوهش‌ام را دریابم. می‌توانستم دشواری‌های روزانه‌ی درس‌خواندن، بچه‌داری، کارکردن و خانه‌داری را (در حالی که همیشه زمان کم می‌آید) درک کنم. دست آخر، موقعیت من به عنوان یک آموزگار و پژوهش‌گرِ حوزه‌ی آموزش زبان و تجربه‌های‌ام از زندگی در جامعه‌های چند زبانه، مرا به سمت این پرسش‌ها سوق می‌داد که «همکاران‌ام چه چیز جالبی در پژوهش‌ام خواهند یافت؟» یا «چه جور پژوهشی برای همکاران‌ام جذاب خواهد بود؟»علاقه‌ام در این پژوهش معطوف بود به رابطه‌ی میان افراد زبان‌آموز و ساختارهای اجتماعی بزرگتری که زندگی روزانه‌ی آنها و فرصت‌های آنها برای انگلیسی سخن گفتن را تحت تاثیر قرار می‌داد (انگاره‌ی ۲). برای نمونه، بررسی کردم که چرا یکی از مصاحبه‌شونده‌ها که با همکارانش مکالمه‌هایی منظم و عادی دارد، پس از موجی از تعدیل نیرو در کارخانه، از برهم‌کنش‌های اجتماعی کناره می‌گیرد. می‌پرسیدم که چرا یک زبان‌آموز در یک کلاسِ مهارت‌های پایه‌ی انگلیسی رد می‌شود، در حالی که دیگری، در همان کلاس، تا پایان دوره پیش می‌رود. نمی‌توان چنین پرسش‌هایی را صرف مشاهده‌ی زبان‌آموز، جدای از جامعه اش، بیان کرد. برای پاسخ به این پرسش‌ها باید به تجربه‌های خود مصاحبه‌شونده‌ها و نیز جریان‌های بزرگ‌تری در جامعه‌ی کانادا مانند رکود اقتصادی و سیاست‌های ملی آموزش زبان توجه می‌کردم.من در پی این بودم که هویت جنسی زنانِ حاضر در پژوهش و نیز جایگاه آنها در جامعه‌ی کانادا به عنوان مهاجر تا چه حد به محدود شدن فرصت‌های آنها برای یادگیری و تمرین انگلیسی در خانه و محل کار انجامیده است. به زبان دیگر، منظورم این بود که روابط نابرابر قدرت، برآمده از جنسیت، قومیت و طبقه، تا چه حد ممکن است بر یادگیری زبان تاثیر بگذارند (انگاره‌ی ۳). برای نمونه، آیا یکی از مصاحبه‌شونده‌ها (یک زن مجرد) زیر فشار هشدارهای خانواده‌اش بود تا دست از دل‌مشغولی‌اش برای یادگیری انگلیسی بردارد و همه‌ی توان‌اش را برای یافتن یک مرد جوان «پول‌دار» صرف کند؟ چگونه یادگیری زبان یکی از مصاحبه‌شونده‌ها از خشم ابراز شده از سوی شوهرش، که پیشرفت کندتری نسبت به او داشت، تاثیر می‌پذیرفت؟ چگونه برهم‌کنش‌های اجتماعی مصاحبه‌شونده‌ی دیگری تحت تاثیر نگرانی‌اش از «نگاه تحقیرآمیز کانادایی‌ها به مهاجران» قرار داشت؟ تنها با طرح چنین پرسش‌هایی می‌توانستم بر روی شباهت‌ها و تفاوت‌های زنان مهاجری که در کانادا انگلیسی یاد می‌گیرند دقیق شوم. سن یک زن، قومیت‌اش، وضعیت زناشویی‌اش، داشتن فرزند و سابقه‌ی تحصیلی‌اش، همگی نقش مهمی در میزان فرصت‌هایی داشته‌اند که او در راه یادگیری زبان برای خود به وجود آورده، از آن بهره برده و یا در برابرش مقاومت کرده است.من قصد داشتم درک کنم که مصاحبه شونده‌ها چگونه با زبان انگلیسی با تجربه‌های روزمره‌شان ارتباط برقرار می‌کردند. برای نمونه، چرا یکی از آنها از سخن گفتن با مردمی که نمی‌شناخت پرهیز می‌کرد، در حالی که دیگری پیوسته به غریبه‌ها تلفن می‌زد تا تمرین مکالمه کند؟ چرا یکی از آنها به ندرت با مشتریان‌اش در رستوران صحبت می کرد، اما برای سر و کله زدن با مشتری مردی که او را بابت «تظاهر به لهجه داشتن» سرزنش می‌کرد آماده بود، تا بتواند انعام بهتری بگیرد؟ من اهمیت این نکته را دریافتم که مادری که به خاطر فرزندان‌اش به کانادا آمده است به تحصیلات خود اهمیت کمتری می‌دهد تا به فرصت‌های تحصیلی فرزندان‌اش.همانند پژوهش‌گران انتقادی یادشده، به دنبال ساختن و آشکار کردن «فضاها و پتانسیل‌ها» (Willis, ۱۹۷۷, p.۱۸۶illis) برای دگرگونی در آموزش انگلیسی به زنان مهاجر در کانادا بودم. به این جمله‌ی یکی از مصاحبه شونده‌ها با دقت توجه کردم که می‌گفت یک دوره‌ی آموزش رایانه را بیش از یک دوره‌ی آموزش مهارت‌های پایه‌ی انگلیسی می‌پسندد، چرا که در پی فرصتی برای «اندیشیدن» بود. حرف یکی دیگر را نیز جدی گرفتم که می‌گفت وقتی در کلاس زبان سایرین میهن‌شان را معرفی می‌کردند، هیچگاه «هیچ چیز نیاموخته» است. این نیز مهم بود که شماری از آنها بیان می‌کردند که آن‌چه در کلاس‌های زبان درباره‌ی سنت‌ها و ارزش‌های کانادایی آموخته‌اند با تجربه‌های شخصی‌شان در بیرون کلاس هم‌خوانی نداشته است.در کل، کار پژوهش‌گران انتقادی که در بالا تشریح شد، در پژوهش من تاثیرگذار بود، زیرا در طرح پرسش‌هایی کمک‌ام کرد که شاید در غیر این صورت در طرح پژوهش‌ام عنوان نمی‌کردم. در نتیجه، مصاحبه شونده‌ها فرصت‌های بیشتری را برای به اشتراک گذاشتن تجربه‌های یادگیری زبان کسب کردند که در غیر این صورت ممکن بود آنها را بی‌فایده بیانگارند و کنار بگذارند. در کنار آنها با روابط پیچیده‌ی میان زبان‌آموز و دنیای اجتماعی روبرو شدم. با گذشت زمان بینش من نسبت به قوت‌ها و ضعف‌های نظریه‌ی کنونی یادگیری زبان دوم و کاربست عملی آن در کلاس عمیق‌تر شد. آموختم که بزرگ‌ترین چالش بر سر راه پژوهش‌گران آموزشی این نیست که چگونه به حل مساله بپردازند؛ این است که چگونه پرسش‌های‌شان را طرح کند.منابع:

Anderson, G. (۱۹۸۹). Critical ethnography in education: Origins, current status, and new - directions. Review of Educational Research, ۵۹, ۲۴۹-۲۷۰. - Bourdieu, P. (۱۹۷۷). The economics of linguistic exchanges. Social Science Informa- tion, ۱۶, ۶۴۵-۶۶۸.- Briskin, L. & Coulter, R. C. (۱۹۹۲). Feminist pedagogy: Challenging the normative. Canadian Journal of Education, ۱۷, ۲۴۷-۲۶۳. - Britzman, D. (۱۹۹۰, October). Could this be your story? Guilty readings and other ethnographic dramas. Paper presented at the Bergamo Conference, Dayton, OH.- Brodkey, L. (۱۹۸۷). Writing critical ethnographic narratives. Anthropology & Educa- tion Quarterly, ۱۸, ۶۷-۷۶. - Connell, R. W., Ashendon, D. J., Kessler, S., & Dowsett, G. W. (۱۹۸۲). Making the difference: Schools, families, and social division. Sydney: George Allen & Unwin.- Cummins, J. (۱۹۸۶). Empowering minority students: A framework for interven- tion. Harvard Educational Review, ۵۶, ۱۸-۳۶. - Heller, M. (۱۹۸۷). The role of language in the formation of ethnic identity. In J. Phinney & M. Rotheram (Eds.), Children's

ethnic socialization (pp. ۱۸۰-۲۰۰). Newbury Park, CA: Sage.- Heller, M. (۱۹۹۲). The politics of codeswitching and language choice. Journal of Multilingual and Multicultural Development, ۱۳, ۱۲۳-۱۴۲. - Kress, G. (۱۹۸۵). Linguistic processes in sociocultural practice. Oxford: Oxford Univer- sity Press.- Luke, C., & Gore, J. (Eds.). (۱۹۹۲). Feminisms and critical pedagogy. New York: Routledge. - Peirce, B. N. (۱۹۸۹). Toward a pedagogy of possibility in the teaching of English internationally: People's English in South Africa. TESOL Quarterly, ۲۳, ۴۰۱- ۴۲۰.- Peirce, B. N. (۱۹۹۳). Language learning, social identity, and immigrant women. Unpub- lished doctoral dissertation, University of Toronto/Ontario Institute for Studies in Education. - Peirce, B. N. (۱۹۹۵). Social identity, investment, and language learning. TESOL Quarterly, ۲۹, ۹-۳۱.- Peirce, B. N., & Stein, P. (۱۹۹۵). Why the "Monkeys Passage" bombed: Tests, genres, and teaching. Harvard Educational Review, ۶۵, ۵۰-۶۵. - Rockhill, K. (۱۹۸۷). Literacy as threat/desire: Longing to be SOMEBODY. In J. Gaskill & A. McLaren (Eds.), Women and education: A Canadian perspective (pp. ۳۱۵-۳۳۱). Calgary, Alberta: Detselig Enterprises.- Schenke, A. (۱۹۹۱). The "will to reciprocity" and the work of memory: Fictioning speaking out of silence in ESL and feminist pedagogy. Resources for Feminist Research/Documentation sur la recherche feministe, ۲۰, ۴۷-۵۵.- Simon, R. (۱۹۹۲). Teaching against the grain: Texts for a pedagogy of possibility. New York: Bergin & Garvey.- Simon, R. I., & Dippo, D. (۱۹۸۶). On critical ethnographic work. Anthropology & Education Quarterly, ۱۷, ۱۹۸-۲۰۱.- Simon, R. I., Dippo, D., & Schenke, A. (۱۹۹۱). Learning work: A critical pedagogy of work education. Toronto: OISE Press.- Smith, D. E. (۱۹۸۷a). The everyday world as problematic: A feminist sociology. Boston: Northeastern University Press.- Smith, D. E. (۱۹۸۷b). Institutional ethnography: A feminist method. Resources for Feminist Research/Documentation sur la recherche feministe, ۱۵, ۶-۱۳.- Spolsky, B. (۱۹۸۹). Conditions for second language learning. Oxford: Oxford Univer- sity Press. - Walsh, C. A. (۱۹۸۷). Language, meaning, and voice: Puerto Rican students' strug- gle for a speaking consciousness. Language Arts, ۶۴, ۱۹۶-۲۰۶.- Walsh, C. A. (۱۹۸۹) Pedagogy and the struggle for voice: Issues of language, power, and schooling for Puerto Ricans. Toronto: OISE Press.- Weedon, C. (۱۹۸۷). Feminist practice and poststructuralist theory. London: Blackwell.- Weiler, K. (۱۹۸۸). Women teaching for change: Gender, class, and power. New York: Bergin & Garvey.- Weiler, K. (۱۹۹۱). Freire and a feminist pedagogy of difference. Harvard Educa- tional Review, ۶۱, ۴۴۹-۴۷۴.- Willis, P. E. (۱۹۷۷). Learning to labour: How working class kids get working class jobs. Farnborough, England: Saxon House.مشخصات متن اصلی: - Norton Peirece, Bonny (۱۹۹۵). The Theory of Methodology in Qualitative Research, TESOL Quarterly, Vol. ۲۹, No. ۳, Qualitative Researchin ESOL, (Autumn, ۱۹۹۵), pp. ۵۶۹ - ۵۷۶http://www.jstor.org/stable/۳۵۸۸۰۷۵ http://www.hccmr.com

درآمدی بر روش تحقیق کیفی

مولف: مهدی رحمان زاده

خلاصه: تحقیق کیفی عبارت از مجموعه فعالیت‌هایی(چون مشاهده، مصاحبه و شرکت گسترده در فعالیت‌های پژوهشی) است، که هرکدام به‌نحوی محقّق را در کسب اطلاعات دست اول، درباره‌ی موضوع مورد تحقیق یاری می‌دهند. بدین‌ترتیب، از اطلاعات جمع‌آوری شده، توصیف‌های تحلیلی، ادراکی و طبقه‌بندی‌شده حاصل می‌شود. در روش
مورد بحث دسترسی به اطلاعات؛ یعنی زندگی کردن با مردم مورد پژوهش، یادگیری فرهنگ آن‌ها، از جمله مبانی ارزشی، عقیدتی و رفتاری، زبان و تلاش برای درک احساس، انگیزش و هیجان‌های آن‌ها است. محقق کیفی، رفتار اجتماعی را به این دلیل درک می‌کند که خود را به‌جای دیگران قرار می‌دهد.کلمات کلیدی: تحقیق کمّی، تحقیق کیفی، اثبات گرایی، مابعد اثبات گرایی، طبیعت گرایی، انسان گراییمقدمه:واژه Research در لغت به‌معنای پژوهش، تحقیق، کند و کاو، تجسس و کاوش است و Qualitative به‌معنای کیفی و چونی است. این دو واژه مجموعاً به‌معنای تحقیق و پژوهش کیف ی است.[۱]تحقیق کیفی عبارت از مجموعه فعالیت‌هایی(چون مشاهده، مصاحبه و شرکت گسترده در فعالیت‌های پژوهشی) است، که هرکدام به‌نحوی محقّق را در کسب اطلاعات دست اول، درباره‌ی موضوع مورد تحقیق یاری می‌دهند. بدین‌ترتیب، از اطلاعات جمع‌آوری شده، توصیف‌های تحلیلی، ادراکی و طبقه‌بندی‌شده حاصل می‌شود. در روش مورد بحث دسترسی به اطلاعات؛ یعنی زندگی کردن با مردم مورد پژوهش، یادگیری فرهنگ آن‌ها، از جمله مبانی ارزشی، عقیدتی و رفتاری، زبان و تلاش برای درک احساس، انگیزش و هیجان‌های آن‌ها است. محقق کیفی، رفتار اجتماعی را به این دلیل درک می‌کند که خود را به‌جای دیگران قرار می‌دهد.[۲]آنسلم استراس می گوید: «منظور ما از تحقیق کیفی عبارت از هرنوع تحقیقی است که یافته‌هایی را به‌دست می‌دهند که با شیوه‌هایی غیر از روش‌های آماری یا هرگونه کمّی کردن کسب نشده‌اند. شیوه مذکور ممکن است به تحقیق درباره‌ی زندگی افراد، شرح حال‌ها، رفتارها و همچنین درباره‌ی کارکرد سازمانی، جنبش‌های اجتماعی یا روابط بین‌الملل معطوف باشد.»[۳]تا پایان دهه‌ی ۱۹۶۰ نزدیک به ۹۰ درصد گزارش‌های منتشرشده در مجلات جامعه‌شناسی آمریکا، مبتنی بر تحقیق کمّی و آماری بودند. گرچه در بریتانیا آمارهای قابل مقایسه‌ای در دست نیستند؛ ولی گمان می‌رود تا اواخر دهه‌ی ۱۹۶۰ تحقیق آماری در این کشور نیز مسلط بود. اما امروزه قضیه تفاوت پیدا کرده و به‌دلیل انتقادهای نظری از " اثبات‌گرایی(Positivism (")که گرایش به شیوه‌های آماری و کمّی دارند)، اکنون روش‌های کیفی، جایگاهی کانونی در آموزش و تحقیق اجتماعی به‌دست آورده‌اند.[۴]این روش را

انسان‌شناسان فرهنگی برای مطالعه آداب و رفتارهای مردمان فرهنگ‌های دیگر ابداع کرده‌اند. مبنای فلسفی تحقیق کیفی، "انسان‌گرایی ("Humanism) و" طبیعت‌گرایی ("Naturalism) است. منظور از مبنای انسان‌گرایانه، توجه به نقش و اهمیت انسان در تحقیق‌های کیفی است. مطابق این فلسفه، وجه ممیّز انسان با موجودات دیگر، کنش بر پایه‌ی انگیزه‌ها یا عوامل درونی و بیرونی به‌جای واکنش است.[۵] تفاوت پژوهش کیفی و کمّیبه پژوهش کمّی("Quantitative Research) اثبات‌گر "(positivism) و به پژوهش کیفی، پژوهش" مابعد اثبات‌گرا ("post positivism) نیز گفته می‌شود. پژوهش اثبات‌گرا، ریشه در این فرض دارد، که جلوه‌های محیط اجتماعی، واقعیّتی مستقل را تشکیل می‌دهند و طی زمان و موقعیت‌ها، نسبتاً ثابت‌اند.منظور از استقلال پدیده این است که واقعیّت، نزد پژوهش‌گر اثباتگرا ، عینی تلقی می‌شود، جدا از پژوهش‌گر وجود دارد و توسط همگان دیده می‌شود. به دیگر سخن، واقعیت اجتماعی وجود خارجی دارد و توسط مشاهده‌گران ساخته نمی‌شود. برخلاف پژوهش‌های کیفی(مابعد اثبات‌گرا) که در آن واقعیّت اجتماعی به‌وسیله مشارکت‌کنندگان در آن ساخته می‌شود. فرض بر این است؛ که واقعیّت اجتماعی، به‌طور پیوسته و مداوم در موقعیّت‌های محلّی ساخته می‌شود. به‌عبارت دیگر برای پژوهش‌گر کیفی واقعیت یگانه‌ای وجود ندارد، هر ناظر و مشاهده گری واقعیت را به صورت بخشی از فرآیند پژوهشی خلق می‌کند، واقعیت مبتنی بر ذهن است و تنها با ارجاع به یک ناظر موجودیت می‌یابد. به عبارت ثالث پژوهش‌گر کمی عینیت را وجهه‌ی همت خود قرار می‌دهد و از داده‌ها جدا می‌ایستد ولی پژوهش‌گر کیفی خود را بخش ناگسستنی از داده‌ها می‌داند در حقیقت بدون مشارکت فعال پژوهش‌گر، داده‌ای وجود ندارد.پژوهش‌گر اثبات‌گرا، دانش را از طریق گردآوری داده‌های عددی و مشاهده‌ی نمونه‌ها و سپس عرضه‌ی این داده‌ها به تحلیل عددی فراهم می‌کند. در مقابل این‌ها پژوهش" مابعد اثبات‌گرا، "ریشه در این فرض دارد که جلوه‌های محیط اجتماعی به‌عنوان تفسیرهایی به‌وسیله‌ی افراد ساخته می‌شود. این تفسیرها شکل گذرا و وابسته به موقعیت دارند. پژوهش‌گران مابعد اثبات‌گرا دانش را از درجه‌ی اول از طریق گردآوری داده‌های کلامی با" مطالعه‌ی جدّی و عمقی "(Intensive) موارد، و عرضه این داده‌ها به استقراء تحلیلی فراهم می‌آورند.[۶]پژوهش‌گران کیفی بر نوعی تفسیر کل‌نگر تأکید می‌کنند. آنان واقعیتها و ارزشها را به‌صورتی غیر قابل تفکیک و آمیخته با یکدیگر در نظر می‌گیرند. از طرف دیگر پژوهش‌گران کمّی به‌جای توجه بر تفسیرهای کل‌نگر، بر عوامل و متغیرهای فردی تأکید دارند. پژوهش‌گر کمّی بر این باور است که واقعیّت را می‌توان به مؤلفه‌هایش تقسیم کرد و با نگاه به این اجزاء، شناختی از کل به‌دست آورد؛ ولی پژوهش‌گر کیفی براساس این باور، که واقعیّت، کلیّتی است غیر قابل تقسیم، به بررسی کلّ فرآیند می‌پردازد.[۷]اصطلاح دیگری که گاه به‌جای پژوهش کیفی به‌کار می‌رود، پژوهش" مطالعه‌ی موردی ("Case Study) است. این اصطلاح بر این واقعیت تأکید می‌ورزد که پژوهش کیفی، متمرکز بر مطالعه‌ی موارد است؛ نه جامعه‌ها و نمونه‌ها.البته پژوهش‌های کیفی و کمّی می‌توانند از طریق کشف(توسط پژوهش‌های کیفی) و تأیید (توسط پژوهش‌های کمی) هم‌دیگر را کامل کنند؛[۸] فلذا با وجود همه تفاوت‌ها، بسیاری از پژوهش‌گران، اکنون ترکیبی از رویکردهای کمّی و کیفی را برای فهم کامل پدیده مورد بررسی خود، به‌کار می‌برند.[۹] جایگاه روش کیفی در علوم اجتماعیگرچه روش کیفی را انسان‌شناسان فرهنگی ابداع کردند، ولی امروزه در سایر علوم انسانی و اجتماعی نظیر جامعه‌شناسی، ارتباطات، آموزش و پرورش، تاریخ، مطالعات فرهنگی و مطالعات جنس‌واره‌ای(جنسیّتی:Sexuality) نیز به‌کار می‌رود. لکن در روان‌شناسی، روش‌های کمّی غلبه دارند.[۱۰]اساساً بخش عمده‌ای از مطالعات مربوط به تأثیر ایدئولوژی دین، فرهنگ، سیاست، اخلاق و مانند آن، برکنش و رفتار انسان که موضوع مطالعه بسیاری از رشته‌های علوم انسانی است، را می‌توان با استفاده از روش تحلیل کیفی و عقلی، تجزیه و تحلیل نمود.[۱۱] اجزای عمده‌ی تشکیل دهنده‌ی تحقیق کیفی:در تحقیق کیفی سه بخش عمده وجود دارد:بخش اول: داده‌ها؛ داده‌ها می‌توانند از منابع مختلف گردآوری شده باشند. مصاحبه، مشاهده و مشارکت، معمول‌ترین منابع‌اند؛بخش دوم: شامل روش‌های تحلیلی و تعبیر و تفسیری است؛ که برای رسیدن به یافته‌ها یا نظریه‌ها به‌کار می‌رود. این روش‌ها شامل شیوه‌های مفهوم‌پردازی از داده‌ها است؛ که به" کدگذاری(Coding ")موسوم است. شیوه‌های دیگری مثل نمونه‌گیری غیرآماری، یادداشت‌برداری و نمایش روابط مفهومی به‌صورت دیاگرام نیز بخشی از مرحله‌ی تحلیلی‌اند؛بخش سوم: عبارت است از گزارش‌های نوشته‌شده و شفاهی و ارائه آن‌ها در مجله‌ها و کنفرانس‌های علمی.[۱۲] انواع تحقیق کیفیدسته‌بندی تحقیقات کیفی آسان و مورد توافق همه نیست. آنسلم، استراس و جولیت کوربین شیوه‌های تحقیق کیفی را شامل موارد ذیل می‌دانند:[۱۳]۱. نظریه مبنایی(Grounded theory)؛ یعنی آن‌چه که به‌طور استقرایی (Induction)؛ یعنی از جزء به کل، از مطالعه پدیده‌ای به‌دست آید و نمایان‌گر آن پدیده است. به‌عبارت دیگر، باید آن‌را باید کشف کرد و کامل نمود و به‌طور آزمایشی از طریق گردآوری منظم اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده‌هایی که از آن پدیده نشأت گرفته است، اثبات نمود. ۲. مردم‌نگاری یا قوم‌نگاری(Ethnography)؛ پژوهش قوم‌نگاری معمولاً با انسان‌شناسی همبسته است. قوم‌نگاری توصیفی عمیق و تحلیلی از موقعیّت فرهنگی و در معنای وسیع، از فرهنگ است. پژوهش قوم‌نگاری بر مشاهده، توصیف و داوری‌های کیفی یا تفسیر پدیده‌های مورد بررسی تأکید بسیار دارد.[۱۴] ۳. پدیدارشناختی(Phenomenology)؛ استفاده از پدیدارشناسی به‌منظور پژوهش و آگاهی مستقیم نسبت به تجربیات و مشاهدات؛ به‌عبارت دیگر، نسبت به پدیدارهایی است که بی‌واسطه در تجربه ما ظاهر می‌شوند. [۱۵] ۴. وقایع زندگی یا تحقیق زندگی‌نامه‌ای(Biographical)؛ در این نوع تحقیق، مطالعه بر یک فرد، متمرکز می‌شود و از طریق روایت زندگی او به‌صورت حکایت‌گونه، رویدادهای زندگی فردی در چهارچوبی وسیع‌تر نمایان می‌شود. سپس با ارتباط دادن این رویدادها، به‌عنوان نقطه‌های عطف و اطلاعات گردآوری شده مورد تفسیر قرار می‌گیرند. از پژوهش زندگی‌نامه‌ای به‌عنوان تاریخ شفاهی(Oral History) نیز یاد می‌شود.[۱۶] ۵. تحلیل مکالمات یا گفتمان(Discourse Analysis)؛ در این نوع تحلیل، داده‌ها در اصل به صورت گفتار تولید می‌شوند؛ ولی بعدا آنها را به‌منظور تحقیق با دقت و وسواس فراوان و با استفاده از علائمی که تأکیدها، مکثها، خنده‌ها و سایر ظرایف غیرکلامی را هم بر کاغذ بیاورد، به نوشتار تبدیل می‌کنند. موضوع این دسته از مطالعات به یک معنا" پیام "است. تحلیل گفتمان عمدتاً در علوم سیاسی ریشه دارد؛ ولی در شاخه‌های مختلفی از علوم دیگری، مانند زبان‌شناسی، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی نیز کاربرد دارد.[۱۷] ۶. تأویل‌شناسی یا هرمنوتیک(Hermeneutic)؛ روشی است که فهم متون و چگونگی ادراک و فهم و روند آن را بررسی می‌کند. به‌عبارت دیگر هرمنوتیک، هنر دستیابی به فهم کامل و تامّ عبارت‌های گفتاری و نوشتاری است.[۱۸] ۷. کردارشناسی(Ethnology): این نظریه که از مطالعه رفتار حیوانات در محیط‌های طبیعی به‌دست آمده، بیان می‌کند که نوزاد انسانی به‌طور ژنتیکی آماده است تا به افرادی که از او مراقبت می‌کنند، دلبسته شود. این دلبستگی‌ها از لحاظ تکاملی دارای ارزش است؛ زیرا سبب سازش با محیط می‌شود. به‌عقیده جان بالبی(John Bowlby) پایه‌های زیستی رفتارهای دلبستگی، در صورتی‌که از دیدگاه تکاملی مطالعه شود، آسان‌تر قابل درک خواهد بود.[۱۹] به‌طور کلی در این روش سعی می‌شود تاانواع رفتار انسان‌ها

شناسایی و درک شود. ۸. نشانه‌شناسی(semiotics): نشانه‌شناسی در درجه اول با آفرینش" معنا "در متون(فیلم، برنامه‌های تلویزیونی و دیگر آثار هنری) سر و کار دارد. این علم نشان می‌دهد که نشانه و نقش آن چیست؟ نشانه‌ها و روابط، دو مفهوم کلیدی تحلیل نشانه‌شناختی هستند. در تحلیل نشانه‌شناسی تفکیکی موقتی و اختیاری بین محتوا و شکل قائل می‌شویم و تمام توجه خود را معطوف نظام نشانه‌هایی می‌کنیم که متن ما را می‌سازد. مثلاً غذا در برنامه تلویزیونی نباید فقط استیک، سالاد و ... تلقی شود؛ بلکه نظامی از نشانه‌ها که حاوی معانی مربوط به موضوعاتی مثل پایگاه، سلیقه، پیشرفت، ملّیت و غیره است، می‌باشد.[۲۰] ۹. جامعه‌سنجی(Sociometry): این روش را مورنو (Moreno) در سال ۱۹۳۴ برای مطالعه و اندازه‌گیری روابط از نظر جذب و دفع متقابل یا یک طرفه در یک گروه طبیعی پیشنهاد کرده است.[۲۱] به‌طور کلی این روش، وسیله‌ای برای تعیین درجه پذیرش افراد در یک گروه، کشف روابط این افراد و آشکار کردن ساخت خود گروه به کار می‌رود. نقاط قوت تحقیق کیفی۱. مشاهده رفتار در وضعیت طبیعی؛ در این روش پدیده در دنیای واقعی و محیط و وضعیت طبیعی و نه ساختگی بررسی می‌شود؛۲. عمق ادراک؛ این روش توانایی جذب و دستیابی به نظرهای شخصی را دارد؛ نظرهایی که در ارتباط با زندگی هستند و از آن ناشی می‌شوند؛۳. انعطاف‌پذیری؛ نه تنها می‌توان به سؤالهای از پیش تعیین‌شده پاسخ داد، بلکه محقق توانایی پاسخ‌گویی به سؤالهای مطرح‌شده در زمان اجرای تحقیق را نیز دارد؛[۲۲] مشکلات و چالش‌های تحقیق کیفی۱. تجاوز به حقوق انسانی آزمودنی‌ها؛ محقق ممکن است از اعضای نمونه یا جامعه، بدون اطلاع و رضایت قبلی آن‌ها، اطلاعات آشکار و در عین حال زیان‌بخش را جمع‌آوری کند.۲. مخاطرات قانونی، اخلاقی و جانی؛ در برخی تحقیقات ممکن است، محقق سبب خطر جانی برای اعضای گروه یا خودش شود. مثل کسانی که در گروه‌هایی که فعالیّت جنایی دارند.۳. پایایی؛ ممکن است گزارش‌های ارائه‌شده توسط محقق، حوادث نادر باشند؛ یا اینکه سهواً اطلاعات تحریف‌شده‌ای را گزارش دهد.[۲۳]۴. عدم ارائه یک چارچوب نظری برای تحقیق که عمیق، خلاصه و دقیق باشد.[۲۴]______________________________[۱]. آریان‌پور، منوچهر و دیگران؛ فرهنگ پیشرو آریان‌پور، تهران، جهان رایانه، ۱۳۷۷، چاپ اول، ج۵.[۲]. دلاور، علی؛ مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی، تهران، رشد، ۱۳۸۵، چاپ پنجم، ص۲۵۹.[۳]. استراس، آنسلم و جولیت کوربین؛ اصول روش تحقیق کیفی، بیوک محمدی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۵، چاپ اول، ص۱۷.[۴]. سیلورمن، دیوید؛ روش تحقیق کیفی در جامعه‌شناسی، محسن ثلاثی، تهران، تبیان، ۱۳۷۹، چاپ اول، ص۱.[۵]. رفیعی، حسن و دیگران؛ روش‌های تحقیق بین رشته‌ای در اعتیاد، تهران، دانژه، ۱۳۸۷، چاپ اول، ص۱۳۳–۱۳۲.[۶]. گال، مردیت و دیگران؛ روش‌های تحقیق کمّی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی، احمدرضا نصر و دیگران، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی و سمت، ۱۳۸۲، چاپ اول، ج۱، ص۵۹.[۷]. خوی‌نژاد، غلامرضا؛ روش‌های پژوهش در علوم تربیتی، تهران، سمت، ۱۳۸۰، چاپ اول، ص۱۱۰ و ویمر، راجردی و جوزف آر. دومینیک؛ ص۱۶۰.[۸]. گال، مردیت و دیگران؛ ج ۱، ص ۶۴.[۹]. ویمر، راجردی و جوزف آر دومینیک؛ ص۱۶۲.[۱۰]. رفیعی، حسن و دیگران؛ ص۱۳۲.[۱۱]. حافظ‌نیا، محمدرضا؛ مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران، سمت، ۱۳۸۲، چاپ نهم، ص۲۳۵.[۱۲]. استراس، آنسلم و جولیت کوربین؛ ص۲۰–۱۹.[۱۳]. استراس، آنسلم و جولیت کوربین؛ ص۲۰.[۱۴]. بازرگان، عباس؛ مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته، تهران، دیدار، ۱۳۸۷، چاپ اول، ص۴۷ و خوی‌نژاد، غلامرضا؛ ص ۱۱۴.[۱۵]. ورنو، روژه و ژان وال؛ نگاهی به پدیدارشناسی و فلسفه‌های هست بودن، یحیی مهدوی، تهران، خوارزمی، ۱۳۷۲، چاپ اول، ص۱۱–۲۲.[۱۶]. بازرگان، عباس؛ ص۴۶.[۱۷]. رفیعی، حسن ودیگران؛ ص۱۶۴–۱۶۸.[۱۸]. نیچه، فریدریش ودیگران؛ هرمنوتیک مدرن، گزینه جستارها، بابک احمدی و دیگران، تهران، مرکز، ۱۳۸۱، چاپ سوم، ص۲۶–۹.[۱۹]. هنری، ماسن، پاول و دیگران؛ رشد و شخصیت کودک، مهشید یاسایی، تهران، مرکز، ۱۳۷۳، چاپ هفتم، ص۱۴۵–۱۴۰.[۲۰]. آسابرگر، آرتور؛ روش‌های تحلیل رسانه‌ها، پرویز اجلالی، تهران، دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها، ۱۳۸۷، چاپ سوم، ص۲۰–۱۵.[۲۱]. رفرس، پل، روانشناسی تجربی، سیروس ذکا، تهران، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۹، چاپ اول، ص۱۴۲.[۲۲]. دلاور، علی، ص۲۶۳–۲۶۲.[۲۳]. دلاور، علی، ص۲۶۵–۲۶۳.[۲۴]. مارشال، کاترین و گرچن ب.راس من؛ روش تحقیق کیفی، تهران، پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۷، چاپ اول، ص۹. منبع: پژوهشکده باقرالعلوم(ع) تهیه و تنظیم: پایگاه مقالات علمی مدیریت www.SYSTEM.parsiblog.com

چگونگی تدوین مقالات پژوهشی

مولف: دکتر احمد فرامرز قراملکی چکیده: تدوین مقاله‌ی علمی برای انتشار در مجله‌های علمی بویژه در محیط‌های دانشگاهی شیوه متعارفی برای تولیدکنندگان و دست‌اندرکاران مسائل علمی است صرف‌نظر از آثار حقوقی- اداری و استخدامی مقالات علمی اساساً هر نویسنده‌ای علاقه‌مند است حاصل کار خود را در مجله یا نشریه‌ای منتشر کند و آن را به اطلاع علاقه‌مندان برساند. ضمن اینکه غالباً محققان اعم از دانشجویان تحصیلات تکمیلی یا استادان یا مجریان پروژه‌ها ناگزیرند از کار خود مقاله‌ای ارائه دهند. انتشار مقالات علمی از سوی دیگر بر ارتقای منزلت اجتماعی و اشتهار علمی نویسنده در جامعه تأثیر مثبت دارد. این نوشتار، در صدد بیان اصول و فنون پژوهش است، مسأله اصلی در این مقام را چنین می توان تقریر کرد: مقاله های پژوهشی چه تمایز ساختاری با مقاله های ترویجی، اطلاع رسانی و آموزشی دارند. در تدوین مقاله های پژوهشی چه اصولی را باید رعایت کرد؟ پاسخ به این مسأله را با مقدمه ای فراگیر، در زمینه مراحل مختلف فرایند تحقیق ارائه می کنیم.مراحل عملیاتی پژوهشهر برنامه پژوهشی، به یک معنا، سه مرحله عمده دارد: طراحی، اجرا و گزارش.۱. مرحله طراحیطراحی درست پروژه تحقیقاتی، تأثیر ژرفی در اثربخشی تحقیق دارد. در طرح تحقیقاتی باید مسأله تحقیق را تعریف و مسائل مندرج در آن و فرضیه های مربوط را با صورتبندی بیان کنیم، هدف و ضرورت تحقیق متمایز از فواید آن، پیشینه تحقیق، بودجه بندی زمان، بودجه بندی هزینه از سرفصل های عمده طرح تحقیقاتی اند.۲. مرحله اجرااجرای پروژه تحقیقاتی به صورت غالب، متضمن پنج گام اساسی است، موفقیت در هر گامی به موفقیت در گام پیشین وابسته است:۲. ۱. تشکیل پرونده علمی: شناسایی اجمالی منابع و اسناد و جمع آوری آن ها نقشی مهم در تمرکز ذهنی محقق و صرفه جویی در زمان تحقیق دارد و بهره وری پژوهش را افزایش می دهد. امروزه، استفاده از کتابخانه های دیجیتالی تشکیل پرونده علمی را بسیار آسانیاب، سریع و غنی کرده است. برخی از موسسه های پژوهشی پیشرو، برای استفاده از شبکه کتابخانه های الکترونیکی تأسیس سیستم متمرکز کرده اند. استفاده از این شبکه ها، زمان تشکیل پرونده علمی را به میزان صد برابر کاهش می دهد.۲. ۲. نقادی منابع: مکرر یادآوری شده است که از هر منبعی نباید استفاه کرد. یکی از وظایف استاان راهنما، بیان این است که کدام مقاله یا کتاب را نخوانید. برخی از منابع با بهره وری تحقیق منافات دارند. بنابراین، گام دوم این است که منابع و اسناد شناسایی شده از حیث اصالت و اعتبار آن ها نقادی و سنجش شوند و منابع غیر معتبر و اسناد غیر اصیل حذف

گردند. ملاک اصلالت و اعتبار، مسأله و فرضیه تحقیق است.۲. ۳. ترتیب تاریخی منابع: در مطالعات کتابخانه ای، رعایت ترتیب تاریخی منابع از گذشتگان به آیندگان، راهگشا است. بنابراین، منابع گزینش شده را به لحاظ تاریخی چنان مرتب کنید که قدیمی ترین منبع را ابتدا مطالعه کنید.۲. ۴. فیش برداری: چهارمین گام، گردآوری داده ها از منابع و اسناد است که در مطالعه کتابخانه ای به آن فیش برداری می گویند. در فیش برداری، سلیقه های فراوان وجود دارند. در انتخاب شیوه فیش برداری می توان به دو ملاک توجه کرد: افزایش تمرکز ذهنی محقق و کاهش زمان.شیوه های فیش برداری مسأله محور هر دو ملاک را تأمین می کنند. اصل مسأله محوری تحقیق اقتضا می کند، محقق با داشتن مسأله، سراغ منابع برود و یافته های خود را در ذیل هر مسأله و به ترتیب تاریخی منابع، در یک برگ (یا برگ های پیوستی) فیش برداری کند.۳. ۵. پردازش اطلاعات: تجزیه و تحلیل اطلاعات، آزمون فرضیه و استنتاج نتایج تحقیق آخرین گام اجرای پروژه تحقیقاتی است. اصول و فنونی که تا کنون بررسی شده اند، ابزارهای این مرحله از پژوهشند.۳. مرحله گزارشتدوین نتایج تحقیق و ارایه آن به محافل علمی از مهم ترین اقدام های محقق است. آنچه نزد دیگران سنجش و ارزیابی می شوند، گزارش تحقیق است. گزارش نتایج پژوهش، در جامه هایی چون پایان نامه، کتاب و مقاله پژوهشی انجام می گیرد. قسم سوم، رایج ترین نوع گزارش نویسی است، انتشار مقاله پژوهشی از شاخص های مهم مشارکت در تولید علم و در مقیاس جهانی است.مقاله پژوهشی تمایز ساختاری با مقاله های آموزشی، ترویجی و اطلاع رسانی دارد؛ همکارانی که در امر مقدس آموزش ماهر و حرفه ای اند، غالباً در مقام تدوین مقاله پژوهشی، ناهشیارانه جهت گیری آموزشی و ترویجی می یابند، مقاله آنان همان درش هایشان است که وجود کتبی یافته است. مقاله پژوهشی در مقام انتقال یافته های دیگران نیست، بلکه در مقام ارائه مستند و مستدل یافته علمی محقق است. نوآوری مقوم پژوهش و مقاله پژوهشی است. نویسنده مقاله پژوهشی هم به یافته جدید اشاره می کند و هم ادله، منابع و روش خود را ارائه می کند تا در معرض داوری و ارزیابی دانشمندان قرار گیرد. به همین دلیل، یکی از شاخص های پژوهشی بودن مقاله، تعداد ارجاعاتی است که محققان بعدی از سر تأیید و استفاده به آن مقاله می دهند.با توجه به ساختار مقاله پژوهشی، تدوین چنین مقاله ای در هشت گام اساسی انجام می شود:۳. ۱. عنوان: ظریف ترین امر در هر مقاله پژوهشی، انتخاب عنوان آن است. طبقه بندی های مختلفی از عنوان ارایه شده اند (ر.ک: پوری سلطانی، اصطلاحنامه کتابداری، مدخل عنوان). به عنوان مثال، چکیده عنوان، عنانی است که نویسنده به نوشته خود می دهند و حکم خلاصه و یا جکیده مقاله را دارد. این عنوان بیش تر مبیّن موضوع نوشته است تا مطالب مندرج در آن؛ از این رو، راهنمایی برای محتوای مقاله نیست (همان)، عنوان محتوانما بر خلاف چکیده عنوان، به اندازه کافی نشان دهنده مباحث و مطالب محتوایی مقاله است، چنین عنوانی را در فهرست نویسی بیش تر به کار می برند.در انتخاب عنوان مقاله، چند نکته مهم قابل توجه اند:یک. عنوان را ناظر به مسائل انتخاب کنید. در مقاله های آموزشی و ترویجی معمولاً ـ عنوان ناظر به موضوع است، اما در مقاله های پژوهشی، به دلیل اهمیت مسأله محوری، عنوان ناظر به مسأله است.دو. اخذ پاسخ مسأله در عنوان، شایسته نیست. عنوان را باید نسبت به پاسخ بی طرف تعبیر کرد. فرض کنید کسی درباره مسأله تناقض در یک متن به تحقیق می پردازد و نتیجه، آن است که تناقض در این متن موهوم و پنداری است. چنین کسی نباید در عنوان تعبیر «تناقض موهوم» را اخذ کند، چنان که در عناوینی چون «دین یا توسعه» به دلیل ایهام (یا)، موضوع و پاسخ محقق اخذ شده است.سه. عنوان باید رسا، بلیغ و فصیح باشد. در شرایط مساوی عنوان کوتاه بهتر است و در هر شرایطی از اخذ عنوان تکراری پرهیز کنید. به عنوان مثال، انتخاب عنوان «نردبان آسمان» با توجه به این که زرین کوب آن را برای کتاب به غارت رفته خود انتخاب کرده بود، برای تحقیقات دیگر، شایسته و مبتنی بر ذوق سلیم نیست.چهار. عنوان باید از تعابیر احساسی و عاطفی عاری باشد. به کار بردن زبان دقیق در عنوان تحقیقاتی لازم است.۳. ۲. چکیده: غالب همکاران نوآشنا، در نوشتن چکیده با ابهام مواجه می شوند و به تفاوت چکیده و خلاصه توجه نمی کنند. چکیده در اصطلاح دانش اطلاع رسانی، به خلاصه ای از یک نوشته اطلاق می شود که شامل فشرده تمام مطالب مهم یا فشرده قسمت های ویژه یا فهرستی از محتوای آن نوشته باشد. چکیده را از جهاتی مختلف تقسیم بندی می کنند: مانند چکیده پدیدآور، تلگرافی، چکیده تمام نما، توصیفی، راهنما و سوگیرانه، مراد از چکیده در مقاله پژوهشی، چکیده پدیدآور است که توصیفی، بدون سوگیری و به عنوان چکیده تمام نما توصیفی نگاشته می شود.چکیده نویس، در مقالات پژوهشی دو هدف عمده را دنبال می کند:یک. کمک به خواننده تا ضرورت یا عدم ضرورت مطالعه تمام مقاله را دریابد و از همه مباحث مقاله (مسأله، نظریه های مختلف، ادله و روش و نتایج تحقیق)تصویری به دست آورد. این هدف از حیث توجه به حقوق خواننده در اخلاق پژوهش مهم است. چکیده مقاله باید به زبان صریح و توأم با صداقت، همه مقاله را نشان دهد.دو. کمک به جست و جوکنندگان الکترونیکی برای دستیابی به چکیده پژوهش که در سایت منعکس است.در نگارش چکیده چند نکته را توجه کنیم:زبان و ادبیات چکیده، همان زبان مقاله است. هرگز زبان فهرست و گزارش از مقاله به کار نبرید.همه مطالب مهم و اساسی مقاله و نتایج کیفی و کمی مندرج در آن را به اختصار نشان دهید. به یاد داشته باشیم که چکیده مقاله پژوهش، چکیده تمام نمای راهنما است و تدوین آن دشوار است.از ذکر مثال، توضیح مفهومی و ذکر منابع در چکیده خودداری کنید. چکیده فقط نشانگر تصور شما از مسأله یا مسائل تحقیق، نظریات گوناگون، نظریه شما و ادله و روش تحقیق است. همچنین، چکیده فاقد ارزشیابی در محتوا است.در الگوگیری از چکیده مقاله های پژوهشی محققان پیش کسوت و یا مجله هایی که از ویراستاران توانمند برخوردارند، استفاده کنید. شماره های اخیر مجله مقالات و بررسی ها قابل توصیه است.۳. ۳. کلید واژه: یا واژگان کلیدی. توجه به این که کلید واژه در واقع جانشین فهرست موضوعی مقاله و نمایه است، از این رو نقش نمایه را در جست و جوهای الکترونیکی و اینترنتی دارا است. تعداد کلید واژه ها در حدود شش یا هفت موردند و نشانگر مباحث مهم مقاله می باشند. ۳. ۴. طرح مسأله: مقدمه مقاله را به طرح دقیق مسأله اختصاص می دهیم. فراموش نکنیم که «صورتبندی یک مسأله می تواند کل راه حل آن را بر ما آشکار سازد» (پوپر، اسطوره چهارچوب، ص ۲۱۱)، در طرح مسأله ابتدا باید به تعریف مسأله تحقیق پرداخت، آنگاه با ابزارهای منطقی، آن را دقیقاً صورتبندی و شاکله آن را تدوین کرد. همچنین، بحث از ضرورت طرح این مسأله، پیشینه تحقیق، پیش فرض ها و روش حل مسأله را در مبحث طرح مسأله می توان آورد. طرح مسأله نقشی مهم در درمان حاشیه پردازی و انحراف از کانون اصلی مقاله دارد و رابطه خواننده و نویسنده را تسهیل و تصحیح می کند. برخی از مجلات پژوهشی، مانند مقالات و بررسی ها، طرح مسأله را الزامی تلقی می کنند. ترجیح آن است که هر مقاله ای تنها در پی حل یک مسأله باشد.۳. ۵. بدنه اصلی مقاله: بدنه اصلی مقاله، گزارش کامل از پژوهش است. اشاره به نظریات رقیب در حل مسأله، نقد مستند و مستدل آن ها، بیان نظریه مختار و دفاع از آن عمده ترین مباحث مقاله است. از هر گونه بحث مفصل در تحلیل پیشفرض ها، اختصار و ارجاع به اسناد اولیه الزامی است. ارجاع در متن به دلیل افزایش در تمرکز و کاهش در زمان، حقوق خاننده را بیشتر از سایر روش های ارجاع رعایت می کند و از این رو، اخلاقی تر است. بدنه اصلی مقاله غالباً در دو تراز سنجیده می شود: اعتبار منابع و کفایت ادله و صحت نتایج.یادداشت هایی را که متضمن مباحث فرعی اند، می توان در پاورقی آورد. عده ای از

مجلات پژوهشی، جایگاهی مستقل از ساختار مقاله را پس از بدنه اصلی به آن اختصاص می دهند.۳. ۶. نتیجه: حاصل پژوهش، بدون بیان ادله و شواهد، در پایان مقاله بیان می شد. نتیجه بر خلاف چکیده متضمن تعریف و بیان مسأله، ذکر ادله، اسناد و دیدگاه های رقیب نیست. نتیجه مقاله، صرفاً نشان می دهد که مطالعه نظام مند چه نوآوری ای دارد.۴. ۷. تشکر: چنانچه، مطالعه شما توسط اشخاص یا سازمان هایی حمایت شده است. تشکر از آن ها را در این بخش می آورید.۳. ۸. منابع: مشخصات کتاب شناختی منابع تحقیق، باید در پایان مقاله بیان شوند. شیوه های مختلف در این امر وجود دارند. انتخاب شیوه، بستگی به روش ارجاع نویسی در بدنه اصلی مقاله دارد. نام مشهور نویسنده و مشخصات اسمی کامل وی، عنوان دقیق و کامل کتاب، نام مصحح، مترجم و ویراستار، محل نشر، ناشر، تاریخ نشر مشخصاتی اند که نباید فراموش گردند. برخی از مجلات منابع مقاله را با عنوان کتاب شناسی می آورند و برخی آن را متمایز ار کتابنامه اخذ می کنند. منبع: سایت حوزه نت تهیه و تنظیم: پایگاه مقالات علمی مدیریت www.SYSTEM.parsiblog.com

چگونه می توانید دکترا بگیرید

؟نویسندگان : ام.اس.فیلیپس و دی.اس.پیو مترجمان : حسین غریبی و معصومه علوی – تلخیص : سید مجتبی داودی– یک دانشجوی دوره دکترا باید" خود مدیر "باشد ، شاید اولین و مهمترین نکته مورد بحث در این بخش همین باشد . در دوره کارشناسی ، هرچقدر یک دانشجو به تلاش و تحقیق بپردازد بازهم سرفصل های مشخصی را برای مطالعات خود دارد و چارچوب کار وی مشخص است . تا آنجا که حتی اگر در امتحانات سوالی خارج از چارچوب درسی بیان شود ، این حق را برای خود قائل اند که نسبت به مبنای امتحان خود اعتراض نمایند . اما در تحصیلات تکمیلی و مخصوصا دکترا این مشکل شماست که چارچوب را پیدا کرده و برای خود مطالب جدید ایجاد نمایید . گرچه اساتید و دیگران به شما کمک کرده و جهت می دهند ، اما تصمیم نهایی با شماست . اساسا اگر مطلب را دیگران به شما بگویند که دیگر جدید نیست که بخواهید برای آن زحمتی بکشید . پس اعتراض به اینکه کسی به من راه را نشان نداد بی معناست . فصل اول : آشنایی با تحصیلات تکمیلییک دانشجوی دوره دکترا باید "خود مدیر "باشد ، شاید اولین و مهمترین نکته مورد بحث در این بخش همین باشد . در دوره کارشناسی ، هرچقدر یک دانشجو به تلاش و تحقیق بپردازد بازهم سرفصل های مشخصی را برای مطالعات خود دارد و چارچوب کار وی مشخص است . تا آنجا که حتی اگر در امتحانات سوالی خارج از چارچوب درسی بیان شود ، این حق را برای خود قائل اند که نسبت به مبنای امتحان خود اعتراض نمایند . اما در تحصیلات تکمیلی و مخصوصا دکترا این مشکل شماست که چارچوب را پیدا کرده و برای خود مطالب جدید ایجاد نمایید . گرچه اساتید و دیگران به شما کمک کرده و جهت می دهند ، اما تصمیم نهایی با شماست . اساسا اگر مطلب را دیگران به شما بگویند که دیگر جدید نیست که بخواهید برای آن زحمتی بکشید . پس اعتراض به اینکه کسی به من راه را نشان نداد بی معناست . از دیدگاه روانشناسی ، دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی با ورود به این دوره مصمم اند کارهای درخشانی را انجام دهند اما هنگام تکمیل مراحل نهایی پایان نامه ، فقط می خواهند مدرک را بگیرند و فراموش کنند! در طول مدت تحقیقات ، نیاز به تمرکز فراوان روی موضوعی خاص با انجام کارهایی تکراری وجود دارد . این روند باعث از دست دادن اعتماد به نفس و زیر سوال بردن تصورات خواهد گردید . یک دانشجوی موفق این دوره با گذر از این سوالات حدود درک خود را شناخته و درباره انچه نمی داند سوال می کند .نکات مهم این فصل بدین شرح است :۱– در دوره دکترا خود مدیر هستید و تشخیص نیازمندیها با خود شماست .۲– دوره ای از تردید را پشت سر خواهید گذاشت . نباید هدف خود را فراموش کنید که تبدیل شدن به محقق کارا می باشد . ۳– این کتاب کمکی برای درک بهتر وضعیت در دوره دکتراست .فصل دوم : ورود به نظام تحصیلات تکمیلی در این فصل کتاب به نحوه گزینش فرد اتکا دارد و پاسخ گویی به سوالاتی مانند کدام دانشگاه ؟ کدام رشته ؟ و چگونگی اخذ پذیرش .اگر در دوره کارشناسی دانشجوی موفقی بوده آید ، امکان دارد پیشنهاداتی به شما شود که باید دو نکته را مد نظر قرار دهید : اول اینکه زمینه ای که به شما پیشنهاد می شود تا بر روی آن فعالیت نمایید ، واقعا زمینه مورد علاقه شماست ؟ و دوم اینکه آیا دانشگاه یا موسسه ای که به شما فرصت تحقیق را می خواهد بدهد ، امکانات خوبی دارد و نیز آن موسسه سابقه موفقی در پرورش دانشجویان دکترا را داشته است یا نه ؟ پس از ورود به موسسه در ارائه پرسش های مورد نیاز زمینه کاری نباید تردید کرد . به طور خلاصه باید تمام تحقیقات اولیه از قبیل هیات علمی ، دانشجویان گذشته ، مقالات منتشر شده و غیره را بررسی کرد و در نهایت اگر نظر خوشبینانه از دو اولویت مطرح شده حاصل شد پیشنهاد را قبول نمایید ، گرچه این خوش بینی معمولا زیاد دوام نخواهد داشت لذا داشتن انگیزه قوی اولیه مهم است .چون سطح دانشگاه ها از نظر امکانات (از قبیل خوابگاه ، کتابخانه ، آزمایشگاه و ...) با هم برابر نیست، با دانش کافی محل تحصیل خود را انتخاب نمایید . محل تحقیق نیز مهم است . اگر بخواهید در یک خوابگاه دانشجویی به تحقیق بپردازید حتی دانشجویان آن خوابگاه نیز بر روی کار شما تاثیر مستقیم می گذارند . اگر شما فردی منظم و هم اتاقی شما فردی نامنظم و سیگاری باشد هیچگاه نمی توانید کاملا بر روی کار خود تمرکز کنید .گام بعد انتخاب استاد راهنماست . گرچه استاد راهنما را شما انتخاب نمی کنید اما بی تاثیر نیز نیستید . استاد راهنما می تواند به شما انگیزه پیشرفت دهد یا به طور کلی شما را از ادامه کار مایوس سازد . اصولا دانشجویان یکی از دو الگو زیر را در مواجهه با ایتاد راهنما انتخاب می کنند : دسته اول : برای پیشرفت خود نیاز به راهنمایی دقیق و مداوم و دلگرمی استاد راهنمای خود مخصوصا در شروع کار دارند . دسته دوم : دانشجو به زمان نیاز دارد تا در مورد کاری که باید انجام دهد بیاندیشد . نیاز به آزادی دارد تا اگر دچار اشتباه شد ، با استاد راهنما به بحث بنشیند . حلقه واسط میان دانشجو و استادانش ، استاد راهنما است و اگر دانشجو نتواند با استاد خود رابطه درستی برقرار کند بر تمام جنبه های تحصیلی او تاثیر خواهد گذاشت .از نظر روانشناسی عموما دانشجویان دکترا در ذهن خود افراد با مدرک دکترا را افرادی درخشان و دارای شخصیتی خاص می بینند . در نتیجه انتظار ندارند به آنها مدرک دکترا داده شود . همچنین اگر قبل از شروع به کار یک پایان نامه کامل شده را بخواند (که کار درستی نیست) به این نتیجه می رسد که ارائه کاری در این سطح ممکن نیست . پس دانشجوی تحقیقاتی تازه کار باید در گفتگویی زود هنگام با استاد راهنمای خود و حصول توافق بر سر یک پروژه اولیه کوچک ، با حد و مرز و چارچوب آشنا شده و تمام تلاش خود را به کار گیرد . این نکته در توافق باید احراز شود که پس از پایان کار اولیه ، استاد راهنما و دانشجو ، کار انجام شده و احساس دانشجو نسبت به آن را مورد بررسی قرار دهند . تفکرات عامیانه ای در مورد دوره دکترا وجود دارد :برج عاج : یکی از تفکرات عام این است که کسانی که در حال تحقیق بر روی یک زمینه خاص هستند ، از جامعه جدا شده و فقط در گوشه ای مشغول کار خود هستند تا درنهایت به کشفیات جدیدی دست یابند . اما آنها باید با اساتید خود و استاد راهنما در مباحثه بوده و نیز در کنفرانس های خود و دیگران شرکت نمایند . اگر می خواهید دانشجوی تحقیقاتی موفقی باشید باید از فرصت ها استفاده کرده و علاوه بر مهارت های علمی ، مهارت اجتماعی

خوبی نیز داشته باشید .روابط شخصی : تفکر دیگر دوره دکترا ، حس بزرگ بینی استاد راهنماست که معمولا به گفته" واسون" مانع از صدا زدن استاد راهنما به اسم کوچک می شود! این امر که دانشجو بخواهد با کسی هم صحبت شود که نام دکتر را به همراه دارد ، باعث بازداری وی از روابط نزدیک و گفته گوهای صمیمانه می شود . باید توجه داشت که دانشگاه محل رشد و بالندکی روابط انسانها نیز می باشد . کارگروهی : دانشجویان دکترا عموما بدلیل ترس از بی ارزش شدن تحقیقاتشان ، تنهایی کار کرده و وارد گروه نمی شوند . این حالت بیشتر در مواردی پیش می آید که یک پروژه تحقیقاتی به قسمت های کوچک تقسیم شده و هر دانشجو برروی قسمتی از آن فعالیت می کند . به دلیل تنگاتنگی موضوع این ترس در دانشجویان ایجاد می گردد که ممکن است دیگران چیزی کشف کنند که ادامه کار آنها را بیهوده جلوه دهد . درنتیجه از تبادل اطلاعات با سایر دانشجویان خودداری می کند . این درحالی است که بین دانشجویان می بایست همکاری وجود داشته باشد نه رقابت . تا جایی که گاهی اوقات دانشجویان ترجیح می دهند کار و آزمایشات خود را در خانه انجام دهند تا دانشگاه . روش علمی : مداوار (Medawar۱۹۶۴) اظهار نموده بود" : فرضیه ها عموما تخیلی و الهام گونه اند ، و منتج از ماجراجویی های ذهن . " این بحث در کتاب" منطق اکتشافات علمی "کارل پوپر نیز تایید شده است . در این فرضیه به این نکته پرداخته می شود که استقرایی بودن روش علمی افسانه ای بیش نیست . بدین معنی که لازم نیست برای شروع یک تحقیق و رسیدن به جواب از مبانی استقرایی و سپس استدلال آن آغاز نمایید . بلکه فرضیه ای را انتخاب نموده و بر روی آن مطالعه می نماییم و تا وقتی که خلاف آن مطلب به اثبات نرسید به آن ادامه می دهیم ، مگر آنکه خلاف آن دیده شود که آنگاه باید آن فرضیه اصلاح یا ابطال گردد . نتیجه اینکه بیشتر اتکا بر اساس آزمودن به دفعات مکرر به اثبات می رسد . وقتی به فرضیه خود که بر اساس تخیل است رسیدید ، با فرایندهای کاملا منطقی و دشوار بر اساس بحثهای استدلالی اغاز نموده که به آن استدلال از فرضیات گفته می شود . در این مواقع لازم نیست در مورد فرضیه خود کاملا بی اطلاع باشیم ، زیرا اصولا چیزی به نام مشاهده خالی از پیش داوری نداریم . پس اگر ایده ای در مورد نتایج فرضیه خود داشتید نباید نگران باشید و به استدلال خود ادامه ادامه دهید .فصل سوم : ماهیت مدرک دکترا همانطور که میدانیم مدرک لیسانس (Bachelor’s degree) به معنی داشتن مهارت در زمینه ای خاص ، مدرک فوق لیسانس(Master’s degree) به معنی جواز کار و دانش فنی پیشرفته در علمی خاص و درجه دکترا به معنی داشتن صلاحیت آموزش می باشد . یعنی فرد صاحب اختیار و قدرت تصمیم گیری و دارای تسلط کامل بر تخصص خود می باشد . چون دانشگاههای بریتانیا به استقلال خود اهمیت زیادی می دهند معمولا- این سطوح را رعایت نمی کنند ، تا جایی که به پزشکان عمومی شاغل با مدرک لیسانس ، دارای عنوان افتخاری" دکتر "می باشند . عنوان PhDنیز یک لقب آمریکایی برای درجه دکترا است .کسی که مدرک دکترا را اخذ می کند به عنوان صاحب نظر زمینه خود تلقی می شود لذا باید نسبت به علم روز دنیا تسلط کافی داشته باشد. در کارهای خود مهارت داشته و با محدودیت های آن اشنا باشد . به عبارت ساده تر درجه دکترا به معنی آموختن مهارت است نه داشتن معلومات . به قول فیلسوفی بنام گیلبرت رایل بین" دانستن چیزی "و" دانستن شیوه و روش ان" تفاوتی بنیادین وجود دارد . پس برای کسب مدرک دکترا باید به دانش و مهارت لازم دست یافت . به همین دلیل است که اخذ مدرک دکترا زمانگیر است . پیچیدگی دیگر درجه دکترا بروز بودن آن است در طول دوره ممکن است چندین بار هدف شما تغییر کند زیرا مطالبی که امسال باعث دگرگونی در علمی گردد ممکن است سال بعد بسیار پیش پا افتاده قلم داد شود . مفهوم قضیه این است که شما باید نشان دهید که در حد حرفه ای آموزش دیده آید . این موضوعی است که باید از طریق استاد راهنما و مطالعه مقالات و کتب منتشر شده به آن دست پیدا کنید . پس تا زمانیکه معیارها را نشناسید درجه دکترا را نخواهید گرفت . در نهایت به دو نکته مهم می رسیم :اول اینکه برای شناخت معیارها باید پایان نامه های تخصصی زمینه خود را مطالعه شود . دوم اینکه اگر بعد از انجام کار مجبورید به استاد راهنما مراجعه کنید و رضایت بخشی وضعیت کار خود راپبرسید ، واضح است هنوز امادگی دریافت درجه دکترا را ندارید زیرا نمی توانید یک کار تحقیقاتی را ارزیابی کنید .اهداف دانشجویان : یکی از مهمترین اهداف دانشجویان پیشرفت در علمی خاص است . معمولا دانشجویان در دوره لیسانس به موضوع خاصی علاقه مند میشوند . بعضی ها برای پیشرفت در کار فعلی ، بعضی برای پیدا کردن کار ، بعضی به خاطر لذت تحصیل و غیره به سراغ تحصیلات می روند و بعضی هم چیز دیگری به فکرشان نمی رسد ! پس از اغاز دوره دکترا اهداف ثابت نخواهد ماند . با یادگرفتن روش تحقیق ، دو هدف عمده در ذهن انها نقش می بندد . اول گرفتن مدرک دکترا و دوم انجام کار نیمه کاره !دانشجویان تحصیلات تکمیلی سرانجام متوجه می شوند که پشتکار و اراده بیشتر لازم است تا نبوغ . هرچه زودتر به این مطلب برسند بهتر است . اهداف اساتید راهنما : اهداف اساتید راهنما را می توان در موفقیت دانشجویان خلاصه کرد . وقتی دانشجویان موفقی از زیر دست یک استاد بیرون می آید ، وجهه و سابقه وی در بین همکاران بالا می رود و استاد راهنما موفقیت دانشجو را موفقیت خود می داند . اهداف تحقیقاتی اساتید راهنما بر دو نوع است : دسته ای بر این باورند که باید دانشجو یک محقق مستقل بار آید و دسته ای دیگر بر این باورند که دانشجویان را باید به صورت دستیاران تحقیقاتی ماهر آموزش داد . برخی از اساتید یک زمینه مشخص را برای چند دانشجو معین می کنند و سعی دارند با سپردن مباحث متفاوت اما مرتبط به هم به نتیجه زمینه تحقیقاتی مورد علاقه خود برسند . دانشجویان هم این موضوع را خواهند فهمید که به انها مسئله ای مشخص با چارچوبی معین داده شده است . حتی اساتید با تجربه ای هستند که برای رسیده به افتخارات بالا و دریافت جایزه نوبل از دانشجویان توقع دارند تنها مانند یک دستیار ، فقط کاری را که استاد مشخص می کند انجام دهند . اما در مقابل اساتیدی هم هستند که فقط به فکر تربیت و اموزش دانشجویان هستند . گرچه این اساتید دانشویان را به صورت مستقل تربیت کرده و شاید تا حدودی به حال خود رها کند اما در نهایت محققان زبده تری از انها می سازد .پس از ابتدای دوره تحصیلات تکمیلی این نکته حائز اهمیت است که دانشجو می خواهد مستقل باشد یا به عنوان دستیار اموزشی کار کنند . استاد راهنما هم باید بداند چگونه دانشجویی می خواهد . پس بهتر است دانشجویان در این باره با دانشجویان دیگر بخش خود مشورت نمایند .اهداف داوران : داوران اساتید دانشگاه های دیگر هستند که وظیفه دارند معیارهای کیفی کار دانشجو را با معیار های همه دانشگاه ها بررسی نمایند . برخی از آنها تالیف کتاب ، برخی امادگی تحقیق و برخی امادگی تدریس دانشجو را ملاک خود قرار می دهند . به طور خلاصه داوران باید متقاعد شوند داشنجو تسلط کافی بر موضوع را داشته و مطالب پایان نامه وی تا حد کافی تازگی دارد و حاصل تلاش مستقل داوطلب است . فرانسیس چندین روش را برای تازگی کار برشمرده است • : ارائه اطلاعات و نتایجی که برای اولین بار مکتوب می شود • .نقد و بررسی جالب بر کار محقق دیگر •عرضه اثری بدیع که توسط استاد راهنما طراحی شده • ارائه روش مشاهده و یا نتیجه ای بدیع بر یک زمینه تحقیقاتی نه چندان تازه اما مطرح • پیروی از دستور العمل ها و درک مفاهیم جدید • ارائه ایده ها و روشها و تفاسیر تازه بر تلاش کاری کسانی که زیر دست دانشجو کار کرده اند • . ارائه جنبه تازه با ازمودن ایده شخصی دیگر فرانسیس نتیجه می گیرد که برداشت و تعبیر داور در

تصمیم وی نقش مهمی دارد . استاد راهنما هم در انتخاب داوران معمولا به خصوصیات اخلاقی انها توجه دارد . اگر سطح کار دانشجو پایین و در حد کلیات باشد ، سعی می کند ممتحنانی را انتخاب نماید که وارد جزئیات نمی شود . اما اگر اثر وی را با ارزش و با توجه محسوب کند ، از اساتید سختگیر دعوت نموده و به طور یقین دانشجویی که از داور سختگیر نمره قبولی بگیرد به اعتبار درجه دکترای وی و استاد راهنما افزوده می شود . اهداف دانشگاه ها و هیات علمی : در دوره دکترا بیشتر عدم قبولی مربوط به انصراف از تحصیل می باشد ، یعنی واقعا افراد کمی مردود می شوند . در بریتانیا از سال ۱۹۸۰ قانونی وضع گردید که اگر کمتر از ۱۰٪دانشجویان دکترا پایان نامه خود را در چهار سال ارائه دهند ، دیگر دانشگاه نمی تواند مدرک دکترا ارائه نماید . در آن زمان ۹ دانشگاه با این قانون از لیست حذف شد . بعد ها این قانون به ۲۵٪ و بعد به ۴۰٪ افزایش داشت . لذا برای دانشگاه میزان انصراف دانشجو اهمیت دارد . برای همین مانند گذشته دانشجو را کاملا دست استاد راهنما نمی سپارند و خود ناظر بر روش کار استاد راهنما هستند . نکته قابل اهمبت دیگر این بحث آن است که اگر به موضوعی برای تحقیق علاقه پیدا کردید به یاد داشته باشید که در طول چهار سال پایان نامه خود را ارائه دهید . پس از اخذ مدرک دکترا وقت برای تحقیق هست . مشکلات و ناهماهنگی ها : در دوره دکترا نکته مهم هماهنگی بین درک موضوع تحقیق و تکمیل پایان نامه می باشد . گاهی بین دانشجو استاد راهنما اختلافاتی در دیدگاه به وجود می آید . مثلا استاد برای فهم اهمیت موضوع به دانشجو کارهای متفرقه می گوید اما دانشجو از آنجا که اهمیت آن را درک نمی کند احساس کار اجباری داشته و بیهوده فرض می کند و فقط به فکر ارائه پایان نامه است . گاهی اوقات نیز دانشجو انقدر در یک موضوع درگیر تحقیق می شود که از ارائه پایان نامه در مدت سه سال غافل است . در این مواقع هم استاد راهنما جهت ترغیب دانشجو به ارائه پایان نامه کاری مشکل به نظر می رسد .بطور کلی باید پایان نامه های مرتبط دیگران را مطالعه کرده و نکات تایید داوران در انها را ارزیابی کرد . چون پس از مدتی شور و شوق اولیه از دست می رود پشتکار داشته باشید که از نبوغ مهمتر است . از محدودیت های هیات علمی مطلع باشید . تنش های بین خود و استاد را بررسی و با هم رفع کنید . فصل چهارم : چگونه می توان دکترا نگرفت !این فصل به بررسی راههای منتهی شدن به شکست می پردازد . هفت عاملی که ممکن است یک دانشجو دکترا را به دام خود بیندازد و او را از ادامه کار بازدارد در این فصل بررسی می شوند .نخواستن دکترا : بسیاری از دانشجویان با اینکه مدرک دکترا را می خواهند اما با خود فکر می کنند آیا می شود یک کار بخصوصی را انجام دهند و بگویند مدرک دکترا من را بدهید ؟ جواب منفی است . اگر دانشجوی دکترا هستید به جای این که فکر و ایده خاصی را مد نظر بگیرید و توقع مدرک داشته باشید باید یک محقق شوید و در رشته خود به دانشجوی تحقیقاتی تبدیل شوید . عدم درک ماهیت دکترا به دلیل تصوری بالاتر از واقعیت موجود : دانشجویان دکترا گاه دچار تصوراتی هستند که واقعیت ندارد . انها انتظار دارند با ورود به مدرک دکترا و ارائه پایاننامه خود تحولی عظیم در زمینه تحصیلی خود ایجاد نمایند و همه را متحیر نمایند . عدم درک ماهیت دکترا به دلیل تصوری پایین تر از واقعیت موجود : این مشکل اغلب برای کسانی پیش می آید که در بیرون مشغول به کار نیز می باشند . معمولا این شرایط وقتی پیش می آید که دانشجو تحقیق را پی بردن به چیزی که نمی دانیم معنی می کند در حالی که در دکترا یک تحقیق نیازمند تجزیه و تحلیل و تشریح می باشد . این نکته که باید سوال مناسب برای ارائه مطرح شود نیز به اندازه بیان مطالب اهمیت دارد . فرایند تحقیق تنها دست یافتن به پاسخ صحیح نیست ، دست یافتن به سوالات مناسب هم هست . کسانی که شاغل هستند نباید تصور کنند تحقیق در مورد کار و حرفه تخصصی انها راحت و باعث گرفتن مدرک دکترا می شود . برای مدرک دکترا نباید به دانسته ها اکتفا کرد . باید منابع قدیمی را دانست و در مطالب جدید جستجو نمود تا به نتیجه مطلوب رسید . استاد راهنمای نا آشنا با نیاز های دوره دکترا : علاوه بر دانشجویان گاهی استاد راهنما هم درک درستی از دکترا ندارد و کمک درستی به دانشجو نمی کند . گاهی استاد دانشجو را به بمباران ایده می کند تا فکر او را فعال کند . در حالیکه دانشجوی دکترا باید مثل یک نوزاد شروع کند تا به تکامل برسد . پس باید استادی را انتخاب کرد که دانشجویان دکترای بیشتری زیر نظر او مدرک گرفته اند . در صورت شکست زیان دانشجو بیشتر از استاد است . قطع ارتباط با استاد : اگر دانشجو در ارائه پایان نامه استاندارد های لازم دکترا را لحاظ نکند رای داوران عدم راهنمایی و نظارت استاد بوده و کار وی را رد خواهند کرد . این موضوع زمانی اتفاق می افتد که دانشجو به هر دلیلی احساس می کند استاد راهنما او را درک نمی کند یا بیش از حد از او توقع دارد . حتی اگر چنین باشد بهتر است استاد راهنما عوض شود ولی نباید با استاد قطع رابطه کرد . همیشه باید استاد جایگزین را در ذهن داشت زیرا گاهی ممکن است استاد راهنما در بین تحصیلات شما فوت کند . فقدان تز: علاوه بر اصول یک پایان نامه که دانشکده ها به آن تاکید دارد مانند رنگ جلد یا سقف تعداد کلمات و .. پایان نامه باید خط داستانی داشته باشد . اگر کتاب چند فرضیه داشته باشد باید ارتباط انها را معین نمود و مباحث باید به بحثی واحد منتهی شود. گاهی دانشجویان به نگارش کتاب مشغول می شوند که وقت انها را در نگارش پایان نامه میگیرد . باید توجه داشت که تا پایان نامه ارائه نشود مدرکی داده نمی شود . پذیرش شغلی جدید قبل از تکمیل پایان نامه : دانشجویان گاهی فکر می کنند حالا که تحقیقات و ازمایشات انجام شده و چارچوب تحقیق تکمیل گردیده است ، نوشتن پایان نامه بر اساس داده ها کاری راحت بوده و سریع پیش می رود در حالی که نوشتن آن به تمرکز بیشتری نیاز دارد . همیشه وقتی تحقیق واقعی تمام می شود وسوسه رها کردن کار بیشتر می شود . جنبه دیگر جنبه فکری است واینکه نوشتن پایان نامه مهارت شما در تفسیر موضوع را نشان می دهد و اینکه چقدر سزاوار اخذ دکترا هستید . دلیل سوم حجم کار است زیرا کمتر دانشجویی قبلاـ سابقه نوشتن در این حجم را داشته است . با توجه به این دلایل زمان نوشتن پایان نامه برای انجام کار جدید و مخصوصا فکری مناسب نیست . فصل پنجم : روش تحقیقتحقیق یعنی پی بردن به نکته ای که نمی دانید . گستره تحقیق می تواند پی بردن به دمای اب استخر یا زمان حرکت یک قطار باشد. چیستی در تحقیق یعنی مشخص کردن موضوع تحقیق و چرایی آن یعنی بیان سوالات در مورد پدیده می باشد . هردو به جمع اوری اطلاعات نیازمند است . تحقیق صحیح دارای سه ویژگی خاص می باشد :الف – طرز فکر باز در تحقیق : موفقیت یک محقق در این نیست که جواب ها را بدانند بلکه می توانند به هر چیزی فکر کرده و سعی می کند بفهمد چه نوع سوالایی درست است .ب- محققان اطلاعات را منتقدانه بررسی می کنند : برای تشخیص محقق از غیر محقق باید به نحوه نقد محقق توجه داشت . اصولا اگر سوالی مطرح می شود که مدیران زن از مدیران مرد بازدهی کمتری دارند عده ای دلیلی برای وقت گذاشتن روی مسئله ندارند ولی محققان برای کسب اطلاعات دقیق خود را به زحمت می اندازند چون هدف انها درک است و تفسیر آن . ج – محققان عمومیت می دهند و محدودیت های موجود در عمومیت را مشخص می کنند : یک محقق عمومیت یک موضوع را بررسی و محدودیت های آن با ازمایش بدست اورده و مورد بررسی قرار می دهند . انواع کلی تحقیق :معمولاـ تحقیق را به دو دسته بنیادی و کاربردی تقسیم می کنند اما به طور کلی کتاب تحقیق را در سه دسته تقسیم بندی می کند :تحقیق اکتشافی : در نظر گرفتن یک زمینه نسبتا ناشناخته و ارائه نظریات جدید برای آن تحقیق ، جستجو در تمام زمینه ها تا شاید مطلب جدیدی به دست آید .تحقیق آزمایشی : این نوع تحقیق قصد دارد تا صحت وجود

نظریات قدیم را با پارامترها مختلف بررسی نماید تا بتواند موارد استفاده نظریه را به تمام قسمت ها تعمیم دهد . تحقیق – حل مسئله : برای این نوع تحقیق یک مسئله خاص را در نظر گرفته و کلیه مطالب پیرامون آن را جمع اوری می شود . شاید نظریات جدیدی نیز در این زمینه بدست آید . کدام نوع تحقیق برای دکترا مناسب تر است ؟ با توجه به محدودیت های مالی و زمانی و فیزیکی دوره دکترا می توان گفت که بهترین تحقیق در دوره دکترا تحقیق ازمایشی است . شاید پریدن در وسط دریای علم شجاعانه به نظر برسد اما ممکن است باعث غرق شدن دانشجو گردد . در تحقیق ازمایشی باید جدید بودن دیدگاه نقد نیز مورد توجه قرار گیرد . گاهی نیز نقد و بررسی یک مطلب ممکن است به ایجاد نظریات جدید منجر شود . آزمایش هدف اصلی تحقیقات علمی است لذا کارهایی که با این روش انجام گیرد شانس بیشتری خواهد داشت . از طرف دیگر کار در موضوعی شناخته شده جذابیت بیشتری دارد . دو روش اکتشافی و حل مسئله را می توان برای کسانی توصیه کرد که اعتماد به نفس بالایی برخوردارند و از شکست خوردن هراسی ندارند . ارزش این کار مطمئنا بالاتر است ولی ریسک به سرانجام نرسیدن کار بسیار بالاست . دانشجوی عاقل دانشجویی است که وسوسه ورودبه علم جدید را به بعد از اخذ مدرک دکترا موکول نماید . فوت و فن تحقیق کردن : برای یادگیری مهارتهای تحقیق بهتر است به محققان موفق و شیوه انها نگاه کنید . استاد راهنما نیز می تواند یکی از همین افراد باشد . افراد بزرگسال در موقعیتی یادگیری بالاتری دارند که تحت کنترل و بی خطر عمل کنند . با انجام تمرینات ازمایشی می توانید مهارت خود را افزایش داده و کار خودتان را ارزیابی کنید . نوشتن پایان نامه ای با دامنه کلمات ۵۰ تا ۶۰ هزار کلمه انهم برای اولین بار و بدون تمرین می تواند خطرناک باشد . همیشه این نکته را به یاد داشته باشید که اولین پرسشنامه تحقیقاتی شما ضعیف ترین کار شماست . خودیاری ، گروههای کمک دیگر استادان در طول دوره دکترا گاه به این نتیجه خواهید رسید که باید تنهایی کار خود را ادامه دهید اما در حقیقت چنین نباید باشد . هرچقدر شما به دیگران در پیشرفت کارشان کمک کنید دیگران نیز شما را در تحقیق شما یاری خواهند نمود . در مورد زمان اتمام کارهای خود با دیگر افراد گروه صحبت کنید تا هم زمان باقیمانده را به شما یاداوری نمایند و هم در موعد مقرر راجع به علل احتمالی تمام نشدن کار مباحثه شود . با این کار دلایل کاملا روشن گشته و چنانچه کوتاهی صورت گرفته باشد با تعیین موعد جدید سعی در رفع عیب کار نمایید .در نوشتن تحقیق از کمک دانشجوی دیگر استفاده کنید لازم نیست هم رشته شما باشد فقط در حدی که متوجه شیوه تحقیق و نحوه نگارش باشد کافیست . بدین ترتیب با مطالعه تحقیقات یکدیگر می توانید عیبهای احتمالی را برطرف و در فهم بهتر تحقیق یکدیگر را داری دهید . فصل ششم : ساختار پایان نامه دکترا چنانچه گفته شد برای رسیدن به درجه دکترا می بایست سهمی در عرصه علم و دانش داشته باشید که کاری جالب و مبهم است این فصل کمک می کند تا پایان نامه ای قابل قبول داشته باشید . درک شکل دکترا :بسته به مقررات محل تحصیل معمولا۔ پایان نامه باید خلاصه و جدای از فعالیت های انجام شده برای تمام رشته ها قابل استفاده باشد . فرایند تهیه پایان نامه به شرح زیر است • :سابقه نظریه : دانستن تمام علوم مربوط به رشته تحصیلی خود •نظریه کانونی : کار بر روی هدف با تمرکز بر آن و عدم فرافکنی •نظریه داده ها : باید لوازم مورد استفاده قابل اعتماد و بر اساس نیاز استفاده گردد و داده ها قابل اعتماد باشد • . سهم شما در مرز های دانش : شما به خاطر خودتان تحقیق نمی کنید بلکه می خواهید نشان دهید یک حرفه ای هستید . یک دام مهم در پایان نامه جمع بندی است . اگر به بخش جمع بندی رسیدید و دیدی بیشتر مطالب در این بخش باید ارائه گردد این پایان نامه پس فرستاده خواهد شد . گاهی دیده شده حتی فقط پاراگراف اخر به جمع بندی می پردازد . جمع بندی و نتیجه گیری ۲ مقوله جدا از هم است . هدف از نتیجه گیری نشان دادن تفاوت بین سابقه نظریه ها و نظریه کانتونی است . جزئیات پایان نامه و عناوین فصول :مهم نیست حجم پایان امه چقدر است ولی باید این بخشها را داشته باشد : مقدمه (شامل تبیین اهداف) – بررسی مقالات و تحقیقات قبلی – روش کار – نتایج – بحث – نتیجه گیری نوشتن پایان نامه :بازنویسی در پایان نامه عامل مهمی است . معمولا دانشجویان نوشتن را برای سال اخر می گذارند اما واقعیت این است که در سال اخر نمی توان تمام مطالب را سر جمع نمود و پایان نامه قابل قبولی ارائه داد . نوع نوشتن افراد با هم متفاوت است . بعضی افکار خود را روی کاغذ می اورند و بعضی اول فرم خود را طراحی و سپس آن را پیاده می کنند . برای نوشتن باید از مطالب ساده شروع کرد و نباید در همه فصول نتیجه کار و جمع بندی انجام شود . اصول یک پایان نامه۱اطمینان حاصل کنید ۴ جزو اصلی در پایان نامه شما وجود دارد ۲ پایان نامه نباید طولانی تر از مبحث باشد ۳از اصطلاحات سنگین تا جایی که نیاز نیست استفاده نکنید۴ برای نوشتن پایان نامه از شیوه نوشتاری متون مرتبط با رشته استفاده کنید .۵ در طول انجام تحقیق از هر فرصتی برای نقد و بررسی و نوشتن پیش نویس استفاده کنید . فصل هفتم: فرایند دکترا این فصل به بررسی جوانب عقلی و عاطفی دکترا می پردازد . جوانب روان شناختی : در ابتدای شروع کار شور و هیجان زیادی به سراغ دانشجو می آید . بعد از گذشت حدود یکسال دانشجویان احساس نرسیدن به خواسته ها را پیدا نموده و گوشه گیرمی شوند . با بدست اوردن اعتماد به نفس مجدد علاقه انها به ادامه کار افزایش می یابد .با افزایش کار دانشجویان کم کم باید شیوه تحقیق خود را پیدا کرده و کمتر از استاد راهنما کمک بگیرند . در این مواقع اگر استاد کار دانشجو را ویرایش و بررسی کند دانشجو اعتماد به نفس کافی برای تبدیل شدن به محقق حرفه ای را نخواهد داشت . با افزایش کار مدام و طولانی امکان دارد دانشجویان دچار خستگی شوند . سرخوردگی – نومیدی : معمولا از نیمه دکترا به بعد ایده های جدید به سراغ دانشجویان می آید . دوست دارند به سوی کارهای جالبتر بروند . ولی برای موفقیت خود باید برروی هدف خود تمرکز کنند و از این اهداف وسوسه انگیز دوری نمایند . بعد از گرفتن مدرک دکترا میتوانید بر روی تمام ارزوهای خود تحقیق کنید . کاری که باید تمام شود : چنانچه گفته شد در اواخر دوره دکترا ، فقط گرفتن مدرک اهمیت پیدا می کند پس با تمرکز برروی هدف و این نتیجه که چرا تحقیق می کنید سعی در اتمام کار داشته باشید . بهترین کار در این زمان صحبت و گرفتن مشاوره از استاد راهنماست . جنبه های عملی :برنامه ریزی زمانی یکی از اصلی ترین اقدامات عملی برای گرفتن دکتراست . بطور کلی برنامه ریزی در دوره دکترا به هفت مرحله تقسیم می شود : برای شش مرحله اول یک ترم و برای مرحله نهایی (پایان نامه) سه ترم مهلت داده شده است . فرایند تحصیلی : مراحل دوره دکترا به این طریق است : موضوع مورد علاقه : جهت گیری جهت شناسایی موضوع مورد علاقه جهت تحقیق موضوعات احتمالی : طراحی دو یا چند موضوع در حد جزییات جهت انتخاب نهایی پیشنهادی کردن پایان نامه (وطرح تحقیق) : استفاده از جزئیات برای پاسخ گویی به اینکه ایا در پیشرفت مسئله سهیم خواهید بود ؟ مطالعه ازمایشی : شروع به ازمایشات و تحقیقیت جمع اوری و تجزیه و تحلیل داده ها : تحلیل داده های خام و ازمایش کردن مطالعات در مقابل هزاران اگر. پاکنویس کردن و تکمیل پایان نامه : این مرحله که معمولا بسیار طولانی است برای تکمیل نهایی و ارائه پایان نامه است . فصل هشتم : چگونه استاد راهنما را مدیریت کنید !توقع استاد راهنما : استاد راهنما سعی می کند دانشجویان مستقل بار آیند . استادان انتظار دارند دانشجویان نتایج کار را به صورت نوشته خوانا ارائه دهند . همچنین انتظار دارند دانشجویان نظرات و انتقادات دیگران در مورد کارشان را جویا شوند . ملاقات منظم با دانشجویان یکی دیگر از توقعات

استادان راهنماست . استادان راهنما توقع دارند دانشجویان در ارائه گزارش خود صادق باشند . اگر مشکلی پیش امده یا به بن بست رسیده آید ، آن را با استاد راهنما در میان بگذارید .دانشجو باید به توصیه های وی گوش دهد ، بالاخص اگر خود انها درخواست کمک کرده باشند . دانشجو باید به کار خود علاقه و اشتیاق داشته باشند . دانشجویان آنها را شگفت زده کنند . دانشجویان با انها خوب رفتار کنند . نیاز آموزش به استاد: استاد دوست دارد که از دانشجویان خود مطالب جدید بیاموزد . دانشجو هم باید سعی کند با ارئه مطالب و بحثهای جدید به اطلاعات استاد اضافه نماید اما استاد نباید بفهمد که او از بی اطلاعی او اگاهی داشته است . وقتی استاد راهنما به این نتیجه برسد که شما در کار اعتماد به نفس کافی رادارید ، انگاه احترام خاصی برای کارتان قائل می شود . چنانچه در طول کار با استاد احساس کردید استاد راهنمایی لازم به شما را نمی دهد بهتر است از او بپرسید ایا گزارش یا نوشته شما قابل ارائه در یک کنفرانس هست یا خیر ؟ چگونه می توان موانع موجود بر سر راه ارتباط با استاد را رفع کرد ؟ احترام به استاد و تشکر از او بابت زمان هایی که در اختیار او قرار می دهد از اصلی ترین نکات است . درست است شما خود در سطح ارشد قرار دارید و از تحصیلات نسبتا بالایی برخوردارید ولی باید انتقاد پذیر بوده و ایرادات کار خود را باصبر و حوصله گوش دهید . پرسیدن سوال درست در زمان ایراد گرفتن استاد حائز اهمیت است . عوض کردن استاد راهنما : (تعویض اختیاری) تعویض استاد در واقع طلاق دانشگاهی است .معمولا شخص واسطه عامل خوبی بین روابط استاد و دانشجوست مانند مدیر اموزش یا معاون بخش تحقیقات و غیره . داشتن بیش از یک استاد راهنما : اگر حوزه تحقیق شما به چندین رشته مرتبط باشد ، شاید داشتن دو یا چند استاد راهنما فکر خوبی بنظر برسد اما داشتن بیش از یک استاد باعث می شود هر کدام مسئولیت را گردن دیگری بیندازند . همچنین شیوه هر کدام مجزاست پس توصیه های ضد و نقیض زیادی خواهید شنید . امکان تحریک اساتید با به رخ کشیدن استاد دیگر یکی دیگر از عیوب این کار است که در نهایت به ضرر دانشجوست.در نهایت هیچکدام از اساتید بر روی کار شما نظر مشخص نخواهند داد چون به طور کل تخصص کامل هیچکدام نیست . فصل نهم – روش نظارت استاد راهنما بر دانشجوانتظارات دانشجویان از اساتید راهنما : استاد بر انها نظارت کند .استادان قبل از تشکیل جلسه نوشته های انها را به خوبی مطالعه کنند .وقتی به استاد نیاز دارند در دسترس باشد .استاد روشی دوستانه داشته و همواره حامی انها باشد .انتقاداتی سازنده مطرح کند .استاد از دانش کافی در زمینه مورد تحقیق انها برخوردار باشد .استاد وضعیتی ایجاد کند که تبادل افکار را امکان پذیر سازد .در یک جلسه اموزشی مکالمات طولانی تلفنی انجام ندهد . استاد علاقه کافی به موضوع داشته باشد تا بتواند اطلاعات مفیدی در اختیار وی قرار دهند .ارائه یک الگو : قالب الگو نباید گفتن هرکاری که گفتم انجام بده باشد بلکه دانشجو باید هرکاری که میکنید انجام دهد تا مستقل شود . بیاد داشته باشید که نسل بعدی استادان راهنما که زیر دست شما مدرک میگیرند روش شما را ادامه خواهند داد .اموزش فنون و روش های تحقیق و نیز ارائه انتقادات سازنده از فعالیت های عمده استاد راهنماست . یکی از کارهای خوب استاد راهنما داشتن برنامه منظم برای فاصله گرفتن از دانشجوست . با این کار دانشجو کم کم یاد میگیرد خود بر کار خود قضاوت صحیح انجام دهد و صاحب نظر شود . حفظ قرارداد مفید روانشناختی : با دانشجو نباید با احساسات برخود کرد . نباید از عیب کار او چشم پوشی نمود . و توقعات خود را به دانشجو بگویید . اگر شما دچار شک شوید که بیش از حد به دانشجو سخت گرفته آید و قضاوت لازم را ارئه ندهید در حقیقت از کمک به دانشجو دریغ کرده آید . کمک به پرورش دانشجو به عنوان یک دانشمند : به دانشجو نه به عنوان محقق بلکه به عنوان کسی که می خواهد سهمی در دانش ایفا کند اموزش دهید تا خود تبدیل به یک صاحب نظر شود . فصل دهم – روش های اداری موجود ثبت نام : سوال این بخش این است که ایا واجد شرایط دوره دکترا هستید ؟ و برای اخذ چه مدرکی ثبت نام کرده آید ؟تحقیقات تحت حمایت دولت و بورس های تحقیقاتی : امکان دارد پروژه ای در اختیار شما قرار گیرد تا در مورد آن تحقیق کنید ولی مدت زمان معینی به شما خواهند داد .سعی کنید از امکاناتی که در اختیار شما قرار خواهد گرفت مطلع شوید . اعلام امادگی ارائه تز: معمولا سه ماه قبل از ارائه پایان نامه انجام میگیرد .تعیین هیات ممتحنه : مسئولیت این کار و انتخاب هیات بر عهده استاد راهنماست و باید مراحل اداری آن طی شود . سعی کنید در پایان نامه از تحقیقات کسانی که امکان دارد جز هیات داوران باشند ، اسمی به میان اورید زیرا انها نیز انسانند . تحویل پایان نامه : پایان نامه از نظر ظاهر ، تعداد صفحات ، حاشیه ها ، رنگ و غیره دارای اهمیت است . پس ابتدا باید این موارد را شناخته سپس اقدام به تکمیل پایان نامه نمایید . معمولا ارئه خلاصه ای ۳۰۰ تا ۵۰۰ کلمه ای الزامی است . سعی کنید وقت زیادی را برای نوشتن یک خلاصه جالب کامل صرف کنید . جلسه دفاع از پایان نامه : وظیفه داوران این است که با توجه به پایان نامه و دفاع شما ، اطمینان حاصل کنند که شما صلاحیت نام دکترا (اگاه به علوم خود) را دارید . برای این منظور از شما می خواهند که پایان نامه خود را توجیه کنید و در مورد آن با شما به بحث خواهند پرداخت . برای این کار باید سخنرانی را تمرین کنید . بهترین افراد دانشجویان دیگر یا اساتید راهنماست . دفاع از پایان نامه نیز اهمیت زیادی دارد . نتایج ارزیابی : معمولا اغلب گمان میکنند که بعد از پایان نامه ، دانشجو یا سربلند و مغرور از گرفتن دکترا بیرون می آید یا شکست خورده ، در حالی که این دو خیلی افراطی است . گاهی اوقات داوران مهلت یک ماهه میدهند تا دانشجو ایرادات پایان نامه رفع کند ، یا منابع و اعداد غیر مهم را تصحیح نماید . ممکن است بله بگویند ولی دوباره درخواست ارائه مجدد نمایند . به ندرت نیز پیش می آید که پایان نامه تایید و دفاعیه رد شود . لذا باید با یک نوبت مجدد دو باره به دفاع از پایان نامه پرداخت . ممکن است داوران بگویند که پایان نامه از سطح دکترا برخوردار نیست و ارزش کار و ارائه مجدد را ندارد . در این حالت فاجعه امیز بیشتر مشکل متوجه استاد راهنماست . به هر حال اگر روند ارائه با این کتاب هم خوانی داشته باشد نباید این مورد ایجاد شود . فصل یازدهم : چگونه می توان در یک محیط دانشگاهی تمام وقت ، سفید پوست ، مردانه و اکثرا بریتانیایی دوام اورد ؟(قسمت هایی از این فصل و وفصل بعد خیلی مفید برای دانشجویان ایرانی نیست که برای جلوگیری از کاهش جذابیت فقط به انها اشاره می شود)امکان دارد در محیط شما تمام اساتید مرد باشد یا اینکه دانشجویان خارجی زیادی دور بر شما باشند . بهتر است زمان هایی را برای ایجاد ارتباط با سایرین قرار دهید و زمان هایی را برای کار بر روی تحقیق خود اختصاص دهید . این کار کمک خواهد کرد تا احساس بدی نسبت به محیط خود نداشته باشید . اگر می خواهید در کشور دیگری درس بخوانید ، از تمامی اطلاعات موجود در آن کشور مطلع شوید . با دانشجویان دیگر کشور ها گروهی را تشکیل داده و از همدیگر حمایت کنید . از انجمن های دانشگاهی برای تطابق فرهنگی استفاده کنید . با هموطنان غیر دانشجو نیز اشنا شوید . از ابتدا موضعیت بحث را نظاره کنید و به تدریج در آن وارد شوید . فصل دوازدهم : محدودیت های نظام اموزشی کنونی چه کسی واجد شرایط ورود به دوره دکتراست ؟ معمولا کسانی برای دوره انتخاب می شوند که قدرت گرفتن مدرک دکترا را داشته باشند . در دوره لیسانس اگر دانشجو از جنبه های مختلف سوال کند مزاحم تلقی می شود . به هر حال نمره است که حرف اول انتخاب را می زند . اساتید راهنما نیاز به اموزش دارند تا نحوه برخور انها با دانشجویان مشخص گردد . نظام گروههای مستقل در هر بخش : در این سیستم هر دانشجو با توجه به زمینه خود یک قسمت را برای تحقیق انتخاب کرده و تحقیقات کل گروه حائز اهمیت است . این

گروهها هفته ای دوبار با هم جلسه گذاشته و از پیشرفت کار صحبت می کنند . ایا استاد راهنما باید نقش داور را نیز داشته باشد ؟ برخی دانشگاه هها این کار را ممنوع می کنند و برخی دیگر از استاد انتظار دارند نقش اصلی را ایفا کنند . سوال اصلی اینجاست که ایا استاد راهنما ایرادات کار به دانشجو را ایراد به کار خود قلمداد می کند ؟ اگر اینگونه نباشد مطمئنا بهترین نقد را خود استاد راهنما می تواند در انتقاد از تحقیق ارائه دهد . در غیر این صورت بهتر است که هیات داوران جدای از نظر استاد راهنما به انتقاد بپردازد .

چرخه های تئوری پردازی در تحقیقات مدیریت

مترجم: دکتر روح اله تولایی مقدمه: برخی از محققان علم سازمان و استراتژی، تلاش قابل توجهی را برای دفاع از روش های مختلف تحقیق انجام داده اند. بحث در مورد استقرایی یا قیاسی بودن شکل گیری تئوری و هدف اطلاعات از مشاهدات میدانی در مقابل نمونه داده های عددی بزرگ، دوبخش جداگانه هستند که غالباً در زندگی ما و کسانی که دانشجویان ما هستند وجود دارد. با وجود این، برخی از اعضای محترم حرفه ای تحقیق ما همچنان نگرانی هایی دارند که تلاش های جمعی از دانشگاهیان تنها محدود به تولید اندک از تئوری است که باید دقیق و عملا مفید باشد، و همچنین قادر به آزمون کردن در زمان و شرایط در حال تغییر باشد. هدف از این مقاله این است که فهرست مطالبی از فرایند تئوری پردازی را ارائه نماید که میان داده، روش ها و تئوری ارتباط برقرار می کند. ما امیدواریم که این مدل بتواند یک زبان مشترک در مورد فرایند پژوهش فراهم کند که کمک کند به دانشمندان مدیریت تا بتوانند نقش انواع داده ها و پژوهش ها را بهتر درک کنند، و به وسیله آن بتوان در کارهای دیگر موثرتر بود.مبنای تجزیه و تحلیل ما در دوسطح است: پروژه های پژوهشی فردی و چرخه های مکرر از تئوری پردازی که در آن پژوهشگران بر اساس کارهای دیگر تلاش می کنند. مدل ترکیب و افزودن مطالعات دیگر از اجتماعات دانشمندان در مجموع تئوری معتبر و قابل اعتماد را شکل می دهد. این مفاهیم هنجاری و آموزشی برای هدایت پژوهش ها، ارزیابی کار دیگران، آموزش دانشجویان دکتری ما، و طراحی دوره های آموزشی ما استفاده می شود.در حالی که احساس خوب در درک آنها از این دیدگاه این بوده است که بر اساس مشاهدات ما بسیاری از کسانی که در مورد فرایند پژوهش چیزی نوشتند، و آنهایی که در تفکر و تمرین خبره هستند، هنوز حتی به یک زبان مشترک نرسیده اند. واژگان مشابه در پدیده ها و فرایندهای مختلف استفاده می شوند، و همان پدیده ها می توانند به کلمات و واژگان مختلف نامیده شوند. مقالات منتشر شده در نشریات معتبر اغلب قواعد ابتدایی برای قابلیت اعتماد و اعتبار نظریه را نقض می کنند. در حالی که اذعان به دستیابی به اجماع در یک فرایند پژوهش دشوار است، ما ادعا می کنیم اگر دانشمندان و دست اندرکاران مدیریت یک درک مشترک از چگونگی شکل گیری نظریه داشته باشند، ما بهتر می توانیم پژوهش را انجام دهیم. اما نقطه اشتراک استانداردهای دشوار علمی و کمک های مدیران شناختن چگونگی کارهایی است که منجر به خواسته های آنها شود.هدف ما در این مقاله این نیست که از دیگر کارهای علمی به عنوان یک تئوری خوب یا یک تئوری بد تمجید کنیم یا انتقاد کنیم: تقریباً تمام بخش های منتشر شده از تحقیقات دارای نقاط قوت و کاستی های منحصر به فرد می باشد. ما مثال هایی را از دیگر تحقیقات علمی در مقاله ذکر خواهیم کرد، اما ما این کار را تنها برای نشان دادن فرایند تئوری سازی انجام می دهیم. ما امیدواریم که مدل شرح داده شده در این مقاله یک قالب و زبان متداولی را که از دیگر کارهای علمی نیز استفاده کرده است ارائه نماید.در بخش اول از چهار بخش این مقاله، ما یک فرایند سه مرحله ای که پژوهشگران برای ارائه تئوری انجام می دهند را تشریح می کنیم. در بخش دوم، ما در مورد نقش اکتشافات از ناهنجاری در ساخته شدن بهتر تئوری بحث می کنیم. در بخش سوم ما تشریح می کنیم چگونه کسانی که تئوری را می سازند، ارزیابی می کنند و بکارگیری می کنند می توانند بگویند آیا آنها می توانند به یک تئوری اعتماد کنند- آیا آن تئوری در شرایطی که آنها پیدا می کنند معتبر و کاربردی است. در نهایت در بخش چهارم ما پیشنهاد می کنیم چگونه دانشمندان می توانند در رشته پژوهش درگیر شوند- برای طراحی دوره های دانشجوئی در جهت کمک به تئوری پردازی بهتر.بخش اول: فرایند تئوری پردازیتئوری پردازی در دو مرحله اصلی اتفاق می افتد که عبارتند از: اول مرحله تشریحی و دوم مرحله هنجاری و اصولی. در هر کدام از این مراحل، سازندگان تئوری یک فرایند را در سه گام انجام می دهند. فرایند تئوری پردازی از طریق این سه گام، مدام تکرار می شود.در گذشته محققان مدیریت برای ارائه تئوری از توجه به این گام ها غافل بوده اند و یا تنها به یکی از این گام ها توجه می شد. به عنوان مثال واژگانی مانند" تئوری سودمندی "در اقتصاد"، تئوری احتمال "در طراحی سازمان، تنها به گام فردی در فرایند تئوری پردازی توجه شده است. ما پیشنهاد می کنیم سودمندتر است که تفکر در مورد تئوری به عنوان بدنه ادراکی باشد که محققان برای جمعبندی فعالیت های خود بر اساس این سه گام و در دو مرحله تشریحی و هنجاری استفاده نمایند. از بسیاری جهات بهتر است که واژه تئوری به همان اندازه که به عنوان یک اسم است، به عنوان یک فعل نیز باشد. به این دلیل که بدنه اداراکی آن مدام در حال تغییر است و توسط دانشمندان توسعه می یابد.تئوری پردازی های تشریحیمرحله تشریحی در فرایند تئوری پردازی یک مرحله مقدماتی و اولیه است، زیرا محققان به طور کلی بایستی از این مرحله عبور کنند تا بتوانند تئوری هنجاری و اصولی پیشرفته تری بسازند. سه گامی که محققان بایستی برای ساختم تئوری های تجویزی و اصولی انجام دهند شامل مشاهده، طبقه بندی و وابسته سازی می باشد.گام ۱: مشاهدهدر گام نخست محققان پدیده ها را مشاهده می کنند و به دقت توصیف می کنند و آنچه را که دیده اند اندازه گیری می کنند. مشاهده با دقت، مستندسازی و اندازه گیری پدیده ها با کلمات و اعداد در این گام بسیار با اهمیت است زیرا اگر محققان بعدی نتوانند بر توصیف پدیده به توافق برسند، سپس ثابت کردن تئوری مشکل خواهد بود. مطالعات اخیر مدیریت مانند" کارکردها و توابع اجرایی ("Barnard, ۱۹۳۹) و مواردی که در دهه ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ در دانشکده بازرگانی هاروارد نوشته شده است کار توصیف را به این شیوه انجام داده اند که بسیار ارزشمند می باشد.این گام از تحقیق در نمودار شماره (۱) به عنوان پایه هرم نشان داده شده است زیرا این یک بنای ضروری برای کار است. پدیده هایی که در این گام جستجو می شوند تنها شامل چیزهایی مانند افراد، سازمانها و تکنولوژی ها نمی شوند، بلکه شامل فرایندها نیز می شود. این مشاهدات در هر کجا می تواند انجام شود، در امتداد یک زنجیره از تجزیه و تحلیل پایگاه های داده بزرگ تا انتهای آن، و از سوی دیگر مبتنی بر رشته و مشاهدات مردم شناسی.محققان در این گام اغلب توسعه می دهند که به آن" سازه "می گوییم. این سازه ها انتزاعی هستند و به ما کمک می کنند که جزئیات بیشتری از پدیده ها و چگونگی عملکرد آن را شناسایی کنیم. جوزف باورز مدیریت فرایند تخصیص منابع (۱۹۷۰ میلادی) نمونه این موضوع است. سازه او از" محرک "و" زمینه، "توضیح می دهد چگونه مقدار حرکت برای ایجاد در پیشنهادات سرمایه گذاری خاص و عدم یکی شدن در پشت سر دیگران، کمک می کند به تولید سیاست و استراتژی محققان برای تصمیم گیری درباره سرمایه گذاری های استراتژیک. تعریف اقتصاددانان از مفاهیم" سودمندی "و" هزینه های معاملات "سازه های انتزاعی هستند که

به ما کمک می کننـد تا کلاسـی از پدیده ها که آنها مشاهده کرده اند را درک نماییم. گام ۲: طبقه بندیپس از مشاهده و توصیف پدیـده ها، در گام دوم محققان این پدیـده ها را در دسـته های مختلف طبقه بنـدی می کنند. در مرحله تشـریحی از تئوری پردازی، طبقه بنـدی هـایی که دانشـمندان انجام می دهنـد به طور معمول صـفات پدیـده های را توصـیف می کنـد. از جمله نمونه های طبقه بنـدی استراتژی شـرکت هـا شامـل شـرکت هـای متنوع در مقابـل شـرکت هـای متمرکز، و شـرکت های عمودی یکپارچه در مقابل شرکت هـای تخصصـی می باشـد. تجـارت عمومی در مقابـل تجـارت اختصاصـی نیز یک نمونه از طبقه بنـدی شـرکت ها در زمینه عملکرد مالی آنها می باشد. این طبقه بندی ها تلاش می کنند تا روابط بین پدیده ها و خروجی های مورد انتظار آنها را ساده سازی و سازمانـدهی نمایـد.محققان مـدیریت اغلب به این طبقه بنـدی های تشـریحی به عنوان چارچوب و گونه شناسـی ارجاع می دهنـد. برای مثـال بورگلمن و سایلس (۱۹۸۶) بر اسـاس سازه باورز (۱۹۷۰) دو نوع زمینه متفـاوت سازمـانی و استراتژیک را تعریف کرده اند. گام ۳: تعریف روابطدر گام سوم، محققان ارتباط و همبسـتگی بین دسـته های مختلف و خروجی های مشاهده شده را جسـتجو می کنند. در مرحله تشریحی تئوری پردازی، محققان تفاوت صفات مختلف را شناسایی می کنند و روشن می سازند، مرتبط ساختن و ارتباطـات آنهـا نیز بر اسـاس الگوهـای سودمنـدی از خروجی هـا انجام می شود. تکنیک هاییماننـد تجزیه و تحلیل بازگشت در تعریف این ارتباطات سودمند می باشد. ما اغلب خروجی های این مرحله را به صورت مدل و الگو نمایش می دهیم.تئوری تشریحی میزان ارتباط و همبسـتگی بین صـفات طبقات مختلف در پدیده ها و خروجی ها را نشان می دهند. برای مثال، هاتون، میلر و اسکینر (۲۰۰۰) چگونگی پاسخ قیمت سهام به اعلام های درآمد را آزمون کرده اند. آنها انواع واژه ها و عبارات در اظهارات را با تغییر در قیمت سـهام به عنوان متغیر های تشـریحی در یک معادله ی رگرسیون کدگذاری نمودند.این تجزیه و تحلیل ها محققان را قادر می سازد تـا به طور متوسـط در سراسـر یـک نمونه از کـل شـرکت هـا و اطلاـعیه هـا، با روش خاصـی واکنش مطلوب (و یا با کمترین نامطلوبی) به قیمت سـهام داشته باشند. تحقیقات مانند این مورد در تئوری تشریحی با اهمیت است. با این حال تا این مرحله تنها می توان ادعا کرد به طور متوسط چه ویژگی هایی هسـتند که با بهترین نتایـج را همراه خواهند بود. ..چگونه تئوری در مرحله تشـریحی بهبود می یابدهنگامی که پژوهشگران در این هرم سه گامی از پایین به بالا حرکت می کنند– مشاهده، طبقه بندی و تعریف روابط، و سـاختن مـدل ها و چارچوب ها– در حقیقت آنها بخش اسـتقرا را در فراینـد تئوری پردازی طی کرده انـد. پس از آن محققان می توانند با چرخش از بالا به پایین در بخش اسـتقرائی این هرم مشـغول بهبود تئوری ها شوند و به دنبال آن فرضیه هایی که به صورت قیاسـی فرموله می شونـد را" تست "نماینـد. این امر اغلب از طریق بررسـی اینکه آیا ارتباط بین ویژگی ها و نتایـج در یک مجموعه متفـاوت از داده هـا نسـبت به داده هـایی که از آن روابـط فرضـیه القـا شـده انجام می شود.هنگامی که محققان یک تئوری در یک مجموعه جدیـد از داده ها را تست می کننـد (که آیا داده ها اعـدادی در یک کامپیوتر هسـتند و یا مشاهـدات میدانی در یک زمینه جدیـد)، آنها در داده های جدید ویژگی هایی از پدیده ها را پیدا می کنند که در واقع با نتایج پیش بینی شده ارتباط دارد. هنگامی که این اتفاق می افتـد، این تست تئوری ارائه شـده در شـرایط تحت مشاهـده را تاییـد می کند. با این حال محققانی که در این نقطه متوقف می شونـد به سادگی به مدلی که در بالای هرم تست شده است باز می گردند اما دیگر بهبود نمی یابد.این تنها زمانی اسـت که یک ناهنجاری شـناسایی شـده—نتیجه ای که این تئوری نمی توانـد محاسـبه کند– و فرصتی برای بهبود تئوری به وجود می آید. همانطور که شـکل شماره (۱) نشـان می دهـد، کشف ناهنجـاری به محققـان فرصتی برای مشاهـده دوباره لایه های پایه ای در هرم تئوری می دهد – برای تعریف و اندازه گیری پدیده هایی که دقیق تر و کمتر دوپهلو هستند، و یا تقسیم آن به دسته های جایگزین– بنابراین این ناهنجاری ها و نتایج می توانند توضـیح داده شوند. به عنوان مثال در مطالعه ای که در خصوص چگونگی تاثیر نوآوری های تکنولوژیکی بر رهبری شـرکتها در آینـده انجام شده ، در اوایل طرح طبقه بندی بر اساس ویژگی ها شامل ویژگی رادیکال در برابر ویژگی نوآوری افزایشـی بوده است. عبارت های مربوط به همبسـتگی در هنگام استفاده شرکت ها از ویژگی نوآوری افزایشی بهتر عمل کردند، اما در مواجهه با تغییرات رادیکالی اشـتباه کردند. اما برخی شـرکت ها که در اسـتفاده از ابزار تکنولوژی رادیکال موفق بودنـد بـا تعمیم این طبقه بنـدی مخـالف بودنـد.به همین جهت توماس و انـدرسون (۱۹۸۶) طرح طبقه بنـدی متفـاوتی را ارائه نمودند که عبارت بود از تغییرات تکنولوژیکی ارتقاء شایسـتگی ها در برابر تخریب شایسـتگی ها. این طبقه بندی جدید بسیاری از مخـالفت هـا را با طرح طبقه بنـدی اولیه از بین برد. اما محققان بعـدی جنبه های جدیـدی از طرح طبقه بنـدی توماس و انـدرسون را کشف نمودنـد. برای نمونه هنـدرسون و کلارک (۱۹۹۰) طبقه بنـدی نوآوری هـای مـدولار و پیمـانه ای را در مقابل معماری ارائه نموده اند. و یا کریستنسن (۱۹۹۷) طبقه بندی تکنولوژی های تقویت کننده در مقابل از هم گسـیخته را ارائه کرده است. و گیلبرت (۲۰۰۱) طبقه بنـدی تهدیـد در مقابل فرصت را ارائه کرده است. همچنین دانشـمندان کشف کردند که با تجزیه کردن فرضـیات در روش های مختلف و تعریف وابستگی های میان طبقه بندی های مختلف و خروجی های مورد انتظار آنها، این مخالفت ها قابل حل شدن می باشد.در راستای بسیاری از مباحثی که در مورد مزایای روش های قیاسی و استقرایی (روش های کمّی و کیفی) انجام شده است، پیشـنهاد ارائه شده در قالب ۲ هرم قابـل ارائه می باشـد. تلاش های مربوط به تئوری پردازی توسط محققان معمولاً زمانیکه به نیمه هرم می رسـند احسـاس موفقیت می کننـد و از حرکت می ایسـتند.تلاش هـای مربوط به تئوری پردازی های تشـریحی معمولا نوعی طبقه بنـدی فرضیات بر اساس ویژگی های آنهاست، زیرا این ویژگی ها راحتر قابل مشاهـده و انـدازه گیری هسـتند. همچنین سنجیدن همبسـتگی میان ویژگی ها و نتایج برای فرضـیه سازی و تنجام تجزیه و تحلیل های کمّی بر روی آن آسان تر است. کوهن (۱۹۶۹) در تحقیقات خود مشاهده کرد که سردرگمی و تناقضات پیش آمده در فرایند تئوری پردازی های تشریحی معمول و عادی است.این مرحله معمولا با طبقه بندی زیاد مشـخص می شود زیرا فرضـیه های عمومی دارای ویژگی های زیادی هسـتند. هر مشاهده ای می توانـد انحرافـات دیگر مـدل هـا را توضـیح دهـد، امـا انحرافـات خود را نیز تحمل می کنـد و دربر دارد.انتقال از تئوری های تشـریحی به تئوری های تجویزیتناقضات و سـردرگمی هایی که اغلب در تئوری های تشـریحی به وجود می آیـد می تواند هنگامی که محققان به دقت همبسـتگی و علت خروجی ها را بررسـی می کنند، حل شوند. همانطور که در نمودار شـماره ۲ نشان داده شده است، حرکت به سـمت راس هرم در تئـوری هـای تجـویزی، عبـاراتی است که نه فقـط همبسـتگی را بررسـی می کنـد بلکه دلاـیل خروجی هـای مورد انتظـار را نیز بیـان می کننـد. فهمیـدن رابطه علت و معلولی پدیـده هـا محققـان را قـادر می سـازد تا اثبات کنند مـدیران چه عملکردهـایی بایـد داشـته باشـند تـا به نتـایجی که آنهـا نیـاز دارنـد دست یابنـد. به دلایلی که در زیر بیان شـده، تئوری تجویزی قدرت پیش بینی بیشتری از تئوری تشـریحی دارتئوری تجویزی نیز مانند تئوری تشـریحی نیازمند بهبود است و محققان این کـار را بـا فعـالیت هـای زیر و گـام هـای مشابه در تئوری تشـریحی انجام می دهنـد. فرضـیه سازی در رابطه با درستی رابطه علت و معلـولی عبـارات، آنهـا چرخـه اسـتنتاج را برای آزمـایش عبـارت هـای بیـان کننـده علـت هـااز پـایین هرم انجـام می دهنـد: اگر ما عملکردهایی را که انجام می شود مشاهـده کنیم، باید نتایجی باشد که ما مشاهده می کنیم. وقتی که آنها با یک پدیده غیر متعارف

مواجه می شوند، آنها مجددا در طبقات پایین هرم کاوش می کنند. آنها گاهی می توانند استثنائات را با دقت بیشتر حل کنند و از روش های کمتر ابهام آمیز برای تعریف و ارزیابی پدیده ها استفاده نمایند. آنها موارد استثناء را با انجام مجدد گام طبقه بندی بررسی می کنند. برای تئوری پردازی های تجویزی نسبت به طرح هایی که بر اساس ویژگی های پدیده ها می باشد، محققان رویدادها و موقعیت های مختلفی را که مدیران ممکن است با آن مواجه باشند را طبقه بندی می کنند. هنگامی که آنها با استثنائی مواجه می شوند، این کار را به این پرسش انجام می دهند که: مدیران در چه موقعیتی بودند که نتایج مختلف به دست آمده است؟ با پرسیدن این سئوال محققان بین بالا و پایین هرم تئوری تجویزی حرکت می کنند، مشاهدات غیر متعارف محققان نیز در نهایت با موقعیت ها و رویدادهای خاصی که مدیران با آن مواجه بوده اند تعریف می شوند.تاریخچه تحقیق در سرنشین پرواز روش مناسبی برای مجسم کردن چگونگی انتقال از تئوری تشریحی به تئوری تجویزی است. در طول قرون وسطی هوانوردان به عنوان بهترین تجربه تحقیقات و آنالیزهای آماری بودند. آنها مشاهده کردند که بسیاری از جانوران توانایی پرواز دارند و این جانوران را با دیگر حیوانات مقایسه می کردند. اکثریت پرندگان موفق دارای دو بال بودند و اکثر حیواناتی که توانایی پرواز را نداشتند فاقد این ویژگی بودند. این همان جوهر اصلی تئوری تشریحی است. در این دوران هوانوردان نیز از بهترین تجربیات پرندگان برای موفقیت در پرواز الگوبرداری کردند. سپس آنها دو بال ساختند و به هم متصل کردند، سپس از یک بلندی به پایین پردیدند و به شدت بال زدند. اما این کار جواب نداد. آنها برای یک قرن برای پرواز تلاش کردند و ویژگی های تمام پرندگانی که توانایی پرواز را داشتند و آنهایی که توانایی پرواز را نداشتند بررسی کردند.سپس در مطالعات دقیق آقای باکون در خصوص ماشین های متحرک دنیل برنولی، به طرحی از ایرفویل دست یافتند که پرواز را امکان پذیر می کرد. کشف این استثناء به محققان اجازه داد تا طرح طبقه بندی خود را مجددا بازبینی کنند. در این هنگام به جای حرکت به بالا و پیشرفت روزگار با ویژگی های خوب و بد پرندگان، محققان روزگار را با پاسخ به این سئوال طبقه بندی کردند: چگونه هوانوردان متوجه شدند که چه علت هایی باعث سقوط هواپیمای آنها شده است؟ این موضوع باعث شد تا آنها بتوانند تکنیک ها و ابزارهایشان را بهبود بخشند. اما زمانیکه شما در این وضعیت قرار دارید، به منظور دستیابی به خروجی های مورد انتظار به پرواز با طرق مختلف نیاز دارید.دنیای مدیران نیز امکان ندارد که کاملا قابل پیش بینی شود. مدیران نیز مانند هوانوردان با شرایط خاصی مواجه هستند و روش ها و ابزار کافی در اختیار ندارند. همچنین فاکتورهای انسانی و پویایی های گروهی پیچیده مانع پیش بینی صحیح می شوند. اما با این وجود مطالعات دانشمندانی مانند هکمن در فهمیدن نتایج مربوط به رهبری رفتارها و اینکه چگونه نتایج در شرایط مختلف تغییر می کنند، به ما کمک می کند.اهمیت گام طبقه بندیدانشمندان برجسته برای بهبود پیش بینی شرایط انتقال از طبقه بندی بر اساس ویژگی هایی که در تئوری تشریحی انجام می شود نسبت به طبقه بندی بر اساس شرایط محیطی که در تئوری تجویزی انجام می شود آزمایشاتی را انجام داده اند برای مثال تئوری احتمال مفهومی است که توسط لاورنس ولوسچ(۱۹۶۷) ارائه شده است آنها نشان دادند که بهترین راه برای سازماندهی یک شرکت بستگی دارد به شرایط محیطی که آن شرکت در آن عملیات خود را انجام می دهدگلاسرو استراوس(۱۹۶۷) در تئوری زمینه ای توضیح می دهند طبقه بندی بر اساس ویژگی ها را که تئوری تشریحی مطرح می شود و مفهوم تئوری رسمی که آنها بیان می کنند با تعریف ما از تئوری تجویزی تطابق دارد که طبقه بندی بر اساس شرایط به کار می گیرد.زمانیکه محققان در خصوص تعدادی از شرکتهای موفق مطالعه می کردند متوجه شدند وقتی تعدادی ویژگی های خاص را به اشتراک گذاشتند می توانستند به اندازه کافی آنها را جمعبندی کنند و احساس می کردند که موفق شده اند. اما زمانیکه مدیران این فرمولهای محققان را اجرا کردند برخی از آنها متوجه شدند که این فرمولها در شرکت آنها کار نمی کند. برخی از این تئوری های پیرو مد و زودگذر برای اجرای بد هستند. نویسندگان این تئوری ها خیلی مشتاق هستند که تئوری آنها توسط دیگران اجرا شود امان آنها شرایط را در نظر نمی گیرند و این باعث می شود تئوری آنها منجر به موفقیت نشود. تلاشهای مربوط به معرفی بهترین تجربیات از شرکتهای موفق معمولاً دچار این مشکل می شوند (زیرا شرایط را متفاوت در نظر نمی گیرند).متأسفانه این تنها مشکل نویسندگان کتابهای مدیریت اینست که مطالعه جامع و موردی مجلات علمی مدیریتی امروزی می تواند موجب سرخوردگی شود- زیرا اغلب مقالات منتشر شده بخش خیلی کمی را به جداول طبقه بندی اختصاص داده اند. زمانیکه طبقه بندی های مختلف امروزی برجسته می شود، اغلب آنها ب متغیر های مصنوعی دسته بندی شده اند، نسبت به اینکه بخواهند طبقه بندی شفاهی داشته باشند. برخی از محققان مدیریت قانع شده اند که بخش انسانی سیستم های اجتماعی بسیار چند وجهی و پویا هستند و ساده سازی معنادار آنها د رچندین طبقه محدود در شرایط محیطی گوناگون غیر ممکن است. آنها اظهار می کنند که مدیران جهان بسیار پیچیده هستند زیرا آنها با تعداد بسیار زیادی از شرایط متفاوت مواجه هستند در واقع طبقه بندی ویژگی های بسیار نزدیک در مرحله شوراهای تشریحی بسیار پیچیده شده است به خصوص در برخی زمینه ها، اما به طور کلی تئوری تجویزی خیلی سردر گم کننده نیست، محققان در مرحله تئوری تجویزی پیچیدگی ها را با خلاصه کردن جزئیات د رتعدادی طبقه (مثلاً ۲ یا ۴) که شامل شرایط محیطی مختلف می شود، حل نموده اند.پیدا کردن مرزهای برجسته از دسته بندی بر اساس شرایطاگر طبقه بندی بر اساس شرایط بخواهد در مبنای تئوری پردازی تجویزی باشد، محققان چگونه باید در خصوص مرزهای تعریف طبقه ها تصمیم گیری کنند و چه تعاریف بالقوه ای از مرزها برای پیش بینی دقیق و درک مطلب مناسب نیست؟ اگر به مقال هوانوردان برگردیم، مرزهای مناسب برای طبقه ها بر اساس شرایط، با ضرورت های متفاوت هواپیما تعیین می شود. اگر شرایط متفاوت به روشهای متفاوت خلبانی نیاز نداشته باشد، در این صورت آن طبقه بندی معنا داری نیست. ما پیشنهاد می کنیم در مدیریت برخی اصول برای تعریف این مرزها تعیین شود. اگر مدیران خودشا را در شرایط متفاوتی ببینید که باید عملکردهای متفاوت داشته باشند و یا سازمان خروجی های مورد انتظار مختلفی داشته باشد، در این صورت آنها مرزه برجسته ای میان طبقه ها دارند.ارزش نا هنجاری ها در تئوری پردازی بهترهمانطور که در قبل نشان داده شد، زمانیکه محققان در هر دو مرحله تئوری توضیحی و تجویزی از بالا به پائین هرم حرکت می کنند از حالت های مختلفی برای پیش بینی آنچه آنان خواهند دید استفاده می کنند، اما آنها اغلب چیزهایی را مشاهده می کنند که تئوری منجر به آنها نمی شد، در نتیجه شناسایی ناهنجاری یعنی چیزهایی که تئوری نمی تواند توضیح دهد. بسیاری از اکتشافات تئوری های ارائه شده توصیف اندازه گیری است یا در پازلهایی طبقه بندی شده مانند" چیزهایی که در اینجا وجود دارد "و یا این ۲ چیز است که مادر مورد آن فکردیگری می کردیم و دقیقاً همان نیست. نتایج این تلاشها معمولاً شامل موارد زیر می تواند باشد:۱) یک پدیده دارای توصیف و اندازه گیری دقیقتر هست یا نه،۲) تغییر تعاریف پدیده ها یا شرایط آن طبقه بندی ها، اضافه کردن یا حذف طبقه ها یا تعریف آنها به روشهای مختلف،۳) پیکر بندی یک حالت تئوریک جدید از آنچه که مرتبط است و یا علل و چرایی و تحت چه شرایطی بودن.هدف این فرایند این است که تئوری را در مورد تعریف ناهنجاری ها و پدیده هایی که قبلاً به خوبی توضیح داده شد بازنگری کند.چگونه تحقیقات ناهنجاری-جویی را طراحی کنیماگر چه برخی از ناهنجاری

هـای تولیـدی ممکن است از همـان ابتـدا واضـح باشـد، امـا کـار اغلب دانشـمندان تئوری پردازی این است که تحقیقشان را طوری طراحی کنند که قادر باشند حداکثر ناهنجاری ها را شناسایی کنند. هدف پاراگراف های زیر این است که به محققان کمک کند تا بـا تعریف سـئوالات تحقیق و تمرکز بر ناهنجـاری هـا، تئوری پردازی کارامـدتری داشته باشـند.۱- سـئوالات تحقیقات ناهنجاری-جوییتحقیقات ناهنجاری-جویی این امکان را به محققان جدید می دهد که تئوری های پذیرفته شده جدیدی را ارائه نمایند و چرخه تئوری پردازی را اجرا نمایند. پروفسور پورتر (۱۹۹۱) نیز تحقیقات خود را با روش مذکور انجام داده است.در این راستا ما در ادامه چنـد نمونه از رئوس مطالب و سئوالاتی که به صورت بالقوه محققان در آینـده می تواننـد از آنها اسـتفاده کننـد و برای طبقه بندی چالش های بالقوه در تحقیقات مـدیریتی استفاده می شونـد را بیان کرده ایم •.چه موقع ممکن است فرایند مهندسـی مجدد و تولید ناب ایده های نامناسبی باشـند •؟چه موقع منبع یابی چیزی از یک همکار یا تامین کننده که جزء شایستگی های کلیدی شما نیست ممکن است منجر به شکست شود •؟آیا شرایطی وجود دارد که در آن روش مداد بر روی کاغذ برای مدیریت فروش مناسب تر از استفاده از نرم افزار مدیریت زنجیره تامین باشد •؟در خرده فروشی، چه زمانی و چرا توقف یکباره خرید یا پورتال استراتژی مناسبی است و چه زمانی ما انتظار داریم که شرکت با استفاده از استراتژی تمرکز متخصصین دریافتی بیشتری داشته باشد •؟چه موقع رقابت مبتنی بر زمان و سفارشـی سازی انبوه به احتمال زیاد حیاتی می شود و چه موقع ممکن است رقابت بی معنایی باشـد •؟آیا کـدهای SIC طبقه بنـدی مناسبی برای تعریف ارتباطات در تحقیقات می باشد •؟چه موقع باید شـرکت های وابسـته به سازمان را خریداری نمود و چه زمانی باید آنها را جدا نگه داشت •؟در چه شرایطی تئوری" دست مرئی "چندلر (۱۹۷۷) از سرمایه داری مدیریتی عامل حیاتی موفقیت سازمانی است و در چه شـرایطی تئوری" دست نا مرئی "آدام اسـمیت (۱۷۷۶) بهترین مکانیسم برای ایجاد سازمانی است؟تحقیقات ناهنجاری-جویی اغلب در هرم تئوری پردازی بر روی طبقه بندی متمرکز می باشد. متاسفانه مرزهای طبقه بندی در بسیاری از تحقیقات (مانند کدهای SIC) به نظر می رسد با دسترسـی به داده ها تعریف شده، به جای اینکه با حدود و اهمیت خود پدیـده هـا و یـا خروجی هـای مرتبـط آنهـا تعریف شود. پرسشـگری کـافی از طبقه ها تقریبا همیشه یک مسیر کارامـد برای تئوری پردازی بهـتر می باشـد". چه موقع این کـار نیست "؟و" تحت چه شـرایطی ممکن است مژده دادن خـبر بـدی باشـد، "؟اینهـا نمونه سئوالاتی هسـتند که می تواننـد بینش دستیابی به موفقیت عملکرد باشـند و هنوز تعـداد محـدودی از محققان اینها را می پرسـند.۲- دقت بر روی دیگر رشته هایکی از مشاهدات کوهن (۱۹۶۲) مشخص نموده است ناهنجاری هایی که منجر به سرنگونی نظریه غالب و یا پارادایمی می شود که در رشته های مختلف وجود دارد، در آن رهبرانی که به شیوه سـنتی آموزش داده شده اند وجود دارند. آنها معتقدنـد که شـکل دادن قدرتمنـد پیروان تئوری قبل امکان پذیر نخواهد بود و ارتباط پدیده غیر عادی که منجر به ایجاد نظریه بهبود یافته می شود را نمی توان دید. محققان در رشته های مختلف از روش های مختلف تحقیق استفاده می کنند و علایق متفاوتی در مورد موضوعات تحقیق دارنـد. این تفاوت ها اغلب به آنها اجازه می دهد که چیزهایی که تشخیص نمی دهند و یا چیزهایی که بـه نظر بـه اهمیت می رسـد را ببیننـد.۳- مطـالعه یـک پدیـده در پدیـده دیگرسومین روش برای اینکه محققـان بـا احتمـال بیشـتری ناهنجاری ها را شـناسایی کنند شامل اجرای طرح تحقیق تو در تو که به بررسـی سطوح متفاوت از یک پدیده می پردازد، می باشد. نسبت به مطالعـاتی که فقـط صـنایع و یا شـرکت ها و یا بخش ها و یا گروه ها و یا افراد را بررسـی می کننـد، طرح تحقیق تو در تو مسـتلزم این است بررسی کند افراد چگونه عمل می کنند و در گروه چگونه تعامل می کنند و ارتباطات میان گروه ها چگونه است. بسیاری از ناهنجاری ها تنها در تعاملات سطح دوم در سطوح مختلف شناسایی می شوند.۴- مشاهده و مقایسه طیف گسترده ای از پدیـده هاساز و کار چهارم برای به حـداکثر رسانـدن احتمال آزمایش رویه ناهنجاری این است که محـدوده وسیع تری از پدیده را نسبت به دانشـمندان قبلی داشـته باشیم. طیف گسترده ای از خروجی هـا، ویژگی هـا و شـرایطی که دانشـمندان در پایه هرم تحقیق آزمـایش می کننـد، احتمـال بیشتری دارد که آنها بتواننـد مرزهای برجسـته ای را در میان مجموعه ها و طبقه های مختلف شـناسایی کنند. به عنوان مثال، بررسـی انجام شده توسط چسبروق (۱۹۹۹) در مورد سازنـدگان دیسـک درایو این امکان را به او داد تا بتواند رویه ای از ناهنجاری ها را که او نمی توانست برای تئوری پردازی بهتر محاسبه کند را شـناسایی کند. این موضوع توضیح می دهد کـه شـرکت هـای یکپـارچه چگـونه بـه صـورت عمـودی و افقی می تواننـد اختلافـات را در شـرکت هـا مـدیریت کننـد.تحقیقـات ناهنجـاری-جـویی و سـاختـار تجمعی دانش ...تئوری سـازی در مقابـل تئـوری پردازیبخش قابـل توجهی از محققـان در زمینه هـای خاصـی از مـدیریت تلاش های خود را با تمرکز در ساختن مـدل های ریاضـی در بالای هرم تئوری شـروع کرده اند و همینجا مانده انـد، زیرا مـدل هـای بهینه آنها برای مرتب سازی ناهنجاری های تجربی طراحی نشـده است که ما در بالا در مورد آن بحث کردیم. این کار تمایل به بهبود در ریاضی دانان هوشمند ابداع روش هایی است که متغیرهای بیشتری را در مدل های خود داشته باشد، و یا کشف چگونگی اسـتخراج نتایـج در حـالی که سـاخت" واقعگرایـانه "به مفروضـات سـاده تر از قبـل توسط دانشـمندان انجام شـده بود.زیرا این بهبودهـا تمایـل دارنـد که از طریق مفهومی به جـای جعل تجربی نتایـج را بـدست آورنـد، که ما در اینجا به آن تئوری پردازی نسبت به سـاختن تئوری می گوییم. در روح تلاش این مقـاله برای پی ریزی شـالوده ای تشـریحی و محکم برای ساختمـان تئوری است، مـا احسـاس می کنیم آن مهم است برای اختصـاص واژه هـای مختلفی را برای رونـد الگوسـازان خـالص به کار است. تئـوری پردازی سازمـانی اساسـا متفـاوت از فراینـد تئـوری سـازی کـه اینجـا شـرح داده شـده می باشـد، کـه در آن جسـتجو برای ناهنجاریهای تجربی نقش ذاتی دارد.ایجاد اعتبار و قابلیت اطمینان تئورینگرانی های اولیه از هر مصرف کننده تئوری مدیریت درک کاربرد آن است، و اینکه آن کجا صـدق نمی کنـد. ین (۱۹۸۴) در مورد این نگرانی هـا با تعزیف ۲ نوع اعتبـار برای تئوری (اعتبار داخلی و خـارجی) به مـا کمـک می کنـد تا درک کنیم که در چه زمانی ما می توانیم به تئوری اعتماد کنیم. در این بخش ما بحث خواهیم کرد که این مفهوم چه ارتبـاطی بـا مـدل ما از تئوری پردازی دارد، و اینکه محققان چگونه می تواننـد تئوری های خود را با استفاده از این ۲ بعـد معتبر تر کننـد.اعتبـار درونیاعتبار درونی یک تئوری شامل موارد زیر می باشـد:۱) نتیجه گیری آن بـدون هیچ ابهـامی از ساختمان و حیطه آن می باشـد.۲) محققـان تمام اسـتدلالات قابل قبول جایگزین را که ممکن است با پدیـده نتایـج مورد انتظار مرتبط باشند رد می کنند.بهترین روشی که ما برای ایجاد اعتبار داخلی تئوری می شناسیم این است که یک پدیده را از طریق جنبه هـای رشـته های زیاد و بخش هایی از شـرکت هایی که ممکن است بررسـی کنیم. زیرا اسـتدلالات قابل قبول جایگزین تقریباً همیشه با بررسـی کارکردهای بخش دیگری از یک شـرکت، و از طریق جنبه ها و ابزارهای دیگر از رشته های دانشگاهی دیده می شود.هنگامی اینها امکان پـذیر است که یک محقق دیگر بتوانـد بگویـد" یک دقیقه صبر کنیـد. "اینها توضیحات مختلفی برای این است که ما چرا نمی توانیم از اعتبار داخلی تئوری اطمینان داشته باشیم. پژوهشگرانی که یک پدیده و خروجی های مورد انتظار را از همه جنبه ها و همه دیدگاه های بالقوه مربوطه را بررسـی کرده اند، می توانند علت چیزهایی را که یاد گرفته اند توضیح دهند، و یـا اسـتدلالات دیگر را رد کننـد.اعتبـار بیرونیاعتبـار بیرونی تئوری این است که تا چه حـد رابطه بین پدیـده ها و نتایجی که در یک

زمینه خاص مشاهده می شود قابل اعتماد برای کاربرد در زمینه های دیگر است. بسیاری از محققان به این باور رسیده اند که اعتبار خارجی یک تئوری توسط" تست کردن "آن را بر روی مجموعه داده های مختلف ایجاد می شود. اعتبار خارجی تئوری می تواند به دو دلیل ایجاد نشود. اول اینکه محققان نمی توانند یک تئوری را در هر مجموعه داده ها ممکن و قابل تصور تست کنند. دوم اینکه داده ها تنها در مورد گذشته وجود دارند. چطور ما می توانیم مطمئن باشیم که یک مدل در زمان حال یا آینده کاربردی است، تا زمانیکه داده ها بر روی آن تست نشده باشد؟برای نشان دادن این مشکل، تجربه کریستنسن بعد از انتشار تئوری از نوآوری درهم گسیخته در نظر گرفته شده است. این تئوری هنجاری از طریق تجزیه و تحلیل دقیق تجربی از تاریخچه صنعت دیسک درایو مشتق شده بود. این ادعا در دو شرایط وجود دارد– شرایط حفظ و درهم گسیخته- که در آن ممکن استمدیران نوآور خودشان را بیابند. بنابراین تعریف یک مکانیسم علی و معلولی که باعث موفقیت یا شکست افراد و شرکت ها در انواع مختلف از خلاقیت و نوآوری در آن شرایط متفاوت می شود.اندازه نمونه و اعتبارروش های اندازه گیری اهمیت آماری قطعا نشان می دهد که با حجم نمونه بزرگتر، ما از اعتبار داخلی مدل مطمئن تر می شویم. برخی گمان می کنند که یک تئوری به دست آمده از داده های بزرگ به نمایندگی از کل جمعیت از شرکت ها دارای اعتبار خارجی بیشتر از یک نظریه حاصل از مطالعات موردی تعداد محدودی از شرایط است که در آن جمعیت را داشته باشد. اما همیشه اینطور نمی باشد.هنگامی که واحد تجزیه و تحلیل یک جمعیت از شرکت ها است، محقق می تواند فقط در مورد کل همان جمعیت از شرکت خاص صحبت کند. برخی از مدیرانی که از آن فرمول تبعیت کردند در وضعیت خود بهترین عملکرد را داشته اند. با این حال گاهی اوقات آن اقدام مطلوب در موقعیت های خاص خروجی ندارد. از این رو پژوهشگرانی که یک تئوری را از مطالعه آماری در مورد یک جمعیت استخراج نموده اند هنوز نیاز دارند که از طریق طبقه بندی بر اساس شرایط برای تئوری خود اعتبار خارجی ایجاد نمایند.

منبع انتشار اصل مقاله:

Paul R. Carlile & Clayton M. Christensen (۲۰۰۴), The Cycles of Theory Building in Management Research, working paper, October ۲۷, Version ۵.۰.

تهیه و تنظیم: پایگاه مقالات علمی مدیریت www.SYSTEM.parsiblog.com

طرز نوشتن پایان نامه

پایان نامه های کارشناسی ، کارشناسی ارشد و دکتری

برای نوشتن پایان نامه از کجا باید شروع کنیم؟ این سوالی است که اغلب دانشجو یان بعد از اینکه واحد پایان نامه رو می گیرند برای اونها پیش می آد و معمولا هم از همین جا اشتباهات شروع می شه! شروع خوب یک پایان نامه یک سوال خوب برای تحقیق کردن است. البته اینو خیلی ها می دونن اما اغلب حتی تا روز دفاع پایان نامه دقیقا نمی دانند سوال اونها چی بوده و چه مسئله باید حل می شد. بگذارید همین جا یک نکته خیلی خیلی مهم رو باز کنم که اغلب دانشجو ها اشتباه می کنند ":به هیچ وجه فقط برای ارضای کنجکاوی خودتون (بخونید بی سوادی مون و تکمیل اطلاعات عمومی یا جبران کم کاری های دوران دانشجویی) سوال پایان نامه رو مطرح نکنید. دوستان عزیز پایان نامه یک تحقیق علمی است نه یک جزوه آموزشی برای پاسخ به سوالات شخصی. حتما میگید خوب اینکه معلومه. اما نمی دونم چرا موضوع به این سادگی رو خیلی ها جدی نمی گیرن و خوب معلومه چی می شه. وقتی یه پایان نامه فقط یه مروری است بر تحقیقات انجام شده به علاوه کمی آمار و ارقام (اغلب دستکاری شده) نمی شه از توش دو تا مقاله حسابی در بیاد!! بهتره با خودتون روراست باشید و به انگیزه هاتون هنگام انتخاب موضوع پایان نامه خیلی خوب فکر کنید.حالا باید بگم یه سوال خوب برای شروع پایان نامه یا تحقیق چه جور سوال بیاید باشه:سوال تحقیق یک سوال علمی است: یعنی اینکه دو تا ویژگی باید داشته باشد:یک- هنوز جواب آن داده نشده است که این دو حالت دارد: ۱- این سوال قبلا طرح نشده ۲- این سوال به روشی دیگری پاسخ داده شده که جواب آن چالش برانگیز استدو- سوالات قبل از این سوال پاسخ داده شده باشد:(این نکته از نکته قبلی مهمتر است) هر سوال علمی برای پاسخ دادن نیاز به یکسری پیش فرض دارد که باید در تحقیقات قبلی پاسخ آن داده شده باشد وگرنه این تحقیق پایه علمی نخواهد داشت. به زبان دیگه یعنی اینکه سوالات علمی مثل حلقه های زنجیر هستند که محقق وقتی می تونه آخرین حلقه زنجیر فعلی را پاسخ دهد که حلقه های قبلی در تحقیقات پیشین جواب داده شده باشد. در این بخش شکل و شیوه ای یکسان در نگارش پایان نامه ارائه می‌گردد که رعایت آن ضروری است ومنجر به ارزیابی کفایت مطلوب پایان نامه خواهد شد.رعایت این نکات موجب انتقال پیام مطلوب تر شده ، و دانشجو با روش های استاندارد تدوین پایان نامه، نگارش جزوه، پروژه وحتی گزارش فنی که ساختاری کم و بیش متفاوت است آشنا می شود.پایان نامه به لحاظ نگارش دارای دو وجه قابل تأمل است:۱- مکان نوشتن مطالب در هر صفحه پایان نامه، نحوه حاشیه بندی، شماره گذاری، ارجاعات، صفحات وبخشها، معادلات، تصاویر، جداول و منحنی ها.۲- ترتیب ساختاری ارائه مطالب در جزء جزء پایان نامه. ابعاد حیاتی تر و راهگشای دو محور فوق طی دو فصل مورد تعمق قرار خواهند گرفت.۳-محتوای فصول پایان‌نامه۱،۲،۴- نحوه تنظیم مطالب: اهم نکاتی که می بایست در مورد ابعاد کاغذ پایان نامه، نحوه تنظیم و کادربندی برای انعکاس مطالب در روی کاغذ رعایت گردد عبارتند از •:از کاغذ مرغوب و در قطع A۴ به منظور نگارش پایان نامه استفاده شود. در مواردی که نیاز به کاغذ در قطع بزرگتر است، ضمن استفاده از اندازه های استاندارد رده A به هنگام ضمیمه نمودن کاغذ مربوطه، به اندازه A۴ تا شده و حتماًداخل صحافی قرار داده شود •.در تحریر متن، معادلات ریاضی، جداول و نمودارها از کامپیوتر و نرم افزارهای فارسی موجود استفاده گردد •.اندازه حروف به هنگام استفاده از نرم افزار کامپیوتری، ۱۲ Pt تا ۱۴، بافونت Lotus یا Zar بوده ودر تمام متن یکسان باشد •.تا حد امکان از عکس و تصویر برای انعکاس مطالب استفاده نشده و از شماتیک های گویا بهره گرفته شود.در صورتیکه تصویری بصورت کپی در پایان نامه ارائه شود، بدیهی است باید کاملا واضح بوده و از کیفیت خوبی برخوردار باشد•. حواشی بالا و پایین کاغذ به ترتیب ۵/۲ و ۵/۲ سانتی متر و از راست و چپ نیز به ترتیب ۳ و ۲ سانتی متر باشند.صفحات بصورت ۱۸ سطری و یا ۲۴ سطری تایپ شوند •.جملات متن حتی الامکان کوتاه و مطابق قواعد دستور زبان فارسی و بصورت مجهول نوشته شده باشد •.از نگارش کلمات لاتین در متن پروژه، روی اشکال و جداول خودداری شود. معادل لاتین پس از مشخص شدن به وسیله شماره ای که بالای معادل فارسی آن کلمه تایپ می شود، در زیرنویس پایین صفحه با شماره عدد فارسی آورده شود. در هر صفحه، شماره های زیرنویس بصورت دو ستونه در زیر نیم خطی درسمت چپ کاغذ، از یک آغاز و به ترتیب افزایش می‌یابند. بطوریکه در هر سطر از زیرنویس صفحه حداکثر دو کلمه انگلیسی معادل تایپ می گردد که، کلمه اول از سمت چپ و کلمه دوم از میانه صفحه تحریر می گردد. سایر کلمات انگلیسی نیز در سطور بعدی، به همین ترتیب درج می شوند. اگر پیدا کردن معادل

فارسی برای کلمه ای خاص مثلاً یک مقاله لاتین بسیار مشکل بود ، می توان تلفظ لاتین کلمه را با حروف فارسی نوشته و در زیر نویس اصل کلمه لاتین را نوشت. لازم به ذکر است که در صورت تمایل می‌توان به جای استفاده از زیر نویس در پایان هر صفحه، از پی نوشت در انتهای هر فصل استفاده نمود. بدیهی است که شماره لغات پی نوشت هرفصل نیز از یک آغاز می‌شود. پی‌نوشت انتهای فصل به دلیل مشابهت با اصول مقاله نویسی ارجحیت کمتری دارد •.شماره گذاری صفحات به دو نوع مجزا صورت می پذیرد. دسته اول صفحات پایان نامه، از صفحه چکیده، تا انتهای صفحات لیست علائم و اختصارات با حروف الفبا، و به صورت متوالی همچون الف، ب، پ، ت وغیره، دسته دوم صفحات، از صفحه مقدمه تا انتهای پایان نامه به صورت عددی شماره گذاری می شوند. روی صفحه اول هر تقسیم اصلی از پایان نامه، مانند صفحه چکیده، صفحه اول فهرست صفحه اول هر فصل و غیره شماره صفحه نوشته نمی شود ولی شماره آن به حساب می‌آید. شماره هر صفحه با ۵/۱ برابر فاصله بین سطرها از پایین کاغذ در وسط سطر به فارسی ساده نوشته می‌شود •.در نگارش متن اصلی، عناوین اصلی در وسط سطر، و کلیه عناوین فرعی در ابتدای سطر با شماره بندی دو عددی نوشته شود. قبل از شروع هر عنوان اصلی دو سطر، و قبل از شروع هر عنوان فرعی یک سطر خالی منظور شود. عناوین فرعی تر در ابتدای سطر نوشته شده و مطالب بلافاصله بعد از علامت : آغاز می‌شوند. به هر یک از عناوین اصلی و فرعی تا دو لایه فرعی شماره ای تعلق می گیرد که، نحوه شماره گذاری آن در فهرست آمده است •.بین معادلات و نوشته ها یک سطر خالی آورده می شود. شماره معادله در سمت راست خط ، وشماره جداول و شکلها به ترتیب در بالا وپایین بصورت XX-YY نوشته می شود. XX شماره فصل و YY شماره معادله می باشد. درصورتیکه سطر معادله دارای جای کافی نباشد، از سطر بعدی استفاده می شود •.منحنی ها، جداول ، تصاویر و یا اشکال درون کادر بسته قرار گرفته، طرف بالای آنها می‌بایست به طرف بالای کاغذ قرار داده شود. هر یک از منحنی ها، جداول تصاویر و اشکال دارای شماره بوده و در متن به آنها اشاره شود.زیرنویس شکل در قسمت زیرین کادر به فاصله یک خط درج می شود. توضیح شکل در سمت چپ بعد از شماره تایپ می‌شود. تدابیر مشابهی برای بالانویس جدول رعایت می‌شود. هر یک از منحنی ها جداول، تصاویر و یا اشکال در طی متن پایان نامه دارای شماره ای مستقل از یکدیگر بوده و بصورت متوالی تا انتهای هر فصل افزایش می یابد. لازم به ذکر است که چنانچه تعداد منحنی ها، جداول، تصاویر و یا اشکال در قسمتی از متن بیش از حد معقول باشد جهت تداوم نوشتار می بایست مجموعه آنها در یک پیوست قرارگیرند. در کلیه منحنی ها و نمودارها، هر یک از محورهای مختصات معرفی شده و واحد مربوطه نیز در کنار محور مختصات درج شود. این موضوع در مورد سطرها و ستونهای جداول نیز صادق می باشد. به منظور افزایش کیفیت و دقت نمودارها، توصیه می شود که یکی از نرم افزارهای متداول کامپیوتری مانند VISIO ، HG ، HPG ، EXCELL وغیره در رسم نمودارها مورداستفاده قرار گیرد •.لازم است کلیه محاسبات منحصراً در سیستم آحاد بین المللی SI انجام شود. در موارد استثنایی که به علت محدودیت منابع موجود استفاده از سیستم های دیگر آحاد اجتناب‌پذیر به نظر می رسد، ضروری است که نتایج نهایی هر قسمت از محاسبات را علاوه بر سیستم آحاد مربوطه، پس از تبدیل واحد در سیستم SI نیز درج نمود. ضمناً به این موضوع نیز حتماً توجه شود که در مقابل تک تک نتایج محاسبات، واحد مربوطه باید ذکر شود.پایان نامه به لحاظ نگارش دارای دو وجه قابل تأمل است:۱- مکان نوشتن مطالب در هر صفحه پایان نامه، نحوه حاشیه بندی، شماره گذاری، ارجاعات، صفحات وبخشها، معادلات، تصاویر، جداول و منحنی ها.۲- ترتیب ساختاری ارائه مطالب در جزء جزء پایان نامه. ابعاد حیاتی تر و راهگشای دو محور فوق طی دو فصل مورد تعمق قرار خواهند گرفت.۳-محتوای فصول پایان‌نامه۱،۲،۴- نحوه تنظیم مطالب: اهم نکاتی که می بایست در مورد ابعاد کاغذ پایان نامه، نحوه تنظیم و کادربندی برای انعکاس مطالب در روی کاغذ رعایت گردد عبارتنداز •:از کاغذ مرغوب و در قطع A۴ به منظور نگارش پایان نامه استفاده شود. در مواردی که نیاز به کاغذ در قطع بزرگتر است، ضمن استفاده از اندازه های استاندارد رده A به هنگام ضمیمه نمودن کاغذ مربوطه، به اندازه A۴ تا شده و حتماًداخل صحافی قرار داده شود •.در تحریر متن، معادلات ریاضی، جداول و نمودارها از کامپیوتر و نرم افزارهای فارسی موجود استفاده گردد •.اندازه حروف به هنگام استفاده از نرم افزار کامپیوتری، ۱۲ Pt تا ۱۴، بافونت Lotus یا Zar بوده ودر تمام متن یکسان باشد •.تا حد امکان از عکس و تصویر برای انعکاس مطالب استفاده نشده و از شماتیک های گویا بهره گرفته شود.در صورتیکه تصویری بصورت کپی در پایان نامه ارائه شود، بدیهی است باید کاملا واضح بوده و از کیفیت خوبی برخوردار باشد •.حواشی بالا و پایین کاغذ به ترتیب ۵/۲ و ۵/۲ سانتی متر و از راست و چپ نیز به ترتیب ۳ و ۲ سانتی متر باشند.صفحات بصورت ۱۸ سطری و یا ۲۴ سطری تایپ شوند •.جملات متن حتی الامکان کوتاه و مطابق قواعد دستور زبان فارسی و بصورت مجهول نوشته شده باشد •.از نگارش کلمات لاتین در متن پروژه، روی اشکال و جداول خودداری شود. معادل لاتین پس از مشخص شدن به وسیله شماره ای که بالای معادل فارسی آن کلمه تایپ می شود، در زیرنویس پایین صفحه با شماره عدد فارسی آورده شود. در هر صفحه، شماره های زیرنویس بصورت دو ستونه در زیر نیم خطی درسمت چپ کاغذ، از یک آغاز و به ترتیب افزایش می‌یابند. بطوریکه در هر سطر از زیرنویس صفحه حداکثر دو کلمه انگلیسی معادل تایپ می گردد که، کلمه اول از سمت چپ و کلمه دوم از میانه صفحه تحریر می گردد. سایر کلمات انگلیسی نیز در سطور بعدی، به همین ترتیب درج می شوند. اگر پیدا کردن معادل فارسی برای کلمه ای خاص مثلاً یک مقاله لاتین بسیار مشکل بود ، می توان تلفظ لاتین کلمه را با حروف فارسی نوشته و در زیر نویس اصل کلمه لاتین را نوشت. لازم به ذکر است که در صورت تمایل می‌توان به جای استفاده از زیر نویس در پایان هر صفحه، از پی نوشت در انتهای هر فصل استفاده نمود. بدیهی است که شماره لغات پی نوشت هرفصل نیز از یک آغاز می‌شود. پی‌نوشت انتهای فصل به دلیل مشابهت با اصول مقاله نویسی ارجحیت کمتری دارد •.شماره گذاری صفحات به دو نوع مجزا صورت می پذیرد. دسته اول صفحات پایان نامه، از صفحه چکیده، تا انتهای صفحات لیست علائم و اختصارات با حروف الفبا، و به صورت متوالی همچون الف، ب، پ، ت وغیره، دسته دوم صفحات، از صفحه مقدمه تا انتهای پایان نامه به صورت عددی شماره گذاری می شوند. روی صفحه اول هر تقسیم اصلی از پایان نامه، مانند صفحه چکیده، صفحه اول فهرست صفحه اول هر فصل و غیره شماره صفحه نوشته نمی شود ولی شماره آن به حساب می‌آید. شماره هر صفحه با ۵/۱ برابر فاصله بین سطرها از پایین کاغذ در وسط سطر به فارسی ساده نوشته می‌شود •.در نگارش متن اصلی، عناوین اصلی در وسط سطر، و کلیه عناوین فرعی در ابتدای سطر با شماره بندی دو عددی نوشته شود. قبل از شروع هر عنوان اصلی دو سطر، و قبل از شروع هر عنوان فرعی یک سطر خالی منظور شود. عناوین فرعی تر در ابتدای سطر نوشته شده و مطالب بلافاصله بعد از علامت : آغاز می‌شوند. به هر یک از عناوین اصلی و فرعی تا دو لایه فرعی شماره ای تعلق می گیرد که، نحوه شماره گذاری آن در فهرست آمده است •.بین معادلات و نوشته ها یک سطر خالی آورده می شود. شماره معادله در سمت راست خط ، وشماره جداول و شکلها به ترتیب در بالا وپایین بصورت XX-YY نوشته می شود. XX شماره فصل و YY شماره معادله می باشد. درصورتیکه سطر معادله دارای جای کافی نباشد، از سطر بعدی استفاده می شود •.منحنی ها، جداول ، تصاویر و یا

اشکال درون کادر بسته قرار گرفته، طرف بالای آنها می‌بایست به طرف بالای کاغذ قرار داده شود. هر یک از منحنی ها، جداول تصاویر و اشکال دارای شماره بوده و در متن به آنها اشاره شود.زیرنویس شکل در قسمت زیرین کادر به فاصله یک خط درج می شود. توضیح شکل در سمت چپ بعد از شماره تایپ می‌شود. تدابیر مشابهی برای بالانویس جدول رعایت می‌شود. هر یک از منحنی ها جداول، تصاویر و یا اشکال در طی متن پایان نامه دارای شماره ای مستقل از یکدیگر بوده و بصورت متوالی تا انتهای هر فصل افزایش می یابد. لازم به ذکر است که چنانچه تعداد منحنی ها، جداول، تصاویر و یا اشکال در قسمتی از متن بیش از حد معقول باشد جهت تداوم نوشتار می بایست مجموعه آنها در یک پیوست قرارگیرند. در کلیه منحنی ها و نمودارها، هر یک از محورهای مختصات معرفی شده و واحد مربوطه نیز در کنار محور مختصات درج شود. این موضوع در مورد سطرها و ستونهای جداول نیز صادق می باشد. به منظور افزایش کیفیت و دقت نمودارها، توصیه می شود که یکی از نرم افزارهای متداول کامپیوتری مانند VISIO ، HG ، HPG ، EXCELL وغیره در رسم نمودارها مورداستفاده قرار گیرد •.لازم است کلیه محاسبات منحصراً در سیستم آحاد بین المللی SI انجام شود. در موارد استثنایی که به علت محدودیت منابع موجود استفاده از سیستم های دیگر آحاد اجتناب‌پذیر به نظر می رسد، ضروری است که نتایج نهایی هر قسمت از محاسبات را علاوه بر سیستم آحاد مربوطه، پس از تبدیل واحد در سیستم SI نیز درج نمود. ضمناً به این موضوع نیز حتماً توجه شود که در مقابل تک تک نتایج محاسبات، واحد مربوطه باید ذکر شود. پیوست ها در انتهای پایان نامه، پیوست ها قرار می گیرند. همانگونه در متن اصلی ذکر گردید. پیوست بگونه ای انتخاب می شود که ضمن نیاز به وجود آنها، قرار دادن آنها در متن اصلی باعث از بین رفتن انسجام و پیوستگی مطلب می گردد. هر پیوست به یک موضوع اختصاص می یابد. به منظور مرتب نمودن پیوستها، ترتیب زیر پیشنهاد می گردد:پیوست ۱- منحنی های حاصل و یا تهیه شده از استاندارد در صورتی که تعداد آنها زیاد باشد.پیوست۲- جداول حاصل و یا تهیه شده از استاندارد در صورتی که تعداد آنها زیاد باشد.پیوست ۳- اثبات قضایاپیوست ۴- دستورالعمل استفاده از برنامه کامپیوتری تهیه شدهپیوست ۵- لیست برنامه کامپیوترپیوست ۶- نقشه های تهیه شده لازم به ذکراست پیوستهای نرم افزاری داخل جلد در پاکت ویژه ای چسبانده می‌شوند. در صفحه اول هر پیوست، در بالا و وسط کادر کلمه پیوست و شماره ترتیب آن درج شده و سپس با یک خط فاصله در وسط کادر عنوان مربوط به آن پیوست آورده می شود.- چکیده انگلیسی: این بخش حداکثر در یک صفحه ارائه شده و می‌تواند ترجمه چکیده فارسی باشد.- فرم داخل جلد به انگلیسی: این فرم دقیقا ترجمه جلد فارسی در ابتدای پایان نامه می‌باشد.۴،۲،۳- محتوای فصول پایان نامهفصل اول •کلیات تحقیق •مقدمه •هدف •ضرورت تحقیق •بیان مسئله •سوالات تحقیق •مراحل تحقیق •عنوان روش تحقیق •روش جمع آوری اطلاعات •ابزار جمع آوری اطلاعات •روش تجزیه و تحلیل• محدودیت های احتمالی تحقیق •تعاریف واژه های اصلی تحقیقفصل دوم •مرور ادبیات تحقیق اهم مباحث نظری پیرامون موضوع تحقیق که در یک تا چند بخش جداگانه به نقل قول از منابع معتبر (به همراه آدرس دهی منابع مورد استفاده در متن و درج مشخصات منابع مورد استفاده به ترتیب استفاده در انتهای فصل درج می گردد) توسط محقق گردآوری، دسته بندی، تنظیم و نگارش می یابد.فصل سوم •روش تحقیق •عنوان روش تحقیق •معرفی روش نمونه برداری یا بررسی جامعه موردنظر یا روش مطالعه موردی (•Case Study) چگونگی تعیین اندازه نمونه مورد مطالعه با استفاده از فرمولهای آماری و •...معرفی روشها و ابزار گردآوری اطلاعات کمی یا کیفی •معرفی الگوها یا مدل مورد استفاده برای تحلیل مسئله •معرفی جزئیات روشهای تجزیه و تحلیل اطلاعات •روش سنجش اعتبار و پایائی تحقیق کمی و یا صحت و تعمیم پذیری تحقیق کیفیفصل چهارم •جزئیات مراحل پیاده سازی روش تحقیق برای حل مسئله و پاسخگویی به سوالات تحقیقفصل پنجم •جمع بندی و نتیجه گیری و موضوعات پیشنهادی برای تحقیقات آتی •فهرست منابع و مأخذ •چکیده لاتین پیوست ها •پرسشنامه •جزئیات محاسبات تجزیه و تحلیل اطلاعات ü •جداول و نمودارهای اضافی http://www.pcparsi.comپایان نامه تحصیلی یا پروژه را چگونه تدوین کنیم! پایان نامه تحصیلی یا پروژه را چگونه تدوین کنیم! مقدمه برای نوشتن یک پایان نامه یا پرژه تحصیلی در یک چهار چوب علمی محقق ناگزیر به رعایت اصولی است که هم نگارش مطلب برای وی آسانتر شود و هم مطالعه آن برای دیگران به سادگی امکان پذیر باشد این اصول سه گانه به شرح ذیل میباشند . ۱) اصول تنظیم و تدوین مطلب ۲) اصول نگارش و نوشتن مطلب ۳) اصول منابع و مآخذ مطلب اصول تنظیم و تدوین مطلب در پایان نامه ها : معمولا یک پایان نامه تحصیلی به صورت زیر تنظیم میگردد : ۱) صفحه عنوان ۲) پیشگفتار و در صورت نیاز تشکر و قدر دانی ۳) فهرست مطالب ۴) فصل اول – طرح تحقیق ۵) فصل دوم– پیشینه تاریخی تحقیق ۶) فصل سوم ــ روش تحقیق ۷) فصل چهارم ــ ارائه یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل آن ۸) فصل پنجم ــ خلاصه تحقیق و ارائه پیشنهادها ۹) فهرست منابع و مآخذ ۱۰) پیوست ۱)عنوان تحقیق عنوان تحقیق و صفحه اولین صفحه ای است که بیننده با آن واجه میشود و گاه روی جلد پایان نامه را در بر می گیرد و معمولا مشتمل بر اطلاعاتی به صورت ذیل است : الف) عنوان پایان نامه ب) نام کامل استاد راهنما ج) نام کامل محقق یا محققین د) نام مرکز یا دانشگاهی که پایان نامه در آن تقدیم میگردد . ذ) نوع مدرک (برای مثال : پایان نامه دوره کارشناسی ارشد صنایع دستی) و) تاریخ ارایه پایان نامه ۲) پیشگفتار و تشکر و قدر دانی : این بخش گر چه از ضروریات نیست ولی گاهی وجود آن لازم است که باشد و این قسمت میتواند شامل اطلاعات مختصر و مفیدی از هدف ، دامنه و وسعت تحقیق باشد که قبل از مطالعه کامل تحقیق به خواننده اطلاعاتی را در اینباره خواهد داد و تصویر و برداشتی از کل تحقیق را برای خواننده روشن میکند . محقق میتواند در پایتن پیشگفتار از فرد یا افراد یا موسساتی که او را در انجام تحقیقش کمك و راهنمایی کرده اند ، سپاسگزاری کند . ۳) فهرست مطالب : فهرست مطلب که میتواند شامل یک یا چند صفحه باشد هدفی جز دادن دید و آگاهی از مطالب مندرج در پایان نامه به خواننده ندارد و خواننده را قادر خواهد ساخت به سرعت و دقت و سادگی ، مطلب دلخواه خود در پایان نامه را بیابد . ۴)فصل اول ــ طرح تحقیق : طرح تحقیق یکی از ارکان اساسی و اصلی پایان نامه است و محقق قبل از آنکه به انجام تحقیق مبادرت ورزد ، باید این فصل را تهیه و تنظیم نماید و به سرعت استاد راهنما و یا هر فرئد دیگری که محقق قصد دارد نتایج تحقیق را به او گزارش دهد ، برساند . ÷س از تاید استاد راهنما محقق موظف است طبق طرح تنظیم شده در پی انجام تحقیق بر آید . مهمترین قسمتهای طرح تحقیق عبارتند از : ۴-۱- عنوان تحقیق ؛ باید شناختی دقیق و روشن از حوزه ی موضوع تحقیق را عرضه دارد و خالی از هرگونه ابهام و پیچیدگی باشد . ۴-۲-مقدمه یا تاریخچه ای از موضوع تحقیق : در این قسمت مختصری از نظرات و تحقیقات مربوط به موضوع و یا مسایل و مشکلات حل نشده در این حوزه و همچنین توجه و علاقه جامعه به این موضوع اشاره میشود . ۴-۳-تعریف موضوع تحقیق : در این قسمت محقق موضوع مورد علاقه و یا نیاز احساس شده خود را در حوزه تحقیق بیان میدارد و عوامل موجود در موقیعت را تعریف و تعیین میکند . ۴-۴-هدف یا هدفهای کلی و آرمانی تحقیق : این قسمت باید با جملات مثبت و کلی طرح شود و ازطولانی شدن مطالب پرهیز شود ۴-۵-روش انجام تحقیق : در این قسمت پژوهشگر روش کاری خود را بیان میدارد و شیوه های گوناگونی را که در گرد آوری مطالب خود به

کار برده ذکر میکند و همچنین اگر روش آماری خاصی را در تهیه و تدوین اطلاعات به کار برده آن شیوه را بیان میکندو بیان آن یکی از ملزومات است . ۴-۶-اهمیت و ارزش تحقیق : بـا توجه به تشابه این قسمت از طرح تحقیق با تعریف موضوع تحقیق که در آن محقق نیاز خود را در آگاهی به نتایج مطالعه عنوان میسازد ، در این قسمت منابع شخصی یا علمی که از خاتمه تحقیق به محقق دست میدهد ، بحث میشود . ۴-۷- محدودیت های تحقیق : محدودیت هایی که کنترل آن از عهده محقق خارج است مانند انتخاب نوع بافته ها و یا زیر انـدازها و دیگر محدودیت هایی که کنترل آن در دست محقق است مانند موضوع و محل تحقیق و ... ۴-۸- تعرف واژه ها : در این قسمت محقق باید واژه هایی که ممکن است برای خواننده آشنا نباشد تعریف کند مثلا در منطقه ای گره، ایلمک و در منطقه ای دیگر خفت و در جایی دیگر به واژه ای دیگر خوانـده میشود محقق بایـد واژه های نا آشنا را در این بخش معنی کند . ۴-۹-خلاصه فصلها: در این قسمت خلاصه ای اشاره وار از فصلهای آتی آورده میشودتا خواننده بتواند تصویری واضح از دیگر قسمتهای پایان نامه در ذهن خود ترسیم کنـد . این مطالب میتوانـد اگر درست بیان شود فصل اول پر باری را برای تحقیق ما محیا سازد ! ۵)فصل دوم پیشینه تاریخی موضوع تحقیق : این فصل حاوی خلاصه ای از مطالعات انجام شده در با ره موضوع تحقیق است این بخش از تحقیق یکی از ارکان اصلی و به تعبیری دیگر یکی از پایه های تحقیق میتوانـد باشد اگر محقق از ÷یشینه مطالعاتی تحقیق آگاهی داشته باشد به دنبال موضوعات تکراری نخواهد رفت و حتی میتواند با دلایل و برهان های ریشه دار و با پایه به نقد آثار گذشته بپردازد . ۶)فصل سوم روش تحقیق : در این قسمت معمولا به تفصیل در باره مطالبی به قرار ذیل بحث میشود: الف) روش تحقیق در این قسمت محقق به توضیح و توجیه روش تحقیقی خود میپردازد و انواع مختلف روشهای تحقیقی ، هدف و موضوع پژوهشی خود ، مناسب دانسته است میپردازد. ب) آزمودنی هـا در این قسمت محقق به سوالاتی از قبیل : ۱) آزمودنیها شامل چه اشخاص یا آیتمهایی هستند ؟ برای مثال او میگوید آزمودنیهای ما فقط شامل گبه بود. ۲) تعداد آزمودنیها چند تا بود ؟ مثلا ۵۰۰ نمونه گبه و حتی میتواند فرد هم باشد مانند : ۵۰۰ نفر بافنده گبه . ۳) با توجه به موضوع و هدف آیا افراد یا تعداد انتخاب شده مناسب هستند ؟ محقق بایـد با دلایل و برهانهای قاطع این بخش را برای خواننـده ثابت کنـد و بقولی هدف خود را با عمل هماهنگ سازد . ۴) نوع گزینش و تقسیم آزمودنیها به چه ترتیب صورت گرفته است ؟ محقق بایـد به این موضوع اشاره کند که موارد انتخاب شده به چه دلیل منتخب نگارنده بوده است و چرا مثلا به جای گبه از گلیم استفاده نکرده و ... ۵)آزمودنیها از چه خصوصیات ویژه ای برخوردار هستند ؟ پژوهشگر باید به خوانندگان بگوید که خصوصیات آیتمهای انتخابی چه بوده است که او آنهـا را انتخاب کرده است او بایـد ویژگیهای انتخاب موضوعات مورد بحث خود را برای خواننـده مشخص کنـد برای مثال بگوید چون میخواستیم نوع گره کـاربردی در گبه هـا را بررسی کنیم ۵۰۰ نمونه گبـه را انتخاب کردیم و یـا ... ج) روش جمع آوری اطلاعات : پژوهشگر پس از تعیین روش تحقیق بایـد روش جمع آوری اطلاعات را برای خواننده بیان کند که میتواند با استفاده از شیوه های مشاهـده ، مصاحبه ، میدانی ، پرسشنامه ای وکتابخانه ای و یا حتی اینترنتی باشد . د)متغیر های مستقل و وابسته : در این قسمت محقق به طور جدا گانه متغیر های متغیر های مستقل و وابسته را تعیین و تعریف میکند و با این کار هم مسیر مطالعه خود را مشخص میسازد و هم برای محقق دیگری این امکان را به وجود می آورد که در صورت تمایل ، بتواند در تحقیق مشابه همین متغیر هـا را مورد بررسی قرار دهـد . ذ- روش اماری : در این بخش محقق بایـد از شیوه آماری بکار رفته در تحقیقش یاد کنـد و ضمن توصیف روش آماری استفاده شده در تحقیق به وضوح و خارج از هر گونه ابهام و پیچیدگی فرمولها و سطوح معنی دار به کار رفته در تحقیق را بیـان دارد برخی از روشهای آماری که در کاهای تحقیقاتی عبارتنـد از : ۱) فراوانی و درصد ۲) ضریب همبستگی ۳) آزمون – تی ۴) آزمون – اف ۷- فصل چهـارم – یـافته هـا و تجزیه و تحلیل آنها : این فصل در واقع هسته اصلی تحقیق است و احتمالا مشتمل بر بحث های کلامی ، جـدولها ، شکلها ، نمودارها و نیز تجزیه و تحلیل اطلاعات است . ۸- فصل پنجم – خلاصه تحقیق و پیشنهادها : این فصل شامل دو قسمت اصلی ، یکی خلاصه تحقیق و دیگری پیشنهادها ست . الف- این بخش یکی از مشکلترین بخشهای پایان نامه است . یک خلاصه مناسب ترکیبی از دو نوع اطلاعات است : ۱ _اطلاعات و یافته هایی که محقق از تحقیق جاری خویش به دست آورده است . ۲ _اطلاعـات و یـافته هایی که محقق از طریق مطالعه تحقیقات و نوشته های دیگران جمع آوری کرده است و کلا در نوشتن پایـان نـامه ، رعـایت نکات زیر حائز اهمیت است : الف) ارائه یافته ها و نتایج برجسته به صورت منظم . ب) استفاده از یـافته های تحقیق جازی برای تاییـد یا رد فرضـهای تحقیق ج) بکار گیری مطالب منـدرج در فصل پیشینه تاریخی در رد یا تایید تحقیق (هرجا که لازم بود) . پیشنهاد ها : تحقیقاتی که در زمینه های مختلف از جمله فرش دستباف صورت میگیرد لزوما باید با پیشنهاد هایی همراه باشد که در بهینه سازی رنگرزی ، بافت ، طراحی و در نهایت به سازی تولید فرش انجامد . این بخش که به ازائه راهکارها میپردازد خواهد توانست بخشی از موانع را متلاشی کند و برای مسئولان چراغ راهی باشد. ۹- فهرست منـابع و مآخـذ : در این قسمت تمـام منابع و مآخـذ ، از قبیل کتابها ، مقاله ها ، مجله ها ، رساله های چاپ شـده و چاپ نشـده را به ترتیب حروف الفبـای نـام فامیل و نویسنده و یا مترجم و به صورت در هم از نظر نوع آنها نوشته میشود . ۱۰- پیوست : شامل مطالب و مـدارکی است که در درک و فهم خواننده از پایان نامه کمک چندانی نمیکند و میتوان از پرسشنامه ها ، آزمونها ، نامه های نوشته شده به افراد و موسسات و سایر وسایل جمع اوری اطلاعات نام برد .

منطق فازی به زبانی ساده

ن ۱۳۹۱ ، ۱۱:۰۵ منطق فازی به زبانی ساده قاسم‌نژاد مقدم –فاطمه بقایی‌نیا– دکتر بافنده

هر نوع بیان واقعیت، یکسره درست یا نادرست نیست. حقیقت آنها چیزی بین درستی کامل و نادرستی کامل است. چیزی بین یک و صفر، یعنی مفهومی چند ارزشی و یا خاکستری. حال فازی چیزی بین سیاه و سفید، یعنی خاکستری است. «بارت کاسکو» (غفاری و همکاران، ۱۳۸۰). منطق فازی[۱] در برابر منطق

«باینری» یا «ارسطویی» که همه چیز را فقط به دو شکل سیاه و سفید، بلی و خیر و صفر و یک می‌بیند، قرار دارد. این منطق در بازه بین صفر و یک قرار داشته و با دوری از مطلق‌گویی (فقط صفر یا یک) از مقدار تعلق عضوی به مجموعه بحث می‌کند. مثلا یک فرد ۴۰ساله، ۱۵درصد به مجموعه جوان، ۷۰درصد به مجموعه میانسالان و ۲۵درصد به مجموعه پیران تعلق دارد. این منطق مطلقا نمی‌گوید که مثلا فرد موردنظر میانسال است (مجموع تعلق‌ها الزاما برابر یک نیست).منطق فـازی در ۱۹۶۵ برای اولین بـار در مقاله‌ای به همین نام، توسط پروفسور «لطفی عسگرزاده» ارائه شد و در حال حاضر کاربردهای فراوانی دارد و در حیطه مدیریت نیز جای خاصی را به خود اختصاص داده است. این منطق برای سنجش مسائل و الگوهای کیفی، کـاربرد فراوان دارد و پاسخگوی مسائل زیادی در رشته‌های علوم انسانی بویژه مدیریت است.منطق فازی راهکاری است که به وسیله آن می‌توان سیستم‌هایی پیچیده را که مدلسازی آنها با استفاده از ریاضیات و روش‌های مدلسازی کلاسیک غیرممکن بوده و یا بسیار مشکل است، به آسانی و با

انعطاف بسیار بیشتر، مدلسازی کرد.در این مقاله، سعی شده است تا شمایی از منطق فازی، به زبانی ساده، ارائه شود. همچنین، مختصری به بنیانگذار این منطق اشاره شده و در مورد کاربردها، متغیرهای زبانی، قوانین «اگر-آنگاه»، چگونگی به کارگیری و در نهایت تفاوت آن با نظریه احتمالات، بحث شده است.از آن زمان که انسان اندیشیدن را آغاز کرد، همواره کلمات و عباراتی را بر زبان جاری ساخته که مرزهایی روشن نداشته‌اند. کلماتی نظیر: خوب، بد، جوان، پیر، قوی، ضعیف، گرم، سرد، باهوش، زیبا و قیودی نظیر: معمولاً، غالباً، تقریباً و به ندرت. روشن است که نمی‌توان برای این کلمات رمزی مشخص یافت.این باور به سیاه و سفیدها، صفر و یک‌ها و نظام دو ارزشی گذشته بازمی‌گردد و حداقل به یونان قدیم و ارسطو می‌رسد. البته قبل از ارسطو نوعی ذهنیت فلسفی وجود داشت که به ایمان «دودویی» با شک و تردید می‌نگریست.منطق ارسطو، اساس ریاضیات کلاسیک را تشکیل می‌دهد. براساس اصول و مبانی این منطق، همه چیز تنها مشمول یک قاعده ثابت می‌شود که براساس آن، هر چیز یا درست است یا نادرست. منطق ارسطویی دقت را فدای سهولت می‌کند. نتایج منطق ارسطویی، «دوارزشی» و «درست یا نادرست»، «سیاه یا سفید» و «صفر یا یک» می‌تواند مطالب ریاضی و پردازش رایانه‌ای را ساده کند (همان منبع).منطق فازی، جهان‌بینی جدیدی است که به رغم ریشه داشتن در فرهنگ مشرق زمین، با نیازهای دنیای پیچیده کنونی بسیار سازگارتر از منطق ارسطویی است. منطق فازی، جهان را آن‌طور که هست به تصویر می‌کشد. دنیایی که ما در آن زندگی می‌کنیم، دنیای مبهمات و عدم قطعیت است. مغز انسان عادت کرده است که در چنین محیطی فکر کند و تصمیم بگیرد و این قابلیت مغز که می‌تواند با استفاده از داده‌های ناصحیح و کیفی به یادگیری و نتیجه‌گیری بپردازد، در مقابل منطق ارسطویی که لازمه آن داده‌های دقیق و کمی است، قابل تامل است (همان منبع).بنیانگذار منطق فازیپروفسور لطفی‌زاده، که در جهان علم به پروفسور زاده مشهور است، در ۱۹۲۱ در شهر باکوی جمهوری آذربایجان به دنیا آمد. مادرش پزشک روس و پدرش روزنامه‌نگاری ایرانی بود که در آن زمان به دلایل شغلی در باکو به سر می‌برد. او در ۱۰سالگی همزمان با حکومت دیکتاتوری استالین در اتحاد جماهیر شوروی سابق، همراه با خانواده مجبور به مراجعت به ایران شد. لطفی‌زاده در کالج البرز تهران (دبیرستان کنونی البرز) تحصیلات متوسطه را به پایان رساند و در امتحانات کنکور سراسری، مقام دوم را کسب کرد. او در ۱۹۴۲ رشته برق و الکترونیک دانشگاه تهران را با موفقیت به پایان رساند و طی جنگ جهانی دوم برای ادامه تحصیلات به امریکا رفت و دوره فوق‌لیسانس مهندسی برق را در انستیتو تکنولوژی ماساچوست MIT طی کرد. پس از آن، دانشگاه کلمبیا در نیویورک را انتخاب کرد و سرانجام در ۱۹۴۹ موفق به دریافت درجه دکترای خود از این دانشگاه شد.وی تئوری و منطق فازی را پایه‌گذاری کرده و در زمینه کاربردهای آن در هوش مصنوعی، زبان‌شناسی، منطق، تئوری تصمیمات، تئوری کنترل، سیستم‌های خبره و شبکه‌های اعصاب، به تحقیقات گسترده‌ای پرداخت. در حال حاضر، حاصل تحقیقات پروفسور لطفی‌زاده در زمینه منطق فازی در بخش‌های گوناگون طراحی نرم‌افزار و سخت‌افزار و محاسبات کامپیوتری بر مبنای کلمات، تئوری شعور کامپیوتر در درک زبان طبیعی و صنایع سبک و سنگین مورداستفاده است.پروفسور لطفی‌زاده به عنوان کاشف و مبتکر منطق فازی طی یک مقاله علمی کلاسیک که در ۱۹۶۵ به چاپ رسید، شهرت جهانی یافت. وی به‌طور رسمی از ۱۹۹۱ بازنشسته شده و مقیم سانفرانسیسکو است. پروفسور لطفی‌زاده دارای ۲۳ درجه دکترای افتخاری از دانشگاه‌های معتبر جهان است، بیش از ۲۰۰مقاله علمی را به تنهایی به نگارش درآورده و در حال حاضر عضو هیئت تحریریه بیش از ۵۰ مجله علمی دنیاست (همان منبع).فازی و منطق فازیواژه «فازی» در فرهنگ لغت آکسفورد، به معنای «مبهم، گنگ، نادقیق، گیج، مغشوش، درهم و نامشخص» آمده است. معانی دیگری مثل کرکی، درهم و برهم، پرزدار، تیره و نامعلوم نیز از جمله معانی دیگر واژه فازی است.در مجموع، واژه فازی به «مفاهیم فاقد مرز دقیق» اشاره دارد (Charleson, ۱۹۹۸). لطفی‌زاده در پاسخ به این سوال که چرا کلمه فازی را برای این نظریه انتخاب کرده است، می‌گوید: «من کلمه فازی را انتخاب کردم چون احساس می‌کردم که این کلمه با بیشترین دقت آنچه را در این نظریه آمده است، توصیف می‌کند (قیومی، ۱۳۸۱).فازی بودن به معنای چندارزشی بودن است و در مقابل منطق دو ارزشی که در آن برای هر سوال و یا مفهومی تنها دو پاسخ و یا حالت (درست یا نادرست سیاه یا سفید) می‌تواند وجود داشته باشد، قرار می‌گیرد. در واقع منطق ارسطویی را می‌توان حالت خاصی از تفکر فازی به حساب آورد (Burrough& et al,۱۹۹۲).منطق فازی معتقد است که ابهام در ماهیت علم وجود دارد. برخلاف دیگران که معتقدند که باید تقریب‌ها را دقیق‌تر کرد تا بهره‌وری افزایش یابد، لطفی‌زاده معتقد است که باید به دنبال ساختن مدل‌هایی بود که ابهام را به عنوان بخشی از سیستم، مدل کند.منطق فازی، تکنولوژی جدیدی است که شیوه‌های مرسوم برای طراحی و مدل‌سازی یک سیستم را که نیازمند ریاضیات پیشرفته و نسبتاً پیچیده است، با استفاده از مقادیر و شرایط زبانی و یا به بیانی دیگر دانش فرد خبره و با هدف ساده‌سازی و کارامدتر شدن طراحی سیستم جایگزین و یا تا حدود زیادی تکمیل می‌کند.این نظریه، قادر است بسیاری از مفاهیم، متغیرها و سیستم‌هایی را که نادقیق و مبهم هستند (همان‌طور که در عالم واقع نیز اکثراً چنین است) صورتبندی ریاضی کرده و زمینه را برای استدلال، استنتاج، کنترل و تصمیم‌گیری در شرایط عدم اطمینان ، فراهم آورد. (طاهری، ۱۳۷۸).در سیستم‌های دارای عدم قطعیت زیاد و پیچیدگی‌های بالا، منطق فازی روشی مناسب برای مدلسازی به شمار می‌رود.در سیستم فازی، عدم قطعیت پدیده‌ها دو نوع هستند:۱. عدم قطعیت ناشی از ضعف دانش و ابزار بشری در شناخت پیچیدگی‌های یک پدیده.۲. عدم قطعیت مربوط به عدم صراحت و عدم شفافیت مربوط به پدیده یا ویژگی خاص.یعنی، پدیده ممکن است ذاتاً غیر صریح و وابسته به قضاوت افراد باشد (کوره‌پزان، ۲، ۱۳۸۴) مثلاً، نمره رضایت شغلی بالا، برای کارمندی، ممکن است ۸۰ از ۱۰۰باشد و برای دیگری ۹۵.منطق‌های ریاضیمنطق کلاسیک (دودویی، باینری): منطقی است که در آن، گزاره‌ها فقط ارزش راست یا دروغ دارند که آن را منطق ۰ و ۱ می‌نامند.منطق چندمقداره: منطقی که علاوه‌بر ۰ و ۱ چند مقدار دیگر را نیز اختیار می‌کند.منطق بینهایت مقداره: در این منطق، ارزش گزاره‌ها می‌تواند هر عدد حقیقی بین ۰ تا ۱ باشد.منطق فازی: نوعی از منطق بی‌نهایت مقداره و در واقع ابتکاری برای بیان رفتار مطلوب سیستم‌ها با استفاده از زبان روزمره. در واقع، منطق فازی منطقی پیوسته است که از استدلال تقریبی بشر الگوبرداری کرده است.ویژگی‌های منطق فازیالف- در منطق فازی، استدلال‌های دقیق به عنوان مواردی مرزی استدلال‌های تقریبی تلقی می‌شوند.ب- در منطق فازی، هر چیزی درجه‌پذیر است.پ- هر سیستم منطقی می‌تواند فازی شود.ت- در منطق فازی، دانش به عنوان مجموعه‌ای از محدودیت‌های تغییرپذیر و یا به طور معادل فازی که بر روی مجموعه‌ای از متغیرها اعمال می‌شود، تعبیر می‌گردد.ث- استنتاج، به عنوان فرایند گسترش محدودیت‌های تغییرپذیر درنظر گرفته می‌شود (قیومی، ۱۳۸۱).کاربردهادر ۱۹۷۴، ابراهیم ممدانی از دانشگاه لندن، برای نخستین بار از منطق فازی در زمینه کنترل یک موتور بخار ساده استفاده کرد. اولین کاربرد صنعتی منطق فازی، ۶ سال بعد صورت گرفت. در ۱۹۸۰ «اسمیت» از دانمارک برای نخستین بار از منطق فازی برای کنترل کوره سیمان استفاده کرد. در دهه ۱۹۸۰ موسسه «فوجی الکتریک» منطق فازی را برای کنترل فرایند تصفیه آب به‌کار گرفت. متعاقب آن، شرکت «هیتاچی» یک سیستم کنترل خودکار قطار را بر مبنای منطق فازی توسعه داد. گفتنی است که در اوایل دهه ۱۹۹۰ موسسات

گفته شده ژاپنی در زمینه کاربرد منطق فازی، پیشتاز بوده‌اند.فازی در کارخانه‌های بزرگ نظیر ذوب آهن، صنایع خودروسازی، شیشه‌سازی، تصفیه آب، واحدهای تولید انرژی و در واحدهای تولیدی کوچک نظیر کارخانه‌های ساخت ماشین لباسشویی و وسائل الکترونیکی مانند ویدئو و ... کاربردهای گوناگونی پیدا کرده است. (طاهری، ۵۰، ۱۳۷۸).کاربرد منطق فازی در صنایع خودروسازی مربوط به تنظیم و کنترل ترمزهای ABS، سیستم ترمز ضدلغزش و گیربکس اتوماتیک برای خودروها (در کارخانه نیسان)، گیربکس اتوماتیک برای خودروها (در شرکت سوبارو)، تشخیص عیب در فرایند تولید، محاوره بین ماشین و انسان، کنترل کیفیت و... بوده است.متغیر زبانی و قواعد اگر- آنگاه فازیبکی از ویژگی‌های منطق فازی در استفاده از ساختار قانون پایه منطقه فازی است که طی آن، مسائل کنترلی به یک سری قوانین IF x And y THEN z تبدیل می‌شوند که پاسخگوی خروجی مطلوب سیستم برای شرایط ورودی داده شده به سیستم است. این قوانین ساده و آشکار برای توصیف پاسخ‌دهی مطلوب سیستم با اصطلاحاتی از متغیرهای زبان شناختی به جای فرمول‌های ریاضی استفاده می‌شود.نکته جالب اینجاست که گرچه سیستم‌های فازی پدیده‌های غیرقطعی و نامشخص را توصیف می‌کنند، اما تئوری فازی، تئوری دقیقی است.متغیر زبانی، متغیری است که مقادیرش کلمات یا جملات یک زبان طبیعی و یا مصنوعی باشد. مثلاً، سن یک فرد را درنظر بگیرید، اگر مقادیری را که سن اختیار می‌کند با کلماتی نظیر: نونهال، نوجوان، جوان، مسن و پیر نشان دهیم، متغیر سن، متغیری زبانی است (آذر و فرجی، ۱۳۸۶، ۱۹۸).مثال: سرعت ماشین، متغیر x است که مقادیری را در محدوده [Vmax,۰] می‌پذیرد. اکنون ما سه مجموعه فازی «کند»، «متوسط»، «تند» را مطابق شکل زیر در محدوده [Vmax,۰] تعریف می‌کنیم. اگر ما x را یک متغیر زبانی ببینیم، آنگاه x می‌تواند «کند» و «متوسط» و «تند» را به عنوان مقدار بپذیرد (شکل۱).

شکل۱: سرعت ماشین به عنوان یک متغیر زبانی یک متغیر زبانی توسط پنج‌تایی (X,T(x),U,G,M) مشخص می‌شود که در آن: X٠ نام متغیر زبانی است.T(x٠) مجموعه مقادیر زبانی است که X اختیار می‌کند.٠U دامنه فیزیکی واقعی است که در آن، متغیر زبانی X مقادیر کمی خود را اختیار می‌کند (مجموعه مرجع).٠G گرامری که بر طبق آن، مقادیر مختلف متغیر زبانی تولید می‌شود٠ M قاعده‌ای لغوی که هر مقدار زبانی در T را به یک مجموعه فازی در U مرتبط می‌سازد (تابع عضویت) (George and Yuan,۲۰۰۳)بنابراین، با معرفی متغیرهای زبانی، ما قادر خواهیم بود توصیف‌های مبهم و نامعلوم در زبان‌های طبیعی را در گزاره‌های ریاضی فرموله کنیم. این اولین گام برای مشارکت سیستماتیک و موثر دانش بشری در سیستم‌های مهندسی است.منطق فازی چگونه به کار گرفته می‌شود؟منطق فازی را می‌توان از طریق قوانینی به کارگرفت که «عملگرهای فازی» نامیده می‌شوند. این قوانین معمولاً براساس مدل زیر تعریف می‌شوند:IF variable IS set THEN actionمثلا، فرض کنید می‌خواهیم توصیفی فازی از دمای یک اتاق ارائه دهیم. در این صورت می‌توانیم چند مجموعه فازی تعریف کنیم که از الگوی تابع u(x) تبعیت کند. شکل ۲، نموداری از نگاشت متغیر>دمای هواسردخنکعادیگرمداغ <است. ملاحظه می‌کنید که دمایی معین ممکن است متعلق به یک یا دو مجموعه باشد (نوعی‌پور، ۱۳۸۲).اکنون می‌توان براساس مدل فوق، قانون فازی زیر را تعریف کرد:اگر دمای اتاق «خیلی گرم» است، سرعت پنکه را «خیلی زیاد» کن.اگر دمای اتاق «گرم» است، سرعت پنکه را «زیاد» کن.اگر دمای اتاق «معتدل» است، سرعت پنکه را در «همین اندازه» نگه دار.اگر دمای اتاق «خنک» است، سرعت پنکه را «کم» کن.اگر دما «سرد» است، پنکه را «خاموش» کن.اگر این قانون فازی را در یک سیستم کنترل دما اعمال کنیم، آنگاه می‌توانیم دماسنجی بسازیم که دمای اتاق را به صورت خودکار و بر طبق قانون ما، کنترل کند (نوعی‌پور، ۱۳۸۲).

شکل۲

به عنوان نمونه، دماهای بین دمای T۱ و T۲، هم به مجموعه «سرد» و هم به مجموعه «خنک» تعلق دارند، اما درجه عضویت دمایی معین در این فاصله، در هر یک از دو مجموعه متفاوت است. به طوری که دمای نزدیک T۲ تنها به اندازه چندصدم عضو مجموعه «سرد» و نزدیک به ۹۰درصد عضو مجموعه «خنک» است. (نوعی‌پور، ۱۳۸۲)

دو نوع توجیح برای سیستم‌های فازی وجود دارد:دنیای واقعی ما بسیار پیچیده‌تر از آن است که بتوان توصیفی دقیق برای آن پیدا کرد. بنابراین، باید توصیفی تقریبی یا همان فازی که قابل تجزیه و تحلیل باشد، برای یک مدل معرفی شود.با حرکت ما به سوی عصر اطلاعات، دانش و معرفت بشری بسیار اهمیت پیدا کرده است. بنابراین، ما به فرضیه‌ای نیاز داریم که بتواند دانش بشری را به شکلی سیستماتیک فرموله کرده و آن را به همراه دیگر مدل‌های ریاضی، در سیستم‌های مهندسی قرار دهد.انتقادات به نظریه فازیهمراه با گسترش این نظریه، انتقاداتی بر آن وارد شد که عمده‌ترین آنها را می‌توان در سه گروه، تقسیم‌بندی کرد: منتقدین سوال می‌کردند که کاربرد منطق جدید (منطق فازی) چیست؟ شما چه چیزی با مجموعه فازی می‌توانید انجام دهید؟ منتقدین فعال در مراکز علمی و پژوهشی احتمالات فازی را همان «احتمال» اما با لباس مبدل می‌دانستند. آنها احساس می‌کردند که لطفی‌زاده چیزی جدید ارائه نکرده و واقعاً کاری خاص انجام نداده است. قهر آشکار منطق دو ارزشی با منطق فازی از همه مهم‌تر بود. منتقدان می‌گویند منطق دو ارزشی، کارایی دارد و هزاران سال است که به ما خدمت کرده و رایانه‌ها را به کار می‌اندازد. ممکن است مقداری هزینه داشته باشد، اما ساده است و کار می‌کند (آذر و فرجی،۱۳۸۶، ۱۳).تفاوت میان نظریه احتمالات و منطق فازیبکی از مباحث مهم در منطق فازی، تمیزدادن آن از نظریه احتمالات در علم ریاضیات است. غالباً نظریه فازی با نظریه احتمالات اشتباه می‌شود. در حالی که این دو مفهوم کاملاً با یکدیگر متفاوتند (نوعی‌پور، ۱۳۸۲).منطق فازی با حقایق نادقیق سروکار داشته و به حدود و درجات یک واقعیت اشاره دارد، حال آنکه نظریه احتمالات بر شالوده مجموعه حالات تصادفی یک پدیده استوار است و درباره شانس وقوع حالتی خاص صحبت می‌کند؛ حالتی که وقتی اتفاق بیفتد، دقیق فرض می‌شود. برای روشن شدن موضوع، به این مثال توجه کنید. فرض کنید که در خیابانی رانندگی می‌کنید. اتفاقا متوجه می‌شوید که کودکی در خودرویی دیگر که به موازات شما در حال حرکت است، نشسته و سر و یک دست خود را از پنجره بیرون آورده و در حال بازیگوشی است. این وضعیت، واقعی است و نمی‌توان گفت احتمال اینکه بدن این کودک بیرون از خودرو باشد، چقدر است (همان منبع) زیرا بدن او واقعاً بیرون از خودرو است، با این توضیح که بدن او کاملاً بیرون نیست بلکه فقط بخشی از بدن او در خارج خودرو قرار گرفته است. در اینجا تئوری احتمالات کاربردی ندارد، چون ما نمی‌توانیم از احتمال خارج بودن بدن کودک از ماشین صحبت کنیم؛ زیرا آشکارا فرضی غلط است، اما می‌توانیم از احتمال وقوع حادثه صحبت کنیم. مثلا هر چه بدن کودک بیشتر بیرون باشد، احتمال اینکه بر اثر برخورد با بدنه خودرویی دیگر دچار آسیب شود، بیشتر می‌شود. این حادثه هنوز اتفاق نیفتاده، اما می‌توانیم از احتمال

وقوع آن صحبت کنیم. بیرون بودن تن کودک از ماشین همین حالا به واقعیت تبدیل شده و فقط می‌توانیم از میزان و درجات آن صحبت کنیم (نوعی‌پور، ۱۳۸۲).فازی بودن و احتمالات، اغلب با هم ترکیب می‌شوند. یک جمله، در صورتی احتمالی است که احتمال یا درجه تحقق را نشان دهد و یا نتیجه یک واقعه اتفاقی را بیان کند. مثلاً، جمله «شانس اینکه آنجا باشم ۵۰–۵۰ است» جمله‌ای کاملا احتمالی است. جملات احتمالی، خود درجه‌ای از مفهوم فازی بودن را نشان می‌دهند. در جمله «به احتمال زیاد آنجا خواهم بود» تمامی احتمالات به صورت ذهنی سنجیده شده و درجه‌ای از احتمال تا تحقق را بیان می‌کنند. در صورتی‌که جمله «ممکن است آنجا باشم» کاملا نامعلوم و غیرقابل پیش‌بینی است و در واقع فازی بودن آن حالت را بیان می‌کند (کارتالوپولس، ۷، ۱۳۸۱).نتیجه‌گیریمنطق فازی، روشی متفاوت را برای مسائلی فراهم می‌آورد که نیاز به کنترل دارند. این روش بر آنچه که سیستم باید انجام دهد متمرکز است، نه بر چگونگی انجام کارها (Hellmann, ۲۰۰۵).به‌کارگیری منطق فازی، ساده بوده و قادر است مسائل پیچیده‌ای را که با روش‌های معمولی ریاضی حل نمی‌شوند، به سادگی و در زمانی کمتر حل کنند. این منطق، همانند دانش فرد خبره، عمل می‌کند.نظریه مجموعه‌های فازی برای اقدام در شرایط عدم اطمینان طراحی شده و این کار را با استفاده از متغیرهای زبانی و عادی روزمره انجام می‌دهد که می‌توان با کمک آنها مسائل و متغیرهای کیفی را کمی کرده و مورد ارزیابی قرار داد. بنابراین، منطق فازی منطقی مناسب برای علم مدیریت است که در بیشتر مواقع با متغیرهای کیفی سروکار دارند.به کمک منطق فازی، از کل گویی و مطلق‌گویی دور شده و مسائل را بیشتر به سمت جواب صحیح‌تر سوق می‌دهیم. منطق فازی در عصر کنونی که با تغییرات سریع همراه با پیچیدگی‌های بغرنج توأم شده است، می‌تواند پاسخی مناسب باشد.منابع: آذر، ع. و فرجی، ح، علم مدیریت فازی، انتشارات موسسه کتاب مهربان نشر، ۱۳۸۶. طاهری، س.م، آشنایی با نظریه مجموعه‌های فازی، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد، چاپ دوم، ۱۳۸۷. قیومی، ص، منطق فازی و مبانی فلسفی آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد فلسفه، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۱. نوعی‌پور، بهروز، منطق فازی چیست؟ ماهنامه شبکه، آذر ۱۳۸۵، شماره ۷۱. کاسکو، بارت، تفکر فازی، ترجمه، غفاری، دکتر علی و همکاران، انتشارات دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، چاپ دوم بهمن ۱۳۸۰.

چگونگی نگارش مقاله پژوهشی

۰۳:۳۰ چگونگی نگارش مقاله پژوهشی و Paper علمی مهمترین شیوه ارائه نتایج یک مطالعه و تحقیق تهیه مقاله است How to Write a Scientific Article and Paper?

تحقیق و پژوهش از اهمیت ویژه ای برخوردار است و به جرات می توان گفت که همه پیشرفت های علمی صنعتی پژوهشی تکنولوژی و جامعه شناسی بر پایه تحقیق و پژوهش استوار است. تحقیق و پژوهش از اهمیت ویژه ای برخوردار است و به جرات می توان گفت که همه پیشرفت های علمی صنعتی پژوهشی تکنولوژی و جامعه شناسی بر پایه تحقیق و پژوهش استوار است. اصلی ترین و مهمترین شیوه ارائه نتایج یک مطالعه و تحقیق تهیه مقاله پژوهشی است و محققی در صحنه تولید وانتشار علمی موفق است که بتواند نتایج پژوهش خود را در مجلات معتبر پژوهشی به چاپ برساند.از آنجا که نوشتن صحیح و مناسب یک مقاله یک رکن اساسی برای چاپ مقالات علمی میباشد در قالب این مقاله سعی شده است که به بررسی روش های صحیح نگارش مقالات پژوهشی بپردازیم.به طور کلی هر مقاله پژوهشی شامل اجزای زیر است:

عنوان

نام نویسندگان

آدرس ها

چکیده شامل مقدمه اهداف مواد وروشها

نتایج بحث

واژه های کلیدی

مقدمه مواد و روشها

نتایج بحث تشکر و قدر دانی

فهرست منابع

حال به ترتیب به توضیح و نحوه نگارش آنها می پردازیم:

عنوان

اولین بخش یک مقاله است که خوانده می شود. باید عنوان مقاله اشتراکاتی با موضوع اصلی تحقیق داشته باشد و به شکلی جذاب جمله بندی شده باشد. نکات مهم در انتخاب عنوان مقاله:

۱. عنوان مقاله

عنوان مقاله حتی الامکان باید دقیق و رسا باشد. از به کار بردن اصطلاحات ناآ شنا با اختصاری خودداری نماید

۲. عنوان مقاله حتی الامکان باید جمله خاصی باشد که نکات اصلی و عمده موضوع را در بر دارد.

۳. به طور معمول (نه همیشه)و در اکثر تحقیق ها این ۴ نکته در نظر گرفته می شود که می تواند عنوان مقاله نیز باشد: چه چیزی را می خواهیم بررسی کنیم؟ در چه جامعه ای(جامعه هدف) در کجا و در چه زمانی؟ مثلا-عنوان یک مقاله می تواند این باشد: بررسی رابطه سطح سود مادران و تغذیه کودکان در شهر تهران سال ۱۳۸۶

۴. عنوان باید فاقد پیش داوری باشد.

مثلاً این عنوان عنوان مناسبی نیست بررسی علل بی علاقگی رانندگان نسبت به بستن کمربند ایمنی.

۵.اگر کلماتی در توصیف ویژگی مطالعه شما نقش کلیدی دارند حتما در عنوان خود آنرا بگنجانید. مثل مطالعه آینده نگر مطالعه دوسویه کور یا مطالعه تصادفی شده

۶. هیچ گاه نباید در عنوان مقاله نتیجه پژوهش را به صورت ثابت شده ذکر نمود.

۷. چکیده

چکیده تحقیق چکیده پس از عنوان بیشتری از بخش است که در یک مقاله خوانده می شود و در چکیده قسمت های مقاله شامل

مقدمه اهداف مواد و روشها نتایج و بحث بصورت خلاصه ذکر می شود .متن بسیاری از مقاله ها به طور کامل در دسترس ما نیست و گاهی فرصت برای خواندن تمام مقاله نداریم و از این رو چکیده مقاله اهمیت زیادی دارد.در اکثر مجلات تعداد کلمات چکیده ۱۵۰ تا ۲۵۰ کلمه محدود است.

۸. واژه های کلیدی:

چند واژه کلیدی که از اهمیت زیادی در مطالعه برخوردارند، در این قسمت ذکر می شود. ضمن این که با ذکر واژه های کلیدی در سایتهای علمی می توان به دنبال مقاله نیز گشت. حداکثر واژه ۶-۵ کلمه می باشد.

۹. نویسندگان و آدرس ها:

اسامی نویسندگان و همکارانی که در مطالعه شرکت داشته اند باید بطور کاملی ذکر شود. همچنین نویسنده اصلی که مسئول ارتباط با خوانندگان است باید مشخص شود (با گذاردن خطی در زیر اسم وی) و آدرس کامل و شماره تلفن وی در اختیار خوانندگان قرار گیرد.

۱۰. مقدمه:

مقدمه یک مقاله پژوهشی ضمن بیان مسئله و تشریح مورد موضوع به آن مسئله پاسخ میدهد که ارزش مطالعه حاضر برای انجام آن چه بوده است.در حقیقت با مطالعه مقدمه یک مقاله پژوهشی خواننده با مسئله مورد تحقیق آشنا شده و ضرورت انجام پژوهش را درک میکند.متن مقدمه باید روان باشد و حتی الامکان به صورت خلاصه و حداکثردر ۲ صفحه تایپ شود.اهداف(در چکیده مقاله):در این قسمت هدف از انجام مطالعه ذکر می شود.

۱۱. مواد روشها:

در این قسمت از مقاله چگونگی و روش انجام پژوهش توضیح داده می شود.همچنین مواد با نمونه های مورد آزمایش چگونگی نمونه گیری (انتخاب نمونه ها) جامعه هدف و مراحل اجرائی پژوهش و نحوه تجزیه و تحلیل داده ها ذکر می شود. در این قسمت در مورد تغییر بیشتر بحث شده و روش اندازه گیری و میزان دقت و چگونگی کنترل آنها گفته می شود.گاهی روش کنترل و چگونگی رعایت مسائل اخلاقی نیز باید ذکر شود (در مورد پژوهش های انجام شده روی نمونه حیوانی یا انسانی)

۱۲. نتایج:

در این قسمت نتایج بدست آمده از پژوهش ذکر می شود. نتایجی کلیدی مطالعه باید با کلمات روان و دقیق و بدون بزرگ نمایی ذکر می شود.از روش مختلفی برای ارائه نتایج استفاده می شود که شامل استفاده از مقادیر جداول و نمودارها کمک ارزنده ای به ارائه مطلب بطور ساده تر می نماید اما به طور کامل آنها توضیح داده شود تا موجب گنگ شدن مطلب نشود.در مواردی که از روش ها و آزمون های آماری برای بررسی نتایج و تحلیل داده ها استفاده شده است باید نوع آن نیز ذکر شود.

۱۳. بحث:

در این قسمت به تفسیر نتایج ارائه شده می پردازیم.همچنین می توان به مقایسه نتایج به دست آمده از مطالعه حاضر با نتایج سایر مطالعه ها پرداخت و با توجه به مجموعه شواهد نتیجه گیری نمود.در صورت لزوم می توان پیشنهادهایی برای انجام مطالعات بهتر و کامل تر در آینده ارائه داد.

۱۴.تشکر و قدردانی :

قدردانی و تشکر از موسسه ها و افراد مورد نظر در این بخش انجام می شود.

۱۵. فهرست منابع :

در پایان از نظر اخلاقی موظفیم که فهرستی از منابع مورد استفاده خود را ذکر نماییم.شیوه روش نمابر در نشریات مختلف متفاوت است و بهتر است از راهنمایی این نشریات و شرایط نگارش مقالات کمک بگیریم.چند نکته اساسی در ارسال مقالات :به یاد داشته باشید که قبل از ارسال چکیده مقاله خود به یک مجله ابتدا فرم نحوه نگارش مقاله را از آن مجله دریافت نمایید و چکیده خود را در قالب آن فرم تهیه و تایپ نمایید (به عنوان مثال تعداد کلمات ، فونت ، تعداد خطوط ، فاصله خطوط از کناره های صفحه و)...

اما چرا چکیده ای از مقالات پذیرفته نمی شود ؟

۱. ابهام در موضوع مقاله و وجود تعداد زیاد مقالات مشابه از قبل

۲.عدم ذکر زمینه اصلی تحقیق

۳.تعداد کم نمونه های مورد مطالعه

۴.عدم ذکر صحیح ارقام آماری

۵.فقدان بحث و پرداختن به نتایج

۶.چکیده های خیلی کوتاه و خیلی زیاد

۷.بی دقتی در تهیه متن (غلط تایپی ، اشتباهات متن)

*منبع: http://www.bpdanesh.ir/detailnews.asp?id=۳۳۵۴

بابک شکری-حامد هادی زاده

{beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید"}

?How to Write a Scientific Article

,a "Cookbook" for the Introduction

Methods and Materials, Results, and Discussion Sections

Note: First familiarize yourself with the names for the kinds of scientific writing and with the names given the traditional parts of a scientific article on the page titled "Types of Natural Sciences Writing." Write the article's sections in proper order—see "General Advice..." at the end of that page. Then consult this "cookbook" to get instructions for creating the four most difficult parts of the article so they will do what a scientific reader expects them to do. As you write, turn to the section you are working on and make sure it .follows these instructions in the order they are given

INTRODUCTION: The Introduction answers the questions: what? why? and how?

("Who?" and "where?" and "when?" are identified on your title page by your name, course, and date.)

Teach the reader about your subject:

۱) Define the subject, describing characteristics of the animal, plant, organ, structure, chemical, etc. you will study and explaining those characteristics' importance. As you do, mention pertinent literature that discusses previous research on your subject.

۲) Describe the controversy or question which requires you to perform this experiment, referring to the literature mentioned in ۱- above.

۳) State how your experiment addresses this question or controversy (your purpose).

۴) Finish with the major finding of your report, in one sentence if possible.

MATERIALS AND METHODS: The Materials and Methods section describes the essential stages of procedure necessary to reproduce this experiment.

Tell the reader how to repeat your experiment:

۱) Explain the source of chemicals and/or animals

۲) Explain your "experimental design," including the number and types of animals, quantities and concentrations of chemicals, make and model of unusual equipment, essential conditions (heat/cold, time, agitation or other stimuli).

۳) Explain procedures used to measure effects you studied (e.g., the assay protocol, etc.).

RESULTS: The Results section reports, without conclusions or discussion, specific effects the Materials and Methods said you were looking for (Materials and Methods ۳-).

Tell the reader what you found, dividing results of complicated experiments into types and reporting each type of result in a separate paragraph:

۱) Open each Results paragraph with one general sentence stating the part of the procedure used to see the result described in that paragraph (should correlate with ۳- in Materials and Methods).

۲) State relevant results seen in this procedure, specifying both qualities (e.g., redness) and quantities (e.g., drops per minute). Use words and phrases like "greater," "lesser," "increased with time," "the majority," "less than ۵۰٪" to specify general trends in your results.

۳) Many results include so many numbers that it is better to present this data in table or graph form. Summarize major trends in words (as in ۲- above) but do not repeat actual numbers. Refer readers to the table, graph, or figure after your summary sentence: "Blood pressure is correlated with body weight (Figure ۱) and age (Table ۱)."

DISCUSSION: Your Discussion explains what the results show and interprets what they mean for the question or controversy which motivated the experiment (Introduction ۲- and ۳-).

For each result reported in Results, explain what the result shows or means:

۱) Open your Discussion by restating the question addressed by your experiment (see Introduction ۲-).

۲) Match each paragraph in Results with a paragraph in Discussion. Open each paragraph with a ۱-sentence summary of the procedure and result obtained (Results ۱- & ۲-). Follow with a conclusion that can be drawn from the result. Use words and phrases like: "therefore" and "this result shows that" when conclusions follow directly, without interpretation, from the result "this result suggests that" and "this result supports the conclusion that" when the results are not sufficient in themselves to confirm conclusions. If you found articles in scientific literature that support or contradict your findings, mention their findings here and explain how they affect your conclusions.

۳) The final paragraph speculates on how your study may relate to a more general issue (see Introduction ۱- and ۲-).

{endslide}

چگونگی نگارش مقالات تحقیقی

دکتر محمود جلالی - استادیار دانشگاه اصفهان Writing a scientific research article Edit by: Mahdi Yarahmadi Khorasani - انتشارات ۱ مشخصه اصلی توسعه یافتگی نقش آن در شکل دهی شبکه اطلاعات جهانی انتقال دانش از بخش تحقیقات به حوزه صنعت ۲- انگیزه نگارش کسب رضای خدا تبدیل دانش شخصی به اجتماعی تملک یا شخصی کردن دانش تنازع بقا/ارتقا بالاتر علمی ۳- انواع مقالات از نظر نوع داده ها و نحوه تدوین مقاله تحقیقی/مبتنی بر کار اصیل مقاله تحلیلی/نظری مقاله مروری/تحلیل و ارزیابی انتقادی مقاله گردآوری مقالات دائره المعارفی ۴- فرآیند مقاله

تحقیقی پرسش منتقدانه راه حل موقت/فرضیه کاوش در مورد منابع اطلاعاتی مشخص کردن روش و ابزار گردآوری اطلاعات مطالعه منابع مربوط به موضوع تحلیل داده های گردآوری شده بررسی همگرایی یا واگرایی یافته ها با فرضیات و سئوالات پژوهش توصیف مشکلات و محدودیت های تحقیق ضرورت تحقیق در مورد جنبه های نامعلوم در قالب پیشنهادات ۵- ساختار مقاله عنوان /خلاصه/دقیق/خبری/پرمحتوی اسامی/آدرس نویسندگان چکیده/حقایق/روشها/نتایج/اهمیت کلید واژه ها مقدمه مقاله/زمینه تحقیق/چشم انداز تحقیق/روند و روش کار/مواد مورد استفاده نتایج حاصله/بدون توضیح/فقط توصیف اشکال و جداول استفاده از آمار بخش بحث مقاله/حقایق/تفسیر آنها/یافته ها نتیجه گیری سایر قسمت های مقاله/تشکرات و منابع ۶- اقدامات قبل از نوشتن انتخاب مجله مناسب موضوعات مورد علاقه مجله چیست؟ مجله هر چند وقت منتشر می شود؟ مجله چه نوع مقالاتی را چاپ می کند؟ آیا پول دریافت می کند؟ آیا تصاویر و اشکال را چاپ می کند؟ سبک نگارش آن چگونه است؟ ۷- نوشتن مقاله نوشتن اولین نسخه توجه به محتوای علمی مقاله/زبان مادری یا انگلیسی؟ تصحیح و بازنگری اولین دست نوشته/اهداف بازبینی نسخه دوم/سوم دست نوشته استفاده از دیگران منابع مورد استفاده کنترل شود آماده سازی اشکال و جداول ارسال نسخه نهایی برای برای سردبیر ۸- وقایع بعد از فرستادن مقاله از کنترل شما خارج می شود مسئولیت سه جانبه سردبیر /مجله/شما/خواننده داور مقاله فرایند اصلاح مقاله چاپ/رد مقاله ۹- قوانین اخلاقی انتشار مقاله چاپ مضاعف = کلاهبرداری و حقه بازی سهم دقیق هر نویسنده ابراز حقایق/کل حقایق در مورد مقاله حق انحصاری در مورد چاپ اجازه برای استفاده و چاپ مطالب تضمین مطالب مقاله {beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} " WRITING A SCIENTIFIC RESEARCH ARTICLE Edit by: Mahdi Yarahmadi Khorasani FORMAT FOR THE PAPER Scientific research articles provide a method for scientists to communicate with other scientists about the results of their research. A standard format is used for these articles, in which the author presents the research in an orderly, logical manner. This doesn't necessarily reflect the order in which you did or thought about the work. This format is: TITLE ۱.Make your title specific enough to describe the contents of the paper, but not so technical that only specialists will understand. The title should be appropriate for the intended audience. ۲.The title usually describes the subject matter of the article: Effect of Smoking on Academic Performance" ۳.Sometimes a title that summarizes the results is more effective: Students Who Smoke Get Lower Grades" AUTHORS ۱. The person who did the work and wrote the paper is generally listed as the first author of a research paper. ۲. For published articles, other people who made substantial contributions to the work are also listed as authors. Ask your mentor's permission before including his/her name as co-author. ABSTRACT ۱. An abstract, or summary, is published together with a research article, giving the reader a "preview" of what's to come. Such abstracts may also be published separately in bibliographical sources, such as Biologic al Abstracts. They allow other scientists to quickly scan the large scientific literature, and decide which articles they want to read in depth. The abstract should be a little less technical than the article itself you don't want to dissuade your potent ial audience from reading your paper. ۲. Your abstract should be one paragraph, of ۱۰۰-۲۵۰ words, which summarizes the purpose, methods, results and conclusions of the paper. ۳. It is not easy to include all this information in just a few words. Start by writing a summary that includes whatever you think is important, and then gradually prune it down to size by removing unnecessary words, while still retaini ng the necessary concepts. ۴. Don't use abbreviations or citations in the abstract. It should be able to stand alone without any footnotes. INTRODUCTION What question did you ask in your experiment? Why is it interesting? The introduction summarizes the relevant literature so that the reader will understand why you were interested in the question you asked. One to fo ur paragraphs should be enough. End with a sentence explaining the specific question you asked in this experiment. MATERIALS AND METHODS ۱. How did you answer this question? There should be enough information here to allow another scientist to repeat your experiment. Look at other papers that have been published in your field to get some idea of what is included in this section. ۲. If you had a complicated protocol, it may helpful to include a diagram, table or flowchart to explain the methods you used. ۳. Do not put results in this section. You may, however, include preliminary results that were used to design the main experiment that you are reporting on. ("In a preliminary study, I observed the owls for one week, and found that ۷۳ ٪ of their locomotor activity occurred during the night, and so I conducted all subsequent experiments between ۱۱ pm and ۶ am.") ۴. Mention relevant ethical considerations. If you used human subjects, did they consent to participate. If you used animals, what measures did you take to minimize pain? RESULTS ۱. This is where you present the results you've gotten. Use graphs and tables if appropriate, but also summarize your main findings in the text. Do NOT discuss the results or speculate as to why something happened t hat goes in th e Discussion. ۲. You don't necessarily have to include all the data you've gotten during the semester. This isn't

a diary. ۳. Use appropriate methods of showing data. Don't try to manipulate the data to make it look like you did more than you actually did. "The drug cured ۱/۳ of the infected mice, another ۱/۳ were not affected, and the third mouse got away." TABLES AND GRAPHS ۱. If you present your data in a table or graph, include a title describing what's in the table ("Enzyme activity at various temperatures", not "My results".) For graphs, you should also label the x and y axes. ۲. Don't use a table or graph just to be "fancy". If you can summarize the information in one sentence, then a table or graph is not necessary. DISCUSSION ۱. Highlight the most significant results, but don't just repeat what you've written in the Results section. How do these results relate to the original question? Do the data support your hypothesis? Are your results consistent with what other investigators have reported? If your results were unexpected, try to explain why. Is there another way to interpret your results? What further research would be necessary to answer the questions raised by your results? How do y our results fit into the big picture? ۲. End with a one-sentence summary of your conclusion, emphasizing why it is relevant. ACKNOWLEDGMENTS This section is optional. You can thank those who either helped with the experiments, or made other important contributions, such as discussing the protocol, commenting on the manuscript, or buying you pizza. REFERENCES (LITERATURE CITED) There are several possible ways to organize this section. Here is one commonly used way: ۱. In the text, cite the literature in the appropriate places: Scarlet (۱۹۹۰) thought that the gene was present only in yeast, but it has since been identified in the platypus (Indigo and Mauve, ۱۹۹۴) and wombat (Magenta, et al., ۱۹۹۵). ۲. In the References section list citations in alphabetical order. Indigo, A. C., and Mauve, B. E. ۱۹۹۴. Queer place for qwerty: gene isolation from the platypus. Science ۲۷۵, ۱۲۱۳-۱۲۱۴. Magenta, S. T., Sepia, X., and Turquoise, U. ۱۹۹۵. Wombat genetics. In: Widiculous Wombats, Violet, Q., ed. New York: Columbia University Press. p ۱۲۳-۱۴۵. Scarlet, S.L. ۱۹۹۰. Isolation of qwerty gene from S. cerevisae. Journal of Unusual Results ۳۶, ۲۶- ۳۱ {{endslide

بررسی تأثیرسیستمهای رایانه ای برسطح علمی دانشجویان

دانشگاهی درمشهد proposal هدف کلی: تعیین تأثیر کاربردی کامپیوتر واینترنت در بین دانشجویان دانشگاه در این مجال طرح تحقیق یک پژوهش میدانی که در یکی از دانشگاه های غیر انتفاعی مشهد انجام شده است ارائه می گردد. (به لحاظ رعایت مسائل اخلاقی تحقیق نام دانشگاه بیان نمی شود.) موضوع تحقیق : بررسی تأثیر سیستمهای رایانه ای بر سطح علمی دانشجویان دانشگاه هدف کلی: تعیین تاثیر کاربردی کامپیوتر واینترنت در بین دانشجویان دانشگاه اهداف جزئی: ۱- محیط تحصیلی، در استفاده از کامپیوتر واینترنت در بین دانشجویان مورد بررسی قرار می گیرد. ۲- کمبود منابع درسی، در استفاده از کامپیوتر و اینترنت در بین دانشجویان مورد بررسی قرار می گیرد. مسئله علمی: آیا سیستمهای رایانه ای بر پیشرفت علمی وتحصیلی دانشجویان موثر است؟ فرضیه ها: فرضیه اصلی: استفاده از کامپیوتر واینترنت در پیشرفت تحصیلی دانشجویان موثر است. فرضیه های فرعی: ۱- فرضیه های مستقیم: استفاده از نرم افزارها وبرنامه های کامپیوتری در پیشرفت تحصیلی دانشجویان موثر است. موضوعات وبحثهای جدید در اینترنت باعث افزایش سطح علمی دانشجویان وپیشرفت در رشته تحصیلی شان می شود. اینترنت و لوح های فشرده در پیشرفت علمی وتحصیلی دانشجویان موثر است. ۲- فرضیه های معکوس: افزایش سیستمهای رایانه ای در دانشگاه باعث کاهش هزینه وزمان برای انجام تحقیقات وموضوعات مورد نظر دانشجویان می شود. افزایش سرعت اینترنت باعث کاهش زمان دسترسی به اطلاعات مورد نظردانشجویان می شود و باعث جذب شدن آنان می گردد. ۳- فرضیه های صفر(خنثی): مدل وشکل اجزای کامپیوتر تاثیری در پیشرفت تحصیلی دانشجویان ندارد. در قسمت اجرایی تحقیق ابتدا جامعه آماری که دانشگاه (X) می باشد وحجم نمونه که ۲۰/۱ در نظر گرفته شده وبه تعداد دانشجویان هر رشته در دانشگاه تقسیم می گردد. ۴- جامعه آماری: کل جامعه آماری: ۱۴۰۰ نفر رشته حسابداری: ۴۲۳نفر ۲۰/۱=۲۱ × ۴۲۳ رشته کامپیوتر: ۳۰۶ نفر ۲۰/۱=۱۵ × ۳۰۶ رشته مدیریت بازرگانی: ۱۹۴ نفر ۲۰/۱=۱۰ ×۱۹۴ رشته مترجمی زبان: ۱۱۷۷ نفر ۲۰/۱=۹ ×۱۷۷ رشته کتابداری: ۱۰۰ نفر ۲۰/۱=۵ ×۱۰۰ رشته مدیریت صنعتی: ۸۰نفر ۲۰/۱=۴ ×۸۰ رشته برق الکترونیک: ۶۰ نفر ۲۰/۱=۳ ×۶۰ رشته تربیت بدنی: ۶۰نفر ۱/۲۰=۳ ×۶۰ N=۷۰ برای بهره گیری از دانشجویان در مورد استفاده از کامپیوتر پرسشنامه ای در نظر گرفته شده است که میزان استفاده دانشجویان را درمورد کامپیوتر و خدمات اینترنتی بیان می کند. ۵- تجزیه و تحلیل کلی: با توجه به پرسشنامه ارائه شده در بین دانشجویان: ۱- میزان کارایی افراد در استفاده از کامپیوتر به صورت کلی در حد متوسط می گردد. ۲- اطلاعات دانشجویان در مورد کامپیوتر واینترنت در حد متوسط است که باید درصدد افزایش این اطلاعات در بین دانشجویان باشیم. ۳- تاثیر نرم افزارهای آموزشی در جبران افت تحصیلی دانشجویان در رشته های مختلف دانشگاه در حد کم بیان می شود. ۵- تاثیری که اینترنت بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد زیاد می باشد زیرا اینترنت یک شبکه جهانی ارتباطات است و در بروز رسانی اطلاعات در بین دانشجویان در رشته تحصیلی شان موثر است. ۵- با توجه به پیشرفت فناوری واطلاعات استفاده از کامپیوتر امر مهمی تلقی شده ویکی از ابزارهای مناسب برای تدریس اساتید می باشد.

تقسیم بندی روش تحقیق در علوم رفتاری

... Research Methods بر اساس پارادایم، بعد زمانی، گرایش، هدف، نحوه گردآوری داده ها و کاربرد تحقیق :Edit by

Mahdi Yarahmadi Khorasani الف-بر اساس پارادایم۱- رویکرد خرد گرایانه: پارادایم خردگرایانه با دیدگاه اصالت تحصلی سرو کار دارد. مفروضه این پارادایم این است که واقعیت چیزی است که فرد می تواند به وسیله حواس خود آن را تجزیه کند.این پارادایم بر پایه این اصل استوار است که متغیر های تشکیل دهنده یک فرایند پیچیده را می توان به طور جداگانه از یکدیگر بررسی کرد. از جمله ویژگی های پارادایم خردگرایانه تلخیصی بودن،تکرار پذیر بودن و ابطال پذیری است.۲ رویکرد طبیعت گرایانه: پارادایم این رویکرد این مفروضه استوار است که واقعیت چیزی نیست که همه افراد به طور یکسان آن را مشاهده کنند و تجربه مشابهی از آن به دست آورند . علاوه بر آن تقسیم یک پدیده به اجزا و مطالعه هر یک از اجزا الزاما ما را به شناخت کامل از آن پدیده نمی رساند و از طرفی هم واقعیت مورد مشاهده و مشاهدگر بر یکدیگر تاثیر می گذارند و همچنین ارزش‌های پژوهشگر به نحوی فرایند پژوهش را تحت تاثیر قرار می دهد. بنابر این در پارادایم طبیعت گرایانه مفروضه اصلی مورد تاکید آن است که واقعیت مورد مشاهده به تفسیر افراد و ذهنیت آنان بستگی دارد. ب-بر اساس بعد زمانی:۱- گذشته نگر: به طور کلی چنانچه دادهای گردآوری شده در رابطه با رویدادهایی باشد که در گذشته رخ داده است طرح تحقیق را می توان گذشته نگر تلقی کرد.۲- آینده‌نگر: در صورتی که داده ای مورد نیاز پژوهشگر درباره رویدادهایی باشد که پژوهشگر باید رخداد آن ها را طی دستکاری‌هایی نسبت به یک متغیر به وجود آورد و یا به طور کلی متغیر مورد مطالعه چنان باشد که مشاهده آن در آینده میسر باشد در این صورت طرح پژوهشی آینده‌نگرتلقی می شود. پ-بر اساس گرایش تحقیق:۱) نتیجه گرا : تحقیقاتی که هدف پژوهشگر صرفا یافتن پاسخ به مساله ای است که هیچ گونه کاربردی بلافاصله بر آن مترتب نمی باشد.۲) تصمیم گرا : در این نوع تحقیق هدف پژوهشگر یافتن پاسخ مسئله‌ای است که نتیجه آن بلافاصله می تواند در تصمیم گیری مورد استفاده قرار گیرد. ت-بر اساس هدف تحقیق:۱-تحقیق بنیادی: هدف اساسی این نوع تحقیقات آزمون نظریه ها ، تبیین روابط بین پدیده ها و افزودن به مجموعه دانش موجود در یک زکینه خاص است . تحقیقات بنیادی ،نظریه ها را بررسی کرده ،آنها را تایید ،تعدیل یا رد می کند . با تبیین روابط میان پدیده ها ،تحقیق بنیادی به کشف قوانین و اصول علمی می پردازد . با این اهداف ، تحقیقات بنیادی درصدد توسعه مجموع دانسته های موجود درباره اصول و قوانین علمی است. این نوع تحقیقات نتیجه گرا بوده و در رابطه با نیازهای تصمیم گیری انجام نمی شودبرای مثال تحول استدلال منطقی نزد کودکان را می توان از نوع تحقیقات بنیادی دانست .(بازرگان-۱۳۸۳)-تحقیق پایه ای نوعی از تحقیق است که اهداف مشخص تجاری ندارد و درآن سعی می شود که دانش و نظریه ها بطور عام و خاص توسعه و گسترش یابد و کاربرد عملی دستاوردهای تحقیق مورد توجه نمی باشد .نمونه ای از تحقیقات پایه ای در مدیریت را می توان توسعه نظریه پردازی های کلی انسان شناسانه پیرامون ساز و کارهای انگیزشی موثر در رفتار انسان دانست.(خاکی-۱۳۸۲)۲-تحقیق کاربردی: هدف تحقیقات کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است .به عبارت دیگر تحقیقات کاربردی به سمت کاربرد عملی دانش هدایت می شود . نتایج این نوع تحقیقات در تعلیم و تربیت مثلا در طراحی برنامه های درسی و کمک به اتخاذ تصمیم های مربوط به نظام آموزشی به کار می رود . به عنوان مثال کاربرد نظریه های مربوط به فرا شناخت در حل مساله را می توان در زمره تحقیقات کاربردی قرار داد . (بازرگان-۱۳۸۳)-تحقیق کاربردی : هدف از تحقیق کاربردی به دست آوردن درک یا دانش لازم برای تعیین ابزاری است که به وسیله آن نیازی مشخص و شناخته شده بر طرف گردد در این نوع تحقیقات هدف کشف دانش تازه ای است که کاربرد مشخصی را درباره فراورده یا فرایندی در واقعیت را دنبال می کند.به عبارت دقیق تر تحقیق کاربردی تلاشی برای پاسخ دادن به یک معضل و مشکل عملی است که در دنیای واقعی وجود دارد . نمونه ای از تحقیقات کاربردی در مدیریت را می توان بررسی دلایل فراگیر نبودن روحیه کار گروهی بین کارگران صنعت خوردرو و ارائه راهکار هایی برای فراگیر نمودن آن در بین کارگران دانست .(خاکی-۱۳۸۲)۳-تحقیق و توسعه: فرایندی است که به منظور تدوین و تشخیص مناسب بودن یک فرایند ، روش ها و برنامه های، شناسایی نیاز یا استعداد، پیدایش اندیشه ها ،آفرینش طراحی ،تولید ، معرفی و انتشار یک محصول و فرایند یا نظام فناوری تازه، انجام می شود (بازرگان-۱۳۸۳)(خاکی-۱۳۸۲). هدف اصلی فعالیت های R&Dنظریه پردازی یا آزمون نظریه نیست بلکه توسعه محصولات یا فرایندهای جدید، تدوین یا تهیه برنامه ها ، طرح ها وامثال آن است(بازرگان-۱۳۸۳)(خاکی-۱۳۸۲).به طوری که ابتدا موقعیت نامعین خاصی مشخص شده و بر اساس یافته های پژوهشی ، طرح یا برنامه ویژه آن تدوین و تولید می شود.(بازرگان-۱۳۸۳)فعالیت هایR&D در جهت توسعه محصول خاص معمولا برحسب اهداف ، کارکنان وزمان تکمیل بسیار وسیع اند.این فرایند تامین نیازهای خاص طبق مشخصات ، جزئیاتی را در بر می گیرد. محصولات پس از تکمیل در شرایط واقعی امتحان شده و اصلاحات لازم تا رسیدن به سطح خاصی از اثربخشی در آنها اعمال می گردد . اجرای چرخه تحقیق و توسعه پر هزینه است ، این چرخه به طرح محصولات مطابق با برنامه کلی کسب و کار شرکت می انجامد. با وجود پر هزینه بودن اجرای چرخه تحقیق و توسعه این چرخه، رشد و توسعه آتی را فراهم می سازد.(خاکی-۱۳۸۲) ث-براساس نحوه گردآوری داده ها(تحقیق توصیفی):تحقیق توصیفی شامل مجموعه روش هایی است که هدف آن ها توصیف کردن شرایط یا پدیده های مورد بررسی است. اجرای تحقیق توصیفی می تواند صرفا برای شناخت شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم گیری باشد .(بازرگان-۱۳۸۳)همچنین مطالعه توصیفی برای تعیین ویژگی های متغیرهای یک موقعیت صورت می گیرد. به طور مثال ،توصیف یک کلاس درس بر حسب پایه های تحصیلی ،جنسیت ،گروه سنی ،شمار نیمسال های باقیمانده تا اتمام تحصیل و شمار دروس بازرگانی گذرانده شده ماهیت توصیفی دارد.در سازمانها در موارد بسیاری مطالعات توصیفی برای کسب آگاهی درباره ویژگی های مثلا گروهی از کارکنان در زمینه سن،سطح تحصیلات ،درجات شغلی و طول خدمت آنان به طور مکرر صورت می گیرد . مطالعات توصیفی همچنین ویژگی های سازمانهایی که رویه های مشابهی دارند به کار می رود . به طور مثال ،ممکن است پژوهشگری بخواهد ویژگی های سازمان هایی را که نظامهای قابل انعطاف تولید را به کار می گیرند یا شیوه های مالی خاصی دارند توصیف کند.(اوماسکاران-۱۳۸۰)بیشتر تحقیقات علوم رفتاری را می توان در زمره تحقیق توصیفی به شمار آورد.(بازرگان-۱۳۸۳)تقسیم بندی تحقیقات توصیفی :۱. تحقیق پیمایشی۲. تحقیق هبستگی۳. اقدام پژوهی ۴. بررسی موردی۵. تحقیق پس رویدادیتحقیق پیمایشی: برای بررسی توزیع ویژگی های یک جامعه آماری روش تحقیق پیمایش به کار می رود. این نوع تحقیق می توانـدبرای پاسخ به سوال های پژوهشی از نوع زیر مورد استفاده قرار گیرد:۱. ماهیت شرایط موجود چگونه است؟۲. چه رابطه ای میان رویدادها وجود دارد؟۳. وضعیت موجود چگونه است؟تحقیق پیمایشی را برحسب جامعه مورد مطالعه می توان به تحقیق پیمایشی در مقیاس کوچک یا در مقیاس بزرگ نامید.برخی از نویسندگان از جمله بورگ و گال تحقیقات تحولی را زیر مجموعه ای از تحقیقات پیمایشی دانسته اند در حالی که برخی دیگر تحقیقات تحولی را زیر مجموعه ای از تحقیقات توصیفی محسوب می کنند.تحقیقات تحولی به بررسی روندها و تحول پدیده های مورد بررسی در طول زمان می پردازد. بورگ و گال تحقیق پیمایشی را به سه دسته به شرح زیر تقسیم می کنند:۱. روش مقطعی۲. روش طولی ۳. روش دلفیالف

روش مقطعی: این روش به منظور گردآوری داده ها درباره یک یا چند صفت در یک مقطع از زمان (یک روز،یک هفته ،یک ماه)از طریق نمونه گیری از جامعه انجام می شود.این گونه پژوهش به توصیف جامعه بر اساس یک یا چند متغیر می پردازد.در پژوهش های روان شناختی ،مطالعات مقطعی به منظور شناخت ماهیت و میزان تغیرات که نمایانگر سطوح سنی مختلف است انجام می شود. برای مثال بررسی تحول مهارت های زبان فارسی در گروه های سنی مربوط به پایه های اول تا پنجم را می توان در یک تحقیق مقطعی به عمل آورد.(بازرگان-۱۳۸۳) این نوع مطالعات را تک ضربه ای ،مقطعی یا عرضی می نامند.(اوماسکاران-۱۳۸۰)ب روش طولی: در بررسی های پیمایشی طولی ،داده ها در طول زمان و یا به عبارت دیگر در زمان های مختلف گردآوری می شود تا تغییرات بر حسب زمان بررسی شده وبه رابطه این متغیرها از نظر تغییرات در طول زمان پی برده شود. سه نوع بررسی طولی را می توان مورد بررسی قرار داد:i. بررسی روند فرایندهاii. بررسی یک گروه ویژه iii. بررسی یک گروه منتخبدر پژوهش های روان شناختی ،مطالعات طولی به منظور بررسی چگونگی پدیدای یک رفتار ویا سیر تحولی آن در طول زمان نزد گروه هایی طی زمان انجام می شود.(بازرگان-۱۳۸۳)تحقیقات طولی وقت و تلاش بیشتری را نسبت به انواع مقطعی طلب می کند.با این همه ،مطالعات طولی سازمان یافته می تواند به کشف رابطه علت و معلولی کمک کند.به طور مثال ،شخصی که می خواهد میزان فروش یک محصول را قبل وبعد از درج آگهی تبلیغاتی یا تغییر سبک مدیریت بررسی کند وبه شرط آنکه سایر دگرگونی های محیطی بر نتایج تاثیر نگذاشته باشد ،می تواند چنانچه افزایش فروش مشاهده کند آن را به آگهی نسبت دهد . چنانچه افزایش فروش وجود نداشته باشد،یا آگهی بی تاثیر بوده است یا به زمان بیشتری نیاز دارد تا تاثیر خود را بگذارد.طرح های تجربی همواره ماهیت طولی دارند زیرا گردآوری داده ها قبل و بعد از دستکاری متغیرها صورت می گیرد.مطالعات میدانی نیز می توانند طولی باشند . مثلا مقایسه بین داده های مربوط به بازتاب مدیران نسبت به زنان شاغل در ده سال پیش و اکنون ،مطالعه طولی خواهد بود. با این همه، اکثر مطالعات میدانی به دلیل تلاش ،زمان و هزینه مصرفی برای گردآوری داده ها در مقاطع مختلف ،سرشت مقطعی دارند.البته اگر مدیری بخواهد عوامل خاصی را طی یک دوره بشناسد (مانند میزان فروش)تا به تواند بهبود را ارزیابی کند یا احتمال روابط علی را کشف کند، پژوهش طولی ضروری خواهد بود .مطالعات طولی اگر چه اغلب پرهزینه اند، ولی بینش سودمندی را پدید می آورند.(اوماسکاران-۱۳۸۰)ج. روش دلفی: زمان یکه بخواهیم درباره اتفاق نظر یک جمع صاحب نظر درباره ی موضوع خاص به بررسی بپردازیم از روش دلفی استفاده می شود.(بازرگان-۱۳۸۳) روش دلفی در آینده‌پژوهی استفاده می‌شود. دلفی یک روش آماری سفت و سخت برای پیش بینی آینده نیست. فقدان نمونه گیری، نامشخص بودن وقایع آینده و عدم فرایندهای واضح تعریف شده برای انجام دادن مطالعات دلفی، تنها چند مورد از مواردی هستند که دلفی را از روشهای علمی کنترل شده متمایز می‌کند.برای مثال در برررسی نظر هیئت علمی دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی کشور درباره مسائل و مشکلات رشته های روان شناسی و علوم تربیتی در دانشگاه ها می توان از این روش استفاده کرد.برای این منظور اولین قدم آن است که مجموعه ای از سوال ها یا گویه هایی درباره مسائل تهیه کرد و آن را برای تمام اعضای هیئت علمی ارسال داشت و از آنان خواست که درجه اهمیت آن ها را مشخص کنند.پس از گرد آوری دادها در دور اول،رتبه بندی های به دست آمده درباره مسائل مشخص شده و در دور بعد پرسشنامه ای تنظیم می شود که حاوی رتبه بندی حاصل از نظرخواهی در دور اول است. از این پاسخ دهندگان در دور دوم خواسته می شود در صورتی که نظرشان ، با رتبه بندی به دست آمده مطابقت ندارد نسبت به توجیه تفاوت نظر خود با نتایج دور اول یا تعدیل آن اقدام کنند.بدین طریق می توان به یک توافق از نقطه نظر تشخیص مسائل یادشده دست یافت.معمولا یک مقیاس پنج درجه ای برای رتبه بندی به کار می رود و از پاسخ دهندگان خواسته می شود که در صورت لزوم به فهرست عرضه شده مواردی نیز اضافه کنند.(بازرگان-۱۳۸۳)اعتبار روش دلفی نه به تعداد شرکت کنندگان در تحقیق که به اعتبار علمی متخصصان شرکت کننده در پژوهش بستگی دارد. شرکت کنندگان در تحقیق دلفی از ۵ تا ۲۰ نفر را شامل می شوند.روش دلفی برای مسائلی با ارزش است که نیازی به تکنیکهای تحلیلی دقیق ندارند: مثلاـ زمانی که داده ها ناکافی یا فاقد قطعیتند یا وقتی نمونه‌های واقعی موجود نیست و یا وقتی که جمع کردن افراد و بحث کردن در مورد مساله‌ای مشکل است. از آنجا که تکنیک دلفی بر ناشناس بودن، بازخوردهای کنترل شده و پاسخ گروهی آماری تکیه دارد و بنابراین از نفوذ افراد برجسته در گروهای بحث یا فشار گروه برای همنوایی اجتناب می‌کند. ج-براساس عمده گی کاربرد:۱-تحقیقات پیمایشی: توصیفی است از نگرش و رفتار جمعیتی بر اساس انتخاب نمونه ای تصادفی و معرف از افراد آن جمعیت و پاسخ آنها به یک رشته سوال.و محققان اجتماعی می کوشند با استفاده از این تحقیقات پیمایشی به تبیین پدیده ها پرداخته و صرفا به توصیف آن بسنده نکنند.که در چنین مواردی فرضیه هایی برای تبیین ساخته شده تابا مرتبط گرداندن پاسخ سوالات مختلف به یکدیگر به آزمون کشیده شوند.۲-تحقیقات آزمایشی: کوششی است برای تبیین نحوه کنش بخش خاصی از واحد اجتماعی که تحت تاثیر تمهیدات آزمایش قرار می گیرد.این روش شامل ایجاد وضعیتی است کنترل شده که در آن افراد مورد بررسی تحت عنوان گروه آزمایش در معرض محرک آزمایش قرار می گیرند.واکنش این افرادبا دسته ای از افراد دیگر که گروه کنترل خوانده می شوند ،مقایسه می شود.دراین آزمایشها با انتصاب تصادفی افراد گروه آزمایش و گروه کنترل تاثیر احتمالی تفاوت افراد بین دو گروه خنثی می شود.در چنین مطالعاتی محقق با ایجاد وضعیت(محرک) کاملا سنجیده ای که باعث واکنش می گردد در پی شناخت بخش کوچکی از رفتار و واکنش بر می آید قضیه(اگر....آنگاه...)که نشان می دهد چگونه محرکی باعث واکنشی می شود یک فرضیه است.به عبارت دیگر محور آزمایش محدود بودن آن به آزمون فرضیاتی خاص است.دراینجا محقق در مقام آزمایشگر مسئولیت مهمی بر دوش دارد. ؛وی آزمایش به راه می اندازد.و می کوشدآن را تحت کنترل نگه دارد.تا آنچه مورد آزمون است واقعا همان موضوع مورد تحقیق باشد.۳-تحقیقات میدانی: تلاشی است برای درک و شناخت نحوه عمل یک واحداجتماعی تام، نظیر یک گروه یا سازمان یا اجتماع یا مناسبات درونی آن.محققانی که از این روش استفاده می کنند با شرکت در زندگی با شرکت در زندگی اجتماعی روزمره واح داجتماعی تام و آمیزش با مردم آن می کوشند حضورشان تغییری در محیط ایجاد نکنند.سپس با دقت به مشاهده امور پرداخته؛مشاهدات خود را یادداشت کرده؛سعی می کنند تا به درک آن محیط اجتماعی نائل شوند.تحقیقات میدانی غالبا برای کندو کاو بخش هایی ار حیات بشر صورت می گیرد.چه بسا عرصه مورد مطالعه برای محقق کاملا بیگانه باشد.مانند هنگامی که انسان شناسان به مطالعه فرهنگهای ناشناخته می پردازند.یا محیط آشنایی باشد که محقق درآنجا در پی کسب بینش تازه ای است .مطالعات میدانی معمولا با سوالات باز آغاز می شوند.محقق باید بسیار تیز بین باشد .اما مزاحم و مخل نباشد.و با آغوش باز به شناخت وضعیت های ناමالوف بشتابد اما دچار گمراهی نشود .در تحقیقات پیمایشی نیز چه بسا فرضیات خاصی به آزمون کشیده شود.اما در این نوع تحقیقات غالبا اهداف دیگری نیز درمیان است.مانند توصیف و تشریح خصوصیات نمونه انتخاب شده و سنجش وجود و آثار عوامل مختلف؛محقق پیمایش هم دارای تمهیداتی است :یک رشته سوالات دقیقا طراحی شده(پرسشنامه)؛ گروه

خاصی از افراد به منظور بررسی آنها و طرحی برای نحوه بررسی سوالات جهت دستیابی به نتایج مورد نظر،که در اینجا محقق باید حین گرد آوری پاسخها و ترکیب آنها و. بالاخره تحلیل یافته ها ،کاملا منظم بی طرف و خشک و رسمی باشد.پیمایش غالبا با تعیین افرادی که نماینده و معرف گروه مورد بررسی اند و طرح سوالاتی که باید از آنها پرسیده شود آغاز می شود.در ضمن باید افزود در پیمایش همواره لازم نیست افراد محور مطالعه باشند .بلکه گروه یا سازمانها یا حتی کل جامعه را می توان محور مطالعه قرار داد.همچنین ازپیمایش می توان برای آزمودن تبیین های تصدیق شده یانظریه ها و ساختن نظریه های جدید استفاده کرد.پیمایش ممکن است عمدتا توصیفی باشد.مانند نظر سنجی از مردم درمورد آراء شان در انتخابات آینده یا تعیین نحوه رای دهی مردم در انتخابات گذشته.اگر از مردم بپرسند به چه کسی رای خواهند داد به سنجش نگرش مردم پرداخته اند.اگر بعد از انتخابات بپرسند به چه کسی رای داده اند رفتار ها را سنجید ه اند.پیمایش ممکن است سنجش تغییر نگرش نسبت به موضوع معینی باشد. تهیه کننده:محمد علی حسین زاده یزدی منبع: http://hoseinzade.blogfa.com/post-۱۱.aspx منابع:۱-روش های تحقیق در علوم رفتاری-دکتر زهره سرمد،دکتر عباس بازرگان،دکتر الهه حجازی-انتشارات آگاه-۱۳۸۳۲-روش های تحقیق در مدیریت-اوما سکاران-مترجم:دکتر محمد صائبی ،دکتر محمود شیرازی-ناشر:مرکز آموزش مدیریت دولتی-۱۳۸۰۳-روش تحقیق در مدیریت-دکتر غلامرضا خاکی-ناشر: مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی-۱۳۸۲۴-اینترنت-عباس تیموری آسفیچی-۵URL: http://www.fasleno.com-دیگر منابع اینترنتی {title "۱۳۳"=beginslide id"=برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} "Research Method The research method you will follow, is directly connected to your problem statement and goal of research. Because the research goal and problem may vary different methods of research can be utilized. Research is a purposeful, precise and systematic search for new knowledge, skills, attitudes and values, or for the re-interpretation of existing knowledge, skills, attitudes and values. The various kinds of human science research can be subdivided according to three criteria: ۱ The measure of generality and applicability: basic research applied research in-service research action research ۲ The level of ordering: descriptive research prophetic research diagnostic research ۳ The measure of control by researchers: library research field research laboratory research METHODS OF RESEARCH: Exploratory research Experimental research Ex post facto research Correlation research Descriptive research Testing research Case studies Sociometric research Instrumental-nomological research Interpretative-theoretical research OTHER NAMES GIVEN TO RESEARCH: Micro-study Macro-study Longitudinal (diachronic) study Cross-sectional (synchronic) study Pilot study AN OVERVIEW OF SOME RESEARCH METHODS: ۱ Action research Action research is regarded as research that is normally carried out by practitioners (persons that stand in the field of work). It is a method par excel lance for instructors/trainers. It enables the researcher to investigate a specific problem that exists in practice. According to Landman (۱۹۸۸: ۵۱) this requires that the researcher should be involved in the actions that take place. A further refinement of this type of research is that the results obtained from the research should be relevant. to the practice. In other words it should be applicable immediately. This means that the, researcher, as expert, and the person standing in the practice, jointly decide on the formulation of research procedures, allowing the problem to be solved (Jacobs et al. ۱۹۹۲: ۴۳۱). Action research is characterized according to (Jacobs et al. ۱۹۹۲: ۴۵) by the following four features: Problem-aimed research focuses on a special situation in practice. Seen in research context, action research is aimed at a specific problem recognizable in practice, and of which the outcome problem solving) is immediately applicable in practice. - Collective participation. A second characteristic is that all participants (for instance the researchers and persons standing in the practice) form an integral part of action research with the exclusive aim to assist in solving the identified problem. - Type of empirical research. Thirdly, action research is characterized as a means to change the practice while the research is going on. Outcome of research can not be generalized. Lastly, action research is characterized by the fact that problem solving, seen as renewed corrective actions, can not be generalized, because it should comply with the criteria set for scientific character. ۲ Historical research Historical research, as the term implies, is research based on describing the past. This type of research includes for instance investigations like the recording , analysis and interpretation of events in the past with the purpose of discovering generalizations and deductions that can be useful in understanding the past, the present and to a limited extent, can anticipate the future (Landman ۱۹۸۸: ۶۵). Historians should consequently aspire to getting to the original events that took place and therefore the researcher is dependent on the availability of documentary sources. According to Klopper (۱۹۹۰: ۶۲) collected data for historical research should pass the following test before it can be applied for research purposes namely: external evidence or criteria that will account for the authenticity of the information

should be included internal evidence or criteria should be included that will explain the meaning of the data. Although the chronological sequence of events should be precisely acknowledged , researchers should bear in mind the fact that mere compilation of chronological events is not considered research in itself. An investigation can only be regarded as scientific research when the researcher interprets the events that took place by pointing out their relationship to the problem investigated, and explaining their meaning. On account of the voluminous data that historians collect, it is extremely important that attention should be given to a specific plan for the obtaining and organizing of information as well as the retrieval thereof, before this type of research is attempted. Lastly, it should be mentioned that historical research also encompasses research concerning the origin, development and influence of ideas of the past. As examples, aspects like the origin, development and influence of communism, democracy, capitalism etc can be mentioned. Should you like to do this type of research you can consult the recommended literature listed in the bibliography. ۳ Descriptive research The term descriptive is self-explanatory and terminology synonymous to this type of research is: describe, write on, depict. The aim of descriptive research is to verify formulated hypotheses that refer to the present situation in order to elucidate it. Descriptive research is thus a type of research that is primarily concerned with describing the nature or conditions and degree in detail of the present situation (Landman ۱۹۸۸: ۵۹). The emphasis is on describe rather than on judge or interpret. According to Klopper (۱۹۹۰: ۶۴) researchers who use this method for their research usually aim at: demarcating the population (representative of the universum) by means of perceiving accurately research parameters and recording in the form of a written report of that which has been perceived. The aim of the latter is, that when the total record has been compiled, revision of the documents can occur so that the perceptions derived at can be thoroughly investigated . Because the total population (universum) during a specific investigation can not be contemplated as a whole, researchers make use of the demarcation of the population or of the selection of a representative test sample. Test sampling therefore forms an integral part of descriptive research. In descriptive research the following steps should be included: Problem selection and problem formulation. The research problem being tested should be explicitly formulated in the form of a question. Literature search. Intensive literature search regarding the formulated problem enables the researcher to divide the problem into smaller units. Problem reduction. Hypothesis formulation. Test sampling. The researcher should determine the size of the test sample. Information retrieval. The application of appropriate information retrieval techniques to comply with the criteria set for authenticity and competency, is relevant. General planning. Any research requires sound planning. Report writing. The report entails the reproduction of factual information, the interpretation of data, conclusions derived from the research and recommendations. You should make sure that you understand the meaning of the terminology used. Consult the recommended sources for detailed explanations. However, further reference must be made to aspects related to test sampling. Test sampling As mentioned previously, when descriptive research is exposed, demarcation of the population become unavoidable. Test sampling therefor forms an integra! part of this type of research. Two important questions arise frequently when test sampling is anticipated by researchers, namely: - How big should the test sample be? - What is the probability of mistakes occurring in the use of test sampling (instead of the whole population)? Special care should be taken with the selection of test samples. The results obtained from a survey can never be more authentic than the standard of the population or the representatives of the test sample, according to Klopper (۱۹۹۰: ۶۴). The size of the test sample can also be specified by means of statistics. It is important for the researcher to bear in mind that it is desirable that test sampling be made as large as possible. The most important criterium that serves as a guideline here, is the extent to which the test sample corresponds with the qualities and characteristics of the general population being investigated. The next three factors should be taken into consideration before a decision is made with regard to the size of the test sample: - What is the grade of accuracy expected between the test sample and the general population? - What is the variability of the population? (This, in general terms, is expressed as the standard deviation.) - What methods should be used in test sampling? Bias saying When you attempt

descriptive research, you should take care that the test sample reflects the actual population it represents. The following example holds validity for the latter: you cannot make a statement regarding all first-year students if you do not include all first-year students in your research. If you do make such a statement, you have to select enrolled first-year students at all the tertiary institutions or a balanced proportional manner, and include the latter when you select your test sample for your research. Landman (۱۹۸۸: ۹۱) points out that, when a test sample does not truly represent the population (universum) from which it is drawn, the test sample is considered a bias sample. It then becomes virtually impossible to make an accurate statement or to predict about the population. ۴ Experimental research This type of research is known in literature by a variety of names. Synonyms are, for instance: the cause and consequence method, before and after design, control group design and the laboratory method. Landman (۱۹۸۸: ۸۲) summarises experiential research when he states that it is research designed to study cause and consequence. A clear distinction between the terms experiment and experimental research should be evident. In the former there is normally no question about the interpretation of data in the discovery of new meaning. Experimental research, however, has control as fundamental characteristic. The selection of control groups, based on proportional selection, forms the basis of this type of research. Experimental research is basically the method that can be applied in a research laboratory. The basic structure of this type of research is elementary: two situations (cause and consequence) are assessed in order to make a comparison. Following this, attempts should be made to treat the one situation (cause) from the outside (external variable) to affect change, and then to reevaluate the two situations. The perceivable changes that occurred can then be presumed as caused by external variables. Control group Because: control is a fundamental characteristic of this type of research, control groups are a prerequisite. Control groups are selected from a group of selected persons whose experience corresponds with that of the experimental group. The only difference is that they do not receive the same treatment (Landman ۱۹۸۸: ۵۸). Variable In order to do experimental! research, it is necessary to distinguish clearly between the terms dependent and independent variables. In experimental research it is a prerequisite that the researcher should be able to manipulate the variable and then to assess what the influence of the manipulation on the variable was. A variable is any characteristic (of man or his environment) that can take on different values. Objects are usually not considered as variables - but their characteristics are. As example the following can be considered: a transparency is not a variable (it is an object). The characteristics of the transparency are variables, for example the colour, design etc. In other words, a transparency as an object can take on different values. Independent variable According to Landman (۱۹۸۸: ۹۸) the independent variable is the circumstances or characteristics which the researcher can manipulate in his effort to determine what their connection with the observed phenomenon is. This means that the researcher has direct control over the variable. As example of an independent variable, is study methods. Dependent variable The dependent variable, on the other hand, is the circumstances or characteristics that change, disappear or appear when the researcher implements the independent variable. For example, learning content that should be mastered (student performance) is the dependent variable, while the manipulation of study methods by means of different teaching methods, is the independent variable. Internal and external validity The importance of control in conducting experimental research has been pointed out earlier. A further pre-requisite for this type of research is validity. Validity is a term used in research methodology that indicates the extent to which a test complies with the aim it was designed for. (You should ensure that you understand the terminology used.) - Internal validity Internal validity means that the perceived difference in the independent variable (characteristics that change) is a direct result of the manipulation of the obtained research results, and therefore possible to conclude. In experimental design, emphasis is placed on the way in which reference between independent and dependent variables should not be confused by the presence of uncontrolled variables (Landman ۱۹۸۸: ۹۷). - External validity External validity means that the results of the experimental research should be applied to a similar situation outside the experimental design. The results of the experimental research can then be confirmed in similar situations. (The findings are then

considered general.) ۵ Ex post facto-research Experimental research, where the researcher manipulates the independent variable, whilst the dependable variable are controlled with the aim of establishing the effect of the independent variable on the dependable variable, is also applicable. The term ex post facto according to Landman (۱۹۸۸: ۶۲) is used to refer to an experiment in which the researcher, rather than creating the treatment, examines the effect of a naturally occurring treatment after it has occurred. In other words it is a study that attempts to discover the pre-existing causal conditions between groups. It should, however, be pointed out that the most serious danger of ex post facto-research is the conclusion that because two factors go together, one is the cause and the other is the effect. Jacobs et al. (۱۹۹۲: ۸۱) refers to the following procedures when conducting ex post facto-research: - The. first step should be to state the problem. - Following this is the determination of the group to be investigated. Two groups of the population that differ with regard to the variable, should be selected in a proportional manner for the test sample. - Groups, according to variables, are set equal by means of paring off and statistical techniques of identified independent and dependent variables. - Data is collected. Techniques like questionnaires, interviews, literature search etc:. are used to determine the differences. - Next follows the interpretation of the research results. The hypothesis is either confirmed or rejected. Lastly it should be mentioned that this type of research has shortcomings, and that only partial control is possible. ۶ RESOURCE LIST Jacobs, CD Haasbroek, JB & Theron, SW ۱۹۹۲ Effektiewe Navorsing. Navorsingshandleiding vir tersi�re opleidingsinrigtings. Geesteswetenskaplike komponent. Pretoria: Universiteit van Pretoria. Klopper, CH ۱۹۹۰ Referaat gelewer tydens 'n vergadering van lede van die vereniging van SA Bourekenaars: Komitee van hoofde van bourekenaarsdepartemente by universiteite gehou op ۲۹ September ۱۹۸۹. UP-dosent, ۱۱(۲): ۴۳ - ۷۲. Landman, WA ۱۹۸۸ {Navorsingsmetodologiese Grondbegrippe. Pretoria: Serva. {endslide

روش تحقیق

... Method of Research روش تحقیق فرآینـدی منظم، دقیق، عینی و منطقی است دکتر محمد کمالی روش تحقیق فرآیندی منظم، دقیق، عینی و منطقی است که به منظور جست‌وجو، بررسی، آزمون سوالات ما پیرامون محیط اطرافمان صورت گرفته و نتیجه نهـایی آن نیز کشف واقعیـات جدیـدی است که در جهت حل مشـکلات موجود ارائه می شونـد. روش تحقیق در تمامی رشته‌های علمی اعم از علوم تجربی و علوم انسانی کـاربرد دارد و هر محققی برای حل مشـکلات پیش روی خود یا سازمان متبوعش بایـد به آن تجهیز گردد. امروزه در حـوزه مـدیریت گرایش‌هـای متنـوعی نظیر مـدیریت دولـتی، صنعتی، بازرگـانی، مـالی، شـهری، محیط زیست، MBA، اجرائی و مـدیریت فنـاوری اطلاعـات در در حـال رشـد و توسعه هسـتند. طبیعی است که تسلط به روش تحقیق از ضرورت‌هـای مهم برای دانشـجویان این حوزه تلقی می‌شود. ۰مفهوم و متغیر دو عنصـر هسـتند که در اغلب تحقیقات حضوری تام و تمام دارند. در تحقیق به روش علمی یکی از حساسترین اقدامات تعریف صحیح و مناسب از این دو عنصر می باشد. اهمیت کار در این مرحله به صورتی است که لازم است بـا توجه به ویژگی هـای تحقیق به روش علمی دو گونه تعریف بـدست می دهیم. تعریف شرحی و تعریـف علمی و این دو تعریـف را در مورد هر دو عنصر بایـد ارائه کرد. تفـاوت بین مفهوم و متغیر در یـک تحقیق شـاید بسیار ظریف باشد. منظور از مفهوم آن عنصری از تحقیق است که محقق قصد اندازه گیری آن را ندارد لیکن باید برای سایرین به طور مشخص آنرا تعریف نماید تا دیگران منظور و مقصود محقق را از آن واژه یا مفهوم درک نمایند و متغیر آن عنصری است در تحقیق که محقق دقیقا قصد اندازه گیری آنرا دارد و ضروری است دیگران درک مشخصـی از آن بر اساس تعریفی که محقق ارائه می کنـد داشـته باشـند. ۰از همین جهت است که هم در تعریف مفـاهیم و هم در تعریف متغیرها به دو گونه از تعریف روبرو هستیم. تعاریف شـرحی عمدتا از لغت نامه ها ، دائره المعارف ها ، کتاب های مرجع و کتب درسـی و... اقتباس می شود و تنها عنصـر مورد نظر را تعریف نظری یـا تئوری می نمایـد. به عبـارت دیگر تعریف یـک مفهوم بوسیله مفـاهیم دیگر که معمولا از مطالعات و نظریه های موجود نشات می گیرد و با بیانی علمی ارائه می شود.بـدیهی است در هنگام تعریف ذکر منبع مورد اسـتفاده ضـرورتی اجتناب ناپذیر است. (مثال) اما در تعاریف عملی که به طور مشخص بر عهده محقق قرار دارد محقق آنچه را که از این عنصر در این تحقیق خـاص مـد نظر دارد بیـان می کنـد. بـه بیـان دیگر محقـق بـه مشـخص سـاختن و تعریـف نمـودن آن متغیر و تعین کردن عملیـات و معیارهای تجربی که برای اندازه گیری و سـنجش آن لازم است می پردازد. (مثال) ۰تعریف متغیر : متغیر مشـخصه یک عنصر پدیده موجود زنده و یا هر چیزی است که قابلیت تغییر داشـته و می تواند مقادیر مختلفی را بپذیرد. آنچه اهمیت دارد آنکه باید دقت شود در هر تحقیق ما متغیرهای خاص خواهیم داشت و اینگونه نخواهـد بود که همه آنچه در یک مطالعه بعنوان متغیر حضور دارنـد برای تحقیق نـامطلوب است. از سوی دیگر نوع متغیر علیرغم مشابه بودن عنوان از یک مطالعه به مطالعه دیگر ممکن است متفاوت باشـد. (مثال) ۰متغیر را براساس عوامل مختلف به گونه های متفاوتی تقسـیم بنـدی می نمایـد: ۰چنانچه اهـداف تحقیق مد نظر قرار گیرند ۲ گونه متغیر خواهیم داشت: ۰متغیر مسـتقل: آن متغیری است که محقق تاثیر آن را بر سایر متغیرها مورد سـنجش قرار می دهد. (مثال) ۰متغیر وابســته: آن متغیری اســت کــه متغیر مســتقل بر روی آن اثر می کننــد. (مثــال) ۰ متغیر زمینــه ای (جمعیــت شناســی یا دموگرافیـک):در مطالعـات بر روی جوامع انسانی برخی متغیرهای وابسته به جمعیت حضور دارنـد که سـنجش آنها به نحوی مورد اسـتفاده ما خواهد بود. این متغیرها خصوصـیات جامعه مورد مطالعه را به نحوه مطلوبی توصیف می کنند. (مثال) ۰متغیر مداخله گر: آن متغییری است که بر روی رابطه علت معلولی بین دو یا چند متغیر تاثیر می گذارد و باعث قوی یا ضعیف شدن رابطه بین متغیرها از حد واقعی آنها می شود.(مثال) ۰ اما شکل دیگر بر اساس خصوصیات متغیر تقسیم بندی صورت بگیرد: ۰متغیر کمی: و آن متغیری

است که با عدد نمایش داده می شود. بدیهی است این متغیر همچون تقسیم بندی معمول در اعداد به دو دسته متغیر گسسته و پیوسته تقسیم خواهد شد که متغیر پیوسته مقادیر کسری را هم می پذیرد ولی گسسته این امکان را ندارد. (مثال) ·متغیر کیفی: این متغیری است که کیفیت صفات با آن معرفی می شود. ·متغیر مرکب: متغیری را که از ترکیب دو یا چند متغیر به وجود می آید می نامند. (مثال) ·در همین جاست که تعریف متغیر آنهم به شکل عملی یا کاربردی ضرورت پیدا می کند. تعریف عملی باید بر اساس ملاکهایی صورت بگیرد که مهمترین آنها عبارتند از: · قابلیت انجام داشته باشند · دقیق و مشخص باشند · قابلیت اندازه گیری داشته باشند · جامعه مورد مطالعه ·جامعه مورد مطالعه ، جمعیتی است که مطالعه بر روی آن انجام می شود . لزوما" این جامعه انسانها نیستند بلکه می توانند پدیده ها ، اشیا و موجودات زنده باشند. جامعه مورد مطالعه(نمونه گیری) · مناسب ترین جامعه برای بررسی آن است که کل جامعه تحت مطالعه قرار گیرند. به عبارتی سرشماری انجام شود. در این حال جمعیت آماری برابر با جمعیت کل جامعه خواهد بود. اما معمولا محدودیت ها ی زمانی و اعتباری (هزینه ها) ، دقت در گردآوری داده ها و کنترل آن، نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات سبب استفاده از نمونه گیری برای سرشماری است. در نمونه گیری اصل بر این قرار داده می شود که چنانچه از مناسبات آماری صحیح استفاده شود امکان تعمیم نتایج و اطلاعات بدست آمده از مطالعه بر روی نمونه به جامعه اصلی وجود دارد. متداول ترین روش های نمونه گیری عبارتند از: نمونه گیری احتمالی و غیر احتمالی نمونه گیری احتمالی در نمونه گیری احتمالی از قوانین احتمالات برای نمونه گیری استفاده می شود. بدین صورت که به هریک از اعضای جامعه شانس معین برای حضور در نمونه داده می شود. برای انجام نمونه گیری ابتدا از فرمول تعیین حجم نمونه استفاده می گردد و پس از تعیین حجم نمونه و چارچوب نمونه گیری (فهرست اسامی اعضای جامعه) با یکی از روش های زیر اقدام به نمونه گیری می شود.

· نمونه گیری ساده تصادفی · نمونه گیری منظم · نمونه گیری طبقه ای

· نمونه گیری خوشه ای · نمونه گیری چند مرحله ای نمونه گیری غیر احتمالی در این روش اصولا بحث تعمیم نتایج به جامعه مورد مطالعه مطرح نیست. با توجه به محدودیت در جمع آوری اطلاعات و بویژه در تحقیقات شبه تجربی که نمونه بارز آن کارآزمائی بالینی می باشد جهت افزایش دقت و اعتبار اقدام به نمونه گیری از جمعیت در دسترس می شود. موارد زیر از جمله متداول ترین روش های نمونه گیری غیر احتمالی هستند: ·نمونه گیری آسوده (لقمه ای) ·نمونه گیری سهمیه ای ·نمونه گیری قضاوتی * منبع:http://www.mkamali.com {beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} research method The research method you will follow, is directly connected to your problem statement and goal of research. Because the research goal and problem may vary different methods of research can be utilized. Research is a purposeful, precise and systematic search for new knowledge, skills, attitudes and values, or for the re-interpretation of existing knowledge, skills, attitudes and values. The various kinds of human science research can be subdivided according to three criteria: ۱ The measure of generality and applicability: basic research applied research in-service research action research ۲ The level of ordering: descriptive research prophetic research diagnostic research ۳ The measure of control by researchers: library research field research laboratory research METHODS OF RESEARCH: Exploratory research Experimental research Ex post facto research Correlation research Descriptive research Testing research Case studies Sociometric research Instrumental-nomological research Interpretative-theoretical research OTHER NAMES GIVEN TO RESEARCH: Micro-study Macro-study Longitudinal (diachronic) study Cross-sectional (synchronic) study Pilot study {endslide}

تحقیق چیست

What is Research ...؟ تحقیق، کوششی روشمند برای پاسخ‌گویی به مسأله‌های علمی است معنای لغوی تحقیق همهٔ شما با معنی کلمهٔ تحقیق آشنایید و بارها آن را به کار برده و یا شنیده‌اید. گاهی می‌گوییم: باورهای دینی خود را باید با تحقیق به دست آوریم و تقلید کردن در اصول دین جایز نیست. وقتی دیگر می‌گوییم: در هنگام پاسخ‌گویی به تقاضای ازدواج، باید در مورد شخصیت و خانوادهٔ متقاضی تحقیق کرد. گاهی نیز ادعا می‌کنیم: میزان پیشرفت هر کشور، وابسته به میزان تحقیق در آن کشور است. در همهٔ این جملات، کلمهٔ تحقیق را به کار برده‌ایم. این کلمه، مانند کلمهٔ «حق» از ریشهٔ «ح ق ق» است. این ریشه به معنی ثابت، استوار و مطابق با واقع است. بنا بر این، «تحقیق» در لغت، به معنی کشف حقیقت و رسیدن به کنه یک امر است. آنچه در همهٔ این جملات مشترک است، روند دست‌یابی به یک حقیقت و پاسخ‌گویی به پرسشی در زمینهٔ امری مجهول است. اما با وجود این اشتراک، به نظر شما، آیا کلمهٔ تحقیق در سه جملهٔ بالا دقیقا به یک معنی است؟ بی‌شک پاسخ منفی است. در جملهٔ اول، منظور از تحقیق، یافتن اعتقاد صحیح، با استفاده از استدلال عقلی و منطقی است. تحقیق در جملهٔ دوم، به معنی بررسی و پرس و جو دربارهٔ ویژگی‌ها و سوابق یک فرد است. تحقیق در جملهٔ سوم به معنی تحقیق علمی است. همان موضوعی که در این مباحث می‌خواهیم دربارهٔ آن صحبت کنیم. آیا می‌دانید با وجود یکسان بودن معنی لغوی کلمه، علت این اختلاف چیست؟ این اختلاف معنی از آنجا ناشی می‌شود که بسیاری از کلمات، علاوه بر معنای لغوی، معنایی اصطلاحی نیز دارند. منظور از معنای اصطلاحی، معنایی است که با به کار رفتن کلمه در مباحث مربوط به یک علم و یا در محیطی خاص، بر اثر قرارداد و یا کاربرد فراوان، برای یک کلمه پیدا می‌شود و از آن پس، هر گاه آن کلمه در آن رشتهٔ علمی و یا محیط خاص به کار رود، معنای جدید، مورد نظر خواهد بود؛ نه معنای لغوی. البته معمولاـ میان معنای اصطلاحی و معنای لغوی، نوعی ارتباط وجود دارد. یک نمونه از کاربرد کلمهٔ تحقیق در معنای لغوی آن: پاسخ‌گوئی به پرسش‌های مختلفی که در طول روز با آنها مواجه هستید ــ چه علمی و چه غیر علمی ــ می‌تواند از نظر لغوی یک تحقیق شمرده شود. مثلاـ برای خرید ماهی به ماهی‌فروشی می‌روید و برای اطمینان از سالم بودن جنس، آزمایش‌هایی را روی آن انجام می‌دهید .به عنوان مثال، انگشت خود را با فشار روی پوست ماهی قرار می‌دهید. پس از چند ثانیه، انگشتتان را برمی‌دارید. اگر پوست ماهی به حالت اولیه بازگشت، می‌فهمید که ماهی تازه است؛ ولی اگر حالت فرورفتگی روی آن باقی ماند، از خرید ماهی صرف نظر می‌کنید. همین آزمایش ساده را می‌توان از نظر لغوی تحقیق نامید. زیرا این کار برای کشف

این حقیقت است که آیا ماهی سالم است یا نه؟ اکنون این پرسش مطرح است که منظور ما از کلمهٔ تحقیق در این مباحث چیست؟ آیا می‌توان هر گونه تلاش برای پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و مجهولات را «تحقیق علمی» نامید؟ و آیا می‌توان به هر کسی که اطلاعاتی را جمع‌آوری می‌کند و یا پرسشی را پاسخ می‌دهد، محقق گفت؟ به عبارت دیگر، تعریف اصطلاحی تحقیق، وقتی در رابطه با مباحث علمی مطرح می‌شود چیست؟ اکنون با توجه به تعریفی که از تحقیق ارائه کرده‌اید، از میان گزینه‌های زیر، مواردی که طبق تعریف شما تحقیق به حساب می‌آیند را علامت بزنید: می‌خواهیم علل کاهش میزان بارندگی در سال‌های اخیر را بررسی کنیم. باید فهرستی از کلیهٔ نسخه‌های خطی کتاب کافی در همهٔ کتاب‌خانه‌های جهان را تهیه کنیم. سازمان برق منطقه می‌خواهد کلیهٔ لامپ‌های معابر عمومی شهر را با لامپ‌های کم‌مصرف تعویض کند. برای این کار باید آمار دقیقی از تعداد آنها تهیه شود. این کتاب، دارای متن سنگین و مشکلی است. خوب است متن آن را تصحیح و آمادهٔ استفادهٔ عموم کنیم. برای این منظور، باید آن را با نسخه‌های خطی تطبیق داده و معنی کلیهٔ لغات مشکل را در پانوشت کتاب توضیح دهیم. اگر چه بسیاری از دانشمندان، این حدیث را صحیح دانسته اند؛ ولی صحیح و یا جعلی بودن آن، مورد تردید است. باید راویان آن را شناسایی و وضعیت آنها را بررسی کنیم. می‌خواهیم مجموعه‌ای مبسوط فراهم آوریم و در آن، کلیهٔ شاعران فارسی‌گوی و آثار و سبک‌های ادبی آنها را معرفی کنیم. نگرانی‌های جدی در زمینهٔ گسترش و تعمیق باورهای مذهبی در میان نسل جوان، ما را بر آن داشته است که به دنبال شیوه‌های مؤثری در این زمینه باشیم. همان گونه که متوجه شدید، همهٔ موارد فوق را نمی‌توان تحقیق علمی دانست. اگر چه همهٔ آنها از نظر لغوی تحقیق شمرده می‌شوند، ولی بسته به تعریفی که از تحقیق اصطلاحی داشته باشیم، برخی از آنها را نمی‌توانیم تحقیق علمی بدانیم.. بنا بر این، لازم است تعریفی دقیق از تحقیق ارائه کنیم تا در قضاوت‌های خود در این رابطه دچار اشتباه نشویم. معنای اصطلاحی تحقیق بسیاری از ما گمان می‌کنیم که هر گونه فعالیت و تلاش علمی را می‌توان تحقیق نامید. فعالیت‌هایی از قبیل: تألیف، از ریشهٔ «أ ل ف» به معنی پیوند زدن که اصطلاحا به معنی جمع‌آوری و تنظیم مجموعه‌ای از مطالب متناسب با یکدیگر است. تصحیح متون، که معمولا بر روی متون کهن و سنگین علمی انجام می‌گیرد و همراه با مقابلهٔ نسخه‌های خطی آن متن و شرح و توضیح لغات و عبارات دشوار است. ترجمه، که در آن، متنی از زبانی به زبان دیگر برگردانده می‌شود. تفسیر، که به معنی آشکار کردن مراد گوینده و یا نویسنده از یک متن است. شرح، که به معنی رفع ابهام‌ها و ارائهٔ توضیحات و اطلاعات بیشتر در رابطه با یک متن است. احیای نسخ، که شامل، شناسایی، مرمت، بازخوانی، مقایسه و دیگر فعالیت‌های لازم برای تبدیل کردن یک نسخهٔ خطی به نسخهٔ چاپی و یا قابل استفاده می‌باشد. آزمایش، که به معنی سنجش و بررسی یک متغیر در حالات و شرایط گوناگون است. و بسیاری فعالیت‌های دیگر که با وجود ارزشمند و مفید بودن، همگی جزو مقدمات و یا بخش‌هایی از یک تحقیق می‌باشند و هیچ یک از آنها را نمی‌توان تحقیق نامید. برای روشن شدن معنی دقیق تحقیق، خوب است به عنوان مقدمه، ابتدا تفاوت دو واژه را مورد توجه قرار دهیم: تفاوت سؤال با مسأله اگر به پرسش‌ها و ابهاماتی که برای خودمان و یا دیگران مطرح می‌شوند دقت کنیم، می‌توانیم آنها را به دو دستهٔ کلی تقسیم نماییم. تفاوت اصلی این دو گروه، در این است که برخی از پرسش‌های ما به خاطر جهالت و بی‌اطلاعی به وجود می‌آیند. یعنی چون چیزی دربارهٔ یک موضوع نمی‌دانیم، آن را می‌پرسیم تا در آن باره اطلاع کسب کنیم. این گونه پرسش‌ها را اصطلاحا «سؤال» (question) می‌نامیم. اما برخی از پرسش‌ها هستند که بر اثر دانایی و اطلاعات قبلی ما ایجاد می‌شوند. به عبارت دیگر، تا وقتی دربارهٔ یک موضوع چیزی نمی‌دانیم و یا اصلا به آن موضوع توجه نداریم، پرسشی هم در رابطه با آن به ذهنمان نمی‌رسد؛ ولی همین که کلیهٔ اطلاعات موجود دربارهٔ آن مطلب را به دست آوردیم، تازه در تحلیل‌ها و مقایسه‌ها و کشف ارتباطات مربوط به آن موضوع، پرسش‌های جدیدی برایمان مطرح می‌شود. اگر بتوانیم پاسخ این پرسش‌ها را با پرسیدن از دیگران و یا مطالعه و استفاده از منابع، به دست آوریم، معلوم می‌شود که این پرسش‌ها نیز بر اثر جهالت ما و یا نقص در اطلاعاتمان ایجاد شده و در واقع، ما «سؤال» داشته‌ایم. اما اگر پاسخ پرسش‌های جدید ما، نزد هیچ کس و در هیچ جا وجود نداشته باشد، ما با دغدغه و مشکلی مواجه می‌شویم که خودمان باید به دنبال حل آن باشیم. این گونه پرسش‌ها را اصطلاحا «مسأله» (problem) می‌گوییم. به عنوان مثال، تا زمانی که کسی به افتادن اشیاء به سمت پایین توجه نمی‌کرد، هیچ پرسشی نیز در این رابطه مطرح نبود. اما _ آن گونه که مشهور است _ وقتی نیوتون به این موضوع توجه کرد، و اطلاعات جامع خود را در کنار آن قرار داد، این پرسش برای او مطرح شد که چرا یک سیب وقتی از درخت جدا می‌شود، به جای حرکت به سمت پایین، به سمتی دیگر حرکت نمی‌کند؟ اینجا بود که یک «مسأله» برای او مطرح شد. مسأله‌ای که پاسخ آن را کسی نمی‌دانست و او در هیچ کتاب و منبعی نمی‌توانست راه حل و پاسخ آن را بیابد. دقیقا در چنین جایی است که تحقیق و پژوهش، نقش خود را پیدا می‌کند. امروز اگر همان پرسش برای ما مطرح شود، نمی‌توانیم آن را یک مسأله بدانیم. چون پاسخ آن قبلا داده شده است و برای اطلاع از این پاسخ، ما نیازمند مطالعه، جمع‌آوری اطلاعات و یا آموزش می‌باشیم. در حالی که اگر پاسخ پرسش ما در منابع و مراجع موجود نباشد، باید برای رسیدن به پاسخ، تحقیق کنیم. با توجه به نکاتی که گفته شد، هم تفاوت سؤال و مسأله را دانستیم، و هم با تعریف و ویژگی‌های یک تحقیق علمی آشنا شدیم. مطالب فوق را می‌توانیم این گونه جمع‌بندی کنیم: سؤال: · بر اثر جهل و ندانستن ایجاد می‌شود. · پاسخ‌گویی به آن با رجوع به افراد و یا منابع امکان‌پذیر است. · مجهولی است که فرد، پاسخ آن را نمی‌داند. مسأله: · بر اثر دانستن کلیهٔ اطلاعات موجود در یک زمینه ایجاد می‌شود. · برای یافتن پاسخ آن، مراجعه به افراد و یا منابع دیگر، سودی ندارد. · مجهولی است که جامعهٔ علمی به آن نپرداخته است و پاسخ آن را نمی‌داند. اکنون که با تفاوت سؤال و مسأله آشنا شدیم، می‌توانیم به تعریف خود از تحقیق، نزدیک‌تر شویم. اولین و مهم‌ترین نکته‌ای که در تعریف تحقیق مطرح می‌باشد، این نکته است که شرط اساسی شکل‌گیری و آغاز یک تحقیق، مطرح شدن مسأله است. یعنی هرگز با داشتن سؤال، نمی‌توان تحقیقی را آغاز کرد. چرا که فرآیند پاسخ‌گویی به سؤال‌ها، نوعی آموزش است؛ در حالی که پژوهش و تحقیق، فرآیند پاسخ‌گویی به مسأله‌هاست. نکتهٔ دیگری که از مطالب قبلی به دست می‌آوریم، همراه بودن تحقیق با نوآوری است. چرا که همان گونه که قبلا گفتیم، مسأله وقتی مطرح می‌شود که با موضوع و پرسشی کاملا جدید مواجه باشیم. اگر شرط شکل‌گیری تحقیق، مسأله است و شرط مسأله نیز، نو بودن موضوع آن است، پس طبیعتا، همیشه تحقیق با نوآوری و پاسخ به پرسش‌هایی جدید همراه است. همین نکته است که اهمیت و نقش پژوهش را تا حدودی مشخص می‌کند. همراه بودن تحقیق با نوآوری، موجب می‌شود که کاروان علم و دانش، بر اثر تحقیقات علمی حرکت و پیشرفت داشته باشد. بنا بر این، می‌توانیم در تعریف اصطلاحی تحقیق بگوییم: تحقیق، کوششی روشمند برای پاسخ‌گویی به مسأله‌های علمی است که منجر به نوآوری و پیشرفت علم می‌شود. *منبع: http://methodology.persianblog.ir/ {beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} "What is Research? What is Research? Everywhere, our knowledge is incomplete and problems are waiting to be

solved. We address the void in our knowledge and those unresolved problems by asking relevant questions and seeking answers to them. The role of research is to provide a method for obtaining those answers by inquiringly studying the evidence within the parameters of the scientific method. The word research is used in everyday speech to cover a broad spectrum of meaning, which makes it a decidedly confusing term for students — especially graduate students — who must learn to use the word in its specialized denotation. Much that students have learned they must suddenly unlearn many of the false concepts they had previously learned they must discard. Unfortunately, many students have been taught misconceptions about the nature of research. From elementary school to college, they have heard the word research used loosely and given multiple, misleading meanings. On one hand, the word connotes the finding of an item of information or the making of notes and the writing of a documented paper. On the other hand, it is used for the act of informing oneself about what one does not know or of rummaging through available sources to retrieve a bit of information. Merchandisers use the word to suggest the discovery of a revolutionary product when, often, the truth is that only a minor alteration has been made to an existing product, with the purpose of enhancing the product's sales appeal. All these activities have been called research but should have been called by their appropriate names: information gathering, library skills, documentation, self-enlightenment, and an attention-getting sales pitch. The word research has a certain mystique about it. It suggests to many people an activity that is exclusive and removed from everyday life. Researchers are sometimes regarded as esoteric individuals who seclude themselves in laboratories, in scholarly libraries, or within the precincts of an academic environment. The public generally is not aware of their daily activity or of the important contributions their work frequently makes to people's comfort and general welfare. Many people, therefore, regard research as a way of life dissociated from the common activities of the everyday world. The purpose of this chapter is to dispel these myths and misconceptions and to present an accurate definition of research. I define research here as the systematic process of collecting and analyzing information (data) in order to increase our understanding of the phenomenon with which we are concerned or interested. Although this conception of research may seem somewhat remote and academic, many people rely on a truncated form of it each day to solve smaller problems than those resolved by the more elaborate methodology of formal research. It is with formal research, however, that we are concerned in this text. WHAT RESEARCH IS NOT I have suggested that the word research has been so loosely employed in everyday speech that few people have any idea of its real meaning. Here are a few guidelines as to what research is not accompanying each guideline is an illustration depicting the popular concept often held about research. ۱. Research is not mere information gathering. A fourth-grade child came home from school with this announcement: "Mom, the teacher sent us to the library today to do research, and I learned a lot about Columbus." This child has been given the idea that research means going to the library to get information or to glean a few facts. This may be information discovery it may be learning reference skills but it certainly is not, as the teacher so termed it, research. ۲. Research is not mere transportation of facts from one location to another. A student completes a "research paper" on the Dark Lady in the sonnets of William Shakespeare. Although the student did, indeed, go through certain activities associated with formal research — collecting data, assembling a bibliography, referencing statements properly — these activities still do not add up to a true "research" paper. The student missed the essence of research: the interpretation of data. Nowhere in the paper did the student say, in effect. "These facts that I have gathered seem to indicate this about the Dark Lady." Nowhere did the student draw conclusions or interpret the facts themselves. This student is next door to genuine research but the mere compilation of facts, presented with reference citations and arranged in a series, no matter how appealingly neat the format, misses genuine research by a hair. A little farther, and this student would have traveled from one world to another: from the world of mere transportation of fact to the world of interpretation of fact. The difference between the two worlds is the distinction between transference of information and genuine research -- a distinction that is important to understand. Unfortunately, many students think that looking up a few facts and transferring them to a written paper with benefit of references

constitutes research. Such activity is, of course, more realistically called fact discovery, fact transportation, and / or fact transcription. ۳. Research is not merely rummaging for information. The house across the street is for sale. I consider buying it, and so I call my realtor to find out how much my own home would sell for. "I'll have to do some research," the realtor says, "to find the fair market value of your property." What the realtor calls "doing some research" means, of course, going through files of recent sales of properties comparable to mine to see what they have sold for this will give the realtor an estimate to report to me. This so-called research is little more than rummaging through files to find what the realtor did not know. Rummaging, whether in one's personal records or in the public or college library. is not research. It is accurately termed an exercise in self-enlightenment. ۴. Research is not a catchword used to get attention. The morning mail arrives. I open an envelope and pull out its contents. A statement in boldface type commands attention: Years of Research Have Produced a New Car Wash! Give Your Car a Miracle Shine with Soapy Suds! The phrase "years of research" catches my attention. The product must be good, I reason, because "years of research" have been spent on developing it. I order the product -- and what do I get? Dish-washing detergent! No research. merely the clever use of a catch-word that, indeed, fulfilled its purpose: to catch my attention. "Years of research" -- what an attention-getting phrase, yet how misleading! Formal research is entirely different from any of the above activities. I outline its essential nature and characteristics in the following section. WHAT RESEARCH IS Research is a process through which we attempt to achieve systematically and with the support of data the answer to a question, the resolution of a problem, or a greater understanding of a phenomenon. This process, which is frequently called research methodology, has eight distinct characteristics: Research originates with a question or problem. Research requires a clear articulation of a goal. Research follows a specific plan of procedure. Research usually divides the principal problem into more manageable subproblems. Research is guided by the specific research problem, question, or hypothesis. Research accepts certain critical assumptions. Research requires the collection and interpretation of data in attempting to resolve the problem that initiated the research. Research is, by its nature, cyclical or more exactly, helical. I discuss each of these characteristics in turn so that you appreciate more fully the precise nature of {formal research. {endslide

انواع روشهای تحقیق

... Types of Research هدف اصلی هر تحقیق حل یک مشکل و یا دست‌یابی به روابط بین متغییرهاست انواع روشهای تحقیق تحقیق را به عنوان کوششی منظم جهت فراهم نمودن پاسخ یا پاسخهایی به سؤالات مورد نظر تعریف کرده اند. هدف اصلی هر تحقیق حل یک مشکل یا پاسخگویی به یک سؤال و یا دست‌یابی به روابط بین متغییرهاست. اهداف فوری هر تحقیق از قبیل: کاوش:(Exploration) توصیف:(Description) پیش بینی:(Prediction) تبیین و کنترل(Explanation) و عمل:(Action) محقق را کمک می‌کند تا دریابد چه سؤالاتی را بپرسد و بدنبال چه پاسخهایی بگردد. برای درک بهتر اهداف تحقیق هر یک ازآنها را ذیلاً بطور مختصر توضیح می‌دهیم: کاوش: تحقیق اکتشافی شامل کوششی است برای تصمیم‌گیری اینکه آیا پدیده‌ای وجود دارد یا خیر. این نوع تحقیق سؤال کلی آیا X وجود دارد؟ را پاسخ می گوید. این نوع تحقیق ممکن است بصورت بسیار ساده نظیر اینکه آیا کدامیک از دانشجویان دختر یا پسر در ردیفهای جلو کلاس می‌نشینند؟ مطرح گردد . اگر دریابیم که یکی از این دو جنس جلو کلاس می نشینند , در آنصورت یک پدیده اجتماعی را کشف کرده‌ایم که مسلماً مستلزم بررسیهای دیگری نیز خواهد شد. این نوع تحقیق ممکن است بصورت پیچیده‌تر مانند «جستجو برای الگوهایی در میان انواع ویژگیهای مختلف شخصیت جهت خودکشی» نیز مطرح گردد. توصیف: تحقیق توصیفی شامل آزمایش یک پدیده برای بیان تعریف کاملتری از آن یا تفاوت آن با سایر پدیده‌ها می‌باشد. فرض کنید که نتیجه یک تحقیق اکتشافی نشان داده‌است که دانشجویان دختر معمولاً در ردیفهای جلوی کلاس می‌نشینند. اگر بخواهیم این پدیده را بیشتر تعریف کنیم باید دریابیم که معنی ردیف جلوی کلاس چیست. برای این منظور شاید کلاس را با دو یا چهار قسمت تقسیم کنیم و نزدیکترین قسمت را جلوی کلاس بنامیم. یا شاید کلاسهای مختلف دیگر را بازدید نموده و مشخص نمائیم که آیا این عمل (جلونشستن) به موضوع درسی, اندازه کلاس, مدرس و یا سایر ویژگیها ارتباطی دارد یا خیر. توصیف ویژگیهای کل جمعیت یک کشور نیز از این نوع تحقیق است. تحقیق توصیفی می‌تواند درباره یک موضوع یا فرد یا یک حادثه در زمانی که اطلاعات جمع‌آوری می‌شوند, بکار رود. این نوع تحقیق برای مقایسه نیز استفاده می‌شود. پیش‌بینی:تحقیق پیش‌بینی, محقق را قادر می‌سازد که با شناسایی روابط و داشتن اطلاعات درباره یک عامل یا متغیر درباره عامل دیگر پیش‌بینی نماید مانند رابطه ساعت معینی از روز و احتمال بازشدن مغازه‌ها در یک شهر و یا رابطه بین آزمون ورودی به دانشگاهها و موفقیت در سال اول. این نوع تحقیق فرد را قادر می‌سازد که درباره روابط متغیرها حدس بزند اما کاملاً مطمئن نمی‌سازد. تبیین: تحقیق توضیحی شامل آزمایش رابطه علت ومعلول بین دو پدیده و یا بیشتر است مانند رابطه بین شاخصهای اقتصادی و وابستگی به مذهب. عملی:تحقیق عملی مربوط به انجام کاری برای حل یک مشکل اجتماعی است. این نوع تحقیق می‌تواند هر یک از اهداف ذکر شده قبلی را دربرداشته اما باید به آنها موضوع حل مشکل و یا انجام دادن کاری را نیز اضافه کرد. مثلاً محققی دریافت که بعدازظهرها و هنگامی که دمای هوای بیرون مناسب است مردم دستگاههای

تهویه را روشن می‌کنند و بدین طریق برق زیادی مصرف می‌گردد او برای شناسائی این مشکل تجربه‌ای را به معرض آزمایش گذارد تا از مصرف بی‌رویه برق جلوگیری کند چهار گروه از مردم را برای کار تحقیق خویش در نظرگرفت که به یک گروه توسط نموداری نشان می‌داد که چقدر برق مصرف می‌کنند به گروه دیگر بوسیله یک چراغ مشخص می‌کرد که چه وقت درجه حرارت بیرون کمتر از داخل است. گروه سوم هم بوسیله نمودار و هم با علامت چراغ موضوع را متوجه می‌شدند اما گروه چهارم نه از نمودار و نه از چراغ استفاده می‌کردند او دریافت که استفاده از نمودار به تنهایی در کاهش مصرف برق تأثیری ندارد اما علامت چراغ چه همراه با نمودار و با بدون آن باعث می‌شود که مصرف برق کم گردد و بدین طریق توانست با تحقیق عملی خود این مشکل اجتماعی را از بین ببرد. بطور کلی تحقیق عملی یکی از جنبه‌های بسیار مهم علم است و بدین وسیله می‌توان کاربرد سایر تحقیقات را آزمایش کرد همه ما می‌خواهیم که جهان اطراف خود را بهتر بسازیم, اما پیچیدگی جهان ایجاب می‌نماید که راه‌حلهای احتمالی مسائل را قبل از آنکه آنها را در یک مقیاس وسیع اجراء نمائیم در مقیاس کوچکتری آزمایش کنیم. بطور خلاصه هر تحقیق را بر اساس هدف یا قصدی که دنبال می‌کند می‌توان به سه دسته زیر نیز تقسیم نمود. ۱- تحقیق بنیادی: Basic or Fundamental Researchهدف این نوع تحقیق ایجاد نظریه از طریق کشف اصول یا قواعد کلی است و توجهی به کاربرد عملی یافته ندارد. نتایج این گونه تحقیق اغلب مجرد و کلی هستند. بیشتر تحقیقات در زمینه یادگیری از این نوعند. ۲- تحقیق کاربردی: Applied Researchهدف این نوع تحقیق آزمون مفاهیم نظری در موقعیتهای مسائل واقعی زندگی و حل مشکلات ملموس است و نتایج این تحقیق عینی و مشخص می‌باشد تحقیقات آموزشی در حالت کلی کاربردی می‌باشند. ۳- تحقیق عملی: Action Researchهدف این نوع تحقیق بر کاربرد فوری متمرکز است و به ایجاد نظریه یا کاربرد عمومی یافته‌ها توجهی ندارد. تأکید آن بر حل مشکلات فوری و موقعیتهای محلی می‌باشد. تحقیقات آموزشی محلی و منطقه‌ای از این نوع می‌باشند. انواع دیگر روشهای تحقیق تحقیق و پژوهشی برای آگاهی و شناخت مجهولات و پی‌بردن به مسائل ناشناخته صورت می‌گیرد در انسان میل به داشتن و کشف حقایق حالت فطری داشته و همین امر یکی از عوامل مؤثر در پیشرفت امر تحقیق و ایجاد روشهای مختلف بوده است انسان همواره برای رسیدن به مقصود و حل مشکلات, راههای مختلف را تجربه می‌نماید و مناسب‌ترین راه و روش را انتخاب می‌کند بنابراین روش تحقیق عبارت از بکارگیری راه و روش خاصی است که اطلاعات مناسبتر و بیشتر را درباره موضوع مورد مطالعه فراهم نموده و عوامل و علل مرتبط بدان را مشخص نماید. در علوم مختلف از روشهای مخصوص و متفاوت برای مطالعه و بررسی استفاده می‌شود تا شناخت موضوع تحت بررسی را ممکن گرداند درعلوم انسانی نیز روشهای تحقیق بصورتهای گوناگون تقسیم‌بندی شده‌اند که رایج‌ترین آنها به قرار زیر است (لازم به توضیح است که تعیین‌کننده نوع روش تحقیق مربوط به ماهیت سؤال مورد بررسی و نوع اطلاعاتی است که برای شناخت موضوع, جمع‌آوری می‌شود). ۱- روش تاریخی Historical Method۲- روش توصیفیDescriptive Method۳- روش تجربی Experimental Methodدر زیر به توضیح مختصر هر یک از این روشها می‌پردازیم: تحقیق تاریخیتحقیق تاریخی فعالیتی است برای شناخت واقعیت‌های گذشته و یک از دشوارترین انواع پژوهش است این تحقیق وقایع مربوط به گذشته را مورد تعبیر و تفسیر و ارزیابی قرار می‌دهد. در این روش هدف این است که وقایع گذشته دقیق و درست شناسایی شوند تا وضع موجود بهتر درک گردد در روشهای دیگر مانند توصیفی یا تجربی محقق می‌تواند نمونه مورد مطالعه را با میل خود انتخاب نماید, اما در تحقیق تاریخی مجبور است فقط اطلاعات و اسنادی را که از گذشته باقی مانده‌اند مورد بررسی قرار دهد بررسی وضع تعلیم و تربیت ایران در دوران قاجار نمونه‌ای از تحقیق تاریخی است بررسی روند آموزش عالی ایران از تشکیل دانشگاه جندی‌شاپور تا تأسیس دارالفنون مثال دیگری از این نوع تحقیق می‌باشند. تحقیق توصیفیمطالعات توصیفی برعکس تحقیقات تاریخی در مورد زمان حال به بررسی می‌پردازد. این نوع تحقیق به توصیف و تفسیر شرایط و روابط موجود می‌پردازد این گونه تحقیق وضعیت کنونی پدیده یا موضوعی را مورد مطالعه قرار می‌دهد و دارای انواع گوناگونی بدین قرار است: الف) تحقیق برآوردی : موقعیت یک پدیده را در یک زمان توصیف می‌کند این روش هیچگونه فرضیه‌ای را پیشنهاد نمی‌کند روابط متغییرها را مورد مطالعه قرار نمی‌دهد و برای اقدامات بعدی توصیه‌ای نمی‌کند بلکه صرفاً موقعیت موجود را توصیف می‌کنند مثال توصیف پیشرفت دانشجویان در جهت اهداف آموزشی دروس در یک زمان معین یا سرشماری عمومی برای مشخص نمودن وضعیت جمعیت کشور. ب) تحقیق ارزشیابی: این روش به ارزش‌گذاری درباره فوائد اجتماعی, مطلوب بودن یا مؤثر بودن یک فرایند, محصول, یا برنامه می‌پردازد و به کاربرد یافته‌های خود توجه دارد. این نوع تحقیق اغلب با توصیه‌هایی در جهت اقدامات سازنده همراه می‌باشد و در پی یافتن قوانین کلی و قابل گسترش به سایر موقعیتها نیست. مثال: بررسی میزان ثمربخشی برنامه‌های آموزشی دانشگاهها, اجرای برنامه رشته‌های علوم پایه تا چه اندازه صلاحیتهایی را که کمیته برنامه‌ریزی دانشگاهها تدوین نموده‌اند عملی می‌سازد, یا آیا وسایل و امکانات یک کتابخانه معین مناسب می‌باشند؟می‌توان مطالعات پی‌گیری (follow- up study) را یکی از انواع تحقیق ارزشیابی دانست این نوع تحقیق افراد را پس از گذراندن یک دوره آموزشی یا یک دوره درمانی و یا دوره تحصیلی مورد مطالعه قرار می‌دهد هدف این نوع مطالعه این است که مشخص کند تأثیر مؤسسه یا دوره خاص بر افراد چه بوده است این نوع مطالعه می‌تواند اطلاعات مفیدی را در مورد دوره‌های آموزشی یا کار مؤسسات در اختیار قرار دهند تا بتوان تغییرات لازم را در برنامه‌ها به عمل آورد مثال : مطالعه موفقیت در شغل و یا موفقیت در یافتن شغل فارغ‌التحصیلان دانشگاهها یا ارزیابی پیامدهای آموزش ضمن خدمت اعضای هیأت علمی دانشگاهها در آموزش . ج) مطالعه موردی : عبارت از مطالعه عمیق و گسترده یک مورد در مدت زمان است. در این روش یک فرد یک خانواده, یک گروه و یا یک دانشگاه مورد مطالعه دقیق و همه جانبه قرار می‌گیرد هدف مطالعه شناخت کلیه متغیرهای مربوط به مورد است بهترین مثال در این مورد مطالعه پزشکی یا روانکاوی روی یک فرد است این روش می‌تواند به عنوان زمینه‌ای برای مطالعات وسیع بعدی مورد استفاده قرار گیرد . د) مطالعه پیمایشی : این روش شامل جمع‌آوری اطلاعات به طور مستقیم از گروهی از افراد است نمونه مطالعات پیمایشی معمولاً بزرگ است(از ۱۰۰ تا ۲۵۰ میلیون نفر) به وسیله این روش اطلاعات مختلفی را می‌توان بدست آورد که کلاً شامل ۳ نوع می‌باشند: اطلاعات در مورد واقعیتها, عقاید و رفتارها, واقعیت عبارت است یک پدیده یا ویژگی که بتوان آن را مشاهده نمود و شامل متغیرهایی نظیر سن, نژاد جنس، درآمد و سالهای تحصیل می‌باشند. به طور کلی واقعیتها شامل هر چیزی هستند که بتوان آن را مورد رسیدگی قرار داد . عقیده عبارت از بیان یک پاسخ احساس و یا یک رفتار عمدی است . عقاید را می‌توان به طور عینی اندازه گرفت اما نمی‌توانند مورد رسیدگی قرار گیرند. رفتار شامل عمل است که توسط فرد صورت می‌گیرد .تحقیق پیمایشی متغیرهای محدودی را در مورد تعداد زیادی از افراد مورد مطالعه قرار می‌دهد. مؤسسه کالوپ از این روش برای بررسی عقاید مردم در سیاست وتجارت استفاده می‌کنند. پژوهشگران در اقتصاد، مردم‌شناسی، روان‌شناسی، بهداشت و تعلیم وتربیت از این روش استفاده می‌کنند. تحقیق پیمایشی، برعکس تحقیق تاریخی با پدیده‌هایی که در زمان حال اتفاق می‌افتند

سروکار دارند . هـ) تحقیق تکاملی(توسعه‌ای): شامل داشتن اطلاعات دقیق در زمینه‌های توسعه برنامه‌ها و رشد و تکامل افراد می‌باشد. این نوع مطالعه به بررسی میزان تغییرات و الگوهای برنامه‌ها و یا رشد افراد در طول مدت زمان می‌پردازد و ممکن است به دو روش طولی (تداومی) و عرضی(مقطعی) صورت گیرد. و) مطالعات همبستگی: یکی از روشهای بسیار متداول در تحقیقات توصیفی است که به بررسی روابط دو متغیر می‌پردازد. مثال: رابطه بین معدل ششم متوسطه با موفقیت در دوران تحصیل در دانشگاه . در مطالعاتی که بمنظور تدوین فرضیه و یا آزمون آن تدوین شده‌اند می‌توان از روش همبستگی استفاده نمود. برای محاسبه همبستگی بین دو متغیر از ضریب همبستگی استفاده می‌شود چون ممکن است متغیرهای تحقیق از نوع مقیاسهای مختلف اندازه گیری (اسمی, رتبه‌ای, فاصله نسبی) باشد. بنابراین برای محاسبه میزان ارتباط بین دو متغییر از ضرایب مختلف همبستگی استفاده می گردد. ضریب همبستگی بین ۱+ تا ۱- در تغییر است. ز) تحقیقات پس از وقوع : این نوع تحقیقات به بررسی روابط علت و معلولی بوسیله بررسی پی‌آمدهای موجود می‌پردازد. اگر سؤال تحقیق هنگامی مطرح گردد که مقدار متغیر مستقل قبلاً و بطور طبیعی مشخص باشد, چنین تحقیقی را بعد از وقوع می‌نامند. محقق کار خود را با مشاهده و بررسی متغییر یا متغییرهای وابسته شروع می کند تا بتواند به متغییر یا متغییرهای مستقل برسد. درواقع از معلول شروع می کند تا بتواند علت را جستجو کند اگر هدف محقق بررسی میزان موفقیت دانشجویان مجرد و متأهل باشد. ناچار است که از میان دانشجویان مجرد و متأهل موجود در دانشگاه تعدادی را انتخاب و موفقیت آن دو را مورد مطالعه قرار دهد. بررسی علل خودکشی, علل حوادث رانندگی, یا علل طلاق مثالهایی از تحقیقات پس از وقوع می‌باشند. لازم به تذکر است که برخی از دانشمندان این تحقیق را از نوع توصیفی جدا نموده و آن را در طبقه‌بندی مجزایی به همین اسم قرار می‌دهند. تحقیق تجربیتحقیق تجربی یا آزمایشی یکی از دقیق‌ترین و کارآمدترین روشهای تحقیق است که برای آزمون فرضیه‌ها مورد استفاده قرار می گیرد هدف این تحقیق بررسی تأثیر محرکها, روشها و یا شرایط خاص محیطی بر روی یک گروه آزمودنی می‌باشد. از خصوصیات روش تجربی این است که ضمن دستکاری یا مداخله در متغیرها (Manipulation or Intervention) و کنترل شرایط(control) نتایج بدست آمده را در مورد گروهی که با انتساب(Randomization) تصادفی انتخاب شده‌اند, مورد مشاهده قرار می‌دهد. در این تحقیق, پژوهشگران به منظور کشف روابط علت و معلولی یک یا چند گروه را به عنوان گروه تجربی تحت شرایط خاص (متغیر مستقل) قرار می‌دهد و نتایج را (متغیر وابسته) با گروه و یا گروههای گواه که تحت چنان شرایطی نموده‌اند, مقایسه می کند. بررسی اثرات دو روش مختلف تدریس (متغیر مستقل) در پیشرفت تحصیلی (متغیر وابسته) دانشجویان دانشگاه با استفاده از گروههای تجربی و گواه, با بررسی اثرات یک برنامه آموزشی استعمال مواد مخدر نمونه‌هایی از تحقیقات تجربی هستند. هنگامی که انتخاب افراد تحت تجربه بصورت تصادفی ممکن نباشد و یا نتوان متغییرهای مستقل را کاملاً دستکاری و یا در آنها مداخله نمود از روش تحقیق نیمه ـ تجربی -Quasi Experimental یا شبیه تجربی استفاده می‌شود. اغلب تحقیقاتی که در مورد انسان و به شیوه تجربی انجام می گیرد, معمولاً از نوع شبیه تجربی می‌باشند. اعتبارات داخلی و خارجی تحقیقInternal and External Validity هدف هر تحقیق, خصوصاً تحقیقات تجربی, مشخص نمودن تأثیر یک یا چند متغییر مستقل روی یک یا چند متغیر وابسته می‌باشد. بنابر این در طراحی هر مطالعه, پژوهشگر باید کاملاً مواظب باشد که عوامل اخلال گر و خطاها در نتایج تحقیق و تعبیر و تفسیر آنها وارد نشوند. در هر تحقیق باید شرایط مناسب کنترل آنچنان فراهم گردند که عوامل مختلف, اعتبار داخلی و خارجی را به خطر نیاندازند. شناخت این عوامل محقق را قادر خواهد ساخت تا از آنها جلوگیری نموده و یا تا حد ممکن تأثیر آنها را کاهش دهد. از لحاظ آماری, اعتبار نشانگر این است که یک آزمون یا ابزار اندازه گیری چیزی دارد که ادعا به اندازه گیری آن می کند, بسنجد. بنابراین یک ترازو باید واقعاً وزن را بسنجد و یک گرماسنج, درجه حرارت هوا را اندازه بگیرد و یک آزمون ریاضی قادر باشد معلومات ریاضی گروه خاصی از افراد را اندازه بگیرد در محاسبه آماری اعتبار می‌توانیم عددی را بدست بیاوریم که نمایانگر میزان سنجش آزمون از خصوصیات مورد نظر است. این امر در مورد اعتبار طرح تحقیق صادق نیست. در رابطه با طرح تحقیق, اعتبار بر اساس یک اندازه گیری فنی از درستی و صحت مطالعه محاسبه می‌شود. در این مورد اعتبار بر دو نوع داخلی و خارجی تقسیم می‌شود. این دو مفهوم و رابطه آنها با طرح تحقیق بطور مفصل توسط Campbell و ۱۹۶۳) Stanley) بیان و بحث شده‌اند که در اینجا به طور خلاصه توضیح داده می‌شوند. اعتبار داخلی(درونی) Internal Validityمنظور از اعتبار داخلی این است که نتایج حاصل تا چه اندازه مربوط به تأثیر متغییر(های) مستقل بر روی متغیر(های) وابسته می‌باشند. محقق تا چه اندازه اطمینان دارد که نتایج حاصله بر اثر عواملی غیر از متغییر(های) مستقل نمی‌باشند. داشتن اعتبار لازمه هر نوع تحقیقی است. همانگونه که داشتن پایائی لازمه هر نوع تست و یا وسیله اندازه گیری می‌باشد. عواملی چند می‌توانند اعتبار داخلی را به خطر بیاندازند زیرا این عوامل فرضیه‌هایی را غیر از آنچه که محقق مورد نظر دارد مطرح می‌سازند. اگر محقق بتواند متغییر مستقل را دقیقاً کنترل نموده و دستکاری نماید در اینصورت می‌تواند تأثیر آن را بر متغیر وابسته اندازه بگیرد, اما اگر کنترلها و محافظت‌ها دقیق و مناسب نباشند, عواملی که در کنترل محقق قرار نگرفته‌اند نتایج را تحت تأثیر قرار داده و فرضیه‌های محقق بطور دقیق آزمایش نمی‌شوند. اثر برخی از این عوامل ممکن است از طریق ایجاد گروه کنترل در تحقیق حذف گردند, اما تعدادی دیگر از آنها نیاز به طرحهای پیچیده‌تر و دقیق‌تر دارند. عواملی که اعتبار داخلی را به خطر می‌اندازند بدین قرارند:عامل تاریخ (History): این عامل شامل حوادث و رویدادهایی هستند که در فاصله زمانی بین دو گونه اندازه گیری(پیش آزمون و پس آزمون) روی می‌دهند. هر قدر این فاصله زمانی بیشتر باشد احتمال رخداد بعضی عوامل بر آزمودنیها و نهایتاً در نتایج تحقیق بیشتر می‌شود. این عامل زمانی دارای تأثیر زیاد است که طرح تحقیق شامل یک گروه و اجرای دو آزمون (پیش آزمون و پس آزمون) باشد. برای کنترل عامل تاریخ می‌توان مدت زمان مطالعه را در حد ممکن کاهش داد, مخصوصاً از گروه کنترل (گواه) استفاده نمود, و زمان مطالعه را با توجه به شرایط تغییر داد. عامل رشد (Maturation): هر گونه تغییراتی که درحین اجرای تحقیق در آزمودنیها روی دهد به عنوان عامل رشد محسوب می گردد. تغییراتی از قبیل خستگی گرسنگی و مخصوصاً رشد جسمانی, عقلانی, عاطفی, اجتماعی و اخلاقی میتوانند برنتایج مطالعه مؤثر باشند. اگر مدت زمان مطالعه طولانی باشد , همواره ممکن است که در فاصله بین دو آزمون تغییراتی ناشی از رشد در آزمودنیها باعث اخلال در نتایج تحقیق گردد. کاهش زمان مطالعه و داشتن گروه کنترل می‌توانند بعنوان بهترین تدابیری برای کاهش تأثیر عامل رشد به کار روند. عامل آزمون (Testing): در تحقیقاتی که نیاز به پیش آزمون و پس آزمون دارند, اجرای آزمون اولیه می‌تواند بعنوان عاملی غیر از متغیر مستقل بر نتایج تأثیر گذارد. بنابر این هرگونه تغییر در نتایج آزمون نهایی که در اثر آزمون بار اول در آزمودنیها یا نمونه‌ها بوجود آید بعنوان عامل آزمون قلمداد می گردد که می‌تواند به ازای اثرات سوء و مخل باشد. معمولاً در نتیجه تجربه آزمون اول و آشنایی با آن ممکن است آزمون دوم (نهایی) تحت تأثیر قرار گیرد, بعنوان مثال اگر آزمودنیها پس از اجرای آزمون اول متوجه شوند که میزان سوگیری آنها نسبت به نژادهای مختلف در دست بررسی است سعی خواهند نمود تا در

آزمون دوم سؤالات را به گونه‌ای پاسخ دهند که به تعصب نژادی متهم نگردند. برای کنترل این عامل می‌توان فاصله زمانی دو آزمون را افزایش داد, تا حد ممکن از اجرای دو آزمون خودداری کرد, و یا به جای دو بار استفاده از یک آزمون, از دو آزمون مختلف که چیز یکسانی را بسنجند, سود جست. ابزار اندازه‌گیری(Measuring Instrument): تغییرات در وسایل و ابزارهای اندازه گیری یا تفاوتهای مربوط به کسانیکه بعنوان مشاهده‌گر یا نمره‌گذار محسوب می‌شوند, می‌توانند به جز اثرات متغیر مستقل, بر نتایج مؤثر باشند. وسایل و ابزارهای اندازه‌گیری باید در درجه اول دقیق و معتبر و در درجه دوم بگونه‌ای صحیح مورد استفاده قرار گیرند. محققی که از ابزارهای مختلف آزمایشگاهی برای جمع‌آوری داده‌های خود استفاده می‌کند باید سعی نماید که درستی و دقت این ابزارها را مورد آزمایش قرار دهد و در صورتیکه چند فرد به انجام آزمایشها مشغولند, باید قبلاً برای این منظور تربیت شده و هماهنگی کافی و لازم را درکار با دستگاهها و یا انجام آزمونها بعمل آورند. برای جلوگیری از اثرات نامطلوب این عامل باید از دستگاهها, ابزارها و یا آزمونهای معتبر و پایا استفاده نمود و در صورت ممکن یک فرد جمع‌آوری اطلاعات یا انجام آزمایشها را به عهده گرفته در صورتی‌که قرار است چند نفر به انجام این مهم اشتغال داشته باشند. , قبلاً راهنمایی و هماهنگی‌های لازم صورت گیرد. بازگشت آماری Statistical Regression : در تحقیقات مربوط به انسان, مخصوصاً در مورد آموزشهای جبرانی و زمانی‌که از گروههای آزمایشی با خصوصیت در حد بالا و یا پایین استفاده شود, گرایش این گروهها به میانگین حالت طبیعی داشته و جدا از تأثیرات متغیر مستقل عمل می‌کند. برای کنترل اثر بازگشت آماری در تحقیقات معمولاً سعی می‌شود از روش انتخاب تصادفی استفاده شود تا نمونه بتواند نماینده واقعی جامعه آماری محسوب گردد. انتخاب آزمودنیها Differential Selection of Subjects: چگونگی انتخاب آزمودنیها در گروههای تجربی و کنترل ممکن است به غیر از اثر متغیر مستقل بر نتایج تحقیق مؤثر باشد. مثلاً- قرار دادن افراد داوطلب در یک گروه و سایر آزمودنیها در گروه دیگر می‌توانند نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. هر گونه تفاوت و اختلاف در افراد گروه تجربی و گروه کنترل می‌تواند اثر واقعی متغییر مستقل را از بین ببرد. برای کنترل اثر این عامل می‌توان از انتخاب تصادفی و یا گزینش صرفاً یک گروه تجربی استفاده نمود. اثر افت تجربی (از دست دادن آزمودنیها)Experimental Mortality: احتمال کم شدن و از دست دادن آزمودنیها از شروع تحقیق تا پایان آن همواره وجود دارد ممکن است آزمودنیها در مدت انجام تحقیق دست از همکاری با محقق بردارند و یا از محل انجام تحقیق به شهر دیگری منتقل شده و یا دچار مرگ و میر گردند. گاه دیده شده است که در اثر افت آزمودنیها امکان مقایسه‌های مختلف در تحقیق ممکن نگردیده و در نتایج اثرات بوجود سوئی آورده است. برای رفع این مشکل معمولاً- آزمودنیها را بیش از تعداد مورد نیاز انتخاب می‌کنند و ضمناً در صورت ممکن می‌توان طول مدت انجام تحقیق را بنحوی کاهش داد. تأثیر متقابل عوامل Interaction arong Factors : عوامل مؤثر بر اعتبار داخلی می‌توانند بصورت گروهی نیز عمل نموده و نتایج تحقیق را تحت تأثیر قرار دهند. مثلاً عواملی چون انتخاب آزمودنیها, ابزار اندازه‌گیری و یا افت آزمودنیها می‌توانند بصورت ترکیبی, نتایج را تحت تأثیر قرار داده و اثر متغیر مستقل را کاهش دهند. اعتبار خارجی External Validityدر طرح تحقیق علاوه بر اینکه اندازه‌گیری دقیق اثر متغیر های) مستقل بر متغییر(های) وابسته مورد توجه محقق است, میزان تعمیم‌پذیری نتایج نیز از اهمیت خاصی برخوردار است. قابلیت تعمیم یافته‌های تحقیق به سایر جمعیتها, مجموعه‌ها, تدابیر تجربی و یا متغیرهای اندازه‌گیری مربوط به اعتبار خارجی تحقیق است. در این مورد سؤالات زیر قابل تعمق می‌باشند. آیا نتایج حاصل از تحقیق قابل تعمیم به جمعیت وسیعتر و موقعیتهای متفاوت هستند یا اینکه صرفاً به موقعیتهای معین همین تحقیق منحصر می‌شوند؟ آیا یافته‌های تحقیق را می‌توان به متغیرهای تجربی و متغیرهای اندازه‌گیری مشابه تعمیم داد؟ اگر بتوان نتایج از یک تحقیق را به جمعیت وسیعتر, موقعیتهای متفاوت و متغیرهای بیشتر عمومیت بخشید, آن تحقیق از اعتبار خارجی بیشتری برخوردار است. بطورکلی, خوبست محقق در قدمهای اولیه برای کشف یک موضوع یا مسئله توجه خود را به کنترل عواملی که اعتبار داخلی را تهدید می‌کنند, معطوف داشته تا با دقت و صحت بیشتری آن را مورد مطالعه قرار دهد و در قدمهای بعدی باید توجه خود را معطوف به کاربرد و تعمیم‌پذیری نتایج نماید. همانگونه که عوامل متعدد می‌توانستند اعتبار داخلی را تهدید نماید, عواملی نیز وجود دارند که قدرت تعمیم یافته‌ها را به خطر می‌اندازند.این عوامل بقرار زیرند: ۱- اثرکنش متقابل گزینش و متغییرتجربی : Interaction of selection and Experimental variableویژگیهای افراد گروه نمونه که برای شرکت در مطالعه انتخاب شده‌اند, می‌توانند بر چگونگی تعمیم یافته‌های تحقیق مؤثر باشند. درست است که انتخاب تصادفی گروه نمونه روش بسیار مناسبی برای این منظوراست, اما با توجه به جامعه آماری مورد نظر قابلیت تعمیم نتایج کم و یا زیاد می‌شود. بهرحال, خصوصیات آزمودنیهای مورد مطالعه نظیر, سن, جنس, هوش, وضعیت اقتصادی و خصوصیات دیگر می‌توانند بر متغییر مستقل اثر بگذارد. ۲- اثر واکنش آزمون Reactive effect of Testing :هنگامی‌که در تحقیق از پیش آزمون استفاده می‌شود, تعمیم پذیری نتایج را محدود می‌سازد, پیش آزمون می‌تواند حساسیت آزمودنیها را نسبت به متغیر مستقل کم و یا زیاد نماید, زیرا که ممکن است توجه آنها را به مسائل, موضوعات و حوادثی که قبلاً از آنها بی‌اطلاع بوده‌اند, برانگیزد و در نتیجه چنین آزمودنیهایی به بیش از این نماینده واقعی جمعیتی که قبلاً- از آن انتخاب شده‌اند, نخواهند بود. ۳- اثرات واکنشی روشهای تجربیReactive effects of experiment :روشهای تجربی ممکن است اثراتی را به جا گذارند که باعث محدودیت تعمیم‌پذیری نتایج تحقیق گردد. مثلاً اگر شرایط تجربی مطالعه باعث شود که آزمودنیها آگاه گردند که تحت شرایط آزمایش هستند. همین آگاهی باعث می‌شود در عملکردهای آنها تغییراتی حاصل شده و موفقیت مصنوعی در مطالعه بوجود آید.(Hawthorne Effect) به طور کلی, یافته‌های قابل مشاهده در آزمایشگاه و یا در شرایط تجربی ممکن است دارای کاربرد مستقیم در زندگی واقعی و شرایط طبیعی را نداشته باشند. ۴- تداخل چند متغیر Multiple-Treatment Interferenceدر برخی از تحقیقات بجای استفاده از یک متغییر مستقل ممکن است چندین متغییر در تحقیق وارد شوند. در چنین وضعی مجزا بودن اثر هر یک از این متغییرها کار دشوار است زیرا آنها بر یکدیگر تأثیر می گذارند. تعمیم نتایج در چنین شرایطی منحصر به نمونه و جامعه‌ای می‌شود که تجارب مشابهی از متغییرهای مورد تجربه را دارند *منبع: http://www.kandookav.blogfa.com/post-۹.aspx {beginslide id="۱۳۳" title="برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} " Types of Research The different types of research which can be conducted are: Qualitative research - Qualitative research allows you to explore perceptions, attitudes and motivations and to understand how they are formed. It provides depth of information which can be used in its own right or to determine what attributes will subsequently be measured in quantitative studies. Verbatim quotes are used in reports to illustrate points and this brings the subject to life

for the reader. However, it relies heavily on the skills of the moderator, is inevitably subjective and samples are small. Techniques include group discussions/workshop sessions, paired interviews, individual in-depth interviews and mystery shopping (where the researcher plays the role of a potential student, etc in order to replicate the overall experience). Quantitative research - Quantitative research is descriptive and provides hard data on the numbers of people exhibiting certain behaviours, attitudes, etc. It provides information in breadth and allows you to sample large numbers of the population. It is, however, structured and does not yield the reasons behind behaviour or why people hold certain attitudes. Techniques commonly used in HE/FE include postal surveys (particularly appropriate in the case of student populations where name and address information is available), telephone surveys (appropriate for surveys of employers), on-line or web-based surveys (very cost-effective for reaching audiences where e-mail penetration is high, such as students and university/college staff) and mystery shopping (in this case to test quantifiable aspects of the service). Secondary or desk research - The collating and analysis of secondary data is called desk research. Secondary data is data that already exists and may be found within your own organisation or is published by another party and readily available. The types of research {outlined here are by no means exclusive. {endslide

روش های جمع آوری اطلاعات

یکی از اصلی تر ین بخش های هر کار پژوهشی را جمع آو ری اطلاعات تشکیل می دهد research information روش های جمع آوری اطلاعات یکی از اصلی تر ین بخش های هر کار پژوهشی را جمع آو ری اطلاعات تشکیل می دهد. چنانچه این کار به شکل منظم وصحیح صورت پذیرد کار تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری از داده ها با سرعت و دقت خوبی انجام خواهد شد. برای جمع آوری اطلاعات در کارهای پژوهشی چهار روش عمده را مورد استفاده قرار می دهند. اهداف شما درپایان این قسمت باید قادر باشید: · روش های جمع آوری اطلاعات در هنگام اجرای تحقیق را توضیح دهید. · روش منتخب برای جمع آوری داده ها در تحقیق خود را تشخیص دهید.با انتخاب شیوه مناسب از سو گیری در تحقیق خود پیشگیری کنید. گردآوری داده ها پیش از گردآوری داده ها باید طرح مشخص برای اینکاردر نظر گرفت. پاسخ به سوالات زیر می تواند راهگشا باشد. · داده های مربوط چه چیزی گردآوری می شود ؟ · چرا داده ها گردآوری می شود ؟ · داده ها چگونه گردآوری می شود ؟ · داده ها در چه زمانی گردآوری می شود ؟ · داده ها را چه کسانی گردآوری می کنند ؟ · گردآوری داده ها به چه مواد و ابزاری نیاز دارد ؟ · داده ها چگونه توصیف و تفسیر می شوند ؟ · چه مقدار هزینه برای گردآوری داده ها و تفسیر آنها لازم است ؟ · داده ها چگونه گزارش می شوند ؟ · منبع یا منابع تأمین هزینه کیست ؟ پردازش و تفسیر داده ها oپس از آن که داده ها گردآوری شد ، باید آنها را پردازش و تفسیر نمود oکنترل کیفیت داده ها oتفکیک داده ها oپردازش داده ها کنترل کیفیت داده ها · داده ها به دقت جمع آوری و ثبت شود · داده های گردآوری شده را بازبینی کنیم · خطاهای احتمالی را اصلاح کنیم · اگر تعدادی از پرسش ها بدون پاسخ مانده است باید تکمیل شود · اگر پاسخ سئوال ها با یکدیگر همخوانی ندارند میبایست علت روشن شده و پرسشنامه اصلاح گردد تفکیک داده ها · تفکیک داده ها کار پردازش را ساده تر می سازد ، مثلاً داده ها از گروه های مختلف جمع آوری شده اند ، کودکان و بزرگسالان ، زنان و مردان ، شهری و روستایی ، کارکنان رسمی و غیر رسمی و · ... بهتر است ابتدا پرسشنامه های مربوط به هر گروه یا جمعیت را جدا کنیم پردازش داده ها · از دو روش دستی و رایانه ای می توان استفاده کرد · از روش دستی پردازش برای تعداد کم پرسشنامه میتوان استفاده کرد · روش چوب خطی رایج ترین روش پردازش دستی است · چوب خط زدن شامل شمارش تعداد دفعات نتیجه مشاهده شده است که در فرم های گزارش موجود باشد اصلی ترین روش ها برای جمع آوری داده ها به شرح زیر است: استفاده از اطلاعات و مدارک موجود · در برخی تحقیقات اطلاعاتی که باید بعنوان داده مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرند از پیش آماده هستند. بدین صورت که محقق بدنبال اطلاعات جدید نیست بلکه می تواند نسبت به جمع آوری اطلاعاتی که از قبل تهیه شده اند و در پرونده های (درمانگاهی بیمارستانی ثبت احوال، دانشجویی ،دانش آموزی و مراجعین به مراکز مختلف شهرداری ها و...) موجود است اقدام کند. · مزایا: به واسطه موجود بودن اطلاعات ارزان است. در وقت صرفه جویی می شود. مهمترین مزیت آن امکان ارزیابی روند موضوع مورد بررسی در گذشته است که در مطالعات گذشته نگر بسیار حائز اهمیت است. · معایب: ناقص بودن و دردسترس نبودن اطلاعات از اشکالات عمده این روش است. گاهی ملاحظات اخلاقی مانع از دستیابی به اطلاعات مورد نظر می باشد. قدیمی و کهنه بودن اطلاعات هم ممکن است در برخی موارد مطرح باشد. مشاهده · از روش های جمع آوری اطلاعات است که در آن رفتار مشخصات موجودات زنده اشیا و پدیده ها با استفاده از ویژگی های گوناگون آنها ملاحظه و ثبت می گردد. منظور از مشاهده ثبت دقیق تمام جوانب بروز حادثه ویژه یا رفتار و گفتار فرد یا افراد از راه حواس و یا سایر راه های ادراکی (کمک گرفتن از ابزار خاص) می باشد. · مشاهده منظم در تحقیق ضروری است بنابراین مشاهده باید: · به هدف تحقیق مربوط باشد · برنامه و نحوه عمل آن از قبل مشخص و تنیم شده باشد · به طور دقیق و منظم ثبت شود · میزان اعتبار و صحت انجام آن قابل سنجش و بررسی باشد · مشاهده به دو صورت مشارکتی و غیر مشارکتی انجام می شود. که در مشاهده مشارکتی شخص مشاهده کننده در موضوع مشاهده شرکت دار دو در همان جلب مشاهده صورت می گیرد. (مثال) در مشاهده غیر مشارکتی مشاهده گر پدیده مورد مشاهده را بدون آنکه خود دخالتی در آن داشته باشد ملاحظه می کند که این روش خود به دو صورت انجام می شود. در روش اول مشاهده گر پدیده ها را به صورت آشکار ثبت می کند (مثال)و در نوع دوم مشاهده گر به صورت مخفیانه مو راد مورد مشاهده را ملاحظه و به ثبت آن می پردازد.(مثال) · مشاهده ممکن است در هنگام تهیه طرح اولیه تحقیق نیز صورت پذیرد که بدان مشاهده مقدماتی گفته می شود مشاهده ممکن است منبع اصلی جمع

آو ری اطلاعات باشد و گاهی نیز برای تکمیل یا اصلاح اطلاعاتی که از روش های دیگر بدست آمده است استفاده شود. مشاهده ممکن است در مورد اشیا صورت بگیرد .(مثال) · مزایا: امکان بررسی جزئیات موضوع وجود دارد. می توان صحت اطلاعات جمع آوری شده را با وسائل دیگر آزمایش کرد .برای جمع آوری اطلاعات زمینه ای مناسب است. در زمان کوتاه اطلاعات زیادی بدست می آید و اعتبار علمی اطلاعات بالاست. · معایب: حضور مشاهده گر می تواند بر روند فعالیت مورد مشاهده تاثیر گذار باشد. تمایلات شخصی مشاهده گر و میزان توانائی او در مشاهده و ثبت دقیق فعالیت مورد مشاهده ممکن است تاثیر گذار باشد. عوامل محیطی بر نوع و روش گرد آوری اطلاعات موثر است. استاندارد کردن و طبقه بندی اطلاعات مشکل است (بویژه در ثبت رفتار انسانی) .مشکلات اخلاقی در مشاهده اعمال شخصی وجود دارد. برای نمونه های زیاد وقت گیر و پر هزینه است. مصاحبه · مصاحبه یکی از روش های جمع آوری اطلاعات است که در آن به صورت حضوری یاغیر حضوری از افراد یا گروهی ار آنان پرسش می شود. نکته مهم آن است که سوالات مصاحبه از پیش اندیشیده شده و تعیین شده است. آنچه مصاحبه را به صورت های مختلف طبقه بندی می کند میزان انعطاف پذیری آن و یا نحوه اجرای آن است. مصاحبه را یکی ازروش هائی دانسته اند که امکان دریافت پاسخ در آن بیش از روش های دیگر است، زیرا در هنگام مصاحبه امکان تحریک آزمودنی برای دادن پاسخ وجود دارد و نیز می توان در صورت ابهام با توضیح موضوع راروشن ساخت. · مهمترین انواع مصاحبه به شرح زیر عنوان شده اند: · مصاحبه انعطاف پذیر یا آزاد : در این نوع چارچوب وحدود پرسش ا برای کصاحبه گر مشخص است لی زمان و توالی پرسش به سلیقه مصاحبه گر بستکی دارد. دراین حالت رفتار آزمودنی طبیعی تر است و اطلاعات واقعی تری بدست می آید. مصاحبه گر می تواند سوالات اضافی نیز طرح کند. ا ین روش برای تحقیق هائی با مقیاس کوچک ، مطالعات کیفی و یا مصاحبه با اشخاص و گروههائی که اطلاعات اصلی از آنها بدست می آید ، مناسب است. هدف در این گونه مصاحبه ها جمع آوری اطلاعات عمیق و کیفی است. (مثال) · مصاحبه با انعطاف پذیری متوسط یا منظم : در این نوع مصاحبه ، مصاحبه گر از پرسشنامه ای با پرسش های مشخص و با توالی ثابت استفاده می کند ، اما معمولا پرسش ها به صورت باز هستند. تلاش می شود شرایط برای همه یکنواخت نگه داشته شود.هدف در این جا جمع آوری اطلاعات کمی و سطحی است. (مثال) · مصاحبه با انعطاف ناپذیریا پرسشنامه همراه با مصاحبه : مصاحبه گر از پرسش نامه ای با پرسش های مشخص و با توالی استاندارد استفاده می کند. پاسخها ثابت و از قبل پیش بینی و طیقه بندی شده اند و معمولا پرسش ها به صورت بسته هستند. این روش در مطالعات بزرگ و زمانی که پژوهشگر از تنوع پاسخ ها اطلاع دارد بکار می رود. (مثال) · نکات مهم در موردانجام مصاحبه · تکلم با زبان شخص مصاحبه شونده · آشنائی مصاحبه گر با اهداف و روش طبقه بندی و ارزش گذاری پاسخها · دخالت ندادن تمایلات شخصی مصاحبه گر · ایجاد شرایط یکسان برای همه · کسب اجاره درهنگام استفاذه از دستگاه ضبط صدا · جلب اعتماد مصاحبه شونده · رعایت مقام وموقعیت اجتماعی افراد · بیان توضیحات کافی قبل از شروع مصاحبه · ارائه آموزش به مصاحبه گران پیش از انجام مصاحبه · مزایای مصاحبه · قابلیت استفاده برای کم یا بی سوادان و کودکان و بیماران · امکان روشن کردن مفهوم سوالات · در مقایسه با مشاهده بدست آمدن درصد بیشتری از پاسخ ها · معایب مصاحبه · وقت گیر و پرهزینه · در مقایسه با روش مشاهده ثبت وقایع ناقص تر است · طبقه بندی وتجزیه و تحلیل اطلاعات درهنگامی که سوالات باز هستند مشکل است · تورش مصاحبه گر و دخالت دادن نظرات شخصی پرسشنامه · پرسشنامه شامل دسته ای از پرسش هاست که برطبق اصول خاصی تدوین گردیده است و به صورت کتبی یه افراد ارائه می شود و پاسخگو بر اساس تشخیص را خود جواب ها رادر آن می نویسد. هدف از ارائه پرسشنامه کسب اطلاعات معین در مورد موضوعی مشخص است. بزرگ بودن گروه یا جامعه مورد مطالعه یکی از دلایل مهم برای استفاده از پرسش نامه است چه امکان مطالعه نمونه های بزرگ را فراهم می آورد. کیفیت تنظیم پرسشنامه دربدست آمدن اطلاعات صحیح و درست و قابل تعمیم بسیار با اهمیت است. · بر اساس نحوه اجرای پرسش نامه و نیز نوع سوالات پرسشنامه می توان آنرا به دستجات متفاوت تقسیم نمود. · طبقه بندی بر اساس ماهیت پرسشنامه : · پرسشنامه باز: در این نوع پرسشنامه با سوالات باز روبرو هستیم.در اینجا پاسخگو می تواند بدون محدودیت هرپاسخی را که مد نظرش باشد در مورد آن پرسش بنویسد و یا در آن زمینه توضیح دهد. در اینگونه سوالات ، اطلاعات دقیق تر، کامل تر و دارای ارزش بیشتر هستند ولی طبقه بندی و نتیجه گیری از آنها مشکل تر و له تجربه زیاد نیازمند است. · پرسشنامه بسته : پرسش های بسته در این نوع پرسشنامه ارائه می شود.برای هر پرسش تعدادی گزینه و پاسخ انتخاب شده است که فرد پاسخ دهنده باید یکی از آنها رابه عنوان پاسخ بگزینند.هریک از پاسخ ها به گونه ای تنظیم شده است که در عین منطقی بودن برای آن سوال از پاسخ مربوط به دیگر سوالات مجزاست. در اینجا پاسخ ها را می توان به سرعت نوشت و تجزیه و تحلیل و طبقه بندی پاسخ ها نیز ساده تر است اما اطلاعات به دقت و کاملی پرسش نامه باز نیست. · طبقه بندی بر اساس نحوه اجرا ·

پرسشنامه همراه با مصاحبه : این پرسشنامه همان مصاحبه انعطاف ناپذیر است که به صورت حضوری پرسش ها از افراد پرسیده می شود و پاسخ ها را پرسشگر در برگه پرسشنامه وارد می کند. · پرسشنامه خود ایفا : پرسشنامه در اختیار فرد یا گروه قرار می گیرد و فرد به تنهائی و یا به صورت گروهی یه پرسش ا پاسخ می دهند . · پرسشنامه پستی : پرسشنامه برای افراد از طریق پست ارسال می شود . فرد پس از تکمیل آنرا برای محقق عودت می دهد. · پرسشنامه الکترونیک : در این نوع از پرسشنامه که به تازگی موارد استفاده از آن گسترش یافته است ، محقق با استفاده از شبکه های اطلاع رسانی و اینترنت ، اقدام به ارسال پرسشنامه الکترونیک برای افراد می کند و افراد پاسخ ها را در همان پرسشنامه وارد و با پست الکترونیک برای محقق باز می گردانند.در برخی موارد ممکن است افراد نسخه ای از پرسشنامه را چاپ کرده و بعد از پاسخگوئی به شکل پستی باز گردانند. · نکات مهم در طراحی پرسشنامه · داشتن یک مقدمه رسا ، جذاب و واضح در ابتدای پرسشنامه · وجود پرسش های قابل فهم و خالی از ابهام · خودداری از پرسش های طولانی و وقت گیر و دوپهلو · خودداری از واژه ها و لغات نامانوس و نامفهوم · طراحی پرسشنامه زیباودوراز کلمات زشت و زننده و تا جای ممکن دوستانه · محدود بودن پرسش های زمینه ای · قرار دادن پرسش های حساس و مهم در پایان پرسش نامه · هر سوال فقط به یک موضوع اختصاص داشته باشد · استفاده از پرسش های باز و بسته به همراه هم · قرار دادن تمام پاسخ های ممکن برای پرسش های بسته · مزایای پرسشنامه · عدم نیاز به شحص مصاحبه کننده ، بنابراین عدم تاثیر وجود چنین شخصی · ساده و ارزان · سادگی طبقه بندی و تجزیه و تحلیل · دقت یشتر پاسخ ها بواسطه محرمانه ماندن افراد · امکان تنجام مطالعات بزرگ · یکسان بودن شرایطردر زمان تکمیل · معایب پرسشنامه · عدم

قابلیت استفاده برای بی سوادان · درک نکردن مفهوم سوال · امکان ارائه تصویر کاذب توسط فرد از خود · کاهش درصد پاسخ های رسیده در پرسشنامه پستی · در هنگام نوشتن پرسشنامه باید دقت نمود تا ابتدا از پرسش های زمینه ای استفاده گردد و سپس به پرسش هائی که در زمینه موضوع طراحی شده اند ، رسید. · خصوصیات یک پرسش · اعتبار صوری : بدین مهنا که صوال قادر به اندازه کیری موضوع مورد پرسش باشد.به تعبیر دیگر مقیاس اندازه گیری متغیرتحت مطالعه باشد. · انتظار دانستن پاسخ : باید سوال طوی طرح شود که انتظار داشته باشیم پاسخگو جواب آنرا داند. · روشن و صریح : سوال باید بدون ابهام باشد و تنها به یک مطلب اشاره کند. ·

بی آزار : به مسائل خصوصی افراد وارد نشود مگر با اجازه قبلی خود آنها. · منصفانه: دلالت بر معنا و مفهوم خاصی ننمایر و آزمدنی را به موضع خاص نکشاند. روائی و پایائی ابزاری که برای جمع آوری داده ها مورد استفاده قرار میگیرد درمرحله نخست باید از روایی (اعتبار) برخوردار باشند و درمرحله دوم باید پایایی (اعتماد) داشته باشند . · روائی بدین معناست که روش یا ابزار به کار رفته تا چه حدی قادر است خصوصیت مورد نظر را درست اندازه گیری کند . · مثال: اگر بخواهیم شیوع کم وزنی هنگام تولد را در نوزادان یک زایشگاه بدانیم ، باید همه نوزادان تولد یافته را وزن کنیم . برای این کار می بایست از ترازوی مخصوص توزین نوزاد و آنهم ترازوی استاندارد استفاده شود · پایایی قابلیت تکرار روش یا ابزار اندازه گیری است . اگر روشی از پایایی برخوردار نباشد ، داده های گردآوری شده روایی (اعتبار) نیز نخواهند داشت . · مثال :در مثال بالاـ باید دید با چند بار وزن کردن آیا وزن یک کودک را در هر مرحله مشابه وزن قبلی نمایش میدهد.

*منبع:http://www.tahghigh.blogfa.com/post-۶۰.aspx

روش تحقیق کیفی

... qualitative research methods مقاله ای در نقد کتاب؛ روش تحقیق کیفی، کاترین مارشال، گرچن ب، راس من، ترجمه علی پارسائیان، سید محمد اعرابی فرشته انصاری !--کتاب روش تحقیق کیفی شامل هفت فصل است که عبارتند از: کلیات؛ محتوای تحقیق؛ چگونگی انجام تحقیق؛ روش جمع‌آوری داده‌ها؛ ثبت مدیریت و تجزیه و تحلیل داده‌ها؛ مدیریت منابع و زمان و دفاع از ارزش‌ها و منطق تحقیق کیفی.هدف اصلی کتاب آن است که دربارهٔ شایستگی و مفید بودن روش تحقیق کیفی صحبت کند و نشان دهد که چگونه می‌توان یک موضوع تحقیق کیفی را ارایه نمود--!. کتاب همچنین به این نکته می‌پردازد که چگونه باید دیگران (برنامه‌ریزان اجتماعی، سیاستمداران، مجریان برنامه‌های پژوهشی، دولت و)... را در مفید بودن و انجام یک تحقیق کیفی متقاعد نمودودرمراتب بعدی، بیان می کند که برای انجام تحقیق کیفی باید چه مرحله‌های مشخصی را گذراند وچه اصولی رابایدرعایت نمود به عبارت دیگر به پژوهشگرانی که می‌خواهند با استفاده از روش کیفی درصدد درک و حتی تغییر یک پدیده بسیار پیچیده اجتماعی و فرهنگی و ... برآیند راهکارهایی ارایه می‌دهد. گرچه در کتاب فوق در مورد انواع روش‌های کیفی بحث شده لیکن قصد اصلی نه توضیح دقیق‌دربارهٔ هریک از شیوه‌های تحقیق کیفی بلکه تشریح فرایند طرح‌ریزی و جریان اصلی تحقیق کیفی بوده است. می‌دانیم که روش تحقیق کمی و یا تجربی از جمله شیوه‌های تحقیقاتی است که در جوامع مختلف سابقه و پیشینهٔ طولانی دارد. این شیوه روش جا افتاده و تعریف شده‌ای است که پژوهشگران برای انجام بسیاری از تحقیقات ازجمله تحقیقات اجتماعی وفرهنگی از آن استفاده کرده و می کنند. پژوهشگران دلیل استفاده نسبتاً زیاد از چنین شیوه‌ای راتعمیم‌پذیری، آسان بودن،سرعت در نتیجه گیری، وقت‌گیر نبودن و مورد تأیید مجریان و برنامه‌ریزان مختلف قرار گرفتن و ... بیان می کنند لیکن می‌دانیم که‌جهت انجام تحقیقات بسیار پیچیده، خاص و ویژه و نیز امور و مسایلی که بیشتر صورت ناشناخته، مبهم و پنهانی دارند همچنین تحقیق بر روی افراد و مکان‌های خاص و نیز انجام برخی از مطالعات مقایسه‌ای و تطبیقی و ... شیوه‌های کمی چندان مناسب نبوده و عملاً پژوهشگران را یا به نتیجه نمی‌رساند و یا اگر هم نتایجی درپی داشته باشد این نتایج چندان دقیق و مستدل نیستند. از این‌رو در کنار شیوه‌های کمی، استفاده شده وبه‌کاربردن شیوه‌های کیفی برای انجام تحقیقات ژرف و عمیق و نیز کاربردی پیشنهاد می گردد.البته پژوهش‌های کیفی به نسبت تحقیقات کمی گسترهٔ کمتری داشته و انجام آن‌ها با مشکلات بسیاری از جمله مقاومت مسئولین، تعمیم‌پذیری نسبی، محدود بودن، سخت و وقت‌گیر بودن و ... روبه روست.وجود مشکلات فوق در انجام تحقیقات کیفی، در بسیاری از کشورها مطرح بوده لیکن برخی از جوامع بالاخص در کشورهای پیشرفته توانسته‌اند تاحدزیادی این مشکلات را مرتفع نموده و با جا انداختن و تعریف دقیق و اصولی نسبت به چنین شیوه‌هایی راه را بر انجام پژوهشهای کیفی گشوده و پرداختن به آن‌ها را تسهیل نمایند.البته در برخی دیگر از جوامع نظیر کشورهای در حال توسعه، آهنگ این جریان کند و بطئی است، به‌طوریکه جایگاه واقعی چنین تحقیقاتی به صورت دقیق مشخص نشده است. ایران از جمله کشورهایی است که به دلیل عدم شناخت، نبود امکانات و شرایط لازم و کافی و نیز وجود موانع مختلف از جمله موانع ذهنی، علمی و مالی از سوی مراکزی که دست به انجام تحقیقات می‌زنند [نظیر کمیته‌های تحقیقاتی در دانشگاه‌ها و سازمان‌ها] مراکز بورجه‌گذار و سازمان‌هایی که منابع مالی تحقیق را تأمین می کنند، همچنین سردرگمی‌ها و عدم تعریف درست از چنین تحقیقاتی هنوز نتوانسته است به صورت دقیق و آشکار جایی برای چنین روش‌هایی باز نماید به طوری‌که نبود کمبود و یا عدم استفاده صحیح از این روش‌ها به طور کامل به چشم می‌خورد.کتاب روش تحقیق کیفی، به وجود چنین مشکلاتی برسرراه پژوهشگرانی که تمایل به انجام کارهای کیفی و عملی دارند ونیز قصد دارند تا وارد جامعهٔ مورد تحقیق شده و از نزدیک و بسیار عمیق به مطالعه و بررسی افراد و رفتارها و رویکردهای آنان بپردازند اختصاص دارد. در این کتاب با ارایه یک راهنمای عملی و مفید به پژوهشگران آموخته می شود چگونه چنین مشکلاتی را از سر راه خود برداشته و یا آن‌ها را تسهیل نمایند و این‌که چگونه یک طرح تحقیقاتی کیفی و جامع طراحی نموده و سپس نظر مسئولین امر را جلب نمایند. در حقیقت، تحقیق کیفی انجام عملی تحقیق‌دردنیای واقعی است و بسیار ظریف و عمیق مسایل را مورد شناسایی قرار می‌دهد. با استفاده از این روش می‌توان پیچیدگی مسأله‌های اجتماعی را شناسایی کرده ، به نتایج غیر منتظرهٔ سیاست‌ها پی برد. همچنین با به‌کارگیری این روش در تحقیقات می‌توان هرچه بیشتر شرایط را واقعی نمود و از شرایط تصنعی و غیر واقعی (اتفاقی که بیشتر در تحقیقات کمی رخ می‌دهد)، فاصله گرفت. دامنهٔ ارزش روش تحقیق کیفی تا به آن‌جا کشیده می‌شود که انواع تحقیقات زیر را در برمی‌گیرد.۱. تحقیقی‌که لازم است برای کسب اطلاعات مربوط به آن‌ها در گردابی از پیچیدگی‌ها و فرایندها غوطه‌ور شد.۲. تحقیقی‌که دربارهٔ نظام‌های نوآور یا پدیده ناشناخته (یا کمتر شناخته شده) است.۳. تحقیقی‌که در آن‌پژوهشگر می‌کوشد تا محل وعلت متفاوت بودن سیاست و جنبه‌های اجرایی (گفتار و کردار مقامات) را کشف نماید.۴. تحقیقی که درمورد روابط غیر رسمی و بدون ساختار بین فرایندهای سازمانی است.۵. تحقیقی که دربارهٔ شناخت علت مغایر بودن هدف‌های ابزار یا اعلان شدهٔ سازمان با هدف‌های واقعی است.۶. تحقیقی را که نتوان به سبب

مشکلات اجرایی یا مسایل اخلاقی به شیوهٔ تجربی به اجرا درآورد.۷. تحقیقی که متغیرهای آن هنوز ناشناخته مانده‌اند.تحقیق کیفی در رشته‌های مختلف چون علوم اجتماعی، علوم تربیتی، مدیریت و برنامه‌ریزی وبه طور کلی علوم کاربردی می‌تواند مفید واقع شود.شاخه‌های علمی گوناگونی تا کنون بر روش کیفی تأکید داشته اندوبه این ترتیب نام خود رابه روش های کیفی مختلفی داده انداز جمله: ۱ـ رفتارشناسی انسانی : در این روش سعی می‌شود تا انواع رفتار انسان‌ها شناسایی و درک گردد. داده‌ها از مجرای مشاهده و تجزیه و تحلیل مقادیر کمی جمع‌آوری شده کسب می شوند و گاهی ازضبط صوت و فیلم در آن استفاده می‌شود.۲ ـ روان شناسی : به رابطهٔ متقابل انسان و محیط درشکل دادن به رفتار توجه می‌کند. در این روش بر داده‌های ورد مشاهده تأکید شده و در مواردی هم از نوار و ضبط صوت استفاده می‌شود. هدف اصلی روش کیفی در اینجا شرح یا توصیف این گونه رفتارها و تجزیه و تحلیل اثراتی است که عوامل محیطی بر این رفتارها می‌گذارند. ۳ـ مردم‌نگاری کل‌گرا : در این روش فرهنگ انسانی نقش اساسی دارد و این همان‌چیزی است که پژوهش‌گران در اجرای روش مربوطه درصدد شرح، توصیف و تجزیه و تحلیل آن برمی‌آیند. پژوهش‌گران روش مزبور کوشیده‌اند تا با به‌کارگیری روش مشاهده مشارکتی ، داده‌هایی را جمع‌آوری نموده و سپس بدین وسیله دیدگاه‌های افراد مورد تحقیق را مستند سازند.۴- انسان‌شناسی شناختی (انسان‌شناسی مبتنی برتفسیرمقوله های شناخت): دراینجا ، اساس براین فرض گذارده می‌شود که دیدگاهای افرادی که در تحقیق مشارکت می‌کنند بردو دسته است: الف) گروه‌هایی که به شکل توجه می‌کنند ب)گروه‌هایی که درصدد شناخت معانی و مفاهیمی برمی‌آیند که به طور منظم بین افراد رد و بدل می‌شود. مصاحبه‌های آزاد و عمیق در این روش کاربرد بسیار دارد.۵ ـ مردم‌نگاری اجتماعی : در این روش، مردم‌نگار تحقیقات خود را بر پایهٔ زبان‌شناسی گذارده و با توجه به روابط متقابل گفتاری و غیرگفتاری (با استفاده از روش مشاهده مشارکتی) داده‌هایی را جمع‌آوری و برای ثبت این روابط از فیلم و ضبط صوت استفاده می‌نماید.۶ ـ کنش متقابل نمادین : دراینجا پژوهشگر می‌کوشد دریابد که افراد مقصودشان از ایجاد ارتباط متقابل چیست و چه معنا یا برداشتی از این ارتباط دارند. مشاهدهٔ مشارکتی و مصاحبهٔ عمیق در این روش به کار می‌روند.پژوهش‌گران دیگری چون جامعه‌شناسان، روان‌شناسان اجتماعی، جرم‌شناسان، متخصصان مردم‌شناسی و انسان‌شناسی، دانشمندان علوم سیاسی و برنامه‌ریزان و ...می‌توانند از شیوه محققین کیفی به منظور انجام تحقیقات خود سود جویند.از بین مجموع علوم فوق «انسان‌شناسی» یکی از مهم‌ترین شاخه‌های علمی به شمار می رود که بخصوص نیازمند استفاده از روش‌های کیفی است چرا که یک انسان‌شناس قبل از هرچیزمحتاج ورود به میدان و مکان محققین و برخورد مستقیم و رویارو با عوامل و افراد موجود درآنجااست. انسان‌شناس باید همه چیز را از نزدیک مشاهده، لمس و حس‌کندتا از این طریق مسایل بسیار نهفته و پنهانی را دریافته و در نهایت به تبیین توضیح و نتیجه برسد. کتاب روش کیفی گرچه توسط متخصصین علوم تربیتی نوشته شده است ولی راهنمای بسیار خوبی برای پژوهشگران انسان‌شناسی است.در این کتاب چند نکته کلیدی و مهم به چشم می‌خورد که مؤلّفین، آن‌ها را بارها و بارها در بخش‌های مختلف کتاب مورد تأکید قرار داده‌اند و ما در این‌جا به آن‌ها اشاره می‌کنیم:۱- شایستگی و صلاحیت پژوهشگر: در تحقیق کیفی، پژوهشگرحکم یک ابزار یا وسیله بسیار مهم را دارد که حضور او در صحنهٔ تحقیق، بخشی اصلی از تحقیق را تشکیل می‌دهد (در حالی‌که می‌دانیم چنین امری در تحقیقات کمی به چشم نمی‌خورد) بنابر این یک محقق از ابتدا تا انتهای تحقیق چه در بخش ملاحظات فنی نظیر تدوین جدول زمانی و طرح تحقیق ، انتخاب میدان ومکان تحقیق ، طرح سؤالات ، حضور در بخش میدانی تحقیق چون مشاهده، مصاحبه و ... جمع‌آوری داده‌ها و ... چه در بخش ملاحظات انسانی نظیر مهارت در ایجاد رابطه با دیگران، جلب اعتماد افراد مورد تحقیق، احترام گذاردن به هنجارهای جامعهٔ مورد تحقیق، حساسیت داشتن نسبت به مسایل و یا اصول اخلاقی، قدرت تحمل دیگران و گوش کردن به حرف آن‌ها، وارد حریم خصوصی افراد نشدن و رعایت حد و مرزها و نیز پرهیز از پیش داوری و قضاوت در بارهٔ رفتار افراد و... باید نقش و حضوری فعال داشته باشد به طوریکه بدون حضور او و یا حتی حضور کم‌رنگ او کاری صورت نگیرد.۲ـ مروری بر ادبیات: یکی دیگر از نقاط قوت کتاب تأکید بر جایگاه واقعی ادبیات و پیشینه‌های مربوط به موضوع پژوهش کیفی است که توسط محقق صورت می‌گیرد. امروزه پژوهشگران، در انجام بسیاری از کارهای تحقیقاتی خود به ادبیات مربوط به موضوع پژوهشی مورد نظر توجه نمی‌کنند و یا حتی اگر به این نمونه‌ها مراجعه نمایند صرفاً آن‌ها را برای پرکردن صفحات ویا صرف مرجع‌نویسی به صورت گزارش‌وار در پژوهش خود به کار می‌برند ولی کتاب روش تحقیق کیفی از منظری علمی و بارویکردی نو بر مبحث ادبیات و پیشینهٔ تحقیق تأکید نموده است. این کتاب به پژوهشگران می‌آموزد که چگونه باید تحقیقات پیشین را که با پرسش اصلی پژوهشی در ارتباط است بررسی نموده و سپس آن‌ها را مورد انتقاد قرار دهند. این انتقادها سبب می‌شود که مسأله مورد تحقیق به صورتی دقیق‌تر بیان گردد. در واقع پژوهشگر با مراجعه به زمینه و ادبیات تحقیق متوجه کسری‌ها و کمبودها در تحقیق‌های موردنظرشده و گرچه از یک طرف تلاش می‌کند تا از آن‌ها استفاده نماید لیکن از طرف دیگر درصدد برمی‌آید تا با رفع نقایص و کمبودهای تحقیقات پیشین به شیوه‌های نو و بدیع و نیز اطلاعات جدید دست یابد. ۳- انواع روش‌های کیفی: یکی از مشکلاتی که امروز در انجام کارهای کیفی با آن روبه‌رو هستیم، عدم شناخت آگاهی درست و صحیح در زمینه روش‌های مختلف انجام چنین تحقیقاتی است. گرچه در رشتهٔ انسان‌شناسی بارها برشیوه‌هایی به نام شیوهٔ مشاهدهٔ همراه با مشارکت و مشاهده مستقیم به عنوان روش‌های کیفی تأکید شده و بسیاری از محققین مردم‌شناس نیز این شیوه‌ها را در مطالعات خود به کار برده‌اند لیکن انواع و نمونه‌های دیگری از روش کیفی وجود دارد که دانشجویان کمترین میزان اطلاعات را دربارهٔ آن‌ها داشته و یا برخی هیچ اطلاعی از این روش‌ها ندارند و کتاب حاضرضمن ذکر نام و تعاریف، این روش‌ها را باز می‌کند و ذهن مخاطبان را نسبت به آن حساس می‌نماید. استفاده از چنین روش‌هایی در تحقیقات کیفی می‌تواند بر عمق و غنای کارافزوده و در واقع از این طرق می‌توان اطلاعات بسیار زیادی را کسب نمود.در یک نگاه اجمالی این روش‌ها عبارتند از:الف- روش‌های اصلی: شامل بررسی اسناد - مشارکت در تحقیق – مشاهده – مصاحبه عمیق (جامع)پ- روش‌های تکمیلی: داستان‌سرایی – تاریخچه زندگی – تجزیه و تحلیل تاریخی- فیلم – ویدئو – عکس – حرکت اندام – استفاده از فضا- روش‌های نامریی-روش‌پیمایشی یا پرسش‌نامه‌ای و نیز روش‌های تصویری و آزمون روانی.۵- انتخاب برگزیده‌های پژوهشی: از دیگر نقاط قوت کتاب از نمونه‌هایی از برگزیده‌های پژوهشی است. این برگزیده‌ها، خلاصه‌ای از روند کار پژوهش کیفی را در هر مرحله توضیح می‌دهد به عبارت دیگر برگزیده‌ها برگرفته از کارهای تحقیقاتی بزرگ و مهمی هستند که توسط محققین و دانشجویان در زمینه‌ها، رده‌ها و بخش‌های مهم و مختلف تحقیق کیفی نظیر مقدمه و ارایه تحقیق ...، مشاهدات، مصاحبات و ... جمع‌آوری داده‌ها و نتیجه‌گیری و ارایه راه‌حل‌ها صورت گرفته‌اند. برگزیده‌های مزبور چون یک مرجع، کتاب مرجع، کتاب راهنما، و یک الگوی عملی در اختیار خوانندگان و مخاطبان کتاب قرار داده می‌شود تا با استفاده از آن‌ها پژوهش‌گر با روند کار پژوهش کیفی آشنا شده و از این طریق بتواند ابهامات ذهنی خود را برطرف نموده و سپس در جریان واقعی کار پژوهشی قرار گرفته و به تحقیق بپردازد. از این رو به دانشجویان و افراد بالاخص

انسان‌شناسی که تصمیم دارند در آینده نزدیک وارد میادین تحقیقاتی شده و به صورت کیفی و کاربردی به مطالعهٔ بسیاری از مسایل اجتماعی و فرهنگی بپردازند، توصیه می‌شود که کلیه برگزیده‌های پژوهشی این کتاب را مطالعه نمایند.۶- سرانجام کتاب حاضر شیوهٔ چگونگی و آماده سازی تهیه و انجام و پایان یک تحقیق کیفی را برشمرده و توضیح می‌دهد و از خوانندگان می‌خواهد تا با در نظر گرفتن کلیه این موارد به انجام کار بپردازند، چه در غیر این‌صورت پژوهش از اصل و مبنای خود و نیز کیفی بودن خارج خواهد شد. در یک نگاه اجمالی این موارد عبارتند از :چگونگی نوشتن طرح تحقیق – بیان مسأله و اهمیت موضوع– ارایه پرسش‌نامه‌های اصلی تحقیق- محدودیت‌های تحقیق- تعریف مسأله و اثبات آن- مروری بر ادبیات ذیربط- چگونگی طرح‌ریزی تحقیق – انتخاب مکان یا جامعه یا پدیدهٔ مورد مطالعه- نمونه‌گیری از مردم، رفتارها، رویدادها، فرایندها- نقش پژوهشگر- روش جمع‌آوری داده‌ها- ثبت، مدیریت و تجزیه و تحلیل داده‌ها و مدیریت منابع و زمان.-چنان که اشاره شد کتاب روش تحقیق کیفی به عنوان یک کتاب راهنما می‌تواند اطلاعات جالبی را در اختیار علاقمندان قرار دهد ولی علی‌رغم کوشش‌های درخور و شایستهٔ مؤلفان به نظر می‌رسد که در برخی موارد (البته جزیی) قابل انتقاد نیز می‌باشد که به آن‌ها اشاره می‌نماییم:۱- قرائت متن کمی دشوار و سنگین و بعضاً همراه با نوعی پیچیدگی و در برخی موارد توأم با ابهام است البته به نظر می‌رسد که این اشکال مربوط به بخش تألیف کتاب نبوده بلکه ترجمهٔ کتاب در برخی از قسمت‌ها از شیوایی و روانی چندانی برخوردار نمی‌باشد وبه طوری که گاه خواننده با خواندن متن متوجه انقطاع و بریده بریده بودن مطالب می‌شود و در نتیجه فهم مطلب تا حدودی با مشکل روبه‌رو می‌گردد. ۲- یکی از بخش‌های اصلی مربوط به تحقیقات کیفی، بخش روش‌های کیفی است که دانش و شناخت کامل و جامع در این زمینه به پژوهشگران کمک شایانی می‌کند در این کتاب گرچه مؤلفین محترم به ذکر نام و توضیحاتی دربارهٔ این روش‌ها پرداخته‌اند ولی این توضیحات بیشتر به صورت خلاصه ارایه گردیده‌اند به طوری که خوانندگان پس از کسب آشنایی با این شیوه‌ها جهت کسب اطلاعات جامع و دقیق‌تر باید به کتب دیگری در این زمینه‌ها مراجعه نمایند و این کتاب نمی‌تواند به تنهایی مشکل‌گشای آن‌ها باشد. Main Types of Qualitative Research Case study Attempts to shed light on a phenomena by studying indepth a single case example of the phenomena. The case can be an individual person, an event, a group, or an institution. Grounded theory Theory is developed inductively from a corpus of data acquired by a participant-observer. Phenomenology Describes the structures of experience as they present themselves to consciousness, without recourse to theory, deduction, or assumptions from other disciplines Ethnography Focuses on the sociology of meaning through close field observation of sociocultural phenomena. Typically, the ethnographer focuses on a community. Historical Systematic collection and objective evaluation of data related to past occurrences in order to test hypotheses concerning causes, effects, or trends of these events that may help to explain present events and anticipate future events. (Gay, ۱۹۹۶)

چگونه بوسیله اینترنت تحقیق کنیم

؟ ... Internet research اینترنت تأثیر بسیار عمیقی بر میزان دانایی و جهان بینی داشته است ربابه نصیرزاده معمولا تحقیق برای بررسی یک مشکل صورت می گیرد. بررسی مشکل یا یادگیری یا انجام یک فعالیت فرهنگی و... مواردی است که مساله تحقیق در آن اهمیت پیدا می کند. تعریف تحقیق تحقیق از نظر لغت به معنای یافتن حقیقت و در اصطلا ح علمی عبارت است از اعمال روش های توام با طرح و اندیشه که برای کشف حقیقتی به کار می رود. هدف تحقیق عبارت است از پاسخگویی به یک مساله یا حل یک مشکل و محقق می کوشد دیده های موجود را مورد بررسی قرار دهد تا مسائل جدیدی بیابد. آنگاه یافته های خود را طوری به هم مربوط سازد که حاصل آن، مجموعه واحد و یگانه ای گردد. برای اینکه نتیجه کار حاصل از یک تحقیق یا پژوهش، یک نتیجه کاملا علمی باشد، محقق در طول انجام تحقیق باید دو اصل مهم واقعیت نگری و پرهیز از پیش داوری را رعایت کند. انجام یک تحقیق به روش علمی، مراحلی دارد. این مراحل به ترتیب عبارتند از: الف- طرح مساله یا موضوع تحقیق ب- تهیه طرح تحقیق ج- تهیه و تنظیم فرضیه د- جمع آوری اطلا عات ه- طبقه بندی اطلا عات به دست آمده و- مطالعه اطلا عات و تشخیص روابط علت و معلولی ز- تعیین اعتبار و نقد فرضیه ها ح- گزارش نتیجه تحقیق انجام هر یک از مراحل فوق، خود با روش ها و اصولی انجام می شود. در ادامه این بخش، برخی از مراحل فوق، که از اهمیت بیشتری برخوردارند، مورد بررسی قرار گرفته می شوند. موضوع تحقیق موضوع تحقیق به عنوان اصلی ترین جز» تحقیق، بیانگر هدف محقق است و اهمیت آن، نمایانگر میزان همت محقق خواهد بود. همچنین در انتخاب موضوع، باید توجه داشت که هر موضوعی برای هر شخصی و با هر امکاناتی و با هر مکان و موقعیتی قابل بررسی نمی باشد. به طور کلی موضوع تحقیق باید شرایطی داشته باشد. ۱- موضوع باید حتی الا مکان در شروع کار محدود و واضح باشد. ۲- موضوع باید مورد علا قه باشد و مورد بررسی قرار بگیرد. ۳- موضوع باید قابل مطالعه باشد. ۴- بهتر است موضوع در زمینه رشته تحصیلی یا کار باشد. ۵- لازم است پیش داوری های قبل از انجام عمل تحقیق به دور از تعصبات بی منطق باشد. ۶- فرضیه های در نظر گرفته شده باید قابل آزمون باشند. ۷- موضوع باید نه زیاد تازه باشد که هیچ منبعی در مورد آن وجود نداشته باشد و نه زیاد قدیمی، منسوخ و بی فایده باشد. به همین دلیل بهتر است انتخاب موضوع با مشورت متخصصین مربوطه صورت گیرد. پس از انتخاب موضوع، محقق باید در منابع اطلا عاتی در دسترس، به دنبال منابع مربوط به موضوع بگردد تا فهرست و لیستی از مطالب برجسته مرتبط با موضوعش را به دست آورده طبقه بندی کند و به دنبال آن پرسش ها و فرضیه هایی مرتبط با موضوع خود مطرح کند. سپس به تهیه طرح تحقیق خود بپردازد. طرح تحقیق یک محقق پس از انتخاب موضوع و شناسایی منابع و ماخذ، لا زم است آغاز کار تحقیق خود را به اطلاع سایرین برساند. این کار با تهیه یک طرح تحقیق صورت می گیرد. طرح تحقیق عبارت است از خلا صه مراحل انجام کار تحقیق که محقق برای رسیدن به هدف خواهد پیمود. این طرح برنامه و روش تحقیق را معرفی می کند. طرح تحقیق پس از بیان موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن و فواید حاصل از تحقیق، به معرفی کارهای قبلی انجام شده، روش های مورد نظر برای جمع آوری و تحلیل اطلا عات و به طور کلی روش انجام تحقیق می پردازد. همچنین یک طرح تحقیق به لیستی از منابع اطلا عاتی مرتبط با موضوع تحقیق اشاره دارد. طرح های تحقیقی معمولا با یک شیوه ساده و منطقی ارائه می شوند. هرچند راه های بسیاری برای تدوین و تنظیم مطالب یا موارد یک طرح تحقیقی

وجود دارد، اما تدوین هر تحقیق و مراحل آن تابع ماهیت تحقیق است. به عنوان مثال طرح تحقیق مربوط به یک تحقیق با ماهیت مطالعه ای یا کتابخانه ای، متفاوت از طرح تحقیق پژوهشی (اعم از توصیفی و تحلیلی) می باشد. ابزارهای جمع آوری اطلا عات روش های مختلفی برای جمع آوری اطلاعات وجود دارد. ابتدایی ترین این روش ها، مشاهده است. روش دیگر مطالعه منابع است. این منابع ممکن است از مجلات، کتب و روزنامه های چاپ شده یا الکترونیکی استخراج شده باشد. یکی از روش های یافتن مقالات و اطلا عات مرتبط به موضوع، جستجو در خلا صه مقالا ت نشریات است که معمولا به صورت سالا نه با ذکر نام مجله و شماره آن، فهرست می شوند. این اطلاعات معمولا در کتابنامه ها چاپ می شود. لا زم به ذکر است که بسیاری از اطلا عات قبل از چاپ در نشریات و کتب، روی صفحات وب و اینترنت وجود دارند. بسیاری از مجلا ت، یک نسخه از مطالب خود را یا حداقل خلا صه ای از مقالا ت خود را روی اینترنت می گذارند. بعضی از مجلا ت معتبر، مقالا ت تایپ شده را به صورت کامل روی CD یا میکروفیش پیاده می کنند و در معرض فروش قرار می دهند. بدیهی است جستجو در منابع الکترونیکی به جای منابع چاپ شده، سرعت و کارآیی بیشتری دارد. بخش دوم این جزوه، روش جستجوی اطلاعات مرتبط با موضوع مورد نظر را در اینترنت آموزش می دهد. این روش برای جستجوی اطلا عات نشریاتی که روی CD یا میکروفیش پیاده شده اند نیز کاربرد دارد. با استفاده از این CD ها می توان به روش ساده تری به اطلا عات مقالا ت چاپ شده در مجلا ت دست یافت. بدین منظور استفاده از امکانات جانبی کتابخانه ها ومراکز اینترنت پیشنهاد می شود. برخی از تحقیقات، مخصوصا تحقیقاتی که به موضوعات اجتماعی و علوم انسانی مربوطند، نیاز به تهیه عکس، پرسشنامه یا مصاحبه دارند. در این موارد، نتیجه نهایی تحقیق با تحلیل های آماری روی اطلاعات به دست آمده صورت می گیرد. نکته قابل توجه برای یافتن هر یک از اطلاعات فوق، این است که محقق در هنگام جمع آوری اطلاعات و جست وجو برای منابع مرتبط، به درستی بداند موضوع مورد نظرش چیست و دقیقا به دنبال چه مطلبی می گردد. در این صورت اطلا عاتی را به دست می آورد که کاملا با موضوع مورد نظرش مطابقت دارد. نکته دیگری که باید در نظر داشت، نگهداری اطلاعات یا آدرس آنها است. طبقه بندی و خلا صه نویسی منابع اطلا عاتی مورد مطالعه با ذکر آدرس کامل منبع داده ای، از اصولی است که نباید فراموش کرد. عدم نگهداری اطلا عات معمولا موجب دوباره کاری یا از دست دادن بخشی از اطلا عات مفید خواهد شد! تحلیل اطلا عات در صورتی که داده های تحقیق، نتیجه حاصل از جمع آوری اطلا عات پرسشنامه ها یا مصاحبه با افراد باشد، این داده های خام بایستی با روش های مورد تحلیل قرار گیرد. در صورتی که محقق در حال انجام یک تحقیق کتابخانه ای باشد، مطمئنا اطلا عات به دست آمده نتیجه تحقیقات و مطالعات افراد دیگر است که این نتایج بایستی مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. مزایا و معایب هر یک مشخص شود و به دنبال آن روش های مختلف و کارهای انجام شده توسط دیگران با یکدیگر مقایسه شود. با رفع اشکالا ت کارهای انجام شده قبلی و بکارگیری پیشنهادات و راهکارهای توصیه شده توسط آنان، معمولاً محقق می تواند به الگوهای جدیدی برای انجام بهتر فعالیت مورد نظر دست یابد و روش جدیدی برای انجام آن فعالیت پیشنهاد کند یا انجام دهد. گزارش تحقیق و ارائه آن به طور کلی انسانها زندگی خود را براساس دانش و معارفی که از گذشتگان تولید شده است بنا می کنند اما اگر فعالیت ها و تحقیقات انجام شده توسط محققین ثبت نشود، انسان های دیگر نمی توانند از نتیجه تحقیقات یکدیگر استفاده کنند. از این رو تهیه گزارش تحقیق اهمیت پیدا می کند. امروزه اکثر دانش های انسانی را می توان در کتابها و کتابخانه ها یا بر روی صفحات وب یافت.با توجه به مطالب فوق، اصلی ترین مرحله انجام کار تحقیقی تهیه گزارش است. بسیاری از محققان در طول انجام مراحل دیگر از این مرحله غافل نبوده کمابیش یادداشت ها و خلا صه هایی را برای گزارش نهایی تهیه می کنند. یک گزارش تحقیق معمولا شامل اطلا عات مربوط به بسیاری از تحقیقات انجام شده قبلی در زمینه موضوع تحقیق است. در مواردی که گزارش راجع به مطلبی سخن می گوید که برای خوانندگان موضوع جدیدی است، بایستی اطلا عات مختصری نیز در زمینه مطلب مورد بحث به خوانندگان ارائه کند. به طور کلی یک گزارش با یک مقدمه آغاز می شود. در مقدمه، مساله مورد تحقیق تعریف می شود و اهمیت موضوع و هدف محقق از انجام این تحقیق بیان می گردد. به دنبال مقدمه، مطالب پایه ای لا زم که محقق برای انجام کار خود به مطالعه آنها پرداخته است، به طور خلا صه برای خوانندگان گزارش بیان می شود و با ارائه تاریخچه کارهای انجام شده در زمینه موضوع، به ذکر تحقیقات انجام شده توسط خودش می پردازد. گزارش با نتیجه گیری از کار انجام شده و بیان پیشنهادهایی برای ادامه کار، پایان می یابد. استفاده از اینترنت استفاده از اینترنت به عنوان ساده ترین روش کسب اطلاعات در مرحله جمع آوری اطلاعات مطرح است. از جمله مزایای استفاده از اینترنت می توان به سرعت جستجو، امکان دسترسی به حداکثر منابع و به روز بودن اطلا عات نام برد. به همین دلیل، این بخش از جزوه روش استفاده از اینترنت را به شیوه ای ساده آموزش می دهد. در ادامه پس از معرفی اینترنت و صفحات وب، روش جستجو با استفاده از اینترنت و استفاده از ابزارهایی از جمله نامه الکترونیکی به نویسندگان مقالا ت و کتب مرتبط توضیح داده می شود. ساختار اینترنت اینترنت یک مجموعه غول پیکر از میلیون‌ها کامپیوتر است که در یک شبکه کامپیوتری به هم متصل هستند. کامپیوترهای خانگی ممکن است از طریق خط تلفن با مودم، DSL یا مودم کابلی به فراهم‌کننده خدمات اینترنت (ISP) متصل شود. در یک شرکت یا دانشگاه کامپیوترها به یک شبکه محلی (LAN) در داخل سازمان وصل هستند. این شبکه را می‌توان از طریق یک خط تلفن سریع مثل T۱ یا E۱ به یک فراهم‌کننده خدمات اینترنت (ISP) وصل کرد. ISPها به ISPهای بزرگ‌تر وصل می‌شوند و ISPهای بزرگ‌تر یک ستون فقرات (Backbones) فیبر نوری را برای یک کشور یا ناحیه برقرار می‌کنند. ستون‌های فقرات در سراسر دنیا از طریق کابل نوری، کابل زیر دریا یا ماهواره به هم متصل هستند. در اینترنت به طور کلی می‌توان همه کامپیوترها را به دو دسته تقسیم کرد. سرویس‌گیرنده / سرویس‌دهنده (Client / Server). سرویس‌دهندگان، خدماتی را (مانند وب و FTP) برای سایر سیستم‌ها فراهم می‌کنند و سرویس‌گیرندگان، سیستم‌هایی که برای دستیابی به این خدمات به سرویس‌دهندگان وصل می‌شوند. یک کامپیوتر سرویس‌دهنده می‌تواند چند سرویس را فراهم کند. برای مثال روی یک سرویس‌دهنده، یک نرم‌افزار وب سرور و میل سرور نصب کنیم. اینترنت امروزی اینترنت هم اکنون دارای قراردادهای گوناگونی در مورد پروتکل‌های ارتباطی و شامل اطلاعات فنی آنها است که بوسیله آنها نوع تبادل اطلاعات در سطح شبکه اینترنت توضیح داده می‌شود. این پروتکل ها توسط گروه‌های کاری مهندسی اینترنت که برای اعمال نظر توسط عموم مردم نیز گشوده بوده و هست، تهیه شده‌اند. این گروه‌ها مدارکی تهیه کردند که چون در حین تشکیل از همگان می‌خواست که نظرات خود را در مورد آنها بدهند، به مدارک درخواست برای اعلام‌نظر یا (RFCs) معروف شدند. بعضی از این مدارک تا جایی پیشرفت کردند که توسط گروه تخصصی معماری اینترنت به عنوان استاندارد اینترنت تعیین گردیدند. بعضی از معروف‌ترین و پر استفاده ترین پروتکل‌های موجود در اینترنت اینها هستند: IP Internet protocol suite TCP UDP DNS PPP SLIP ICMP POP۳ IMAP SMTP HTTP HTTPS SSH Telnet FTP LDAP SSL بعضی از سرویس‌های پراستفاده و محبوب در اینترنت که بر اساس این پروتکل ها کار می‌کنند از

این قبیلند: پست الکترونیک ، USENet، اشتراک گذاری فایل، session access، Gopher ، World Wide Web، IRC ، finger، WAIS، (چت اینترنتی)، MUDها . از همه این سرویس‌ها پست الکترونیکی و وب از همه بیشتر استفاده می‌شوند و حتی سرویس‌های زیادی نیز بر اساس آنها ساخته شده‌اند مانند mailing list و وب لاگ. اینترنت همچنین توانایی سرویس‌دهی همزمان یا زنده را نیز فراهم آورده است مانند رادیو تحت وب و Webcast که قابل دسترسی در هر نقطه‌ای از دنیا هستند. بعضی دیگر از سرویس‌های پر استفاده و محبوب در اینترنت به این روش ساخته نشده‌اند بلکه بر اساس سیستم‌های خاص خود ساخته شده‌اند مانند: CDDB ،AIM، ICQ، IRC و Gnutella. تحلیل‌ها و اظهار نظرات زیادی در مورد اینترنت و ساختار آن وجود دارد. برای مثال اینکه سیستم Internet IP routing (سیستم مسیر یابی توسط پروتکل IP در اینترنت) و پیوندهای موجود در وب می‌توانند نمونه‌هایی از شبکه‌های قابل گسترش باشند. فرهنگ اینترنت اینترنت همچنین تأثیر بسیار عمیقی بر میزان دانایی و جهان بینی داشته است . بوسیله تحقیق در اینترنت میتواند بوسیله جستجو بر اساس کلمات باشد که توسط موتورهای جستجو مانند Google امکان پذیر است. میلیونها انسان در سراسر دنیا میتوانند به راحتی به حجم زیادی از اطلاعات گوناگون به صورت آن لاین دسترسی داشته باشند. همانند دانش نامه ها و کتابخانه های ملی ، اینترنت نیز میتواند اطلاعات فراوان و پراکنده ای را به سرعت ارایه دهد. بیشترین زبانی که در اینترنت از آن استفاده می شود انگلیسی است . چون اصل اینترنت بر اساس این زبان تشکیل شده است و بیشتر نرم افزارهای رایانه ای نیز به این زبان تهیه می گردند. علت دیگر آن عدم توانایی رایانه های قدیمی برای پردازش حروفی غیر از الفبا ی غربی بود. اما هم اکنون شبکه آنقدر گسترش پیدا کرده است که اطلاعات و تجربیات به اندازه کافی به زبان های محلی در کشورهای مربوط تهیه و قابل دسترس باشند. دسترسی به اینترنت معمول ترین روش خانگی برای اتصال به اینترنت Dial-up و Broadband می باشد. مکان های عمومی که از اینترنت در آنها استفاده می شود شامل کتابخانه ها و کافی نت ها هستند. جایی که کامپیوتر متصل به اینترنت قابل دسترس است. همچنین دسترسی به اینترنت از مکان هایی مثل سالن های فرودگاه ها امکان پذیر است. مکان هایی که باید ایستاده و سریع کار با اینترنت را انجام به نام های گوناگونی معروف هستند مثل کیوسک عمومی اینترنت ، پایانه دسترسی عمومی یا تلفن پولی وب . هم اکنون سامانه Wi-Fi می‌تواند امکان دسترسی به اینترنت را بصورت بی‌سیم فراهم کند. این سیستم یا Hotspot میتواند بصورت رایگان برای همه یا برای ثبت نام کنندگان و یا بصورت اشتراکی باشد. در این سیستم که در پی آن به عنوان مثال کافی‌نت Wi-Fi بوجود می‌آید افراد می‌بایست رایانه‌ای که قابلیت اتصال به شبکه بی‌سیم را دارد را با خود همراه داشته باشند. Hotspot به محدوده مکانی خاصی وابسته نیست و میتواند در یک فضای باز و در یک پارک یا منطقه مرکزی شهر قابل دسترس باشد.تلاش برای تشکیل این شبکه‌ها در نهایت به تشکیل مجمع شبکه‌های بی‌سیم منجر شده است.استفاده از رایانه شخصی برتری‌های زیادی نسبت به استفاده از رایانه‌های عمومی دارد. بوسیله رایانه شخصی امکان دریافت و ارسال بیشتری فایل وجود دارد با استفاده از مرورگر شخصی و تنظیمات شخصی آن که این امکان در رایانه عمومی وجود ندارد. همچنین استفاده از نرم‌افزارهای خاص و فضای بیشتر جهت نگهداری اطلاعات و نامه‌های الکترونیک و فایلها. در رایانه‌های عمومی فضای صندوق پستی الکترونیک و امکان اجرای نرم افزارها بسیار محدود می‌باشد. با توجه به این موارد می‌بینیم که اگر امکان استفاده از رایانه شخصی با سامانه بی‌سیم وجود داشته باشد برتری‌های زیادی به کاربران خواهد داد.کشورهایی که دسترسی به اینترنت را بصورت مطلوب و با سرعت مناسب در اختیار قرار می دهند از این قرارند: کره جنوبی که ۵۰٪ جمعیت آن از اینترنت به روش باند پهن (Broadband) استفاده میکنند. همچنین سوئد و ایالات متحده . *منبع: http://www.mardomsalari.com/Template1/News.aspx?NID=35934 {beginslide id="133" title"=برای مشاهده متن انگلیسی مرتبط به صورت کشویی اینجا را کلیک فرمائید} "This Internet research article is about using the Internet for research for the field of research about the Internet, see Internet studies. Internet research is the practice of using the Internet, especially the World Wide Web, for research. To the extent that the Internet is widely and readily accessible to hundreds of millions of people in many parts of the world, it can provide practically instant information on most topics, and is having a profound impact on the way in which ideas are formed and knowledge is created. Research is a broad term. Here, it is used to mean "looking something up (on the Web)". It includes any activity where a topic is identified, and an effort is made to actively gather information for the purpose of furthering understanding. Common applications of Internet research include personal research on a particular subject (something mentioned on the news, a health problem, etc), students doing research for academic projects and papers, and journalists and other writers researching stories. It should be distinguished from scientific research - research following a defined and rigorous process - carried out on the Internet from straightforward finding of specific info, like locating a name or phone number and from research about the Internet. Compared to the Internet, print physically limits access to information. A book has to be identified, then actually obtained. On the Net, the Web can be searched, and typically hundreds or thousands of pages can be found with some relation to the topic, within seconds. In addition,

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹